

گیدی و ساچشت

منیر مومن

شوباز و رد و بند: صادق صبا

چیز پبلیکیشنز گوا در

(تو امیں حق عُمُر پہ نبشتہ کارء)

کتابِ عنام	:	گیدی ء ساچشت
نبشتہ کار	:	منیر مومن
شوہاز عُر د عُر بند	:	صادق صباء
سال	:	2019
دانگ	:	500
نہاد	:	250
شنگار	:	چیورز پبلیکیشنز گوادر

لڑ

- 07 1: گیدی ءِ ساچشت اے آرداد
- 09 2: گیدی ءِ ساچشت ءِ ردانک ءِ زبان صادق صباء
- 10 3: منیر مومن ءِ زند ءِ ازم صادق صباء
- 19 4: نگاہ ءِ باتن ءِ سپر
- 20 5: پیاپیں لچھے پتو
- 27 6: لیلان
- 31 7: ایتکیں شیرانی زیر
- 33 8: زر نوشت
- 37 9: آپ رنگ
- 42 10: آپ ءِ سراگوات ءِ نبشتہ
- 43 11: بیل ءِ آلاڈ
- 44 12: بیوانکی دمکاں کوار ءِ کنان انت
- 47 13: برمش
- 49 14: چوتار
- 51 15: عشق، ارداہ ءِ کفن
- 54 16: ڈروہاپ
- 56 17: سنجاپیں رولہ

57	18:- ھے عشق لکھیں
62	19:- عشق ۽ حدیث
64	20:- پلے گوات ۽ اندیم انت
67	21:- ماہ بہمیان انت
69	22:- ماہکان ۽ رند پداں
71	23:- محر میں راز
73	24:- منی چندے دستونک ۽ لچہ
76	25:- بالواں روک کتہ تماشہ یے
79	26:- سوتکال
81	27:- دوڑمپ دریا
82	28:- ہمر اہاں وتی ہوشام ۽
85	29:- ثران ۽ لیکہ
86	30:- کسہ رمیزاں گپنگ انت
87	31:- سفر بے رنگیں آچارے
88	32:- آپ ۽ نمبگ ہوں ۽ بو
89	33:- رُژن آپ آبلہ
90	34:- پینگ متنگ انت دُکال ۽
91	35:- استال روج ۽ دژمن انت
92	36:- باہند
93	37:- چولے دمکاں پوشان انت
94	38:- پیر زال ۽ راچے سمانت
95	39:- راشد شکست ۽ شاعری
96	40:- ساہگ دزگیراں
97	41:- تہنائی ۽ آبادیں زر

98	42:- فرض ء حاجت
99	43:- گرو کی شہم
41	44:- منی ساہگ آدینکے
101	45:- شہنواز طاہر ء شاعری
103	46:- لہز انک ء چاگرد
106	47:- پیلانی ہشکلیں پن
108	48:- Live
110	49:- از مکار چاگرد ء سرشون بنت
111	51:- پدر کرد
113	52:- الوت
115	53:- دمہیگ
116	54:- لہز انک، راہبند ء عطاشاد
119	55:- لہز ء گیدی
122	56:- کرد معنابہ بنت
125	57:- کلاسیک
129	58:- ”من ننداں چاراں دیوالاں“
132	59:- سُرنگ (رجانک)
135	60:- شہر (رجانک)
139	61:- نگد ء کرد (رجانک)
141	62:- نیاوے گوں منیر مومن (ماہتاک بلوچی)
160	63:- مئے دیوان ء سپا (تا کبند ذرد)
179	64:- دیوانے گوں منیر مومن (وش نیوز)
193	65:- ”دار ء اسپ“ ء سرا باوستے
195	66:- جُستے چہ منیر مومن ء (نگد کاری ء بابت ء)

198	67:- گدار (شونگال 3)
199	68:- گدار (شونگال 4)
200	69:- گدار (شونگال 5)
201	70:- گدار (شونگال 6)
202	71:- گدار (شونگال 7)
203	72:- گدار (شونگال 8)
204	73:- گدار (شونگال 9)
206	74:- گدار (شونگال 10)
208	75:- گدار (شونگال 11)
209	76:- اُگده (ماھتاڪ چكان مھمان شونگال)
211	77:- كسہ گجاسرانت (تاكبند ازم مھمان شونگال)
214	78:- بوھيریں صباء (صباء دشتياريء نامء)
215	79:- مھروانیں آصف (نمدی)
217	80:- دانائیں آصف (نمدی)
221	81:- ديگيس پزير (نمدی)
225	82:- فدا تملء نامء)

گیدی ء ساچشت

بلوچی لہز انک ء چنگ ء نزارگ ء کار ء باز کس دوست نہ کنت بلے راستی ایش انت کہ یہ یک راجے ء راجد پتر ء دورے ء تب ء میل، ہمے چنگ ء نزارگ ء تہا گندگ بنت۔ پر چا کہ ماوتی لہز انک ء راجد پتر ء چوہڑا راں ناماں چہ آشنا ء سر پدایں بلے آہانی بشتگیں موسم نہ دیتگ انت، نی آدر آمد بوتگ ء دور رپنگ انت۔ آہانی سر ء گپ چون جنگ بیت؟۔ بایدا ایشی ء پسو ء سر پدایں وانوک اولسر ء ہما کہ وتی لہز انک ء راجد پتر ء تچک ء راست کنگ لوٹ انت، ہمے رپتگینانی بشتگیں موسماں وانوکاں آشنا کمن انت۔ زندگینانی سر ء چنگ ء نزارگ نوکیں دور ء ریٹے، چریشی ما (وانوک) یکجاہ رسگیں آئی ء بازیں پگر ءھیالاں چہ سر پدایں کہ اے سپر ء دنگا آئی ء پہ شعر ء لہز انک ء چونیں گپ کرتگ، دومی ما آئی ء سر ء نویسگ بہ لوٹ ایں دگہ جنجالے دیم ء سر نہ کشیت۔ پدا منیر مومن ء ہمیں شاعرے ء ردا نک ء وانگ ء زانگ اے ہاترا ہور دری بیت کہ چریشی وانوک زانت کنت کہ اے رنگیں شعر ء گوشوک وت شعر ء لہز انک ء بارہ ء چونیں گپ جنت۔ منیر ء گپ ء شعر ء نیام ء دگری ء تپاوتے نیست۔ ہمنچو کہ آشر ء تہا واز دیک ء زیرگ ء منوگر نہ انت ہمے رنگ ء آئی ء پیشگال شعر، شریں شعر، منیر انیں لہز انکے ء شوہاز ء در کپتگ انت۔

اے کتاب ء تہا منیر ء گلگدار ء بشتنا نک آئی ء لہز انکی لیکہ ء اے رنگ ء گیشیں ایت ء دیم ء کارایت کہ بشتہ کار نویسگ ء وھد ء گوں وت ء دیم پہ دیم بیت ء نویس ایت، وتی تجربت ء گوں دیم پہ دیم بیت، اود ء نویسگ ء وھد ء آ اے جہڑگ ء نہ بیت کہ منی بشتگیں چونیں آسرے کارایت یا چریشی ء دگراں چونیں سوب مندی یے رسیت، بلکیں آنیسگ ء ایوک بیت، وتی ساچشت ء دیم ء تھنا بیت اود ء دگہ کس نہ بیت ”اگاں ما پہ ہر کس ء ادب بہ نویس ایں گڈا آ ادب پشت نہ کپ ایت۔ گڈا پر چار پورنگ مہ کنناں“ منیر ء گوں گند ء مندے لہز انک ء راجد پتر ء اے رنگیں مردم باز انت کہ ساچشت ء ساچشت ء بارہ ء آہانی لیکہ ہمنگر نچ ء نر یک نہ انت بزاں آرنگیں کہ لہز انک نیس انت، لہز انک ء بارہ ء آہانی لیکہ جتا انت۔ منیر ء گورا اے رنگیں دگری ء گستاخی نیست۔ ہمنچو ہمارنگیں آشر نیس ایت، ہمے رنگیں شعر ء ہم لوٹوک انت۔

امیر دوست ء شاعری ء سرا گپ کنناں ء دستونک ء ازم ء رد ء آئی ء گپ ایش انت کہ چیز ء سر جمی ء دیم ء آرگ ء درا نگازگ مہ بیت پر چا کہ چوکنگ ء چہ شعر بیگو اہ بیت۔

۔ کپوتاں گلہانی گر نچ گوں انت

پدا اہدء بالواں ہامین بوتگ

اے دوئیں ردانی (مصرعہ آئی) نیام ء ہما ہبر کہ یلہ دیگ بوتگ یا اندیم کنگ بوتگ۔ ہما اصل ء لہز انک انت، ساچشت انت“

ہے رنگ ء آ اے گپ ء ہم من ایت کہ شاعری چیز ء سرجمی ء بیان ء نام نہ انت اگاں چیز ء سرجمی ء بیان کنگ بہ بیت گڈ اود ء چیدگ، چہر ء
گوناپ سازی پشت کپنت، شعر سنیں گپے بیت۔

”شاعری روداد ء بیان نہ انت۔ شاعری و ہماہتیں خاصیں جھلکیانی محفوظ کنگ ء نام انت۔ جھلکی تراکجام صورت ء پورا نیں
تسلل ء یا پورا نیں قصہ ء گشت نہ کنت۔

گند ء مندے گوں منیر مومن ء۔

منیر ء چرے دانکاں چہ ہمے گپ پڈر ء سہرا بیت کہ آ شعر ء ہا ترا نڈ آرگ، کسان ء گونڈ گشگ ء ہنرے سر پد بیت ہمے گپ ء ارسطو ء کولرج
ہم منوک انت کہ گپ ء شعر ء نیام ء تپاوتے بہ بیت۔ ہمے رنگ ء آ اے گپ ء ہم منوک انت، کوہنیں چیدگاں ہمارنگ ء کہ پیش ء ہست
انت، پداکار مرد کنگ ء چہ معنا نزکیت ء کسان بیت، باید کہ آئی ء نوکیں معنا ء بزانتے ء گوں دیم ء آرگ بہ بیت۔

”ہر جاگہ یے کہ منظور ء علامت گوں شیرازی ربیدگی رنگ ء داشتگ انت، اود ء علامتانی شاہیگانی الم تاوان بار بوتگ۔“

منیر ء اے چندیں پیشگالانی تہ ء منیر ء شعر ء ازم ء رد ء لیکہ ء زبیاران، گڈ آئی ء لیکہ ایش بیت۔

۱: لہز انک پگر ء لیکہاں چہ آراتیں چیزے، اگاں آئی ء لیکہے ء پڑدر ء چارگ ء نویسگ بیت گڈ لہز انک وتی معنا ء شاہگانی ء ہلاس
کنت۔

۲: ازم چارگ ء جیرگ ء یک سپرے، نہ اد ء بندات ہست نہ آسر، اد ء کتھار سسر ہلاس نہ بیت، نہ سرجم بیت ء ترہ ایت، بلکیں ہر
روح نوکیں رنگ ء شھے دنت ء درایت، ہمیشکا نویسگ ء سپر آسر نہ بیت۔

۳: شرگداری ء کار ہمیش انت شاعر ء ازم ء ہماچیریں سپتاں دیم ء بیارایت کہ نزاشتق (لاشعوری) گون کپنگ انت کہ وت ازم کار ء
شاعر ء جند ء ہم نزاشتگ من اد ء چو نیں ہنر کاری کرتگ۔

۴: شعر ء ہمے رنگ ء گشگ بہ بیت کہ گپے ء تہ ء بدل مہ بیت۔ ٹچک ء گشگ ء بدل ء، آئی ء اشارگ ء تہ ء گشگ بہ
بیت، پورا گشگ ء بدل ء نز آرگ ء گونڈ گرگ بہ بیت، داں اود ء وانوک ء بہ بہرے پشت بہ کپیت ء آ بہ جیریت کہ اد ء جی گشگ بوتگ۔

۵: لہز ء کوہنیں کار مرز بوتگیں رنگ ء پداکار مرز کنگ مہ بیت کہ چریشی ء نوکیں معنا ء شاہگانی کم بنت۔

منیر ء اے شو نکال ء پیشگالانی وانگ اے ہا ترا ہو دری انت کہ چریشی مازنیں شاعرے ء لہز انکی لیکہ ء سر پد بہ ایں کہ دینگا آئی ء ازم، شعر،
لہز انک ء بارہ ء جی جیر اتگ۔

اے آرداد

شال

کیدى ء ساچشت ء رڊانك ء زبان

وتى شوهازگ ء پوڻگ ء هما روج ء بنيادم دم به بارت گزوا آئى نشان گار بنت - اے مساپرى ء باز رند ء من تكانسر بوتگاں ء دل ء جیڑ اٽگ كه واتر بهاں ء كس ء مگنداں بلے وتى نشان ء رند پداں ء گار كنگ نه لوٹ اٽگ - زند ء اے سپر ء هوار ”گیدی ء ساچشت“ ء شوهازگ ء ساهتاں من مردمانى چى ء چاگرد ء باز رند ء ايوك بوتگاں ء سك تكانسرى ء گوں جیڑ اٽگ كه مئے كز ء شتریں ساچشت ء ازم ء تورگ ء زانگ ء نوبت ء انك سر نه كش اٽگ ء اے مردمانى تون ابید وتى لگورى ء بے ایمانى ء دگه په لبرانك ء ازم ء هچ سكت ء هاٹگ نه دار انت -

اے كار ء رامن دگه نامے دات نه كناں نه كه ایشی ء ارزشت ء كیشینت كناں ء مئے كه اے كار ء سرادگه من ليكه ء كیشواری ء راه ء درے شوهازات كناں - اے وتى ذر سیں مان زمان وت انت - بلے اے كار ء وانگ ء ساهتاں منايك بدگمانى يے یاوشى يے بوتگ كه من فهتگ كه مئے لبرانك ء ”رڊانك“ ء زبان ء نام ء هما بے رهندي يے كه سر جان انت ء مئے آثر اپاں رواج گپنگ، آنه لبرانك ء لوٹ انت نئے كه ایشی ء هقیں لبرانك گشگ بیت پرچا كه مئے رڊانكى زبان هچوثر پل انت كه ایشی ء روج روزينى زبان گشگ به بیت، گڈ اردى يے نه بیت - بايد انت رڊانكى زبان ء نام ء هما ”ارزانى“ ء سادگى ء نعره يے كه مئے باوست ء بهر جوڑ بوتگ، نون ایشی سرالبر انت به جیڑ انت ء راهاں به كیش انت -

منیر مومن لبرانك ء دنيا ء چچو مزن انت، اے گپ ء را آئى ساچشتاں كیشنگ بلے ”گیدی ء ساچشت“ ء وانگ ء ساهتاں همة سامبیت كه آئى ء رڊانك ء هاسیں وڑے ء نكده سیمسراں چه چنكس سناشائى است - اے رڊا بے دروریں كتا بے - دوى مئے كز ء پیش لبر نیسی ء هما بے راهبندیں هاتر دارى يے گندگ بیت - آادانه گواہیت ء پیشكال نیسی ء حق ء دلیں روايت منیر ء دیمآ ورتگ - بس اے كار ء من وتى مكبتى نیں مھرے گوں لبرانك ء منیر مومن ء سر پد بوتگاں -

گڈ سراهادوست ء همبلانى مھر ء مدامى ساهگ ء باتاں كه اے كار ء سرجم ء شوهازگ ء ساهتاں منى همكوپگ ء همراه بوتگ انت - ایشی ء هوار ”جیوز پبلیكیشنز گواد“ ء كار مستر ء همراهانى منت واراں كه په زبان ء لبرانك ء چشیں مھرے دار انت - ء اے كتا ب اش همة دست ء داتگ -

صادق صبا

اوتاك مكران، كارگس كچ

15 جنوری 2019

منیر مومن ءِ زند ءِ ازم

بلوچی لہزانک ءِ شیر ءِ ساچشت ءِ گپ بیت گڑا مردم کمیں ایمن ءِ سالم بیت کہ بلوچی لہزانک سیر ءِ ازگار انت، پرچا کہ لہتیں انجیں نام ہست کہ آہانی ساچشتانی منت ءِ اے پڈگیشتر توانا ءِ ہست مند انت۔

منیر مومن ہمے لڑ ءِ اے اہد ءِ مسترین چکار ءِ نام انت کہ وتی گوں جتائیں ساچشتی آہنگ ءِ ازم ءِ جتائیں ءِ نوکیں ڈرپشے

زانگ بیت۔

چکار:-

منیر مومن 12 اکتوبر 1966 ءِ کہدہ سخی داد ءِ لوگ ءِ ماں پیدراک ءِ ودی بوتگ کہ بنداتی علم ءِ زانش ءِ درآئی پسنی اسکول ات۔

پدا 1984 ءِ سال ءِ چہ عطا شاد ڈگری کالج تربت ءِ انٹر میڈیٹ کنگ ءِ پدا 1986 ءِ چہ بلوچستان یونیورسٹی کوئٹہ ءِ B.A کنت۔

کار ءِ روزگار:-

منیر مومن B.A ءِ کنگ ءِ پدا 1991 ءِ Co operative Society ڈیپارٹمنٹ ءِ ”انسپکٹر“ ءِ جہت ءِ وتی کار ءِ روزگار ءِ

بندات کنت ءِ مروچاں آگوا در ءِ ہمے ڈیپارٹمنٹ ءِ ”اسٹنٹ رجسٹرار“ ءِ عہدہ ءِ سرکار ءِ انت۔

ساچشتکاری:-

لہتیں انجیں مردم بنت کہ آہانی آتزاپاں ازم ءِ ہنر ءِ سرجمیں ڈروشم گندگ ءِ کابنت۔ منیر مومن ہم انجیں کارستے کہ آئی کر ءِ ازم

ءِ بازیں تگ ءِ چہرگ گندگ بنت۔ شیر بہ بیت یا آزما نک رجا نک بہ بیت یا کہ تامر ڈرسیں پڑاں تہنا ازم ءِ ہب ءِ شوق ءِ وتی پڈر نہ گرتگ بلکیں وتی جتائیں ڈروشم ءِ ازم ءِ سرجمیں لوٹ ءِ سرجم ءِ پیلو گرتگ انت۔

شائری:-

ازم ءِ لہزانک ءِ پڈ ءِ آئی مسترین ءِ گچینی نیں پڈشائری انت کہ اے وھدی آئی ہفت (7) شیریں دیوان چھاپ ءِ شنگ بوتگ۔

1:- نگاہ ءِ باتن ءِ سپر 1999

2:- اپیکیں شیرانی زیر اکتوبر 2004

3:- دریا چنکے ہوشام انت 2005

4:- استال شپاد ءِ گردنت مئی 2009

5:- پاس جنان انت دروازگ 10 مارچ 2011

منیر مومن

کیدے ءِ ساچشت

10

6:- یک بچے آ زمان

مارچ 2014

7:- پیاپیں لچھے پتو

مارچ 2015

منیر مومن ء شیرزی ازم ء ہفت کتاب ء چھاپ ء شنگ ء پداوں یکشل ء آئی ازم ء درو شم ء شیر ء تو انگریں بالاد ء رنگ دیاں انت۔ بلیں ”آئی ء لچ (نظم) ء دستونک ہر دو پر بتگ۔ آئی دستونک آئی حاصیں صفت نوکیں لسانی کالب ء کارمرزی انت۔ آچہ دستونک ء رمزی ء اشارتی بیان وڈ ء شری ء جوانی آں سر پد ء آشنا انت، آزانت کہ دستونک گو نڈگری ء ازم انت پمٹک آئی گیشتریں دستونک چہر، شینی ء چیدگی رنگ ء تھا انت ء اے تو امیں چہر ء چیدگ گوں نوکیں معنائی درو شم ء سازگ بوتگ انت“ (1)

منیر مومن ء شازی ء سراہتیں ایراد ایش انت کہ آئی شازی گران انت۔ ہمے ایراد گو سنگیں بارگ ء عطا شاد ء وڈیں شازے ء سراہتگ۔

”بلے منی خیال ء ایشی ء میار عطا ء منیر ء سراہ انت، مئے سراہ انت، عیب چہ ما انت، ما و تا مارشت ء ہا بلندی ء بُرت نہ کنیں کہ شعر ء بندگ ء و ہدا شاعر پیگ۔ شاعر و تا جہل نیاریت، اے وانوک ء کار انت کہ و تا بُر زبہ بارت“ (2)

منی رز ء ہا مردم اے ایراد ء گران انت کہ آشیر ء شیرزی روایتاں چہ سر پد نہ انت، اگاں ناچشیں سر پد بوہگ ء نہ بوہگ ء عور کس ء نہ داشتگ۔ منیر ء شیرزاں واناں پداوتی کلاسک شازی ء چاراں ء مردمانی ایرادانی سراہتگہ ہاں کہ ماوتی کلاسک ء درو شماں چہ چیا سستگ ء ازم ء ڈالچا رنگ ء ایں۔

ہور کہ مور شنزواں ہانگل ء ارساں خرونگلیں
رُرد ء نوکاپ منی گل ء بو انت ساتگیں

(3)

یا کہ مست تو کلی ء اے شیر ء بچار

بیگاہ ذریعے جگھی ماں آو بندیں جواں
چاردہی ماہ یے آسی چہ کوہ ء بارگاں
کنیت پہ آ زمان ء ہر گورا ڈیہیں ماہیکان

(4)

بلوچی کلاسک شازی ء درو شم ء تپاسگ ء پدا آئی شیر وانوک ء راجتا گندگ ء نیاہاں، البت منیر مومن ء شیرزی رنگ ء درشان کلاسک ء نوک گو شگ انت۔ آئی کر ء لہز ء نوک کارمرز کننگ ء ازم سک پُر زور ء مہکم انت۔ مرچگیں گیشتریں شازی آئی رندگیری ء کنگ ء انت۔ آئی ء گیشتریں شیرزی تہراں گوں شیرز گو شنگ، دستونک، آزات لچ، سلہیں لچ، سانیٹ ء ہوار آئی کتاب ”پیاپیں لچھے پتو“

منیر مومن

کیدے ء ساچشت

(11)

ردائی لپے زندگی کنگ ء بلوچی شازی ء گیشی یے۔

منیر مومن ہمی زمین، ہمی چاگرد، ہمی اپتلیں موسماں چہ نہ سستگ، انچو کہ ایدگہ ہمی کشک ء گوزانت، آہمی راہ ء راہی انت
بلے آئی کر ء ازم ء دولداری بر جاہ انت۔ ہر بنگ ءھیال بہ بیت یا کہ گجام شیرزی ذروشم ء ہیئت ء بہ بیت بلے ازم ء زیبائی یک حساب
چول جنت۔

نکشیں ہلک ء شہرانی سازکار ویرانداں
دل بہ جیڑ گیا بانے چم بچار ویرانداں

ہر کس ء وتی اوست ء میت انت کہ بڈ ء انت
بے کساس آدم زاد، بے شمار ویرانداں

(5)

یا ”شہر سلامت“ لپے گڈی بنداں بچار
بس یک ء دو کپودر انت
کہ چم اش ارس بنت برے برے
بلے اے شہر ء جاہ متند
انچیں مردم انت
کہ مرک ء وھد ء واب کپنگ انت
ایشاں داں بست گنگ
تہ جنگ ہلتہ

ء زند ء کاروان ء دزشتنگ انت (6)

منیر مومن ء شازی لبز ء دولداریں ء نوکیں ذروشم ء کار بندگ ء نام انت کہ اے ازم ء ہزمنی رتو ء ایدگہ کم سر بوتگ ء آئی
شازی ء وانگ ء ساھتاں فکر ء وسوس ء جیڑ گانی در ء دریگ تچ بنت کہ شازی ء مستریں سپت یکے ہمیش انت کہ وانوک اے ساھتاں وتی
شوہازگ ء پولگ ء دست ء پا دجخت۔ اے رنگیں زربشاں آئی لپے ”زندگی ء راھلک نام ء نیست“ بے درور انت۔

روح وھدے کہ سر ء رست منی
پاداں دمبرتگیں نیونے پتنگ

ڈرچکے ۽ چیراچ گنگ چارو
 نشتگاں ساہتے بہ ساساراں
 گوسگیں سال ۽ ماہ ۽ روچانی
 یک یک ۽ دریگ بندگت انت
 چچ نہ منگ تہ اُبینگ بوتان (7)

منیر مومن ہما سچشتکار انت کہ آئی شاری جذبات ۽ مارشتاں پد رہیں ایت۔
 ”شاعرانہ اسلوب اظہار کی ایک مزید خصوصیت یہ ہے کہ وہ محض جذبات کہ ترجمانی نہیں کرتا بلکہ نئے جذبات پیدا کرتا ہے۔ شعر
 گوئی کا عمل بذات خود ایک جذبات آفریں عمل ہے“ (8)

منیر مومن ۽ شاری انجیں لہزانی گوناپ سازی یے کہ ہر مارشت وانوک ۽ دیما اوشت ایت ۽ خاکہ یے جوڑ بیت ۽ ھمے گوناپ
 سازی ۽ آڑا پاں لہزگپ ۽ نثران کن انت۔ اے یکتائیں ازم ۽ در شاندا ب آئی شاری ۽ شہپگری ۽ توانا گری انت۔

کدز مانگ تئی دوچانی وڑا زیبا بیت
 بیگہ ۽ نود تئی زلفانی سلام ۽ بیانت
 گوات ہر روج بہ سندیت وتی کوشی تایے
 پہ تئی بوہ ۽ بساں جان ۽ گباراں بہ مشیت
 مارا دیوانگیں چاگرد ۽ ہزانہ گون انت
 وھد ۽ دست بستگ ۽ سر جہل گنگ اوشتاگ
 مرچی چہ دور ۽ گدارے ما وتا منیم گنگ
 مارا زیبائی ۽ بنگانی ملاراں گپنگ

(9)

آئی ساچشتاں چہ فکر ۽ فلسفہ ۽ شاہگانی گندگ بیت ۽ مزنیں ۽ عظیمیں لہز انک ۽ نشانی ہمیش بنت۔ آئی شاری ۽ ہر تیمیں شیرِ
 تہر ۽ تکنیک ۽ تجربہ گوں شریں ۽ سنگینیں وڑے ۽ است انت کہ دستونک، آزات لپہ، سلہیں لپہ، مستزاد دستونک، سانیٹ، پیاپ (ردانکی لپہ)
 ۽ دگہ بازینے بلے دریں تہراں آئی ازم ۽ زیل ۽ آھنگ ۽ شہم یکیں انت بزاں آئی در شاندا ب وتی جتا انت، پمشکہ نوکیں بلوچی لہز انک ۽
 سرا آئی اثر ۽ رنگ ھمک لپہ کار ۽ ساچشتاں شہم دینت۔
 آزمانکاریں منیر مومن:-

منیر مومن ء آزمائشی کتاب ”لیلان“ ء پیش لہر ء بلوچی لہرانک ء نامداریں ہشتہ کاراے آرد و ہشتہ کنت۔

”باز مردم سرتاپا دء ساچشتی بنت ء ساچشتی مردمانی تھ ء بے واک ء تہمبلی ہم باز انت۔ شہزانتی ء دنیا ء رینے ڈیکارٹ اوں بے تہمبلیں مردے بوٹگ۔۔۔۔۔، بلے آئی ء ہشتگین ء چہ نوکیں شہزانتی دور بندات بیت۔

”منیر مومن ء اے دور ء شاعری ء یک چیدگے ء بستار ء داریت۔۔۔۔۔، بلے کسہ نہیں ء ہم آئی ء آفرین انت۔۔۔۔۔ اسل ء ہیال سازی یا ایجنیشن ء توان مردم ء مزین نویسندگ کنت۔ منیر ء من اے دور ء ہیال ساز، ء دور ء چہ چیزاں تڑوک آرگ ء پدا آھاں ہمے رنگ ء رد ء بنددیک کہ ہچ وڈیں کند ء بیٹ ء گمان مہ بیت۔۔۔۔۔، ہنر کار ء ازم کار گوشاں“۔ (10)

اے ہر راست انت کہ آئی شازی ء وڑا آزمائشی ء زبانی، رتچ، کسہ کاری ایدگہ کسہی لوٹانی ہواری ء مہمیں ء ہشتگینیں ازمی سان ء ہم گندگ بنت ء چوشازی ء وڑا آئی آزمائشی لہرانک ء بندات ء سپر ء گون انت۔

”منیر مومن ء آزمائشی نویسی پسنی ء چہ در کپوکیں تاک ”شینگ“ ء چہ بیت۔ ”یاتانی بانور“ اکتوبر 1980 ء شنگ بیت۔۔۔۔۔، آئی ء اولی آزمائشی ات۔ دومی دور آئی ء وھدے ماتا کبند (سہ ماہی) ”ڈرڈ“ چاپ ء شنگ کرت۔۔۔۔۔، اودا ”امانت“، ”دزال“ ء ”آپدان“ چاپ ء شنگ بوت انت۔ سہی سپر آئی ء تاکبند ”گدار“ ء (سمو ء نام ء) ء چہ بوت۔ (11)

منیر مومن ء آزمائشی بلوچی آزمائشی ء سپر ء جتائیں جاہ ء مقامے دارایت۔ کمیں وھدے کمیں آزمائشی تہ ء شریں ء اکاپیں آزمائشی بکشاٹگ۔

”اے گپ ء ہچ باکے نیست کہ منیر ء آزمائشی وانگ ء پد، من و تا کا فکا ء بورخیں ء ہم نشین ہمیا دلیک اتگ۔۔۔۔۔ ء حد ا مکت کہ منیر کا فکا بیت۔۔۔۔۔ یا بورخیں بہ بیت۔

کا فکا، کا فکا بہ بات۔۔۔۔۔ بورخیں، بورخیں بہ بات ء منیر۔۔۔۔۔ منیر بہ بات۔۔۔۔۔ من و ہما چا گرد ء گپ ء آل کہ کا فکا یے ودی کنت۔۔۔۔۔ ء بورخیں سمہیں ایت۔۔۔۔۔ ہما لپر زگیں چا گرد۔۔۔۔۔ ہما ژنائی ء ہما تاروکی۔۔۔۔۔ تو گوشے اتوں تاروکی ژنائی ء ایر بارت، منا ایر بارت، ترا ایر بارت، ہر کس ء ایر بارت ء پکلت ایت۔۔۔۔۔ بلے انا گہ یک تچکیں کسہ یے ترا چرتے ء پڑین ایت۔۔۔۔۔ چتائی دیا تہاری یے مانشان ایت، تو بے ترک ء تور بے“۔ (12)

منیر مومن ء آزمائشی کسہ ء بنگپ نوک انت، کسہ کاری یا کسہ ء درشان کہ کسہی لہرانک (Fiction) ء مستریں لوٹ انت۔ اے پہنات ء آئی آزمائشی توانا ء ازگار گندگ بنت، ”جنگل“، ”لیلان“، ”نہ رنگے نہ ار سے“، ”سازین“، ”کرگین“، ”بہشت“، ”من پدانکے جوڑ کنگایاں“، ”ہلم ء یگا“، آئی گچنی نیں ء شاہکاریں آزمائشی نرپ ء گندگ بنت، اے ردا شرف شاد ہشتہ کنت کہ ”اشاں باند انت لس وانوک بہ وان انت کہ آھاں وش کامی دینت زانتکار ء کو اس بہ وانت کہ آھاں فکر ء ہیال دینت۔ نگد کار بہ وانت کہ چہ اشاں گپ ء نران ء ہزار راہ ء درچ بیت۔ حاصیں نوکیں آزمائشی منیر ء آزمائشی پداں پداں بہ وانت کہ چہ اشاں در برت

کثت کہ آزما تک نوکیں وڑے ۽ چوں گو شک بوت کنت“ (13)

منیر مومن ۽ وڑیں ساچشت کارے ۽ واسه مزنیں ۽ عالمیں گندی سچے لوٹ ایت گڑاں بزاں آئی ازم ۽ آپسے سر بوت کن ۽۔

تأمر سازیں منیر مومن:-

ازم کارگوں وتی سنگینیں نگاهاں چا گرد ۽ نگاہ ۽ داب ۽ سر پد بیت ۽ وهد ۽ جا ورائی هساب ۽ زمین ۽ موسم ۽ لوٹاں چه آشنابیت -
چشیں بازیں ازم کارے هست کہ آبلوچ چا گرد ۽ راگوں وهد ۽ تیز گامیں رواجاں برگ لوٹ اُنت - اے دور ۽ منیر مومن همے سزپ ۽ شیدا ۽
دیوانگے کہ شیر ۽ آزما تک ۽ هوار تأمر (فلم) ۽ پڑا آئی کر دجتائیں جاگہ یے پوت ۽ دارایت - آئی اولی تأمر ”ساوڑ“ چه دودمان پسینی ۽
نیمگ ۽ ستمبر 2009 ۽ ریلیز بوتگ کہ زرد ۽ دریا ۽ زندگی ۽ چا گرد ۽ هوار زندمان ۽ زندگی ۽ اندریں رنگانی شوهاز ۽ شهمانی سراسر تریں ۽ اولی
تأمر زانگ بیت ۽ همے تأمر ۽ را ”لوک ورثہ اسلام آباد اداره ۽ نیمگ ۽ 2015 ۽ “Best Flim for Balochi” ۽ ایوارڈ دیگ
بوتگ -

ایشی ۽ ابید آئی لکئیں تأمر (Short flim) “IN Out” ۽ ”جنگل“ دوئیں چه ”اوتاک“ اداره ۽ نیمگ ۽ 2016 ۽ ریلیز بوتگ
اُنت ۽ نوکتریں تأمر ”دک“ زوت ریلیز بوگی انت - اے سپر ۽ اوں آئی تأمرانی ڈرپش ۽ شهم ازم ۽ گونپاں گوں رنگ داتگ اُنت ۽ جتا
اُنت -

شوٹکاریں منیر مومن:-

لہتیں انجیں واب بنت کہ آھاں تہنا مزنیں مردم دیست اش کن اُنت ۽ مانا اش گت کن اُنت - سیدھاشمی وتی زانگ ۽ یک
تاکبند ۽ ۽ واب ۽ گندایت کہ بلوچی لہز انک ۽ دیر وئی ۽ هاترا مزنیں چیزے سر پد بیت -
”ھمانا زاکیں بانگواہ ۽ ھمانگرہ ڈرنزیں بام ۽ گلئیں سبہ ۽ پلئیں چاشگاہ ۽ واب ۽ سبزگ ۽ مستاک کہ سیدھاشمی ۽ چه مرچیک ۽ چل ۽
یک سال ساری پھتاک ”ندکار“ ۽ وتی نیشکئیں اولی ۽ گڈی ردگال ۽ تہ ۽ داتگ، آمر وچگیں روج انت کہ مھتاک ندکار چاپ بوتگ ۽
شُھے دستاں اتلگ“ (14)

نوکتریں دور ۽ اے آرداد ۽ وڑیں لہز انتے ۽ ”ڈرد“ ۽ وڑیں تاکبند ۽ بکشاتگ - همے سپر ۽ منیر مومن هم گندگ بیت کہ ”گدار“ ۽
تیمیں تاکبند ۽ شوٹکاری ۽ کنگ ۽ انت -

”اگاں حق ۽ دل منا کسے جُست بہ کنت کہ بلوچی زبان ۽ تاکبند چاپ بیت گڈاں من آئی ۽ گُشاں ہو، یکے، گدار“ (15)
اے وهداں تاکبند ”گدار“ ۽ یاز دہمی تاک چھاپ ۽ شنگ بوتگ کہ مروچگیں دور ۽ آئی ھالہز انکی تن پڑوشنگ کہ وانوک ۽ مدام
ماراتگ کہ لہز انکی چست ۽ ایراں هوار شریں ساچشت ۽ چھاپ کنگ ۽ بے درو رانت -
ادارہ سازیں منیر مومن:-

منیر مومن ء ساچشتکاری ء سحرانچو پُر زور ء سنگین انت کہ سرجمیں نوکیں لہز انک ء سرا آئی ڈر شاندا ب ء رنگ ء سان ء اثر بے کس اس انت۔ چوناھا اے وڑیں سان ء اثر ھا وھد ء پیدا ور بیت کہ ازم ء تو انگری گیش بہ بیت۔ اے شیریں سپر ء آئی بلوچی زبان ء لہز انک ء دی مروئی ء ھا ترا ”پترے“ بزاں ادارہ یے جوڑ کنگ ء وھاگ داشتگ پمشکہ ”دودمان“ پسینی ء وڑیں ادارہ یے جوڑ کنگ ات کہ آ ادارہ ء نیمگ ء بازیں کتا بے چھاپ بوتگ ایشاں چہ سید شیر جان ء ”ماہ بہمیان انت“، سید حیات رحیم ء ”ساربان“ ندیم زید ء ”باھند“ شعری دیوان ء ھوار دگہ باز چھاپ ءے گنگ۔

بلے دیترا اے ادارہ وتی مالی ء ایدگہ جا ورانی سوب ء بند بیت ء کمیں رند ترا ”گدار پہلی کیشنز پسینی“ ء نام ء مزن تریں ادارہ یے جوڑ کنت کہ بلوچی لہز انک ء شتریں ساچشت ء چھاپ ء شنگ ء مسترین بجاہ ء چہ یکے زانگ بیت۔ اے ادارہ ء نیمگ ء نامداریں بلوچی تا کبند ”گدار“ ء 9 تاک ء چھاپ ء شنگ ء ھوار اے کتاب ھم چھاپ بوتگ انت۔

- 1:- سنجاپیں رولہ غنی پھوآل گدار پہلی کیشنز پسینی، 2013
- 2:- بیوانکی دمکاں کوار ء کنان انت امیر دوست گدار پہلی کیشنز پسینی، 2013
- 3:- یک پچیلے آ زمان منیر مومن گدار پہلی کیشنز پسینی، 2014
- 4:- نگاہ ء باتن ء سپر (دومی چھاپ) منیر مومن گدار پہلی کیشنز پسینی، 2014
- 5:- رُژن آپ آبلہ لیاقت امین گدار پہلی کیشنز پسینی، 2014
- 6:- ھمراہاں وتی ھوشام ء ملا واحد نورٹی گدار پہلی کیشنز پسینی، 2014
- 7:- دریا کثیت نیکہ ساز شا کرشاد گدار پہلی کیشنز پسینی، 2014
- 8:- ڈرین ھنکین غنی پھوآل گدار پہلی کیشنز پسینی، 2015
- 9:- بالواں روک گتہ تماشا یے امیر دوست گدار پہلی کیشنز پسینی، 2015
- 10:- پیاپیں لچھے پٹو منیر مومن گدار پہلی کیشنز پسینی، 2015
- 11:- تھنائی ء آبادیں زر جمیل دیدار گدار پہلی کیشنز پسینی، 2015
- 12:- آپ ء نمبگ ھون ء بو گلاب گوھر گدار پہلی کیشنز پسینی، 2015
- 13:- استال روچ ء دُژمن انت منیر دشتی گدار پہلی کیشنز پسینی، 2015
- 14:- ایوکی دشت ء ٹنگلیں دنڑے گلاب گوھر گدار پہلی کیشنز پسینی، 2017

اے ڈرسیں کارانی ھواری ء مرچی اے ادارہ مستر جوڑ بوتگ کہ ”2017 ء ”اوتاک“ مکران ء نام ء بلوچی لہز انک ء وتی جتا نیں کار ء کرداں زانگ بیت کہ اے ادارہ ء چیر دشتی ء تا کبند گدار 10 ء 11 ء ھوار سے ماھی ”اوتاک“ مکران ء دو تاک اول چھاپ

بوٹگ۔ گوسگیس سال ء ماں پسنی ء ”لبر انکی ادارہ ء بلوچی لبر انکی ادارہ“ ء سرہال ء یک سیمینار ء ء ہوار 18 جولائی 2018 ء ماں کراچی ء آرٹس کونسل ء ”کلاسیک ء بلوچی کلاسیک شاعری“ ء بنگ ء مزین مراگشے برجمینگ کہ بلوچی لبر انک ء مسز یں مراگشانی رد اہوار کنگ بیت۔۔ ایٹی چہ ہمے زانگ بیت کہ آبلوچی زبان ء لبر انک ء دیروئی ء ہاترا مزین نجل ء پترے ء شوہاز ء انت۔

منیر مومن وتی ساچشتکاری ء ہوار گوں بلوچی لبر انک ء بندوکی ء کٹمنٹ ء ہمچو سنگین جوڑ بوٹگ کہ سرجمیں بلوچی لبر انک ء جتائیں نگاہیے ء چارگ ء مارگ ء انت کہ آئی ازم ء گوناپ بے درو رانت ء ہما ساچشتکاری انت کہ ہر لبر ء رازبان ء گپ ء اندارگ جوڑ کنت۔

شوندات:-

- ۱۔ مہر، رحیم، بلوچی دستونک: ازم ء بنگ، بلوچی اکیڈمی، کوئٹہ، 2014، تاکدیم، 305
- ۲۔ مومن، منیر، دریاحکے ہوشام انت، بلوچی اکیڈمی، کوئٹہ، 2005، تاکدیم، 11
- ۳۔ شاد، فقیر، ہانی جٹکانی سروک، بلال اسٹیشنرز بک سیلر تر بت، کچ، 2017، تاکدیم، 38
- ۴۔ توکلی، مست، (رد ء بند: مٹھا خان مری)، توکلی مست، بلوچی اکیڈمی، کوئٹہ، 2012، تاکدیم، 95
- ۵۔ مومن، منیر، پاس جنان انت دروازگ، شنگار: زبان، بحرین، 2011، تاکدیم، 32
- ۶۔ مومن، منیر، پاس جنان انت دروازگ، شنگار: زبان، بحرین، 2011، تاکدیم، 83
- ۷۔ مومن، منیر، لچہ زندگی ء راہلک نام ء نیست، تاکبند، گدار، (6)، تاکدیم، 146
- ۹۔ مومن، منیر، لچہ ملار، تاکبند، آدینک 9، تاکدیم، 296
- ۸۔ حسین، محمد ہادی، شاعری اور تخیل، مجلس ترقی ادب، لاہور، 2015، تاکدیم، 20
- ۱۰۔ مومن، منیر (پیش لبر، اے آرداد)، لیلان، شنگار رازم، کولواہ، 2016، تاکدیم، 5
- ۱۱۔ مومن، منیر (پیش لبر، اے آرداد)، لیلان، شنگار رازم، کولواہ، 2016، تاکدیم، 11
- ۱۲۔ مومن، منیر (پیش لبر، ڈاکٹر اسلم دوستین)، لیلان، شنگار رازم، کولواہ، 2016، تاکدیم، 17
- ۱۳۔ شاد، شرف، نبشتانک: لیلان، ماہتاک بلوچی، کوئٹہ، دسمبر 2016، تاکدیم، 9
- ۱۴۔ ردکار، مئے نثران، مہتاک، ندکار، گوادر، اگست 2005، تاکدیم، 14
- ۱۵۔ شاد، شرف، نمدی، تاکبند گدار، پسنی، تاکدیم، 294

وتی کتابانی پیشگال

پیش گال

اے کتاب ءِ وائگ ءِ وہداں اگاں شیراں گوں شے چم، گوش ءِ زبانان ابیدارواہ ءِ مارشتاں گوں الوت کُت تہ بزاں من سوب منداں پرچا کہ ہققیں شازی ءِ حدھمود ءِ بناہنت ہمود ءِ کہ چم، گوش ءِ زبان ءِ سیمسر کُت اُنت۔

شازی یا لہزاںک ہبر ءِ ناہبر ءِ نیام ءِ ہما بارگیں راہ اُنت کہ اے نیمگ ءِ زانتکاری ءِ کورچا ت ءِ آپہنات ءِ گنوک ءِ جہندم اُنت ءِ شازاگاں اے کش ءِ بروت زانوگر ءِ آپلو ءِ بہ کپ ایت گنوک مان ایت۔ شازی ہمے پہل ءِ صراط ءِ سر ءِ اوشنگ ءِ وتی کرد ءِ ذرا نگازی ءِ نام اُنت، کسے ایشی ءِ از مے سر پد بیت کہ فرضے، فرق نہ کپ ایت۔

چوناہا باید اُنت کہ من وتی ہبر ہما آسرتگیں پرچا کہ من پہ زانت ادا شازی ءِ لہزاںک ءِ بابت ءِ ہج گشگ نہ لوٹاں، بلے دو تچک ءِ لازمی ہبر کہ اے منی شیرانی اولی کتاب اُنت ءِ ایشی ءِ تہا داں روچ ءِ مرچی منی پر بستگیں دُرسیں شیرانی یکجاہ کنگ پرے حاتر ءِ گزان اُت کہ کتاب باز من بیت، ہمیشکہ من چو کتگ کہ بندات ءِ بگرداں اتوں وتی ہر و ہد ءِ چیزے چیزے شیر ہوار گیتگ دانکہ شازی ءِ پیلہیں دزوشمے دیما تک بہ کنت۔ ءِ پہ پیشگال ءِ نبشتہ ءِ من پہ زانت کس بیگار نہ کتگ دانکہ مے واجکاریں شاز ءِ لہزاںک کتاب ءِ چھاپ بُوگ ءِ پد ایشی ءِ بابت ءِ اگان نبشتہ کنگ بہ لوٹ اُنت گدا آہانی راہ ءِ دیما وتی ریتلگیں کنگ مہ بنت ءِ بے ریائیں ترانے بُت بہ کنت۔

وتی ذات ءِ بابت ءِ ہبر کنگ ہج معنہ دار ایت ءِ بلوچی لہزاںک ءِ تہا بندات ءِ بگرداں مرچی چست بوتگیں لہزاںکی حیو ہانی بابت ءِ منی خیال ءِ لیکہ جی اُنت، ایشی ءِ منی شازی باید اُنت کہ وت نشان بد اُنت۔

گڈ سری ہبر ایش کہ اگاں چرے کتاب ءِ بلوچی لہزاںک ءِ تاوانے بہ رسیت گڈ ایشی ءِ تہنائیں ذمہ وار منی جند اُنت ءِ اگاں نپے بیت تہ مہروانی اُنت۔

واجہ یونس ارمان، میر عمر میر، نصیر احمد بلوچ ءِ محمد سیلان ءِ کہ اشانی مہر ءِ واہگاں منا پہ زور اے کتاب ءِ چاپ کنگ ءِ رضا مند کنگ۔

6 نومبر 1998ء پسینی

(کتاب ”نگاہ ءِ باتن ءِ سپر“ ءِ منت ءِ)

پیش تران

لہذا نک نیونے وتی پہمگ ء، وتی پد جنگ ء یہ وتا سر یوگ ء..... لہذا نک ء داں اے و ہدء ہزار مانا در گجگ یوگ انت، رنگ رنگیں تران ء باوست دیما اتگ انت، بلئے گپ یکے کہ لہذا نک ء تلب ء حاجت بس ہمیشہ متگ ء زندگ مان ایت کہ انسان چہ ہر کار ء سیر یوت کنت، چہ ہر ندرگ ء شزار ء اپتک یوت کنت، بلئے وتی شوہاز ء پہمگ ء شزار نہ بیت ء یہ وتا سر یوگ ء اوست ء درامد کنت نہ کنت۔

اے کتاب کہ شمنے دست ء انت گوں ہمے اوتاگ ء بندوک انت۔ وتی گسر کپگ ء ندرگ انت، ہما پدانی شوہاز انت کہ گوات ء رپتگ انت، ہما شیر ء سپر انت کہ گوں زند ء پیڑ اتگ..... اے منی اولی کتاب انت کہ چہ ذیل ء بام ء رواج گپتگیں پابندیاں آجوانت۔ اے تہر کہ ایشی ء prose poetry گش انت مذنیں سندے گوازیگ ء رند ہم اڑوکی (متنازعہ) انت۔ انگہ رم ء لچہ ء نیام ء اوشتا تگ۔ ایشی ء مستریں سبب پیشرد ء زیل ء یلہ دیگ انت..... بلئے جیڑگی ہبرایش انت کہ ”شیر“ سنگ ء زیل ء رد ء پیشردانی نام انت یا چریشاں جتا ہم ”شیر“ ء وجودے است.....؟ و ہدے ماشیر ء ہمراہ سپر کنیں، شیر ء مارگ ء جہد ء کنیں گڈا اے ہر تچک بیت کہ آہنگ ء پیشرد پہ شیر گشگ ء از باب (tools) انت، شیر ء تہنا کنیں جو ہر نہ انت۔ چشیں بازیں شیرے ہر روج مئے دیما گوزایت کہ آہانی زیل ء آہنگ ء تہا چ وڑیں کمی گیشی نیست، رد ء پیشردانی در ء بست سک و شما انت بلئے چ سر پدیں مردم آہاں شیر گشت نہ کنت۔ اگاں ماکنیں پہ راہ رواجی اوں بہ جیڑایں چشیں بندانی امبارے چ بیت کہ لس مہلوک آہانی پوشاک (رد ء پیشرد، سنگ ء آہنگ) ء سبب ء آہاں شیر سر پد بیت بلئے جو ہر اش شیر ء نہ انت..... بلئے اگاں یک تہرے بے از باب ء نیمون ء بے سلاہ ء سنج ء، غ تہنا وتی اسل ء جو ہر ء زور ء و تمانینگ ء شیر یوگ ء توان ء پدارایت گڈا چد ء گہتر جی انت.....؟ بلئے چو کہ مہلوک چہ کرناں پیشرد ء آہنگ ء را شیر سر پد یوگ ء پیدا ک انت، اگاں شیر چریشاں ابید ء جتا ہم چیزے است گڈا آئی ء در گجگ ء بجا رگ کمیں گران کپ ایت۔ غ پدا انگہ دگہ جیڑ ہے ایش انت کہ اے تہر پہ ہما شازاں پلے یوت کہ زیل ء آہنگ ء برجاہ دارگ پراہاں گرانیں مشکلتے ات۔ اے تہر ء کہ سنگ ء زیل ء پابندی ہلاس کت، گڈا ہر چی کہ دپ ء دراتک مہلوک ء گشٹان کت۔ نوں اگاں مردے رد ء پیشرد ء سنگ ء آہنگ ء سلاہ ء از باباں گوں شیر create کت مہ کنت، گڈا ہمشکیں دستاں گجام زہم ء شان ایت۔ پے ہاترا اے تہر ء تہا ہمینچو بے شیریں شیر گشگ یوگ کہ مردم ء اے تہر ء شیر یوگ ء سراپسہ نہ کنت۔ بلئے راستیں ہر ہمیش انت کہ اے تہر ء تہا اسل شیر کہ گشگ بیت آ باز یبا ء وانا ک انت۔ بلئے پہ ہمے زیبائی ء سر یوگ ء چریشی ء کار رگ ء ہاترا مردم ء شیر ء چند زانگ لوٹیت۔ شیر چی یے.....؟ اے جُست چہ ازل ء برجاہ انت ء پٹہانی یک بزیں جنگلے رُدان انت..... کشک کجا در کنیت؟ روچے ہزار گپ، سد ہزار باوست..... بلئے راستی انگہ

ہمانت کہ شیرچی یے.....؟ چو کہ اے solid ایں چیزے نہ انت کہ مردمے وتی روج روزینی حساب غ کتابانی وڈا بہ گیشین
ایت غ دست نے بدنت، پمیشکہ کشک تاب وران انت غ سپر بر جاہ انت..... رچرڈس جاگہ یے گشیت کہ ”شیر غ کارمانا مانا غ
رسگ غ رسینگ انت“ غ انگہ کمیں دیمتر اروت کہ ”شیر غ گوں بستگیں غ تچکیں سرشون غ چ کار نیست“..... یا شیلے گشیت ”شیر آدینکے کہ
ہر ایں دروشتاں زبیدار پشد ارایت“..... یا ”شیر ہر شے غ زیبائی غ تہا بدل کنت“..... نوں اگاں مردمہ دے دوئیں دانکانی ریس غ
پڑیس غ بہ بند ایت ہزارانی تاک سیاہ بنت، پرچا کہ شیر تجریدے غ تجریدی وڑ غ پیماں گیشیت بوت کنت۔

لچہ غ بندے بہ بیت یا دستونک غ جٹکے، اگاں شیرے گڈ آئی غ تہا لہز غ ہیال نہ گوں یک دومی غ یکجان بنت غ نیکہ بیرگ غ سد
انت، شیر غ تہا انچش بیت کہ برے برے ہیال یا مارشت ہالہزاں ہم ہوار گج ایت کہ آسل غ شیر غ تہا مان نہ انت۔ برے برے انچیں لہز
ہم ہوار کپ انت کہ آدگہ لہزانی جاگہ غ کارکن انت، من اگاں کمیں ارزاں ترے بگشاں گڈ اے وڑ انت کہ شیر غ تہا لہزانی در غ بست انچو
بیت کہ سیاہگ (text) ملار بیت، انچو سا کپ ایت کہ لہزانی پاد چ سیاہگ غ زمین غ کمیں چست انت۔ چو کہ ملاریں مردمے دتا انچو سبک سما
کنت کہ آئی غ ہیال غ منی گام چہ زمین غ کمیں برز تر ایر یوگ غ انت۔ شیر یا لچہ اسل غ سیاہگ غ ہمے ملار غ نام انت۔ اے چو کہ
جاورے (کیفیت) پمیشکہ ایٹی غ گیشواری غ ہبر جتا جتا انت، بلے اسل غ دُرس ہمے جاورے cover کنگ غ جہد انت، غ ہمے اکس غ
دروشم گیشینگئی انت..... ہمے ملار شیر غ چرم غ جتا کنت۔ نوں چہ بنیاد غ ہمے ملار عود رکنگ غ ہاتر امر دماں لہستے سہارا شو ہازاں تک۔ اے رد غ
پیشرد، سنگ غ زیل بس ہمے جاورے سہرا کنگ غ نیون انت۔ بلے ایٹانی یکشلیں کارمرزی غ میزان میزان غ ہما کہ اسل شیر انت آاندیم
یوان بوتگ غ ہمے نیوناں مہلوک شیر سر پد بوتگ..... پداوہدے کہ اے زانت پہتہ بوتگ کہ شیر چرے نیوناں جتاواں وجودے داریت
گڈ prose poetry ودی بوتگ..... بگندے ہمے گپ انت کہ پال ولیری غ اے وڑ گشتک ات کہ ”رم غ شیر غ تپاوت ہا انت ہما
کہ روگ غ ناچ غ تپاوت انت“ آگشیت کہ رم روگ انت غ روگ غ مراد تراپہ منز لے غ رسینگ انت، وہدیکہ تو منزل غ سر بوت نے گڈا
روگ غ کرد ہلاس بیت، بزاں کہ روگ غ مکسد پیلہ بیت۔ ہمے وڑ ارم انت کہ آئی غ تہا لہزانی کار ہیال یا گلوہے سر کنگ انت، وہدے
کہ کلوہے سر بیت گڈ لہزانی مکسد پیلہ بیت۔ غ ہیال یا کلوہے سر بیت ہما چیز (لہز) غ سبب غ کہ ترا سر بوتگ، آئی غ تو شمشوے۔ بلے اگاں
روگ غ دیم پہ دی غ ناچ غ بڑورے گڈا چوش انت کہ ناچ تراچ جاگہ غ سر نہ کنت غ شیر ناچ غ وڑ انت کہ ایٹی غ مکسد کلوہے سر کنگ نہ
انت۔ پمیشکہ شیر غ تہا لہزانی ستار دومی (ٹانوی) نہ بیت بلکس لہزانی ہستی شیر غ ہستی انت۔ اے بابت غئی ایس ایلٹ غ ہم گشتک ات کہ
”مالہزانی تہا سر نہ کشیں، لہزانی نیمگ غ چاریں“ ادالہزانی تہا سر کشتک غ متلب لہزانی تہا انگہ دگہ چیزے غ در گجک غ جہد انت۔۔۔۔۔
اے تو امیں ہبرانی مول غ مراد ایش انت کہ شیر غ تہا لہز غ شیر یکیں چیز جوڑ بنت۔ چہ لہزاں آدم شیر پشت نہ کپ ایت غ چہ شیر آدم
لہز۔۔۔۔۔ نوں چوش انت کہ لہزانی پہ شیر یوگ غ ہاتر غ ہمے ملار، ہمے سحر لکی انت غ اگاں کسے غ کر اہمے ملار ہمے کہوی ہمنچو توانا انت کہ
ابید دگہ از باب غ نیونے غ و تاسہرا کت کنت تہا باید انت کہ آزر گریں شیر بگشیت۔ غ اے تہرے تہا شیر گشتک غ یک پاندگے ایش انت کہ

اداشاڑوتاچہ بازیں cliches آں رکینت کنت۔ پرچا کہ ہر شیمزری چاگردے تہا پیشردے آہنگ ۽ مدامی کارمرزی ھینچو cliches جم کنت کہ اگاں سترآہانی ھیال دارگ بہ بیت ۽ وتی دامن ۽ پھریزگ ۽ جہد کنگ بہ بیت بلئے انگہ چیزے نہ چیزے مان اڑایت، ۽ ھمے مان اڑگ ساچشت ۽ رُودوم ۽ مستریں دژمن انت۔

ادامنالہتے درورگیر آہگ ۽ انت، بیاسنیل اش کنیں۔

من دراین تاریکی
فکر یک برہ روشن ھستم
کہ بیاید علف خستگی ام رانچر د
من دراین تاریکی
امتداد تر بازو ھایم را
زیر بارانی می بینم
کہ دعا ھای نختین بشر اتر کرد
(سہراب سپہری)

And if you sometimes happen to wake up
on the porches of a palace
in the green grass of a ditch
in the dismal loneliness of your own room
your drunkenness gone or disappearing
ask the wind
the wave
the star
the bird
the clock

ask everything that plees
everything that groans
or rolls
or sings
everything that speaks
ask what time it is
and the wind
the wave
the star
the bird
the clock
will answer you
time to get drunk

(C. Baudelaire)

به تو گفتم ”گنجشک کو چک من باش
تا در بهار تو من درختی پر شکوفه شوم“
و برف آب شد شکوفه رقصید آفتاب در آمد
من به خوبی با نگاه کردم
چرا که تو خوبی و این همه اقرار هست
بزرگ ترین اقرار هست
(احمد شاملو)

آسمان کا ایک حصہ
میرے دیکھنے کیلئے ہے
اور زمین کا ایک حصہ تیرے چلنے کیلئے
سورج تمہاری آنکھوں سے نکلتا ہے اور چاند
میرے دل میں ڈوب جاتا ہے
سمندر کا شور تمہارے دل میں بند ہے اور
دریا کی خاموشی میری آنکھوں میں
تم ایک کشتی میں سفر کرتی ہو اور میں
اسکے ساتھ اُڑنے والے بادل میں

(ذیشان ساحل)

مجھ سے باہر ایک جنگل ہے
جہاں ہر شام
میں درختوں کے درمیان
دُھوپ کو آخری بار دیکھتا ہوں
اور نکل جاتا ہوں
(ذیشان ساحل)

اے شیرِ ٹکڑ کہ بُرے بشتِ انت، ادا نہ پیشِ دِ زبیبِ عزینت است، غنیکہ سنگِ آہنگِ سحر روانِ انت بلئے شیرِ چہ سیاہِ گ
سرِ چگِ انت، ہما کُنپ، ہما ملار، ہما کہوی زندگیں وڑے وچول جنانِ انت، شیرِ کہ اے سیمسراں سرِ بیت گڈا آئی وراپہ وتی سہرائی و
چِ نیمون واز باب و ہاجت نہ انت..... زیل، زیمیر و پیشِ شیرِ جوہر و نہ انت بلئے اے کہ وہدے گوں شیرِ و ہوار کپنگ انت ایشاں
پہ شیرِ و انجیں کارے کنگ کہ شیرِ و بہرے جوڑ بوتگ انت..... چو کہ ہر زبان و تھا لبزانی امبارے بیت و بازیں لبز یلکیں بز انت و ہم
کار مرز بنت پمشکہ مردم و دماگ و جوڑشت انجش انت کہ لبزاں یلہ دنت و بزانتاں ز پت کنت۔ شیرِ ورم و یک سر بری تپاوتے ہمیش
انت کہ شیرِ مردم و پزار زانی و گوں وتی لبز و جوڑشت و ز پت بیت ورم ز پت نہ بیت۔ شیرِ و اے سپت ہمے زیل و پیشِ دِ داد انت۔ نوں

کہ اے تہرے تہا زیل و پیشرد درکایت گڈا ایشی عزیت بُوگ و دُکم یا ہلاس بیت۔ بلئے زیت بُوگ پہ شیر و گیشیں سپتے و اَلَم نہ انت کہ ہر شرّیں شیر یا لچہ مردم عزیت ہم بہ بیت۔

و پدا من شائزانی اندرا اے بابت و یک تر سے ہم ماراں..... و آیش انت کہ بازیں شائزہ سے سر پد بیت کہ اگاں اے شیر رواج بہ گپیت گڈا بگندے زیل و بام و جھکیریں شائزہ عزیت بہ بیت، بلئے چونہ انت، شیر، شیر انت۔ آروایتی technique بہ بیت یا کہ نوکیں دروشے و اگاں شیر انت آئی و نہاد و شرپ ہا انت۔ بس شیر و وتی اندرا مہکم و توانا بُوگ لوٹ ایت و وتی اسل و جو ہر برجہ دارگ کپ ایت۔

بلئے چرے اسل و گواچنی سبب و ابید اے تہرے مانگیشک و دگہ یک نیمونے اوں است، و آ نیون اے تہرے نام انت۔ تہرے نام سک unnatural انت۔ بنیاد و اے تہرے ودی بُوگ و یکیں مُول و مراد ہمے بُوگ کہ انچیں شیر و دروشے بہ بیت کہ اودا شیر و ارواہ آجو بہ بیت و آئی و سراچ گیشیں چیز و بارمہ کپ ایت۔ پمے ہا تراد و پیشرد و سنگ و آہنگ چرے تہرے کشک بوتگ انت۔ بزاں یک انچیں لچہ تہرے کہ ابید و وتی اسل و جو ہر وچ وڑیں پوشاک وے سر بارمہ بیت، ماگشت کن ایں کہ زگریں شیر..... من ہر و ہد و اے تہرے تہا شرّیں لچہ یے واناں ہمے ماراں کہ شیر و وتی اسل دروشم و منی دیم و پد ر انت..... و منی ہیال و اے تہرے نام و ایشی و شہم پولنگ کتگ، ہمیشک و ملچہ و نیمگ و دلگوش دیگ و ہوری و من ایشی و نام و بابت و اوں جیہرگ ہند ات کتگ۔ و گڈا منا بلوچی کوہنیں شائزہ و تہا یک لبز وے ”پیپ“ دز کپتگ کہ بلوچی و اے تہرے جوانتریں نام بوت کت۔ اے لبز چہ ملا پازل و جام و دُرک و دو شیرانی سرشون و پمنا سر بوتگ..... ملا پازل و سکیں شیر کن و تا مداریں شیر وے کہ

ہردم داب کنت نودی شل

گندیم گوئیں گر کی تل

استین و پیاپیں تر و نگل

پازل و اے بند و تہا ”پیپ“ پہ بے کچہ (pure) و مانا و کارمرز بوتگ، پیاپیں تر و نگل بزاں ہما تر و نگل کہ چہ استین و سستگ بلئے انگہ زمین و نہ کپتگ و وچ وڑیں دز و ہاک وے نہ چنگ، پہک و بے کچہ انت۔ تر و نگل دانگہ زمین و نہ کپتگ پیاپیں تر و نگل انت بلئے و ہدے زمین و کپیت گڈا بس تر و نگل بیت..... نوں بیہمے لبز و سرشون و جام و درک و زیبائیں شیر وے چاریں۔

ہر چنت کہ سوہنیں ہمسراں

بول و پیاپیں جٹاں

مے ہر کیبیں دوستاں

سوہنا چو مثل بوستاں

جام اوں ”پیپ“ ءہما بے کچہ ءپلگار ءبزانت ءکارمرز کنگ ءانت کہ پازل ءکتگ ات ”پیپیں بجن“ جام ہما کاڑاں گشیت کہ انگہ گوں کس ءہم نیاد نہ بوٹگ انت، ءچہ بچ رنگ ءبوع آشنا نہ انت۔ چرے شیراں اے گپ تچک بیت کہ ”پیپ“ ءبزانت زگر ءبے کچہ انت، ہمیشہ من پہ بلوچی ءاے لچھی تہر ءنام ءہاترا ”پیپ“ ءسلاہ ءدیاں۔ پرچا کہ چہ بلوچی ءاید آدگہ زبان ہم داں روچ ءمروچی اے تہر ءنام پہ لاچاری کارمرز کنگ ءانت۔ انگریزی ءچہ فرانسسی ءرجانک کت prose poetry کت، بلے انگہ دلجم نہ انت، برے prose poetry ءے گشیت ءبرے speech rhythm ءنام ءے بندایت۔ اردو ءنامانی لڑے رواج گپنگ نثری نظم نظم منشور نثر لطیف ثم ءدگہ باریں چے چے؟ دگراہیل بلوچی ءاوں برے رملچہ انت ءبرے ردائی لچہ اے تہر ءپادانی مہکم نہ بوگ ءمزنیں سبے ہمے نام انت ہمے نام انت کہ ایشی ءبجاری ءدزین ءپسہ ءے شکست کتگ۔ بلے اے تو امیں گپاں جیڑاں ءمن چہ وتا اے جُست ہم کتگ کہ اگاں آدگہ زبان اے تہر ءگوں ہمے دورگیں ناماں زرت کن انت گڈا بلوچی ءے پرچامہ زورایت ءپدا گوں ہمے جست ءاے پتہ اوں ہوار کپت کہ لہزانک ءساچشت ءراہ ءبچ رہند اڑاند نہ بیت ءپدا اے رہندے اوں نہ انت بس لاچاری یے ءلاچاری ءتوک ہمینچو زوت چہ گورالگو شک بہ بیت پہ لہزانک ءساچشت ءجوائز انت منی بس پہ بلوچی ءسلاہ یے کہ اے تہر ءنام باید انت ”پیپ“ بہ بیت، اگاں بلوچی ءتب ءکپت وشر انت، اگاں نہ کپت ہم جیڑہ یے نہ انت پرچا کہ ہر تہر وتی جو ہر ءبتار ءمان ایت البت اگاں نام genuine بیت تہ تہر ءسپرا آسان تر الم بیت۔

اے کتاب ”پیپیں لچھے پتو“ یک لچہ یے کہ جتا جائیں بہرانی تہا انت، ءہر ٹکرتی تہا سر جیں لچہ یے ہم ءیکیں لچہ ءبہرے ہم۔ گڈسرا یک المی دانے ایش کہ منی اے لچھی تہر ءنیمگ ءآہگ ءسبب منی مہروانیں سنگت غنی پہوال ءوحد ءبے وہدیں کڈن بوٹگ انت ءاگاں پہوال ءمنا اینچو کڈن مہکتیں بوت کت کہ اے نیمگ ءمنی دلگوش دیگ ءکارانگہ مہتل بوتیں۔

۲۲ اکتوبر ۲۰۱۴

(کتاب ”پیپیں لچھے پتو“ ءمنت ء)

پیروز و شیشک

برے برے لہتے چیز گیش کپ اُنت، گڈا آچنگ ءِ ہالکیں جاگہ یے ایرکنگ لوٹ اُنت۔ پر چاکہ اُلَم انجیں جاگہ بیت کہ اودا
اے چیز پکار بنت۔۔۔۔۔ جنگلاں سپر کننگ ءِ وھداں من باز برء دیست ءِ کہ گوات گیش کپت ءِ، گڈامن جھد کُت ءِ کہ گوات ءِ
گیشیں ٹکراں بہ چنان ءِ ایر بکناں۔۔۔۔۔ ڈرچکی شاہانی سرا۔۔۔۔۔ هور کیں کانیکا بیٹھا۔۔۔۔۔ گو زو کیں مردمانی جیگ ءِ
دامناتی سرا۔۔۔۔۔ گوات ءِ گیشیں ٹکر ہر جاہ ترا دست کپ اُنت، برے برے چکولیس مرگاننی بلانی سرا کپ اُنت گڈا اے بزگیں مرگ
سک نلیگ بنت۔ ہمشلکہ اے چنگ ءِ تزارگ لوٹ اُنت۔۔۔۔۔ کئے زانت گجا لچھے یے یا کسمہ یے ءِ ہاترا ایسانی حاجت بہ
بیت۔۔۔۔۔ ءِ اگاں تئی سردریاء بہ کپ ایت گڈا تو رگند ئے کہ پول چوں گیش کپ اُنت۔۔۔۔۔ همے پیئم درد ء لذت ہم گیش
کپ اُنت، چار ءِ تاہیر ہم، گیر ءِ زیر گیش کپ اُنت، اے دُر سانی ہاترا مردم ءِ دز پے گون بُوک لوٹ ایت۔۔۔۔۔ دانکہ اے زوال
مہ بنت ءِ کار ءِ بیا اُنت، ءِ همے چن ءِ تزار ازم اُنت۔۔۔۔۔ ملنے برے برے بازیں چیزے پشت ہم کپ ایت۔۔۔۔۔ مردم کہ نبشتہ
بندات کنت گڈا سحر آئی ءِ انچوا مگر کنت کہ آبازیں چیزے یلہ دنت، چراہاں شمشکار بیت۔

[illegible]

آہمگ ء کپوت ایشانی گپاں گوشداران ء جیڑگ ء ات کہ اے مردم ہبر و کننگ ء انت۔۔۔۔۔ بلئے ہبرانیا تہا چیزے کم
انت۔۔۔۔۔ کمیں جیڑات ء کہ چے کم انت۔۔۔۔۔؟ ہو۔۔۔۔۔ بولی و منینگ انت۔۔۔۔۔ بلئے سان نیست، هُشکسین
لزان انت۔۔۔۔۔ جہر ء نرم ء سارتی پد رنہ بیت۔۔۔۔۔ گڈا اے چوں جہر انت۔۔۔۔۔؟

شہم ۽ عُشگ ۽ رند ہم چمائی تہا چ گندگ نہ بیت۔۔۔۔۔ اے وڑچوں بوت کنت؟ کپوت گپاں گوشداراں تگا نسرؤ ان ات۔۔۔۔۔
 پداوحدے کہ جُنگل ۽ دیم اے نیمگ ۽ ترینت تہ گندایت کہ۔۔۔۔۔ کپوت ۽ دتا سے کش ات ۽ آس دیاں بوت ۽ ساہگ ۽ نشنگیں
 مردم یک یک ۽ دراهان بوت انت۔۔۔۔۔ کپوت پدما نے مہتل ات۔۔۔۔۔ وھدے دلجم بوت کہ اے مُرت انت گڈا اتک

مردم ء ہر رند اپہ وتی در گجگ ء وتی جندھلاس کنگ کپ ایت، ساچشت ء دردھم ہمیش انت ء لذت ہم۔ انچو گوش انت کہ
Die, and become what you are ایشی ء اصل معنا بوت کنت ہمیش انت کہ ساچشتکاروتی ہر ساچشت بہاگوں وتی
اصل ء دُچار کپک ء ہاترا وتی ہستیں در وشم ء بورینیت۔۔۔۔۔ ساچشت، ساچشت انت، شیر ء در وشم ء بہ بیت یارم ء۔۔۔۔۔ من کہ
کسہ ء نیمگ ء دیم تر بیت ء گڈ اجیر اتگ کہ مردم تام ء بدل کنت، بلئے من سک بہمنگاں پر چا کہ نہ تام بدل بوت ء نہ درد۔۔۔۔۔ انگہ ہم
من یک وڑ زندانی باں ء ہما وڑ آجوباں۔۔۔۔۔ آتوری شیرے بہ بیت کہ کسہ یے۔۔۔۔۔ ہر نبشتہ ء بندات ء منا انچو سماء بیت کہ من نہ
دیتگیں، تہ ماں لہتیں قلاتے بہا پتر گایاں کہ آئی ء تہا چد ء پیش کس نہ شُنگ ء کس نزانت کہ اودا چے اُست۔۔۔۔۔ ء چمد امنی نبشتہ بندات
بیت۔۔۔۔۔ بلئے ہلاس کنگ ء وھد ء منا ہمے مارشت بیت کہ من وتی اندر ء تہا ریں دمکانی تہا کرنے گوازیگ ء رند، پداپ دُنیا ء آجوا
یُوگ ء آں۔۔۔۔۔ بندات ء آسر ہر دُکاں وتی وتی چاڑے گون انت۔۔۔۔۔ بلئے دانکہ نبشتہ روان انت آئی ء دگہ نامے
۔۔۔۔۔ کہ اودانہ ”من“ اُست نہ ”دُنیا“ نہ ”زندان“ اُست ء نیکہ ”آجوی“۔۔۔۔۔ ء ساچشت ء وشریں موسم ہمیش انت۔۔۔۔۔
لبرانت ء میئم انچیں ملکز ارے کہ آہستی ء ٹکراں گچین کنت ء چت ء پدا آہاں وتی وڑا جوڑینیت ء ہما ہستی ء پیئم کنت کہ آئی ء تہا چول
جنگ ء انت۔۔۔۔۔ اے گپ دوئیں وڑاں راست بیت، کہ ساچشتکاروتی تہ ء ہستی ء کش ایت ء دُن ء پیشدرا بیت یا دُن ء ندرگ ء
گوں وتی تہ ء موسم ء ہمزیل کنت ء نوکیں در وشم ء دیما کارایت۔۔۔۔۔ گپ کیلین انت۔۔۔۔۔ بس ہما ملکز کار کنت ء نام ء
لبرانت ء میئم انت۔

منہ پر مومن

[illegible]

اے کتاب ءِ تہما سے (3) کسبہاں ابید کہ بنداتی زمانگ ءِ عشقہ بوتگ انت ءُ ہا وھد ءُ منی نام ءُ ”تا کبد درد“ ءُ شنگ ہم بوتگ انت، آدگ تو میں کسنہ رندی زمانگ یگ انت کہ ”سمو بلوچ“ ءُ قلمی نام ءُ تا ک ءُ تا کبداں چھاپ بوتگ انت۔۔۔۔۔ اے قلمی نام ءُ منی نبشتہ کنک ءُ مراد ایش ات کہ مردم کمیں وتا اندیم بہ کنت ءُ کارے بہ کنت ءُ نداریہ یے بہ چارایت۔۔۔۔۔ بلئے چونہ بوت۔۔۔۔۔ وھدے اولی کسنہ چھاپ بوت، مناسکتاں گپت کہ ماترا پجہ آورنگ۔۔۔۔۔ سمو بلوچ توئے۔۔۔۔۔ ءُ من نہ من ات۔۔۔۔۔ بلئے پداجباروک گیش بوان بوت انت۔۔۔۔۔ ءُ آسر ہمیش انت کہ من اے دُرسیں کسبہاں وتی نام ءُ شنگ کنک ءُ آں۔۔۔۔۔ وائے ما ءُ وائے مئے نادرسی بلئے۔۔۔۔۔ بلئے از مکار ءُ مسترین نادرسی ءُ شادہ ایش انت کہ ازم ءُ اسرکت نہ کنت۔۔۔۔۔ کسنہ انگت ہم باز پشت کپتگ۔۔۔۔۔ ازم گوں مردم ءُ ساہ ءُ روت ءُ کنیت، پمشکہ آسر نہ بیت۔۔۔۔۔ ءُ شیرے بہ بیت پاکسنہ بے من نہ آئی ءُ بندات کن آں ءُ نیکہ آسر۔۔۔۔۔ بس جیران ئے۔

گنوا اور

(کتاب ”لیلان“ عِمنْتَع)

ایٹکیں شیرانی زیر

”ایٹکیں شیرانی زیر“، تہا ہوا ریں گیشتر شیرہا انت کہ موسیک ءہا ترا تر زانی سرا
پر بندگ بوتگ انت ءآہانی تہا لس مہلوک ءتب ءدارگ ءگیشتر جُہد کنگ بوتگ۔ اے گل ہما
شیر انت کہ من پر بتگ ءبے ہال گنگ انت، ایشانی ہچ وڑیں ریکارڈے منی کر ء ایر نہ
بوتگ۔ اے شیر کہ مروچی کتابے ءدروشم ءیک جا کہ انت اے اعجاز ذکر ءجیب مجاہد ءزحمت
ءجکانسریانی آسرا انت۔ من ہچمر پکر نہ گنگ کہ اے شیر کتابے ءصورت ءبے بنت تا اے ہد ء
کہ کتاب ءنام ام مجیب ءایر گنگ۔

اے شیرانی تہا موسیک ءگوں بندوکیں مردمان ءلبر انک ءگوں تڑوک کنگ ءجُہد
ے، اگاں کسانیں شھے ام گندگ بہ بیت تہ بوت کنت کہ شازی من ءپہل بہ کنت۔

22 جولائی 2004 (پسہ)

(کتاب ”ایٹکیں شیرانی زیر“ ءمنت ء)

ایدگه نېشته کارانی کتابانی پیش لېز

زرنوشت

یک رندے یک کسمانک نویسے ۽ برنارڈ شاہ ۽ رامان تھیٹر ۽ وتی کسمانک ۽ چارگ ۽ آئی ۽ سرائیادگری ۽ دعوت دات۔
برنارڈ شاہ کسمانک ۽ چارگ ۽ شت بلئے چہ بندات ۽ بگرداں آسے ۽ تھیٹر ۽ تھاواب کپت۔ وھدے کہ کسمانک ھلاس بوت تہ ھمے کسمانک
نویس ۽ پیر گلگ گشت کہ ”واجہ من ترا کسمانک ۽ چارگ ۽ آئی ۽ سرائیادگری ۽ ہاترا گشتگ ات بلئے تو و سرجمیں وھد ۽ واب بوتگ نے“ تہ
برنارڈ شاہ ۽ درائنیت کہ ”واب وت اول ایرادے اگاں توبہ زان نے“۔

انوں کہ قاضی ۽ زرنوشت من ۽ دات ۽ گشت کہ ایشی ۽ سراجیزے نویس تہ من ھر چند کہ کوشت گت بلئے و تاواب گیتک نہ
گت ۽ گوں قاضی ۽ منت ۽ پہ زرنوشت ۽ نقشیں دامن ۽ چیزے کشکانی رنگ ۽ لاچار بوتگ آل گوں اے جزم ۽ کہ ایشانی اھمیت پہ
زرنوشت ۽ چ اول نہ انت۔

زرنوشت قاضی ۽ شیرانی اولی دپتر انت ۽ یقیناً اے بلوچی لبرانک ۽ تھاگراں بہائیں مڈی یے۔ پرچا کہ اے رنگیں لبرانک کہ آئی
۽ ڈوشم زرنوشت ۽ تاکانی گندگ بیت۔ بلوچی لبرانک نہ بلکیں دنیا ۽ ھر لبرانکے ۽ ذبہ کپ ایت آپہ ایشی ۽ پھر بندایت۔ اے سانس ۽
مادی دیمروئی ۽ دور ۽ کہ مرچی نیں ”Communication“ ۽ جسمانی رشتہ ۽ سیالیاں انچونز آرنگ۔ زرنوشت ۽ لبرانک تیوگیں دنیا ۽
پگر ۽ یک دومی ۽ رینگ ۽ کار ۽ کنت ۽ بنی آدم ۽ فطرت ۽ ہمازتو کی ۽ برجہ دارایت کہ چرائی ۽ ابید زندمان مشینی کردے و جوڑ بوت کنت۔
بلئے زندمان بوگ ۽ راستیں ۽ حقیقی بزانت ۽ گوں ھمدپ نہ بیت۔ غمی ہیال ۽ شازی ۽ مستریں کار ھمیش انت کہ زندمان ۽ زندمان
دارگ ۽ جھد ۽ بکت۔

قاضی نوکیں شازے وتی پگر ۽ حوالہ ۽ اوں وتی شازی ۽ اُمبر ۽ حوالہ ۽ اوں۔ من ۽ یات انت کہ قاضی ۽ اوں شازی بنا گتگ ۽
زرنوشت ۽ شازی قاضی ۽ بنداتی شازی انت کہ شازے دور ۽ شیر پہ مشق خن ۽ ہاترا پر بندایت۔ بلئے قاضی ۽ گوں مسئلہ دگہ پیم انت۔
قاضی ۽ چہ بندات ۽ وتی شازی ۽ رہند گیشیں اتگ انت ۽ یک نوکیں ۽ جوانیں رنگے ۽ شیر پر بتگ۔ پرچا کہ قاضی ۽ شازی مرچی
باندات ۽ سنگم ۽ سرائوشتاگ۔ قاضی زکیں گپاں تہنا ھما بنیاد ۽ کنت کہ آباندا اوں راست بوت کن انت، قاضی انگریزی ۽ اے مقولہ
”The future of future is in the present“ ۽ راست لیک ایت ۽ ھر دانائیں مردم وتی باندات ۽ چہ مرچی ۽ بنگ
کنت۔ پرچا کہ آدگہ وھدے بوتگ کہ شازی ۽ دیوانگی ۽ پیغام داتگ۔ مرچی شازی ۽ منصب بدل بوتگ۔ مرچیگیں دور ۽ شازاگاں
دیوانگی اول کنت تہ آئی ۽ تھا دانائی ۽ راز ۽ گندایت۔ مرچیگیں شازی ۽ کار ھمیش انت کہ آتھاریں شپاں روح ۽ نام ۽ بہ گیت ۽ قہریں
نیمروچاں ساھیلی ترا نگے بہ ساج ایت۔ مرچیگیں دور ۽ مردم شازی پشکلہ وان ایت یا گوشدارایت کہ آئی ۽ پناہ ۽ زرت بکت۔ ۽ چہ امبروز
۽ زمبلاں پہ سہتے ۽ شمشکار بہ بیت۔ ۽ سارتیں گینے کش ات بہ کنت۔ پہ وشین بانداتے ۽ وابے دیست بہ کنت ۽ واب ۽ حقیقت کنگ ۽ جھد

ء بہ کنت ء قاضی ء شیراں اے دنیا داں ہما وھد ء وتی پلو ء بندایت دانکہ اے دنیا ء ساچانے ء شوہاز انت دانکہ زامریں بیکانی مسکیں
 ساہیل ء عنبریں ثرائے حاکمی ہست انت۔ ء قاضی داں ہما وھد ء شیر پر بندایت دانکہ ”پاکدامنیں ہیال“ ”گنہگاریں نوبت“ ء ”بدآپ
 بوئیں منزل“ ء پہ مسک ء مہلباں زرا انت۔ قاضی داں ہما وھد ء شیر پر بندایت دانکہ بڑگیں مہلوک زورا کانی ہاتراچو ”راہ واریں“ اولاک ء
 گام جنان انت۔ پرچاکہ مرچگیں دور ء شازی ء ہمے لوٹ ٹہینگ۔ ء چریشی ء اوں انگت کمیں کہ ماچماں چست کن ایں تہ گندیں کہ اے
 وھد ء چہ شاز ء یک شرّیں ہکیمے بگ ء واھگ اوں داشتگ ء اے دور چہ شرّیں شاز ء اے لوٹ ء اوں کنت کہ آچو شرّیں ہکیمے ء وتی
 چاگرد ء نادراہیاں بہ بہم ایت، پدراش بہ کنت ء علاج ء اش بہ گوش ایت ء وھدے قاضی گوش ایت کہ:

چاگرد ء پیرزو انت ہمے رنگیں جاورے

کہ زندماں چو کینسر ء نادراہ یے ء زرا ایت

تہ ادا قاضی اولی کار ء کنت بزاں کہ چاگرد ء نادراہی ء گندایت ء آئی ء شون ء دنت۔ ء وھدے آگوش ایت کہ:

مرچی پہ ہل ء واھگ زرد ء غماں گوں دوچاں

نویں گومے دیاں، عہدانی ماہ ء روچاں

تہ ادا آدمی کار ء گوں دگوش بیت ء بلکیں وتی منصب ء انگت اوں کیں دیمتر ء وڈین ایت۔ تہنا علاج ء شون ء نہ دنت بلکیں علاج

کننگ ء قول ء اوں کنت۔

شاز ء زمہ داریانی تہا یک زمہ داری یے اے اوں گوشگ بیت کہ آہست ء نیست ء بارو ء چیزے بہ مارایت پگر بہ کنت ء وتی
 جند ء شوہاز ء کترہانی تہا چیزے حاصل بہ کنت تہ آیک شرّیں از مکارے گوشگ بیت۔ ء جوانیں از مے ودی کت کنت۔ ء زرنوشت ء
 وانگ ء چرندا نچو معلوم بیت کہ قاضی ء یک مسترین مشکولی یے آئی ء وتی جند ء گارکنگ ء شوہازگ انت۔ وتی یک نظمے ”ایوکی“ ء تہا گوش
 ایت کہ:

وتی جند ء شوہاز ء درپکتاں

دیسٹ نویں پدے، پدانی تہ ء

پہک بیگواہ انت پہک سہرا انت

ء برے برے قاضی ہمے بیگواہی ء سہرائی ء دتوانی تہانندایت ء شوہاز ء سیل کنت کہ شوہاز وتاراوت چوں شوہاز ایت تہ آگوش

ایت کہ:

درپکت شوہاز، شوہاز ء وتی

ہم چوگونک ء برہنگیں

وت گوں وتی بے ساری ء

گوازی کنناں !!

هر سنگ ءو رچک ءو دار ءو کوهنیں ترانگ ء

راضی کنناں !!

یا تاں گوں دز بازی کنناں !

تراں ءو گرداں سر جناں

شوہاز، شوہاز ءو وتی

سر بوت روچے پمں ء

من کترہ یے نکند ات ءو چار ات شوہاز ءو نیمگ ء

من انچو مار ات کہ شوہاز ءو چند بیگواہ انت

قاضی اداواں وتی منصب ءو کمیں دیم ءو بارت پرچا کہ کہ آتہنا وتی چند ءو گارکنگ ءو شوہازگ ءو لیب ءو لیب نہ کنت بلکیں برے
برے شوہاز چرائی ءو وتی جست ءو کنت ءو مردم کہ پہ وتی شوہاز ءو داں اے ہد ءو ایماندار بہ بیت آئی ءو راد ہر ءو بے حاجتی ءو مج بیگواہ گت بہ
کنت ءو آاز مکار کہ وتی ازم ءو انچو وتی فرماں بردار جوڑ بہ کنت تہ ازم آئی ءو شمشت نہ کنت ءو ہمے یک مزنیں ازمکار ءو عنشانی انت یورپ
ءو نگد کار گوش انت کہ شازی ءو مستریں جوانی ہا اوست انت کہ آئی ءو وانوکاں ءو آئی ءو سرا بیگ لوٹ ایت۔ بزاں کہ شازاگاں ہرچی اوں
بہ گوش ایت بلئے ہمے اوست ءو چادر چہ وانوکاں سرادور مہ ات۔ ءو قاضی ءو شازی ءو تہا ہمے اوست ءو ساچان چہ بندات ءو بگرداں آسر ءو
ساہیل انت۔ قاضی اداواں ترا گوں وتا ہمز مل کنت کہ:

ما کہ یک رندے چہ دنیا ءو شت ایں

مارا بیار ایت اے زما نگ چہ گجا

ءو اے گپ ءو گوشگ ءو سہتاں اول تہنا نہ بیت کہ:

من و مرگ ءو چہ پداں نمیران باں

من زاناں من ءو توچے پیم ءو کش ءو

ءو منالیقین انت کہ قاضی ءو وانوک ءو گوشداروک اے دہر ءو ثندیں نیمروچاں ہمے اوست ءو سبزیں ہیال ءو بزیں ساہگ ءو نند انت
ءو قاضی ءو وان انت ءو گوشدار انت ءو آئی ءو دیمتری پر بندانی ودار ءو کن انت۔ پرچا کہ قاضی ءو ہنگی شازی زرنوشت ءو صورت ءو شے دست ءو
انت شماوان ات اش اول نوں بیا کہ ماتی اے گپاں گوں قاضی ءو یک نوک تریں شیرے ءو آسر بہ کن ایں پرچا کہ قاضی ءو ہیالانی کوہ سراں

اسپتیں برفِ موسمِ عذارہ بازو شِ انت :
 برفِ چادرِ مانپوش
 برہنگِ انتھیالانی نرمِ نازِ رکیں بالاد
 دُرملو ریں زہیرانی ڈیلِ ملگی موسمِ زگریں آسِ پردارایت
 روکیں جامگاں چارایت !!
 گار بیتِ سرانی ہوش
 برفِ چادرِ مانپوش
 فکرِ ماہیکا نیں شپ چار نیمِ تالانِ انت
 دل زہیر نالانِ انت
 ”واہگِ عزری دوچیں غم“ گوں موسیٰ دوچاں زیبِ زندمانِ بیت
 راج ”نگرہ دان“ بیت
 جی ہا گلین روچاں
 گل گوں پیتِ جالاراں
 یا گوں کبگِ رفتاراں
 ریشمِ قبا کنت
 ڈیلِ مللیں سرپوش!
 گلزمینِ چکندیت
 زید مہراں رندیت
 ڈیلِ ملکیں موسمِ زگریں آسِ پر بندیت!
 روچ دیدگاں بندیت
 ہوم گیتِ جزمِ جوش
 برفِ چادرِ مانپوش

اکتوبر 1989

(مبارک قاضی کتاب ”زرنوشت“ عزمتِ ع)

آپ رنگ

رنگ ہستی و ذرّوشی ذرا نگازی انت۔ اگاں واب بے رنگ بنت تہ ذرین و پاھو و سادیکلیں بے رنگی و ہینا کی و میس انت۔
گروک گامیں وھد و آسری دم اوں رنگانی گلام چوٹ و تہادرکنیت۔ سسا وید و سہ تہرگیشین ایت۔ شرنگی ہستی و صفت انت، چہ بنی آدم و
ارزش و پیش۔ بے رنگی زندمان و واگ دستانی بے کردی انت و بدرنگی شول کشیں بے کردی و درائیں عاقبت۔ ازم زندمان و ساھگ
انت، بلئے وھدے گوں زندمان وھوارکپ ایت عبادت جوڈ بیت۔
”آپ رنگ“ و شازی موتکے پہ مارشتی ندرگانی شرنگیاں۔ گلگے گوں دید و بے رنگیں دامن و، تر سے چہ بدرنگی و توم و کہ جوزگانی
زمین و کپتگ۔

شازی زندمان و دل و پادرمش شمارکنگ بنت۔ ”آپ رنگ“ و شیرانی تہا زندمان و کوھسارگوں زیر و کراس و انچوھمدپ
انت، گوھگ کپ ایت کہ زندگ بوھگ و شیرگوھگ و تہا منچو بازتپاوت است کہ گچ تپاوت نیست۔

کسانی و من فقیرے و داتگ چنکے آپ

ہما مناں کہ وتی تئن و ساھگ و واباں

کسانی و پیری، نیکی و بدی، مرغ و عوض، فقیری و بادشاہی، آپ و تئن، ساھگ و روج و واب و آگاہی اے دُرسیں لہزاں ہمے شیر و
پُشد ر و پد اشیر و زندمان و تپاوت و گیشینگ و جہد و بہ کن۔ برے برے منا انچو سما کپ ایت کہ منظور و شازی پُرشگیں دیوالے و ہد امرزی
نیں ساھگے و فاتحہ انت۔

منظور وتی اھد و آدینک و مھکمی و ہال و سرپد انت، پمشکہ پُرشگ و گلگ و نہ کنت، چنگ و نزارگ و ہاجت و دارایت،
دانکہ تاوان بارمہ بیت ہما ہیال کہ ذروشمے و واھند انت، چہ بالادے و پیداک انت و اد و ہیال و پُل و سرچوڑانی ہمد پی وت ہما
نازکیاں دزجنت کہ تہنا یک ہقین شازے میراث انت۔

تنی ہیال چو نازکیں پُل و سرچوڑ و

من شیشکے آں منی ٹکراں چن و نزار

جاگہ یے و یک ندرگے انچو نقش بیت کہ چو بنی آدم و بستارے و واھند بیت و مئے سیالدریانی گیابان و پتہ و جاگہ یے و
شوہاز و ام کنت، پدروراے شیر و بچار

تو چونیں دوستے، ہمساهگے درد وارے

تنی پیڑگاہ و ذرچک و ساہگ و ہم پہ من کٹنگ پر

اد و پیڑگاہ، ذرچک، ساہگ و کٹنگ گوں وتی ناز کیانی چاگرد و علامت و سنگینی و نہ سگ انت بلئے وتی بزانت و شاہیگانی و درگت و چہ شبن و گامے دیما و نت و وحدے اے ”پیڑگاہ و ذرچک و ساہگ“ و ماگوں اولی مصرعہ و یکجاہ کن ایں و چار ایں گڈادل گش ایت کہ ”ہراے نہ انت“، بلکیں ہمے ساہگ کہ پیڑگاہ و ذرچک و کٹنگ بوتگ، ام انجیں کردے و شوندار انت کہ بنی آدمے بوت کنت و انجیں آدم ذاتے کہ گوں مئے مارشتی سیمسراں سیالدری بہ کنت۔

دیروئی کٹنگیں دُور و دُرسیں شریانی مانزمان آئی و رفتار انت۔ اے دُور و ہمے یکیں نیکی کہ آئی و گوں وت اٹلگیں بازیں ردی و ہرا بیاں و گڈور و داتگ و بازیں جاگہاں لبرانک و دور گندیں چماں اوں ہمے موجریں ردیان و چارگ و درگیج و جہد نہ کٹگ۔
ہمے کوہن و نوک و نیکی و بدی و ربیدی پُشدراں اے شیر چارگ کرزایت۔

چہ نیام و ہاک بہ ترکیت تری بہ بیت گڈگ
نہ جُتر ایت چہ وتی جاہ و دوگام و ذرچک و وفا

نہ یتکہ چا کرے پہ ما کہ ما مرید بہ بیں
ہما کہ مئے دل و بوتگ نہ لوٹ ایتگ کس و
منظور بکل و شاری و روتگ بلوچ و دومان و عز مین و باطن و قرنائی و حساب و تچک انت، بلئے وھد و تیردستان و چہ ساہگ و گیش
آس پکار انت و تاک و شاہ اوستیں دیدگانی دل یکیمی برجاہ انت۔ پرچا کہ روتگانی ندرگ گوں باطن و دیدگاں بیت۔

زندگی رکشت و کشاری و گوز ایت
یک کپوتے چنت جوهان و منی

من و تو ھئی و ھون ایں پہ رنگ یک نہ بیں
تنی چوڑ چوڑ کلیمر منی تلپ چکاس

زندگی دزچک و مثال و انت تہ رتچ ایت تاکاں
اشک و نیون و کئے و آس پہ آپ و آورت

ذریگتے راستیں کش ء بوتیں منی سنگیں دل
نود ء آثر اپ ء نہ ات پل بہار ء گیمرت

شپاں چناں گوں وتی دیدگانی مگرازاں
ہمے حساب ء کناں کم دل ء گم ء درداں

پہ زردیں رولہ ء پہ سہریں بام ء تلوس ایت دائم
گٹھے چو ریگزار ء انت منی بے آسریں شائر

غزل ء تہا معنویت ء شوہاز ہما کرد انت کہ آئی ء غزل ء راداں روچ ء مروچی زندگ داشتگ۔ ہر لہز زندمان ء یک نہ یک
ذرا نگازی توارے بلئے غزل شائری ء ہما تہر انت کہ ایشی ء تہا باز جاگہ ء لہز ء بستار چہ توار ء گوزایت ء ذروشم ء جاگہ ء کپ ایت۔ چہ
بندات ء بگرداں مرچی ہر شریں غزل ء تہا اے صفت است۔ ادء بس چیزے درورچہ ”آپ رنگ“ ء غزلاں:

دل منی ہالیگیں شاہیمے گٹھے کہ دزتگ
کنوش ء ہمراہی ء گردایت زباد مال ء تب

ہر کلہپوگ ء شم ء کٹنگی ناہ یے در کثیت
کس ایرہت ء نہ کنت بند کپاتانی تہا

اے وحد باز بر ء گوں گنوکاں گوازی کنت
بہ گندے نیست بدی یے منی دل ء پہ من

ہر کس دل ء کہ دنت ترا ہوش ء گار کنت
ہر کس کہ ایر گوات ء گوزایت تئی نشان بیت

”آپ رنگ“ ء شیرانی مستریں صفت ایش انت کہ اے چد ء پیسر گوشگ نہ بوتگ انت ء مئے انوگیں شائری ء تہا

Craftsmanship ہے رنگ ء کہ بوہگ ء انت۔ منظور ء چرے نادرائی ء و تا پھر یز اتگ۔ ہیال ء ناؤ رکیں تہنائی ء بگرداں لہزانی
 ہمک رنگیں اندیمی ء، ہر دو بیناں سرچمگ منظور ء باطن انت۔ ”آپ رنگ“ ء وانگ ء و ہداں باز جاہاں عطا شاد گیر کنیت ء عطا ء کرد پہ
 بلوچی شازی ء انچو مزن انت کہ چہ مروچی ء بازیں و ہداں گیر آرگ کرزایت۔ عطا ء بستار پہ بلوچی شازی ء چو ہاؤر گہاں انت کہ آہانی
 در ء ہا کاں مردم پہ حیر ء برکت ء ہا تر اوتی گور ء ایرکن انت ء ہستیں دور ء ہچ شاز چرے برکت واریں اثرا تاں بے بہر نہ انت۔ منظور ء
 شازی ء تہا ام برے برے عطا ء اثرا ت گندگ کاینت، بلئے زبان منظور ء جندیک انت ء مارشت ء ہم گستا انت۔

اے کتاب ء چندے رنداں وانگ ء پداں من زاناں کہ ایشی ء تہا چنکس غزل ء چت نظم انت۔ منی دل ء ات کہ ہمارا ش
 بکناں بلئے شیرانی اندری زیبائی ء مناسر بُری ندارگ ء اینچو موہ نہ دات۔

بلوچی ء ہستیں شازی تہا ہا شاز کہ پہ بلوچی شازی ء آسندگ ء راہ یے گیشیں انت، آہانی لڑسک کسان انت ء منظور بہل ہمے
 لڑ ء تہا یک شریں جاگہ یے ء واہند انت۔ ہستیں دور ء نظم ء تہا تجربت ء شوہاز ء بازیں شریں میل اتلگ ء چراہاں مئے نوکیں نظم ء
 سربری رنگ گیشتر ز رنگ ء باطنی صورت ء کمتر اثر مند بوتگ، بلئے ”آپ رنگ“ ء نظمائی وانگ ء رند منی اے گلگ ء بالا د کستر بوتگ۔
 منظور ء نظمائی تہا تہا یک ء دو جاگہاں بیر پشیں جو زگانی ذرا نگازی انچو بوتگ کہ سماکپ ایت، اود ء منظور ء اندر ء شاز دور
 اوشتا تگ ء گوشدارگ ء انت۔

نازینک بلوچی شازی ء انچیں تہرے کہ انوشیرازی صورت ء تہنا ایشی ء نام پشت کپتگ۔ انوں کہ نازینک ء نام ء ہرچی مئے
 گوشاں کپ ایت آاصل ء موسیک ء نازینکی تہر انت، بلئے نازینک بلوچی شازی ء تہا ام یک مزنین بستارے ء واہند بوتگ ء اے تہرے
 چواندیم بوہگ ء سبب و ت اے تہرے سربری ذروشمے نہ بوہگ انت۔ بزاں چو غزل، نظم معری، آزاد نظم ء اے دگہ تہرانی پیہم ء ایشی ء را
 ظاہری گونا بے نہ رستگ۔ اے تہرے گونا پ یاہنیت ء تو امیں عنصر باطنی انت۔ اے تہرے گوناں و تی بزانت، لہزانی رد ء بند ء موٹ ء چاڑ ء رنگاں
 نشان بیت۔

”آپ رنگ“ ء تہا ”مولم“، یک نظمے کہ ایشی ء تہا بلوچی اہدی نازینک ء راگوں نوکیں شیرازی گزراں سوب مندیں وڑے ء
 زندگ کنگ بوتگ ء منی گوں منظور ء گلگ ہمیش انت کہ آئی ء اے نازینک ء راچو آدگہ نظماں، نظمے پرچا ہمار گنگ۔
 ”آپ رنگ“ ء تہا یک نظمے ”باہو پنودی“ اے کتاب ء تہا و تی رنگ ء تہنا نین نظم انت۔ نہ زاناں کہ اے نظم من چنت رند ء ونگ۔ بازیں
 مشکلے ء پد من و تارا چرے نظم ء چہر ء شین ء لہزانی سحر کاری ء گیشیت کنگ ء منارا باز دیر ء رنداں نظم ء بزانت ء بابت ء فکر کنگ ء موہ
 رستگ۔ مردم گوں دوستی ء عجیب ذروشمے دُچار کپ ایت۔ واہگ کہ آئی ء کار رنگ دیک انت، و تی کرد ء شمش ایت۔ شاز ء راگوں و تی
 گلزمین ء گوں و تی راجد پتر ء چینکس مہر انت آئی ء نشان چہ منظور ء شازی ء ہر لہز ء پد رانت ء خاص اے نظم چہ دُرساں گیش ہمے مہر ء
 شونداں انت۔ اے نظم یک بن پدے عکس انت کہ آئی ء شش تمب انت۔ سہ تمب ہا انت کہ مارا اے گلزمین ء گوست ء مئے راجد پتر ء

امانت کنگ اُنت سہ تمب انوکس واھگی کردیگ اُنت۔

مزین ہرے نہ اُت اگاں ماوتی اُھد ۽ تمب وتی میراث ۽ امبازاں بدات اُنت ۽ ہمارنگ بہ رتکین اُنت، بلئے مزین ہرے کہ ماوتی میراث ۽ راوتی رنگ ۽ نوک کنگ ۽ پھر یزگ لوٹ اُتگ۔

”مولم“ ۽ ”باہو پنودی“ دوانچیں نظم اُنت کہ بلوچی شاعری ۽ کونھیں رنگ ۽ گوشگ بوتگ اُنت چریشاں ابیدلہتیں آزات نظم اُنت کہ آھانی تہ ۽ ”متلب“ ”میل“ ”گمان ۽ جنگل“ ”گلگ“ انچیں نظم اُنت کہ کہ پیار کرز اُنت ۽ ایشانی سرا بید اُنت دل جمی ۽ چیزے گوشگ بہ بیت۔ ہواریں صورت ۽ منظور ۽ آزات نظمائی وانگ ۽ رند منا انچو سما کپ ایت گُٹے کہ آئی ۽ را علامتانی گسر کپک ۽ تُرس اُنت، بلئے چرے تُرس ۽ آچہ علامتاں دزکش اول نہ بیت، بلکین آھان ۽ وتی شیرازی ریدگی رنگ ۽ رَج ایت ۽ پرے کار ۽ منظور میار بار، ام نہ اُنت، پرچا کہ مئے لبر انک انگت ام چوتی ۽ بجا ۽ شوہاز ۽ مشکولی ۽ نہ چُٹ اُتگ ۽ اے داب ۽ Treatment مارا یک کسانیں کسا سے ۽ عطاشاد ۽ گور ۽ ام دزکپ ایت ۽ ہر جا کہ یے کہ منظور ۽ علامت گوں شیرازی ریدگی رنگ ۽ داشتنگ اُنت۔ اود ۽ علامتانی شاھیکانی الم تاوان بار بوتگ، بلئے چہر ۽ غیبی اوتاگ کُشی گوں گیشتر نازری ۽ کنگ بوتگ۔

منی ہیال ۽ من انگت اے کتاب ۽ بابت ۽ ہج نہ گوشگ اے بس دوشیرانی بابت ۽ دوناتوانائیں دانک اُت اُنت ۽ گڈ سرا بگشاں کہ ”آپ رنگ“ ۽ نام اُنت ہمار زیریں بچکند ۽ کہ چہ درد ۽ شکم ۽ ودی بیت ۽ اُھد ۽ چول امبازیں گٹ ۽ زُوم زورایت۔ مئے اُھد ۽ وتی دُرسیں آدینک بے مہری ۽ پکاں دور داگ اُنت۔ پمشکہ مئے کردانی دز وشم دزین اُنت۔ دز مالے پکارا اُنت۔ منظور ۽ ”آپ رنگ“ دانگ۔

۱۵ جنوری ۲۰۰۰

پسینی

(منظور بیکل ۽ کتاب ”آپ رنگ“ ۽ منّت ۽)

آپ ءسراگوات ءنبشته

بلوچی شاعری ءمرچنگیں دور ءهما سنے ءچار نام کہ باز نام آورانٹ آھانی تہا زیر مختار ءنام ام ہوار انت۔۔۔۔۔ بلوچی لہز انک ءتھا غزل ءروایت پلے باز گوھن نہ انت بلئے غزل ءContribution ہمنچو مزن انت کہ بلوچی غزل وتی یک جتائیں رنگ ءتے ءواھند انت کہ چدور ءچہ آرگ بیت ء”آپ ءسراگوات ءنبشته“ گوں ہمے روایت ءہمگر نچیں کتابے۔

باز وھد ءمردم نزانت کہ آگجا انت۔۔۔۔۔ ءمارشت ءپہمیائیں پدیانکانی حساب ءبیہال بیت۔ اگاں چومہ بیتیں گڈا مہلوک ءرامنی بابت ءآج من بخت کنگ ءھاجت نہ بوتگ ات۔۔۔۔۔ بلئے ہر وھدے شاعر یا لہز انت ءبہ بیت گڈا ارواہ ءمنافق وتی ذرا نگازی ءکنت۔۔۔۔۔ زیر ءانگت سماء نیست کہ آئی ءشیراں آئی ءراچیر تریتنگ۔ زیر ءھیال انگت ہمیش انت کہ لہز آئی ءدست ءانت بلئے نزانت کہ شیر ءمانا آئی ءچوں پاشک کنت۔ من ءاگاں بگش آں کہ ”نوں بس انت اے Sugar Coated تہلیانی روزگار ءیلہ دے“ گڈا آلم منا گوں انچیں کپوتی ہیرانی یے ءچارایت کہ بنی آدمی تاوانے بہ بیت۔

زیر ءمستریں جیڑہ سنگینی انت۔ اے کتاب ءتھا من یک انچیں کسانیں زہگے دیستگ کہ آچہ واپ ءگڑینگ بوتگ۔ چاریں نیمگاں چاران انت، بلئے درس درآمد انت۔ آنچو ہیران انت کہ گریوگ ءشمشگ۔ زیر چہ سنگینی ءنرس ایت۔۔۔۔۔ چہ شیر ءسنگینی ء۔۔۔۔۔ چہ عشق ءسنگینی ء۔۔۔۔۔ چہ زند ءسنگینی ء۔ آئی ءرا یک چولے ءھمراہ لوگ دوست بیت، پمشکہ وت ءچکندے ءباھوٹ ءگنگ۔ آئی ءسماء نیست کہ آئی ءچکند ءاستونک چچو لگ انت۔ زیر پہ منزل ءرد دینگ ءقیامت انت۔۔۔۔۔ ہر درامدیں چیدگ ءنشان کنت۔ دُرسیں پدانی قبران زیارت کنت، ہر توار ءچراغ ءامباز ایت۔۔۔۔۔ ہرزہ ہیر ءپندول ءگار انت۔ سر ءچست کنت ءتھک دنت۔ آوتی چمانی گنہگار انت گریت بلئے ارسائی تئن ءموک ات نہ کنت۔ ثران ایت پمشکہ کہ ہاموشی ءے چیرمہ نرس ایت۔ گروک جہرانی دل ءآس انت یا ازم۔۔۔۔۔ وت ءچہ دید ءپہتہ کاری ءھزاب ءرکنینگ ءجھد۔۔۔۔۔ جہادے یاندارگانی کوش۔۔۔۔۔ زیر اے جبال ءنہ کپتگ پمشکہ آئی ءاند ءاز مکار ءدست ہونین انت۔

زیر ءاے کتاب ءسرا بازیں چیزے نبشته بوت کنت بلئے من یک چیزے مار انگ ءوتی قلم کوتاہ داشتگ۔ من وھدے اے کتاب ءوان آں گڈسری غزلاں سر بوتگ آں زیر ءتوار ءتہا نوکیں بر مشے منی گوشاں کپت ءہمے نوکیں بر مش ءمن ءکتاب ءآدگہ شیرانی بابت ءچیزے گشگ ءکن گنگ۔ ءمن سر پدباں کہ اے کتاب انچو کہ پہ بلوچی لہز انک ءٹیکسی یے انچو پہ زیر ءنوکتیں توارے ءمستاگ انت۔

(پسینی) 25 دسمبر 2002

(زیر مختار ءکتاب ”آپ ءسراگوات ءنبشته“ ءمنت ء)

بیل و آلاڈ

بلوچی لہزانک و نیشگیں مڈی انچو کہ کم انت، ہمنچو کسان سندام هست انت و پدا بلوچی ردا نک و قد چوہما زہگ انت کہ انگت
چمے تچ نہ گنگ انت۔ مروچگیں دور و کہ دنیا و مستر و ازگار ترین زبان و واہندوتی گالوار و زبان و تب و بابت و چار و بیچار کن انت و
پراہانی باندات و نکا نسرانت بلے مری نیشہ کارے و دیما یک لہزے شش رنگ و نیشہ بکن تہ آلا چار انت بہ گوش ایت کہ ہر ششیں
راست نیشہ انت۔ بلے راستی و ہر ششیں ردا انت۔ پرچا کہ راست و گوناپ باید انت کہ یکے بہ بیت۔ اے ہمالہ زانکی چا گردانت کہ اد و
کس وتی گشگیں لہز و بستار و سر پد نہ انت نہ گون زبان و دراہگ و آئی نیاد بندگ بیت و نہ نیشہ و دمان و آئی و قد گیشینگ بیت و اے ہبر و
باید انت مردم دلجم بہ بیت کہ ازم و ہر ہما تہر کہ آئی و ذرا نگازی گون زبان و وسیلہ و انت پر آئی و لہزانی سنج، گچین نہاد و کار مرز بندری کار
انت و بلوچی و ہاتر و ابید لہتیں تہنا نیں جہداں کس و ہوریں صورت و چشیں چن و لا نچہ نہ گنگ کہ آئی و حاصلے رست بہ کنت۔
چشیں نامرادی و میار باری و جاوراں ستاگر ز انت ہما کس کہ اچ وتی ازمی زند و بندات و گون رمکاری و ہمنگر نچ انت و اکرم
صاحب خان چہ ہما نیشہ کاراں یکے کہ چہ ذرا جیں مڈ تے و نیشہ کنان و پیدا کہ انت و مسترین ہبرایش انت کہ داں روچ و مروچی ام آئی
رفار و تہا چہ ہمیں تپاوتے نیا تلگ۔

مے مروچگیں رمکار گون زبان و ہنی مشکل و اڑاں انچو ماں گیش ایت کہ چرائی و نوکیں اسلوب، زبانی فضا، لہزانی بہا و نہاد و
بدلی سدی، نوکیں چہر و ہنی چا گرد و اے دگہ لہز انکی گورانی لوٹ کنگ نہ یوگ انت۔ مروچگیں رمکار و لہزانی نیام و درنجیانی غبارے تالان
انت، نیشہ کار ہر لہزے کہ دست جنت آ وتی دیم و جینیت و ہر لہز و قوم و نیشہ کار کش ایت آ جور و دیں ایت۔ من انچو ماراں کہ لہز و لہز کار و
نیام و صلاہ و ضرورت انت۔ نیشہ کار و باید انت کہ لہز و تب و بزانت و لہز و باید انت کہ نیشہ کار و قد و سر پد بہ بیت و لہز و لہز کار و نیام و
اے دا و ہما مردم ہلا س گت کن انت کہ آچہ بندات و گون وتی تا گت و نیشہ کنگ و انت و اے جنگ و سر چمگ و درنجیانی بن ہشت و
چہ کار انت و آہان و باید انت کہ چہ وتی زبانی دید و گیش و چہ گیش کار بہ گرا انت۔

اکرم صاحب خان گون ہما نرپ و سیادی دارایت کہ چہ بندات و رمکاری و اے ناراستیں راہ و مساپر انت و برے برے من و
انچو گمان بیت کہ اکرم صاحب خان و گون وتی لہزاں صلاہ و صورت و در گیتنگ و آئی و کم کہ لہزانی رضا الم جست گنگ۔
منی گون اکرم صاحب خان و دز بندی انت کہ وتی جہداں بر جاہ بدارایت پرچا کہ لہز و لہزانت و نیام و اے درنجی ہمنچو زوت و سر
بہ بیت پہ لہزانک و ہمنچو گیش پاندگ انت۔

۹ مئی ۱۹۹۸ (پسنی)

(اکرم صاحب خان و ”بھیل و آلاڈ“ و منت و)

شیرکینیں شعر ۽ پینگیں کسے

منا کسے بہ پُرسیت کہ لہز انک ۽ تہا بے تام ۽ اوداگ ترین کار کجام انت؟۔۔۔ منی پتہ ھمے بیت کہ۔۔۔ پیشگال نیسی۔۔۔ ریا، رگبت، دوستی، مردم گری۔ ہرچی کہ چا گردی زند ۽ الکاپ ترین ذروشم انت، اے دُرس ھما اُرش کن انت ۽ ھمے نبشتہ ۽ چہ نبشتہ کت ۽ گوازین انت ۽ ثوابے جوڑ کن انت بلے لہز انک ھما کار انت کہ اے نہ پہ دنیا ۽ کنگ بیت ۽ نئے پہ آکت ۽۔۔۔ ایشی ۽ رنگ ۽ جلوہ ۽ تام ۽ لذت بس ھمیش انت کہ اے تہنا پہ ساچشتی کیف ۽ چاڑے ۽ ہاترا بہ بیت۔ اگاں نہ گڑا اے لہز دوا یے و جوڑ بوت کن انت بلے لہز انک ۽ درد ۽ نہ ورا انت۔

بلے برے برے انچیں کتاب ھم دیماکا بیت کہ آہانی سراشتہ کنگ مردم ۽ ھمینچو تاہیر دنت ھمینچو شعر یا لہز انک ۽ جند۔ ”بیوانکی دماں کو اے کنان انت“ من اے کتاب ۽ واناگ ۽ وداں چج جاگہ نہ مارا تگ کہ من اے ساچشتی عمل ۽ بہرے نیاں۔ ھما کیف، ھما چاڑ ھما تاہیر کہ شعر پر بندگ ۽ ودا ماراگ بیت اُدرس من کتاب ۽ واناگ ۽ ودا مارا تگ انت۔ امیر ۽ شعراں منا چج جاگہ تہنا نہ کنگ۔ ہر سہت گوں من ھما راہ بوتگ انت۔ ھما چاڑ کہ ساچشتی دمانانی بروردانت اے کتاب ۽ ہر تاک ۽ منی سرا ساچان بوتگ ۽ داں اے دمان ۽ کہ من اے چاریں کشکاں رندا گایاں من انکہ شعرے جیڑ گایاں کہ۔۔۔

کپوتاں گاہانی گرچ گون انت

پہ ابد ۽ بالواں ہاین بوتگ

اے دوئیں ردانی (مصرعہ آنی) نیام ۽ ھما بہر کہ یلہ دیگ بوتگ یا اندیم کنگ بوتگ۔ ھما اصل ۽ لہز انک انت، ساچشت انت ۽ ھما ٹریجڈی انت کہ شعر ۽ بارت ۽ ساچشت ۽ سیمسراں سرکنت۔ اگاں ھمے اندیمیں گپ پڈر کنگ بوتیں اے یک چا گردی ۽ راجی موتکے و بوتگ ات، سیت مندیں دانکے، جو انیں نبشتا نکے و بوتگ ات بلے شعر ۽ درجہ ۽ سر نہ بوتگ ات۔۔۔ من جیڑ گاتاں کہ ”کپوت“ ۽ ”بالو“ دو دودمانانی چہر انت ”کپوت“ بلوچ دودمان ۽ گو سگیں دور ۽ چہر انت ۽ ”بالو“ بلوچ چا گرد ۽ نوکیں دور ۽۔۔۔ ۽ اے دوئیں زماں گانی نیام ۽ ہر بدلی یے کہ اتلگ ۽ آیان انت آہانی سگینی ۽ سبکی ۽ کساس ۽ اگاں ما بہ کنیں گڑا اے دوئیں ردانی (مصرعہ آہانی) نیام پڈر بیت ۽ ھما ٹریجڈی وجود ۽ کیت کہ یک چا گردے وتی مریچی ۽ گو سست ۽ حساب ۽ بہ نندایت ۽ ببا داتگیں مدّیانی یات ۽ بہ کپ ایت۔ بلے اے شعر ۽ مستریں

کمال الیش انت کہ والنوک شعر اندر پُترت مہ کنت ءِ ہمے مانا سر پد بوت مہ کنت ہم اے شعر آئی ءِ ہمیںچو لذت دنت کہ شعر ءِ حق ادا بیت۔

ازم کجام ہم ذروشم ءِ بہ بیت از مکار ءِ وتی تھا بند کنت۔ ہرازم ءِ درشان ءِ راہ ءِ در جتا انت۔ بوت کنت کیف ءِ چاڑے ءِ ہم جتا بہ بنت بلئے شعر ءِ چاڑ شاعر ءِ یک گبارے ءِ تھا بندیک کنت۔ نُوں اے شاعر ءِ توکل ءِ گچین ءِ سر انت کہ آے گبارے دیوالاں چون جوڑ کنت؟۔۔۔ اے دیوال گوں روشنائی ءِ ہم جوڑ بوت کن انت ءِ گوں زیر ءِ ہم۔۔۔ گوں تند ءِ ہم جوڑ بوت کن انت ءِ گوں تچوکیں آپ ءِ ہم۔ اے ہر کسی وتی وتی توکل انت۔۔۔

شپ منی چماں رُسگیں وہے

گلگ ءِ دروازگاں پتاہان انت

اے اصل ءِ ہمے گبارے تھا بندیک بُوگ ءِ شیرکینیں گلہ یے۔ اے شعر ءِ اوڈی رد ءِ تھا کہ سہ لہز کار مرز بوتگ۔۔۔ شپ۔۔۔

چم۔۔۔ وہم۔۔۔

اے سہیں بزانقی جہت ءِ یکے دومی ءِ تھا انچو ایروان انت کہ سہیں لہزانی مانا بدل بوتگ انت ءِ منا انچو گمان بیت کہ اے رد بس یک دو رنگیں لپکے۔۔۔ انچو کہ زردیں رنگ ءِ لپکے روان ءِ سہریں رنگ ءِ تھا ہوار بہ کپ ایت۔۔۔ اے رد ءِ تھا ہیر کہ بدات بیت انچو جُز ایت کہ میزان میزان ءِ میم، مارشت ءِ تھا بگیت ءِ والنوک ءِ بچ سمانہ کپ ایت ءِ پدا دومی رد ءِ سر بے تہ اودا در ءِ دروازگ دونگ بُوگا انت، پرچا کہ میم ءِ ونامارشت ءِ میار کنگ ءِ اے شعر گلہ یے بُوگ ءِ ابید ہم چود ءِ عایے ءِ شیر کن جوڑ بوتگ۔

شپ سرا رتنگ مئے تہہ ءِ زپتیں مردم ءِ

شیرکینیں شعر ءِ بینگیں کسہ گوپنگ انت

ساجشتی سپر ہمے شیرکینیں درد ءِ روشنائیں کار پدانی سر گوست انت۔ اے یک انچیں جُزے کہ وت وتی کشک ءِ وت وتی منزل

انت۔ وت وتی شپ ءِ وت وتی چراگ انت۔۔۔ اے کتاب امیر دوست ءِ اولی کتاب انت۔۔۔ اولی گام انت۔۔۔ بلے راستیں بہر

الیش انت کہ امیر ءِ وتی سپر چودا بدات کنگ کہ اودا بازیں کسے وتی سپر ءِ گڈی روچاں واب کپ ایت یا دا بے گندایت۔۔۔

ادا کسے تماشا رتگی انت

دگے نکش انت ءِ اسپے زین بوتگ

اے وڑیں رتگیں تماشا کہ گوں ارواہ ءِ چماں چنگ بنت۔ اے کتاب ءِ تھا باز انت۔ اے ساجشتی سپر ءِ ہاجا گہ انت کہ۔۔۔

نُوشب آفریدی چراغ آفریدم

اے توکل ءِ ایمان ءِ مردم ءِ تھا بس ساجشتی تُو ان ودی کت کنت کہ مردم جلگہ ءِ بے کساس شاہگانیں شپ ءِ گٹ ءِ وتی ساز تگیں چراگ ءِ

ایر بکنت ء پداچہ دوئیناں شمشکار بہ بیت ء چمناں بند بکنت کہ تماشا و تھا است۔۔۔ نوں ہبر ہما جاگہ ء سر یوگا انت کہ باید انت من امیر ء
کتاب ء شمشہ دست ء بدیان ء و تہی راہ ء بگراں۔۔۔

امیر اے گوات گشے چاڑے شپانکی
گباراں جنگل ء یکر کنان انت

17\1\2013

پسہنی

(امیر دوست ء کتاب ”بیوانکی دمکاں کوار ء کنان انت“ ء منت ء)

مرچی باید ہمیش انت کہ جنگے بہ بیت

مروچکیں جاوراں خان صابر ء اے کتاب باید انت کہ ہر لوگ ء ایر بہ بیت۔ باید انت گوں ہر وانند ہیں مردم ء دل ء ذریکگاں
 ہوار بہ کپ ایت۔ پرچا کہ اے یک سرزمین ء دل ء توار انت۔ اے یک راجے ء کونھیں نادرائی ء شون انت۔ ء نادرائی ء جند ء ہمگ چہ
 علاج ء ہم مستریں بستارے دارایت۔ اے سرشون ء چد ء پیسر ہم بازیں مردماں شیر گشتگ ء انوں ہم بازیں کسے شیر گشتگ ء انت کہ
 آہانی تہا بلوچی ء مزین ء شر پداریں نام ہوار انت۔ بلے خان صابر ء شیر چرے ذراہاں جتا انت۔ خان وتی ء وانوک ء نیام ء زیر ء
 آبریشمیں چادر ء ہم سگ ات نہ کنت آلوت ایت کہ آئی ء دل ء توار ہماور کہ چرائی ء دل ء درکنیت ہماپٹم مہلوک ء سر بہ بیت۔

من خان صابر وتی کسانى ء یک ء دورند ء دیتگ ات پدا من تا کبند ء ماہتا کاں آئی شیر ء نبشتا نک ونگ انت۔ خان ء شیر بہ
 بنت یا نبشتا نک آہانی وانگ ء رند من ء عجبین مارشے بونگ۔ ء انوں کہ اے شیرانی دپتر منی دیما انت داں اے سہتاں ہم خان پٹن نہ
 دیتگیں دوارے ء پٹم ء انت۔ منی ہیال ء خان صابر چہ ہما مردمان انت کہ بہ وتی مقصد ء زندگ بوت کن انت ء پراہاں زندگى آہانی
 مقصد ء ابید دگے ہچ مطلب ء مانا یے نہ دارایت۔ ء من خان ء کمٹ منٹ ء انچو عزت کن آں، انچو کہ زندگى ء، انچو کہ گلزمین ء، ء مردم
 دانکہ زندگى انت زندگى ء گلزمین ء وادار انت۔ از مکار ء یک مزنی یے ہمیش انت کہ آوہد وھد ء سر از زندگى ء شھے بکش ایت، گلزمین ء
 رنگے دنت۔ ء اے جھد خان ء وتی سرجمیں زند ء گنگ۔

ذی تی واہگ ء چم منی نزا انت

مرچی باید ہمیش انت کہ جنگے بہ بیت

اے شیر ء دومی ردخان صابر ء تو امیں زندگى ء چاگرد کنت۔ آئی ء وتی ہون ء ہر ٹر مپ ء جوہر، وتی پکر ء ہر رنگ، وتی زند ء ہر
 کترہ ہمے جھد ء راکشا تگ۔ آئی ء وتی تو امیں زندگى ہمے ”مرچی“ ء تہا گوازی تگ کہ آئی ء راجگے پکار انت۔ آئی ء تیوگیں عمر ء پہ سہیں
 پکرے ء باج بری ء داوا گنگ۔ انچیں پکرے کہ آئی ء شہار بنی آدم ء ہر لوگ ء ساہگ بہ کنت۔ ء ہمے جھد ء داوا گوں آئی ء ہر شیر ء ہوار
 کپتگ۔ پمشکہ آئی ء شیرانی زیر ء تہا وانا کی ء شیر کنی ء بدل ء کانسری ء تہلی گیشتر مارگ بیت۔

ھقیں ہر ایش انت کہ خان صابر ء شیر ء بابت ء پٹم تران بوت نہ کنت چو کہ ما آدگے شارانی بابت ء گپ کن ایں۔ پرچا کہ

اے شیر نہ داب گنج ایت غنیکہ ٹوھین انت۔ نہ مر گے بیت غبال کنت نہ پلے بیت غشرپ ایت۔ نہ ز مانگ غگٹ غسرا ایت کنت غنیکہ
آئی غکس غکش ایت، بس یک کارے کنت کہ تئی چمانی دیما تئی چاگرد پریچ ایت۔ نوں تو بڑنی بے کہ بچکندے، داب کپے کہ
آگاہ بے رضائی انت۔

نوں گڈ سراخان غتو امیں شیرانی وانگ غپد من اے ہبر غبہ مٹاں کہ اے دوار باز شاھیگان انت۔ ایٹی غوتی روچ غماہ غاستال
انت، وتی کوہ غکورا انت، وتی راہ غگٹ انت۔ من بس چہ دُور غندار گے گت کناں۔ اے شہر غگوات غکیف غگوں جُست نہ کناں غنہ
ایٹی غپلاں نامے پر گت کناں۔۔۔!

28/05/2006

(پسنی)

(خان صابر کتاب ”برمش“ غمنت غ)

چوتار

اے کتاب ”چوتار“ کہ انور صاحب ء اولی کتاب ء جہت ء شے دیما انت۔ اے باید انت انور ء سیمی کتاب بوتیں۔ انور ء یک مسودہ یے کہ نام ء ”برمش“ ات، ہما و ہداں دیستگ ات کہ من اسکول ء وانگ ء اتاں ء بلوچی وانگ ء پشہ ء شوق نوکی سرکشگ ء ات۔ ء انور ء دومی مسودہ ”گندیم گونگ کہربا“ سالے کپے پیسر منی دیما گوستگ ات۔ ء انوں اے ”چوتار“ کہ انور ء من ء داتگ آئی ء رد ء بند داتگیں سیمی مسودہ انت کہ اولی کتاب ء ذروشم ء شے دیما انت۔

آ انور صاحب خان ء کہ من چہ زما نگ ء زاناں، آ اے نہ انت کہ ”چوتار“ ء تاکانی تہا انت۔ آ انور ء ہور دگاں چنکاں کنگ ء چکندگ زانت ء اے انور ء وتی زما نگ ء سلا متیں بہرے بوگ لوٹ ایت۔ من پرے ہبر ء وشاں کہ انور ء اے کتاب ء تہا آئی ء کوہنیں رنگ ء ابید نوکیں رنگ ہم مان انت۔ انور ء نوکیں شازی ء تہا تہنا آئی لفظیات مٹ نہ بوتگ بلکیں آئی ء مارتی سیمسرائی تہا ام بدلی اتلگ۔ انوں کہ من انور ء یک یک کوہنیں شیرے گیر کناں تہیران باں کہ آوتی زما نگ ء چنکس شرپ دنت ء چاگرد ء چم ء اشارہ ء سفر کنگ ء چنکس تاگت دارایت۔

یک انور ء ایش ات کہ

چہ کجا راہ ء کاروان گوستگ
من کجاں دنژانی تہا گاراں

میگ ء کنیت درد ء سوداگر
تو در ء شم کن ء توار کن ء

ء دومی نیمگ ء ”چوتار“ ء شیر انت کہ

سرزمین ء پُر دتا ہستیں کبندے درنچین
عاقبت شاہ ء تلمبیں آزمان ء دز بہ گر

توشگ کوار ء گٹ انگاں آپ چاگل ء
نوکیں صبا ء منزل ء راہاں سفر گتگ

”چوتار“ شیرانی تھا ایک انچیں مردے سہرا بیت کہ زندہ سوب مندی ء تو امیں رپکاں بلد ء سر پد انت ء وتی چا گرد ء اُم وانندہ
کننگ لوٹ ایت۔ آئی ء کر ء زند ء زیبائی ء یک گیشینگلیں لیکو یے اُس ت کہ بس ہمے یکیں لیکو ء سر ء بھیسہ کنت۔ بلئے من اے کتاب ء واناں
ہما پُرتگیں انور ء شوہاز یک اِتاں کہ وتی ہو ردگ ء دست بہ بنت ء اے نیم ء نیم ء دانے ء اوست ء چاراں بہ بیت۔ نوکیں انور
کوہنیں انور ء کمیں اندیم کُت و کنت بلئے گار کُت نہ کنت۔ ہمیشکہ چندے اے وڑیں شیر اُم منی دیما گوستگ کہ

چہ رَک ء سُہریاں لُٹاں شراب ء تام رسیت
چراگ ء کُش کہ منی ساہگ ء رانا م رسیت

ملار ء گورم پُرش انت دیدگانی بالاد ء
دلاناں کنپ ہما کدہاں مدام رسیت

24/01/2005

(انور صاحب خان ء کتاب ”چوتار“ ء منت ء)

چندے پُرسی لیک

پچہ آرگ باطن ءِ رُژناں چہ رُژنے۔۔۔۔۔ باز شریں چیزانی مستریں شری ہمیش انت کہ آگوں ما پچاروک انت ءِ بازیں
چیزانی ڈالچاری ءِ سبب آہانی درامدی انت ءِ گوں مئے زانت ءِ پگر ءِ شیر یالہز انک ءِ آدگہ تہراں گوں سیالداری ءِ ہاتر اچندے اوتاگ تچک
انت۔۔۔۔۔ ءِ اے اوتاگ میڈیا یگ انت ءِ میڈیا ءِ اے اوتاگ مئے یک لچہ کار یالہز انتے مئے دلگوش ءِ بہر جوڑ کن انت۔
وہدے کہ عارف عزیز ءِ شیرانی دپتر منا پہ پشگال ءِ نبشتہ ءِ دیگ بوت تہ من چرائی ءِ پیسری جُست ہمے کُت کہ تو وتی شیر پہ
چھاپ ءِ شنگ کنگ ءِ پرچادیم نہ داتگ انت۔۔۔۔۔ تہ عارف ءِ پتہ دات ”من و دیم داتگ انت بلئے شونکار ءِ مسترانی تب ءِ نہ کپتگ
انت“۔۔۔۔۔ چہ عارف عزیز ءِ اے دائکانی اش کنگ ءِ گوں من ہائیں ہیراناں کہ پیشگال ءِ نبشتہ بہ کنناں۔۔۔۔۔ یا پہ بلوچی ءِ لہزانکی
تا کبنداں چیزے پُرسی لیک بہ کشاں۔۔۔۔۔ پرچا کہ عارف ءِ شاری من ہروڑا کہ چار اتگ آئے شرتیں تا کبنداں چھاپ ءِ شنگ یوگ ءِ
لائق انت۔۔۔۔۔ ءِ من جزم آں کہ اے کتاب ءِ بہا زورگ ءِ وہداں ام بازیں کسے ہمے ہاتر اہیران بیت کہ آہاں اے شائر چد ءِ پیش
نہ ونگ۔

شائر۔۔۔۔۔ کسا سے از می بالادے ام دارایت بلئے چرے از می بالادے اندر ءِ ہر شائر ءِ پگر۔۔۔۔۔ سرگوست۔۔۔۔۔ لیکہ ءِ تب
ءِ رنگ انچو سہرا بنت کہ ہر شیر ءِ جتاںیں بستارے بند انت ءِ عارف عزیز ءِ گور ءِ من چندے انچیں شیر دیتگ کہ آ موسم ءِ بدل یوگ ءِ پد ام
وتی زندگی ءِ پہریزات کن انت۔

من عارف باز رنداں دیتگ۔۔۔۔۔ پُر مہریں پُر مڑاھیں ءِ سلا متیں مردے ءِ رنگ ءِ۔۔۔۔۔ بلئے آئی ءِ شیرانی دانگ ءِ وہدے
من مدام گوں عارف ءِ اروہ ءِ دُچار کپتگ آں۔۔۔۔۔ من مدام کانچے دیتگ کہ ژند انت۔۔۔۔۔ ہوشامے دیتگ کہ چول جنان انت
۔۔۔۔۔ عکسے دیتگ کہ چہ دیدگاں دگران انت۔۔۔۔۔ زرے دیتگ کہ تٹی انت۔۔۔۔۔ کلوہ یے دیتگ کہ ڈس ءِ گار
انت۔۔۔۔۔ پدے دیتگ کہ تہنا انت۔۔۔۔۔ گواتے دیتگ کہ نفس بند انت۔ عارف عزیز ءِ تو امیں شاری ءِ موسم یکین انت بلئے
رنگ ءِ جتا انت ءِ اے رنگ انچو جتا انت کہ یک انت۔۔۔۔۔! انچو کہ سبزیں رنگ ءِ دست چہ سہریں رنگ ءِ ہوناں بے میار مہ بیت
۔۔۔۔۔ انچو کہ اسپیت وتی سیاھیں پولنگ ءِ شمو شک ءِ جہد ءِ بہ بیت۔ انچو کہ ارس چکند ءِ بالادے بہ شودایت دستاں ہُشک بہ کنت۔۔۔۔۔
انچو کہ چکند پہ ارس ءِ بانداں ءِ توازہ بہ کنت۔

عارف عزیز سکس نزوریں شائرے پرے ہاتر اجریدہ آئی شونکاراں چھاپ نہ نگ۔ عارف سوب مندیں شائرے۔۔۔۔۔

پرے ہاتر اکہ شونکارانی لبرانکی بالادے پدرگنگ۔

عارف ء مسترین کمال ایش انت کہ آتی اندری چست ء ایراں چھیمیں لبرانکی فیشنے ء پردگانی تھاچیر نہ دنت۔ پمٹکھ آئی ء بازیں شیرگوں مانچوٹو وک انت کہ ماش کمار نہ کن ایں۔

”عشق، اروہ ء کفن“ ء غزل ء نازینک ء تنک تریں راہانی مسافر انت کہ برے ادع قرار زورایت ء برے ادع بار ء بوج ایت۔

موتک شان ایت سگلیں ارواہ منی

درد ء الہان ء غم ء زیر بہ بیت

یا

نازینک جنت زہیرے یا دردے چھاپ کنت

دنیا منی گنوکی ء قندیل ء ساپ کنت

پُرٹکھ ء ہاتر اولی شرط سلامت بوگ انت ء سلامتی ء مسترین تڑس پُرٹکھ۔۔۔۔۔، بلے ابید پُرٹکھ ء دو چیزانی ہوار کپنگ ام نہ بوتگیں گئے۔۔۔۔۔ پمٹکھ باز جاگہاں سلا متیں ساچشت اندری پُرٹکھ ء پُر و شانی منّت ء پھر بندایت۔

من انچیں کوہ یے آں ہزار وار پُرٹکھاں

تو انچیں آپے ءے کہ منی روح ء زبیل ءے

عارف داب ء آگائی ء نیام ء دل ء بشارتاں ہشتہ کنت۔۔۔۔۔، نہ گریٹ نہ چکند ایت۔۔۔۔۔، چم ءے تنیکہ تئی انت ء لٹ

ءے سا کم۔۔۔ منائے شائر ء سراباز بدکئیت کہ سلا متیں مردے وتی ساہگ ء اندیم ءے گنگ۔

عارف من داب کپتگیں چمانی سفر

بلئے واجہ چارسانی زر ء آدم آگاہی ء زمینی ذر ء شوم ء حاجت ء ماناچی انت کہ تئی چم ہٹک انت۔۔۔۔۔؟

چہ چکند ء بام ء پداوں دامن ء چراگ ء پھر یزگ ء متلب چے۔۔۔؟ کہ نہ چکند ءے،

عارف۔۔۔! تو زندگی ء تو امیں موسماں سنگ جنگ ء بال دیگ لوٹ ءے۔ من زاناں ترا بواناں یا زندگی ء ہاگلہ ء آس بداراں

کہ تئی نام ء انت۔

عشق دوئیں دنیا ء یکتائیں دل انت

عشق داستا نے نہ انت زوت یات بیت

تو شائر ءے تہ زندمان ء بابت ءے چے گش ءے۔۔۔؟ بازو شیں شیر گش ایت، بلئے اچ وتا زہر گنگ ءے ء وتی پیش کپتگیں

یکیں ہمراہ ء را ام بارت ء قبر ء دپ ء نادین ایت:

تہنائی ءِ گور ءِ انتِ وتی دُرتگیں کفنِ

مُرگاں اوں زند ءِ بال گنگ سیاہیں جنگل ءِ

بلئے عارف۔۔۔۔۔ بے گناہ انت، پرچا کہ زندگی دستِ گرگ ءِ امّ رضا بیت، بلئے ازم دل ءِ گٹ ءِ نادینگ کپ ایت ءِ اے
جُہد ءِ پلگارگ ءِ بازنداں وتی ہنکین ءِ سماوں نہ کپ ایت۔۔۔۔۔ ہر کس کہ چہ دلانی ساہگاں گوزایت، وشبوانی پداں پش گنج ایت۔۔۔۔۔
زہیرانی اوتاگاں نگاہانی مَج اندیم کنت۔۔۔۔۔، شازاگاں اے امانتاں زبان ءِ میارمہ کنت تہ اُہد کئی مانزمان بہ بیت۔

چٹماں بدئے زبانے، زبان ءِ دو چم بدئے

روچے کہ تو منی چہ دل ءِ ساہگ ءِ گوزئے

ہورکیں کچول امانت داریانی مستریں پلہ مرزانت، بہا ءِ سیم ءِ دئے غور ءِ کارغ بار ارواہ ءِ رد دینگ انت بلئے شازہما ٹک ءِ
مردم انت کہ آہان ءِ ارواہاں رد داتگ۔

مرچی بے واراں تنی مہر ءِ در ءِ باھوٹ باں

ما کہ بے تو در نہ گیتگ دوزہ یے نہ چنتے

”عشق، ارواہ ءِ کفن“ ءِ غزل دلپرشتگی ءِ سلا متیں عکسے ءِ ایشی ءِ دیما ڈالچاری ءِ مہکمیں دیوالے مک انت ءِ اے کتاب کہ مئے دست
ءِ انت۔۔۔۔۔، باید نہ انت کہ چریشی ءِ عارف عزیز ءِ لزانکی بالاد گیشینگ ءِ جُہد بہ بیت۔۔۔۔۔ پرچا کہ منی ہیال ءِ اے کتاب عارف
عزیز ءِ شازی ءِ باندات ءِ مستاک انت۔

10 مارچ 2001

کچ

(عارف عزیز ءِ کتاب ”عشق، ارواہ ءِ کفن“ ءِ منّت ءِ)

دل و چڑگہ

کتا بانی سراپشکال نبشتہ کنگ و رواج اصل و لبر و چاگرد و نیام و درآمدی و چیدگے و درآمدی و ہمے مارشت و رادر و شم دینگ و
ہاترا نگد لبر انک و نہ سستگیاں بہرے جوڑ بوتگ۔۔۔۔۔ باید و ہمیش ات کہ پیشکال نبشتہ کنگ و وحد و ہا تو امیں چیزانی ہیال دارگ
بوتیں کہ نگد و ہاترا لازمی انت۔۔۔۔۔، بلئے ماگندیں کہ چوش نہ انت۔ چٹا ہا بلوچی و تہا ہرچی کہ نگد و نام و نبشتہ کنگ و یوگ و انت آ
ہم چہ نگد و ساچشتی پہناتاں ز بہر انت۔ مئے کر و نگد و سرشون و چندے انچیں آرزائیں رپکاں گوں کارگرگ و یوگ و انت کہ ساچشتی سنگینی
و چند نہ گواہ ایت۔۔۔۔۔ آلمز انک و تہا کہ نگد و ذمہ واری گدار، آژمانک یا نظم و غزل و مانا و سبق دینگ بہ بیت۔۔۔۔۔ گڈ اباید انت کہ
مردم چہ انکد و توبہ کار بہ بیت۔ نگد باید انت گوں ساچشت و ہمگام و ہمسفر بہ بیت چہ ساچشت و روتگاں آپ بز و رایت۔ غمن اے
سطرانی نبشتہ کنگ و وحد و اے ہر و پد ر بہ کنال۔۔۔۔۔ کہ اے چاریں داک و داد و شاری و گیش و گیوار کنگ یا آئی و شیریں بالاد و گیشینگ و
ہاتر و زندگ نہ بوتگ انت۔۔۔۔۔، من تہنا رواج و پدگیری کنان و یک و دو دمان گوں داد و شیراں ہمارا و یوگ لوٹاں و لبس۔

”وحد و آبر و شمیم روج“ دیماروان انت۔۔۔۔۔، لبرے و صورت و۔۔۔۔۔، بوئے و رنگ و۔۔۔۔۔، شیمے و درور و
۔۔۔۔۔، انسان و تی کرد و گوں گنج ایت۔۔۔۔۔، ہر سفر منزلے و سر بہ بیت لازم نہ انت بلئے ہر منزل اے سفر و بہرے جوڑ بیت۔ زندگی
اے ہر و مان زمان و ت انت۔ بنی آدم و گواہی ”ہو“ یا ”اٹاں“ ہر و شوم و ریکارڈ بیت۔

مناں چو زندگی و عاقبت ز دیں موسم
بہار و گوات منا در گزر کنگ لوٹ ایت

بلئے داں چٹ روج و۔۔۔۔۔، عاقبت و ت پہ بنداتے و سر جنان انت۔۔۔۔۔، قبر موسمانی بہ بنت کہ مردمانی چہ زمین و زکوات
و بے حاجت بوت نہ کنت۔۔۔۔۔، اے گپ و داد و پوئی و سر پد انت۔

من شانملانی زبان و ہر کنگ لوٹ آں
من و سکین بدئے زرد و گنگیں آہ منی

ستچکیں زبانے و گوں ہر و دری لبر اں شیر گش ایت۔

داد و چشیں شیر باز کم انت کہ آہانی تہا ترا گیشیں لبر دست بہ کپ ایت۔ آہجر زبان و انتی و شوق و تی شیراں پولنگ نہ کنت۔
داد لبرانی کار مرز کنگ و ناں بلیکس مارگ و منوک انت۔ آیک انچیں شائرے کہ شیر گشگ لوٹ ایت۔ شیر و تی تب انت کہ کجام رنگ و
کنیت۔۔۔۔۔ آئی و نظم و غزلانی تہا شیر کنی و کساس یک انت۔ داد و کر و شیر و منصب چہ تہر و مستر انت۔۔۔۔۔، اے ہاترا من داد و
شائرے سر پد باں۔ نظم گش یا غزل گش و اٹاں۔۔۔۔۔ آیک انچیں شائرے کہ و تی وحد و رنگاں سر پد انت۔ موسماں زانت و
موسمانی نیتاں ہم فہم ایت۔ پمشکہ تہنا عکس و کش ایت۔۔۔۔۔ پیشگوئی نہ کنت۔ داد و ہر شیر اولی رند و وانگ و گوں ترا کمیں ہیران

کنت۔۔۔۔۔، بلئے دومی رندؔ بوان ؔ تئی ہمزاز جوڑ بیت۔ گوں تو وتی دل ؔ تو امیں ہالاں کنت۔ دُرتیں کسہاں کارایت۔

تا انگت ؔ اے راہ سرائی ہاک زعفران وڑانت

ودار ؔ گڈی منزل ؔ سفر نہ بیتکہ انگت ؔ

داد ؔ زبان ابید آئی ؔ زیری سچ ؔ توام نہ بیت۔۔۔۔۔، آنچو چہ لہرائی رپکاں آشنانت۔۔۔۔۔، ہمنچو چہ لس مہلوک ؔ درامد ہم نہ

انت۔ رُوشنائیں لُٹانی چکند ؔ وتی رنگے ؔ ملوریں دلانی ساچان ؔ وتی کیفے۔ پُتن ہیرانی ہبرایش انت کہ داد ؔ شازی انچو نگین انت
ہمنچو شناسا انت۔

گوں سُب ؔ نوداں گلابانی لُٹ پونگ انت

پہ رنگ ؔ عاشقاں موسم گُشتے کہ جوان نہ انت

بلوچی نوکیں شازی ؔ تہا غزل ؔ سرشون ؔ گل محمد ؔ وفاء ؔ کر ؔ یک نوکیں شہے ؔ شہین گندگ بُوگ ؔ ات کہ وفا نلگیں زند ؔ بے

وہدیں مرگ ؔ آئی ؔ راساکم بُوگ ؔ موہ نہ دات ہما ساچستی رنگ ؔ تو انائیں بستارے من ؔ داد ؔ نور ؔ گندگ ؔ کیت۔۔۔۔۔ ؔ داد ؔ اے
سفر ہمنچو کہ دیما روت وتی پداں رُوشنا تر کنت۔

موتک ؔ رانا زینک ؔ لُٹ ؔ گوں دُچار کنگ شازی ؔ وتی اندری پُشت ؔ پُروش ؔ نشاندات انت۔۔۔۔۔، ملوری چوکو ہسارے

ء اُوشات ہم کنت ؔ چو جو یے ؔ روان ہم بیت۔ مردم وت ؔ کیفے ؔ چاڑے ؔ باھوٹ ہم کُت کنت ؔ گوں آئی ؔ ہمراہ ہم بوت کنت۔
بیابا کہ ماہکائی ؔ پادینک پُشتک انت۔

اے رد ؔ تہا کارمرز بوتگیں تو امیں لہز کہ ہوار کپ انت تہ تہنا یک توارے ؔ عکس ؔ کش انت۔۔۔۔۔، باز کسانیں توارے۔۔۔۔۔،

بس یک Syllable یے بیت، بلئے ہمے کسانیں توارے مارشت شیرے ہم کرزایت آزما کئے ہم، ناوے ہم کرزایت ؔ پینگے ہم۔!

داد ؔ منزل دور انت ؔ آئی ؔ وتی دل ہمراہ۔۔۔۔۔، دل ؔ گوں ہور سفر کنگ باز گرائیں کارے۔ اے دنیا ؔ راوتی روج۔۔۔۔۔، ماہ

ء استال ہم گوں انت ؔ چریشاں ابید بنی آدم ؔ ہرجاہ وتی لاچار بانی چراگ ہم روک کنگ انت۔۔۔۔۔، پُخت شمشی انت کہ آہانی کردہمے

چراگانی ساہگ ؔ رسیت ؔ دم تو س بیت۔ تہاری ؔ اندر ؔ کہ بیوانکی ؔ چولانی توار ہم پہک ؔ یکشل مہ بیت تہ لہز پے ؔ مانا پے۔۔۔۔۔؟ تہاری

ہم جُزے، بیوانکی ہم سفرے۔۔۔۔۔، بلئے شرط ایش انت کہ چڑ کہ بے چہ دل ؔ بے رُدایت۔۔۔۔۔، شہے چہ ارواہ ؔ شپ بہ گپت۔

24,05,2005

(پسنی)

(علی جان داد ؔ کتاب ”دروہا پ“ ؔ منت ؔ)

سنجاپیں رولہ

بلوچی نوکیں لبرانک ء سفر باز مزن نہ انت۔ ء انگہ مئے ہما مردمانی تہا دانگ دانگے پش کپنگ کہ آاے سفر ء بندات ء مردم انت۔ ء غنی پھوآل چہ ہما مردماں یکے کہ ما آئی ء نوکیں لبرانک ء دومی پیڑی گشت کن ایں۔ پھوآل ء شمار نہ بنداتی مردمانی تہا بیت ء نیکہ نوکتریں پیڑی ء مردمانی تہا..... پھوآل گو سنگیں ء نوکیں لبرانتانی نیام ء کڑی یے ء حساب ء انت۔ آئی ء یک دستے گوں ہما و ہد ء سکت انت کہ بلوچی بنشہ بنگ بونگ ات بزاں عتقا، گل خان نصیر، سید، عطا، صدیق آزات، کریم دتتی، اکبر بارکزی، ملک طوقی ء ایدگہ بنشہ کار بونگ انت، ء دومی دست ء گوں بلوچی ء نوکتریں بنشہ کاراں پتا تگ۔ آہا چندے مردمانی تہا انت کہ آاے دوئیں دورانی شاہد انت۔ پھوآل چہ بندا ء گوں لبرانک ء گوں انت، آئی ء Contribution ء تہا آزما تگ، نگد، پٹ ء پول، راجمانی بنشہ تانک ء شمار ی دُرس ہوا ر انت۔ آئی ء و تا ہنجو جا گہاں بہر تگ ء منی مشکل وڈینگ انت کہ من آئی ء یک گونا پے بدیاں۔

پھوآل ء و ہدے منا حال دات کہ من وتی شیرانی کتاب ء چھاپ کناں تہ من سک گل بوتناں..... بلئے و ہدے گشت ء کہ ترا ایشی ء سرے چیزے بنشہ کنگی انت..... گڈا من جنجال ء کپتاں۔ پرچا کہ منی ء پھوآل ء سنگتی ہما حد اں سر انت کہ مادوئیں یکے دومی ء بابت ء گوں لبرانکی ایمانداری ء بنشہ کنگ ء Position ء نہ ایں۔ بلئے پھوآل زورا کیں مہروانے.....

”سنجاپیں رولہ“ پھوآل ء شیرانی اولی کتاب انت۔ ء باید انت چہ مرچی ء بیست سال پیسر چھاپ بوتیں۔ بلئے پھوآل ء ہورت کاری ء باز و ہد زرت۔ ء دگہ ہرے ایش کہ اے کتاب ء تہا گیشتر شیرا نوکیں و ہد ء شیرا انت، من حیراناں کہ پھوآل ء بنداتی زما تگ ء شیرا کج انت ء کتاب ء پرچا مان نہ انت.....

اے کتاب ء تہا ہر شیرے، آلچہ یے بہ بیت یا دستونکے..... کُلّیں شیرانی سرے بلوچی کلاسیک ء ڈکشن چوہرنگیں گشتاںے تالان انت۔ ء باز جاگہ ء اے گشتاں ء جلوہ ء پھوآل ء شیرا چہ پھوآل ء چچ گپنگ انت۔ چہ کلاسیک ڈکشن ء سحر ء و کس نہ رکت اتگ۔ بلئے ہر دور ء لبرانک وتی زیبائی کیلواں گوں وت کارایت ء ہر شاعر ء لبرانت وتی اہد ء ء گوں وتی رنگاں سینگارایت۔ بلئے پھوآل ء گوں بلوچی کلاسیک ء انچو عشق انت کہ آئی ء ایشی ء زیبائی پہ دز جنگ ء دل نہ بوتگ..... بس آئی ء پیشانی ء سیاہیں کُلّے جنگ ء کہ چم ء مہ گرا انت۔

11-05-2013

(پسہ)

(غنی پھوآل ء کتاب ”سنجاپیں رولہ“ ء منّت ء)

ماگنویں کہ ڈیہہ عراہ اشتہ

برائیں بڑوار!

دڑوت! راستی ایش انت کہ من چہ بندات عتی وادار آں۔ تئی لچہ عہر و ہد عمنی دماغ عہتا ز میر عہور کیں ہند پُر گنگ انت۔ عہ
اٹوں کہ گوں تو دو ہبر عہ موہ رستگ نوں بوت کنت ہمے واداری عہ مارشت کیں بہ ترہ ایت۔

دُکال عہ بالادتاں اے ہد عہ رستگ کہ برے برے من پکر کناں کہ ماراوتی لہز انکی عہ پگری چیدگ رنگ کنگ کپ انت۔ بلئے چے
گت کناں۔۔۔۔؟ منی بستار بس ہمیش انت کہ شتریں شیرے عہ دیوانگے آں۔۔۔۔۔ لہز، ہیال عہ مارشت عہ ہمرنگی عہ گنو کے آں۔ عہ
دیوانگاں کدی رہند ٹہینگ۔۔۔؟ غلامانی دود دانکہ زندگ انت در آمدیں رہندانی سنگ عہ چیراموتک کار انت عہ ہمے موتک عہ زیر انت کہ
منی عہ تئی زبان انت۔ اے تئی کمال عہ منی لگہتی انت کہ تئی وانگ عہ رند من مہتریں چکھ عہ شوہاز عہ در کپک لوٹاں۔

تورگی و ہبرے۔۔۔۔۔ بلے راستی ہمیش انت کہ کہ بلوچی لہز انک عہ تہانگد عہ کمی عہ مئے چیدگ آج ما اندیم گنگ انت۔ بلئے
ز مانگ عہ یک سکیں شیواریں دابے ایش انت کہ ہر اہد وتی سوار عہ پیادگاں وت نشان کنت۔ چاگرد کہ منی عہ تئی ہنگین انت ایشی عہ لہز انتان عہ
وتی آپ عہ تو شک وت زورگ کپ انت۔ چوشیں کسے نہ گواہ ایت کہ پہا پتلیں تہنا یاں دردے کلہ بکنت، رازے بہ پر بیچ ایت، دردے
بہ بوج ایت۔۔۔۔۔۔ بلئے تہاری ہمنچو بوتر بیت چم ہمنچو گیشتر پھر یزگ کپ انت، شپ ہماہد عہ ڈراج بیت یا باند انت و ابانی امبار ہماہد عہ
مزن بہ بیت۔ چہ بدیں بٹا کاں سنگینیں موتکے شتر تر انت، بلئے کئے بہ ڈس ایت۔۔۔۔؟ کئے ہبر بکنت۔ لہز انک عہ بابت عہ سلا متیں ہبرے دیما
آرگ عہ ہاتر اہارژن عہ ہما میئم کہ لازم انت، آئی عہ شوہاز مادیر انت کہ یلہ داتگ۔ اے راہ عہ مئے وت ساچیں لیکہ عہ گز رانی ہمنچو کاروان
ہر روچ گوازن انت کہ عہ کج عہ کوہ یے رستگ عہ گج درا نہ کنت

یار عہ بالاد اُسارتوں روش شف
نام سینگار توں میڑواں جُلگہاں
آندیں کیف عہ خماراں شہ پز کفتغاں
دیتوں وت پیتغاں یار چنکر کساں

58

(جام)

اے مُرگ کہ شپاں نیم بال اُنت
بالاچ ء کمان ء تیر اُنت

(بالاچ)

نئے پہ دوستاں سیّت ء نہ پہ دُڑمنان تاوان
چہ تلاھیں برچانک ء پُرتگیں سگاراں من

(سید)

دروردگہ ہم باز اُست، بلئے اے بس تئی مزنیں شائری ء تہادز کپت کن اُنت۔ برے برے تو ہم ھمے پیم ء ثران کن ء۔ بیاترائی یکت ء دو
بنداش کنائیناں۔

کونجاں دے ذی بیرہ گتہ
دات ایش جیذاں وڑے
اربت کتوسر گپتخت
شائیں سوادى رہنغے
روشے بیامئے کندغا

یا اے بند ء سنیل کن

بیا ترا لالیں وطن ء وڑ دیاں شارے اُل
بیا ترا ماتیں زبان ء مونج سوگات ء دیاں
بیا وتی دستانی لاناں بند سہریں بیرکاں
بیا ترا مہر ء یہ نوکیں چلبے دست ء دیاں

دگہ چار ردانگت گوشدار۔۔۔۔۔

زیند بارے توئے
زیند بارے مناں
عشق سربارمئے

گندرو شے نواں نیمراہ یے در ہے

بچارے شیرے زیبائی ء تہا ہمنچ واک است کہ وتی چاگرد ء رگاں ہوار بہ کپ ایت۔ در آمد نہ زمین انت، نہ آ زمان، نہ کنور انت،
نہ کوہ، نہ گوات انت، نہ موسم، بس دزے کہ در آمد انت، بچے کہ مہمان انت۔

چمناں آبادتی دو جہان انت بلے

یکے وہم ء جہان

یکے رنگ ء وطن

یکے مہکونگیں یار دیم انت گشت

دومی دل تئی زریں

زر کے ء سودہ

مئے غم ء وڑت ء شہر نیراں شلیت

بزدار! منابلس گوں تو چندے ہر کنگی ات۔ ماہنچو دور نہ ایں کہ تئی درد مناسماہ دنت ء منی تو اتئی گوشاں مہ کپ ایت۔ وتی زمین ء زما نگ ء
بارز وروکانی ہاتر اثران مستریں آسراتی انت۔ گپ کنگ لوٹ انت، دردنا مینگ کپ انت۔ کئے وتی جاگ ء تہا چنکس ٹپ چیر دنت جیڑہ
یے نہ انت۔ مہلوک ء ہر کشک جینگ، ہر راہ پولنگ کنگ بلے لبر انک وتی ہاتر اچیزے نہ چیزے پیش گنج ایت۔ مئے ارواہ مئے زمین ء
ابیدہچے نہ انت۔ پمشکہ ہما سہتاں کہ تئی ارواہ ہبر کنت۔ منامنی زمین ء وشبو ہنوش کنت۔ بچارہمے کونجاں کہ ذی بیرہ کنگ ات۔ مرچی پدا
واتر اتنگ انت۔ ایشان ء زمین ء مہر کس ء نہ وانینگ، بلے اے سفر نہ اوشنت ایت، پرے ہاتر اکہ درد مٹ نہ کنت۔ گڈ اباید انت کہ مئے
غم اوں ہنکین مہ کنت۔ شہمے، لہڑے، عکسے، ذرو شے ہرچی کہ تئی گورا اتک وتی زیر ء بہر ہوار گنج۔

ما باز زور وریں زمینے ء پسائندگیں، زمین گوں ما گلگ ء پیئم نہ بیت ء اگاں مالیشی ء حق ادا کت گڈا کجاریں؟ کئی گٹ ء سر ء ایر
کن ایں؟ پمشکہ رُژنا تریں راہ مہریگ انت۔ زما نگ گوں چٹانی کڈ ہاں ہم کیاس بیت ء گوں پادانی شہار ء ہم۔ بلے زمین وتی امباز ء
دلے لوٹ ایت، ارواہ یے چار ایت۔ ہمے ہاتر امہرتی انت، درد تئی انت ء مہر ہم تئی انت۔ ہر کشک تئی کشک انت ء منزل ہم۔ ادا یک
شیرے منا گیر آہگ ء انت۔

یار زور وریں در ء سجدہ

مئے نہ رسم انت نہ دود کوہانی

ما گنویں کہ ڈیہہ ء راہ اشتہ

اگاں اے شیر تہنا اولی دوئیں رد بوتیناں منابا ورنہ بوتگ ات کہ تئی انت بلے سیمی رد ء اے شیر تئی کنگ۔ پرچا کہ تئی درد زرشانی ء راہ ہمیش

انت۔ توھر جاگہ بروئے وتی واتری کشک ء نہ شمشوئے۔

منی هیال ء اے بدی یے نہ بیت اگاں من بکشاں کہ گوں وتا نیکی کنگ هم مزنیں توکل ء توفیقے لوٹ ایت۔ پمشکھ هر وهد ء کہ موہ
رسیت گوں وتا نیکی یکن پرچا کہ ماتئی وتی ایں۔ بوت کنت ایشانی مژء بگندیں۔ ماھر کجا بروایں مئے چم وتی هاک ء تہا چ بخت۔ گوں وتا سفر
کنگ لاچاری یے ء اچ وتا سفر کنگ ء قربانی ء رند مردم مردم پشت نہ کپ ایت۔ بنی آدم وتی اولی روچ ء هم اینچونا بود نہ بوتگ کہ مقصد ء یل
بدنت ء وتاہہ پھریز ایت۔ چیا کہ زندگی بس وابانی درگاہ ء سر جہل کنت ء چٹانی اگدہ دگہ چی انت؟
پدائی ازم ء چم رژنا انت۔

سلامت بات ء

ء

تئی زبان سلامت بات

26/01/2007

(پسینی)

(اللہ بکش بزار ء کتاب ”همے عشق لکھیں“ ء منت ء)

عشق و حدیث

”عشق و حدیث“ عید محمد عید شیرازی اولی کتاب انت۔ چہ پیش عید چیزے شیر جتا، جتا منی دیما گوسنگ ات انت۔ بلے
 ہوا ریں صورت و عید شیرازی اولی رند و شرف شاد و پہ پیش گال و بشتہ و پٹن دیم دات انت۔
 عید محمد عید پہ وتی دز انگازی و گیشتر غزل و چکاس ایت و آئی و غزل و سراسادگی و ہما ساسیل بر جاہ انت کہ کمیں دیکتر و بہ کنز ایت
 تغزل و لوٹاں پیلہ کنت۔ چوکہ

اے و درمانے نہ انت سوچگی
 تو فقیرانی دست و عصا و برے

بلے اے رنگیں شیراں ابید عید و غزل و تہا چیزے نزوری ام است انت، کہ اے چہ ریاضت و گتہ کاری و دور بوت کن انت۔
 پمشکہ من چہ عید و غزل و باندات و یا چہ عید و باندات و غزل و اوست مند آں۔ بلے چہ غزل و ابید عید و نظم ام گشنگ۔ چیزے ردانگی لپہ
 اوں آئی و پر بستگ۔ ردانگی لپہ کہ انگت و نوکیں چیزے و بلوچی لبر انک و تہا انگت اے تہر و پوت چشیں رنگے نہ مامینگ۔ بوت کنت
 عید و ردانگی لپہ پہ اے تہر و دروشم سازی و کردے و واہند بہ بیت۔ بلے من پہ اے چاریں دانکانی بشتہ کنگ و ہا تر اید و یک نظمے ”سڈٹ
 “ و تی دیما ایر گنگ۔ اے نظم چو بندات بیت کہ
 ”ہر ارد رذنی واہشانی اندیم و“

بنی آدم و مستریں سوب مندی ایش انت کہ آئی و گلگانی کو ارجمبر ہورک نہ بوتگ۔ و برے برے تو م ام چندگ بوتگ۔ اگاں
 ناں ساہگان و پزنگ بگ و ام نیمونے و ہاجت بیت۔ دانکہ چومہ بیت گڈ اسفر و کسہ وتی کارستاں چہ گجا پول ایت۔
 اپیتی چوغم و زیر اں گوں لیب و انت

سنگ چہ قرناں ہتیا نی محرم انت۔ دیدگانی شپادی گوں رنگانی باطن و بہ بیت تہ چا گرد و زند و مانا دوشاہ جنت و گوں روچ و سفر و یکے
 دومی و نوان و ام کنیت۔ پر چا کہ جبری ساچان چہ مدام و درامد انت و درامدی و بے ہاجتی وتی مٹ و انت۔
 سنگ ام تران و قالے و پل ام۔ بلے ہمارنگ کہ آئی و نژیکی گوں مارگاں گیشتر انت مدام دیدگانی ہپوگ جوڑ بنت۔ تہنائی و
 ننگ و مرگانی بال دہیک بہ گندے سر ظاہر و سیٹ مندیں روزگارے مہ بیت بلے زندمان پہ مشکولی نہ بیت۔

عمر بیت واہگ و ہدا مرزی
 زند بے نام و بے نشان و روت

[illegible]

04/07/2002

(عید محمد عید کتاب، "عشق و حدیث" عن منت)

ماں دیدگاں مئے تئن ۽ ندرہ سفر نہ کنت

میر عمر میراچ و تا گسر بُوگ ۽ پدگوں من دپ کپتگ۔ کم ۽ گیش پست سال ۽ ہر بیت کہ من ۽ مبارک قاضی ہوٹلے ۽ نشتگ اتیں۔ یک ۽ چکے اتک، قاضی ۽ راشیرے دات ۽ ۽ پُشت ۽ ماں دات۔ قاضی ۽ شیر چارات ۽ منادات ”منیراے شیر ۽ بچار“ من زرت چاراں داں اُردوغزلے ات ۽ آئی ۽ سرامیر عمر میر نشتہ ات۔ اے اولی رند ات کہ من میر عمر میر دیتگ ات۔ ۽ چار وچ ۽ پد میر ہر وچ منی کرا اتلگ ۽ من دیتگ کہ وچ پہ وچ آئی ۽ شوہاز ۽ جُزرت بوان انت۔ شائر ۽ لبر انت چے ہی میں مردم انت؟ گوں لس مہلوک ۽ اشانی مستریں تپاوت ہمیش انت کہ اشانی چم چیزانی رنگاں مٹ کن انت۔ یکیں چیز اشانی دیماوتی یکیں رنگ ۽ دائم بر جاہ نہ دارایت۔ ہر شائر ۽ لبر انت اچ و تا یک نہ یک روچے لازم گسر بیت۔ لہتیں مردم گسر بُوگ ۽ رند لبر انک ۽ تہا کاینت ۽ دگہ چندے مردم پیسرا گسر بنت ۽ رند ۽ لبر انک ۽ تہا ایر کپ انت ۽ لے گسر کپک الم انت۔ اگاں ناں گڈا آئی ۽ چم رنگانی سرا بادشاہی گت نہ کن انت۔ میر و تی عمر ۽ بنداتی دمکانی تہا گسر بوگ۔ ہمیشکہ میر ۽ شیر چہ اش کنگ ۽ پیش فہمگ بنت۔ میر ۽ لبراں چہ پیسرا آئی ۽ میت ۽ تواری مردم ۽ گوشاں کپ

ایت۔

بہ جُزراں گامے منا نیلیت زاناں شہر تئی
کُجاں نگاہ ۽ درا ایر تئن ۽ بہر تئی

منی زہیر دریگ ۽ نصیب ۽ کبل دپ ۽
ترا گنگ و تی چکندگاں زہر تئی

میرگوں و تا باز ایمانداریں مردے، چوڈر چک ۽ ہما تاک ۽ کہ گوں گوات ۽۔

ما گُوھن کپتگیں گوں اے بنی آدم ۽ مہ چار
دنیا پہ یک دمانے ۽ مئے ام بہ بیت بے انت

یا

ہر کسی اے وس نہ انت کہ آزمان ۽ دز بہ جنت
پمن ۽ گنج انت زمین ۽ من و تی سر بیتگاں

پر تشگیں کدہ ۽ سر بے حاجتیں دریا ۽ پادانی سرا ایر انت۔ دریا پہ بے انانی میزان میزان ۽ پُشت ۽ کنزراں انت۔ چد ۽ پیش کہ بیگاہ

وتی آبریشمیں ڈب ۽ کوپک ۽ بہ کنت ۽ توارانی بہاء سیم ۽ بہ ات۔ دریاوتی دامن ۽ پولنگاں کدہ ۽ لٹھانی سرانقش کنت۔ دل ۽ تراول ارساں
غبارین انت ۽ لٹھانی آبلہ توار ۽ کدہ ۽ یہ بیت کہ کعبہ ہور کی غم ۽ نصیب انت۔ اگاں ہورک انت گڈا پر کنگ ۽ جنجال زندگی غم جوڑ
بیت۔ بلئے اگاں بہ پُرش ایت گڈا بیگاہ ۽ ڈب ۽ آبریشمیں اوتاگے سدایت ۽ توارانی دُرسیں مرگ بال کن انت۔ نوں تَن ۽ میار کئے ۽
لڈگ بہ بیت کدہ ۽ پُرشگیں ٹکراں یادریا ۽ وائر تکیں گاماں

چٹانی راہ ۽ چارایت بلئے گارانت انگت ۽

در دے کہ مد تے ۽ ماں بالاد ۽ راہی انت

میر باز بے اعتباریں مردے، وتی زمانگ ۽ سرا اوست ۽ نہ بیت۔ داں روج ۽ مرچی پہ وتی شادہ ۽ غماں امبار ۽ جوڑ
نہ کنگ۔ ہرچی کہ رستگ ۽ ہمراہ انت ۽ من ہیران آں کہ آئی ۽ وتی بڈا پنچوگران پرچا کنگ۔ اگاں ساہتے دم ۽ بالاکنگی بہ
بیت۔ گڈا پیسراہمے بار ۽ ساہگ ۽ ایر کنت۔ پدا من چاراں داں وتا جاگہ ۽ نیست۔ چوک انت بلئے پے اُمیت ۽ کہ گڈسراگوں وتی
روتگاں ہوار کپ ایت۔

میر من بہ وتی ہیدانی سپاء کنگ ۽ نہ دیتگ کہ بناء ہیدانی بیرگی ۽ تہا ہون ۽ سُہری اوں پد بہ بیت۔ میر زمانگ ۽ انچو دوست
دارایت کہ ساہ ۽ در بیت، تو یک زہگے ۽ را کسانیں جنگلے یا کھی یے بدی ۽، چون ۽ دارایت؟ دست ۽ سُست بہ کنت مرگ بال
کنت، اگاں مہرے بہ کنت مرگ ۽ ساہ بال کنت۔ من کہ میر ۽ ہورت ہورت ۽ چاراں منازندگی ۽ سرا بڈگ بیت۔ مردم ۽ چم ۽ دُل ۽ نیام ۽
یک کشکے اُست کہ میر ۽ آ کشک بند کنگ۔ میر ۽ درد ارس ۽ دُروشم ۽ نیا انت بلکیں غبار ۽ وڑاچہ نکندال تالان بنت۔

زندگی دانکے ۽ محتاج زبان دوست کج انت

اے شپیں اُحد ۽ چراغاں کہ غباراں داراں

ہر مردم وتی تب ۽ جنگل ۽ تہنا انت۔ اگاں مردم ۽ اصلیں رنگ ۽ گندگ لوٹ ۽ گڈاگوں آئی ۽ ہما جنگل ۽ دُچار بہ کپ، پرچا
کہ اود ۽ آ انچوایوک انت کہ آئی ۽ سرا کسے ساہگ نہ کپ ایت۔ اود ۽ ہج رنگ نہ شزایت۔ من چشیں بازیں مردے زاناں کہ اُچ وتا لک
اتگ انت۔ وتی روتگانی نہال کنگ ۽ جُہد ۽ چہ زمین ۽ سستگ انت۔ بلئے میر ۽ من گندال ہر سہت دزگٹ انت۔

ہر مردم وتی جنگل ۽ چنگ ۽ نزارگ ۽ سبزینگ ۽ مشکول انت۔ میر ہما وھد ۽ بازایتک بیت کہ آئی ۽ چاگرد بہ کن ۽، تو سماء کن ۽
کہ آدائیم چک ۽ پدا انت۔ انچو مردم ۽ دم پہ سہت کسے پشت ۽ توار بہ کنت۔

شیرکنیں گاہانی جو یے تچان انت، باز مردم ۽ دیتگ، باز ۽ تام چنگ بلئے میر ۽ اے جو ۽ تہا وتی تَن ہوار گیتگ۔ میر ۽ گلہ گوں
زند ۽ ہمگام انت، روان انت۔ میر وتی زنگاں نہ شودایت ۽ سپانہ کنت بلکیں چہ آپ ۽ جوڑ اش کنت۔ ۽ آپ ۽ رپتار ۽ تہا کیشلی ام است ۽
ناز کی ام، گشادی ام است ۽ زیرام، میر ۽ شائری ۽ تہا ہیال، مارشت، زیر جتا کیں چیز نہ انت۔ میر ۽ شیمیر ۽ چہ ڈن ۽ نہ لہر شوہاز کنت ۽

نہ زیر اے دُرتیں چیزاں آچہ شیرؔ تہا در گنج ایت۔ آیک انجیں عکس کارے کہ آئیؔ رنگ تیز انتؔ بُرشؔ جاگہ ءوتی لٹکاں کار مرز کنت
 ءُچہ کینوسؔ پیش عکس ءوتی دیمؔ سراجوڑ کنت۔ نوں انجیں جاورے ٹہہ اٹگ کہ عکس ءُ عکس کار یک پیم انت۔ عکس کار ءُ در گنج ءُ عکس رگر
 بیتؔ عکس ءُ شوہازےؔ تہ عکس کاروتا چیر دنت۔

تاں اے ہد ءُ ہشتہ کنگ ءُ پدمن ہیراناں کہ من تنیکہ میرؔ شازی ءُ بابت ءُ ہج نہ گشتگ۔ بلئے راستیں ہبرالیش انت کہ چہ میرؔ
 جند ءُ جتا آئیؔ شازی ءُ بابت ءُ اگاں تو چیزے گو شک ام بہ لوٹ ءُ گشت نہ کن ءُ۔ میرؔ ہرنوکیں شیر من کہ اش گنگ منی چٹاں میرؔ
 پیشانی ءُ کشکانی تہا کیے گیش پیگ۔ میرؔ شازی ءُ ہجمر چوگد ءُ وڑا گور ءُ نہ کنتؔؔ نہ چوسواس ءُ مٹ کنت۔ میرؔ انچو شازی کنت انچو کہ
 ساہ کش ایتؔؔ انچو کہ ورگ وارتؔؔ انچو کہ راہ ءُ روت۔ نوں اے ہمیں جاورانی تہا مردم چے گشت کنت۔ ناز بوانی ایر گوات ءُ پئس کشگ
 ءُ ارمان ءُ مردم پاھو ءُ ام دراتلگ انت ءُ شازی ام پر ماتگ انت۔ میرؔ ذات ءُ ہر دمک مئے چاگرد ءُ درواز گے ءُ دپ ءُ کٹ ایت۔
 پمشکہ میرؔ ہمراداری شیر کنیں اچکھی یے و بوت کنت بلئے تہلیں نکا نسری یے ودی نہ کنت۔

02/08/2003

(پسینی)

(میرؔ عمر میرؔ کتاب ”پلے گوات ءُ اندیم انت“ ءُ منّت ءُ)

ماہ بہ میان انت

گوں سید شیر جان ء منی سچا رو کی باز کوھن انت۔ مامد ام کہ دُچار کپت ایں گڈا ادغ اود ء ہبر بوت انت۔ برے برے لہز انک ہم جیڑگ بوت بلئے گیشتر سیاسی ء چا گردی جیڑ ہانی سرا گپ بوتگ ات۔

اچ وتی بیرانی ء پنج، شش ماہ پیسرفون ءے گتگ کہ ”اگاں گسی نئے گڈامن وتی لابریری ء نشنگاں، تہنا ہاں، بیا ہبر ء ہال کن ایں۔۔۔۔۔“ من شُناں۔۔۔۔۔ گڈا اے روچی آئی ء گیشتر لہز انک، شیر ء کتابانی بابت ء ہبر گت۔ من دیست کہ آدمبرگ ات ء، غلوٹ ات ءے کہ وتی کوھنیں ہنکین ء وائر بہ بیت۔ آکھیں ساسارگ لوٹگ ء ات۔ گوں من جیڑ ات کہ چے کنگ بہ بیت؟ من پُرس ات کہ ”واجبتی دیمتر ء پروگرام چی انت؟ ذرا جیں بے تواری یے ء پد گشت ءے“ نزانان۔۔۔۔۔ جاورال ہمے پئم انت کہ چھ زانگ نہ بیت۔ اے کشک ستکاں ٹپی کنت۔“ ء پدا ہبر ءے پہ بلوچی لہز انک ء شیر ء تاب دات۔

اے کتاب ء چین ء لانچ چیزے ماہ پیسربند ات بوتگ ات۔ ءاگاں سید شیر جان کمیں روچ انگت زندگ متیں تہ اے کتاب دو ماہ ء پیش شُمے دیا بوتگ ات بلئے آئی ء انا گتیں مرک ء اے کار پہ کمیں وھد ء مہتل بوت۔

سید شیر جان یک زمانگے ء لہز انک ء مردم بوتگ۔ بلئے پداسیسی چست ء ایراں انچو مانگیش اتگ کہ لہز انک ءے دگوش دات نہ گت۔۔۔۔۔ بلئے آئی ء مسترین سپت ایش ات کہ چلہز انک ء بے نراںک نہ ات۔ چہ سیاسی ء چا گردی گر ء داراں کمیں کہ موہ ءے رستگ ات گڈا لہز انکی سنگت ءے شوہاز گت انت۔ گو سنگیں کابینہ ء وتی وزیری ء گڈا سری زمانگ ء آیک رندے پداگوں لہز انک ء سک نزوک بوت۔ مامد کہ گوں من دپ کپت گڈا لہز انک ء لہز انکی سُر ء پُرانی بابت ء نران ءے گت۔ ءہمے وھداں آئی ء وتی کتاب ء چھاپ کنگ ء واہش ہم ڈر شان گتگ۔ گڈا من گشت کہ اگاں چیزے است انت تہ باید انت کہ کتابی دز وشم ء ریکارڈ کنگ بہ بنت ء چمد آئی ء وتی کار ء بیگو اھیں شیرانی پد جنگ بنا گت۔ ہر شیرے کہ آئی ء رارس ات، منادیاں ءے گت انت۔ بلئے پئم وٹی ء ہبر ایش ات کہ ہمنچو گاریں شیر در اتک ہمنچو آئی ء نوکیں شیر منار سگ ء ات انت۔ آمز نیں مد تے ء رند پدا کشک ء کپتگ ات ء اے کتاب کہ اتوں شُمے دست ء انت ایشی ء تہا گیشتر شیر نوکین انت۔ کوھنیں شیر چیزے دست کپتگ ء چیزے دست نہ کپتگ گیشتر ہما انت کہ آئی ء یک زمانگے گشتگ ء بے ہال کنگ انت۔ ءمن ء آئی ء کوھنیں شازی ء نوکیں شازی ء تہا منیں تپاوتے رگندگ آھگ ء ات۔

وھدے شیر یکجاہ بوت انت ء ما کر اچی ء پہ چھاپ کنگ ء شُت ایں دانکہ اود ء ہم آئی ء دوسہ نوکیں دستونک ء لچہ منادات کہ ایشاں ہم ہوار گج۔ آگلیں شیر کہ مناچ شیر جان ء رستگ انت ہمیش انت کہ کتاب ء تہا ہوار انت۔

سید شیرجان ءزندگی مہلوک ءدیما بوتگ آئی ءرا یک چا گردی ءراجمانی کارستے ءجہت ءہر کس زانت ءجہ کارایت ءاصل ء
 ھمے کرد بوتگ کہ آئی ءتہ ءلہ زانت ءشارے چیر تر یتنگ ۔ بلنے وتی عمر ءگڈی روچاں آپہ لہز انک ءشیر ءواتر بوتگ ات ۔ چہ چا گردی ء
 راجمانی چست ءایراں دمبرتگ ات ، دلم ءایمنیں ساھگے ءشوہاز ءت ءآئی ءواھگ ات کہ لہز انک ءدامن ءدے بالا بکنت ۔ آئی ء
 لوٹ ات کہ اے کتاب زوت چھاپ کنگ بہ بیت ءمئے جہد ھم ھمیش ات ، بلنے ھمے سہب ء کہ من کتاب کمپوزر ءدست ءدات ءمن
 انگت ھمود ءنشتگاں کہ سہتے پد منا آئی ءپیرانی ءھال سربوت ءمالا چار بوت ایں کہ کتاب ءکاراں کمنیں مہتل بدار ایں ۔ اُمیت انت کہ
 ھد امرزی ءاروہ ءوانوک مارا پہل کن انت ۔

10.07.2008

(پسنی)

(سید شیرجان ءکتاب ”ماہ پھمیان انت“ ءمنت ء)

ماہکانِ عرند پداں

ماہکانِ عرند پداں مقبول انور شیرانی اولی کتاب انت۔ اے کتاب عتہا دو بند، چار بند، نظم غزل هور انت۔۔۔۔۔ من مقبول
 عدر انت کہ آزما کارے عجت زاناں۔۔۔۔۔ مناجہر گمان نہ بوتگ کہ آئی عر بستگیں شیر کتا بے بوت کن انت۔ بلے آئی آزما نک
 عهوری شیر ام ہمنچو ہشتہ گنگ کہ کتاب لے پہ چھاپ ع جریگ انت۔

ھر رسے کہ لہز انک عتہا کنیت گڈا اتہنا رسے پشت نہ کپ ایت۔۔۔۔۔ لہز انک وتی ساچشتی سنج عھوارے گنج ایت ھے
 ہاتر لہز انک عتہا رسم کاہنت الم بلے رسے صورت عزندگ نہ بنت۔ پیشگال عہشتہ ھم لہز انک عتہا تلگیں رساں چیکے۔۔۔۔۔ عیک
 Balance ایں وڑے عپیشگال ہشتہ کننگ مزنیں کمال عکجا لے لوٹ ایت کہ منی یمیں کم سوادیں مردے عکار نہ انت۔ بلے مقبول
 مہروانیں سنگتے۔۔۔۔۔ عہمہر ہمنچو زور اکیں چیزے کہ مردم عاچ وتی بستار ع مستریں کار پر مایت۔ مقبول عوتی کتاب پہ چیزے دانک عہشتہ
 ع منادیم دانگ، اے آئی ع بے چمیں مہر ع دروشے۔

لہز انک چوتی درامدیں درداں آژناگ بوگ ع مستریں نیموناں چیکے زانگ بیت۔ لہز انک بہر بوتگیں ھما تلگیں شہر عندراہ یے
 کہ پرائی ع نہ شینک سنج بند انت ع نہ دیکے میار بار کننگ بیت۔۔۔۔۔ لہز انک یا شار ع مستریں فرض گوں وتی اصل ع دُچار کپک انت عوتی
 جوہر ع زگریں دروشم ع تماشا کننگ ع مانا انگرے دست عدل ع زیر کننگ ع آئی ع سہڑینگ ع جہد انت۔ شیر ع لہز انک عوتی چکاس انت
 ۔۔۔۔۔ وتی دریا۔۔۔۔۔ وتی آس عوتی ہوشامے۔ بس اصل بوگ لوٹ ایت۔ اگاں ناھرا تلگیں روچ گوں گلہیں متاھاں باندات ع
 مجاں ہوار بیت ع نہ سہب ع چکند ملور بیت ع نہ بیگاہ ع پیشانی ع گیشیں کر چکے گون کپ ایت۔

مقبول چہ شازی ع آزما نک ع نیمگ ع انچوشنگ کہ مہلوک ع اے ہر شمشنگ کہ آئی ع بندات چہ شیر ع بوتگ انوں پداچہ آزما نک ع
 شیر ع نیمگ ع پیداک انت۔

شیر ع آزما نک بہ بنت یا لہز انک ع آدگہ تہراے گل درشانی تپاوت انت۔۔۔۔۔ دُرسانی بڑہ یلین انت۔ پمشکہ مقبول شیر پر بند
 ایت یا آزما نک ہشتہ بہ کنت۔۔۔۔۔ دوئیں رنگاں مارا دوست بیت۔ جیڑہ بس یکے کہ مردم راہ ع زیبائی ع انچو دگلوش مہ بیت کہ منزل ع
 واھگ گار بہ بیت۔ راستی بس ھمیش انت کہ شار یا لہز انت یا اید انت زندگی عدل ع آس عتہا بہ بند ایت عوتی کار ع بہ کنت۔ پرچا کہ لہز انک
 اُگدہ پہ دست ع تا پگ ع پیلہ نہ بنت ع مقبول اے آس ع نژوک ع نندوکیں مردے ع منا اُمیت انت کہ آچرے گنج ع بے بہر نہ بیت
 ۔۔۔۔۔ پرچا کہ لہز انک عوتی لوٹ ع رہند انت، وتی راہ ع چیدگ انت۔ ہر شار وتی میم ع بستار ع مسافر انت۔۔۔۔۔ ہرادا بوتگیں ہر یک

زبانے رہن کنت ء برے برے تیوگیں چاگردے موک ایت۔۔۔۔۔ ہر دانک یک عہدے امباز ایت۔۔۔۔۔ مقبول ء شیر نہ سنگ ء
سرء بشتہ انت۔۔۔۔۔ ء نہ آدینک ء۔۔۔۔۔ مقبول جم ء زبان ء نیام ء ہر کنت ء بس وتی جیڑہ ء دیما آرگ لوٹ ایت۔ نظم بہ بیت یا غزل آ
محکمى ء نازر کی ء شوچ ء کپنگ۔ آئی ء رابس وتی ہر سر کنتی انت۔۔۔۔۔ وتی تکانسر نقشینگی انت۔

لال ء بازار انت مئے بستار پے

واہگ ء دل کشنگاں بازار پے

مقبول اے شیر ء من تراہمنچو مبارکی بدیاں کم انت۔۔۔۔۔ ء من آسنگ ء ہم آچ توہمے رنگ ء داب ء لوٹ ء کناں۔
منی دل باز گشگ لوٹ ایت بلئے قلم کہ منی دست ء بیت تہ لہز انک وتی تو امیں لاچاریاں منی دامن ء بندایت من کہ بشتہ ء بچ
کناں۔۔۔۔۔ منی زبان ء کلاں جیڑہ منی جیڑہ بنت۔

پرے ہا ترا برے برے ثران ء زمین تزکیت ء گمان ء آزمان چہ نگاہ ء دزرس ء دور بیت۔۔۔۔۔ ء اے وڑیں جاوراں من
ترا بس ہمچو گشاں کہ تو بلوچی بشتہ کنگ ء۔۔۔۔۔ گڈ اتو باز کم بشتہ کنگ۔ انگت منزل باز دور انت، انگت ترا باز بشتہ کنتی انت۔

انچو کہ ساہ سگتک پیرداں پے وفا ء مہرل ء

اچ منی دست ء اول دیر انت مقبول گومازی شنگ

ہر کس کہ مہر کنت نیم بیت۔۔۔۔۔ ہر کس کہ دردسگ ایت۔۔۔۔۔ بہر بیت۔ زمین ء راستی ایش انت کہ داں تو زندگ ء
گوں تو زندگ انت۔۔۔۔۔ تو کہ پدر بے اُفار بیت۔ گوں تئی درداں بہر بیت ء آئی ء مہر ء تہا ہمچو توان است کہ ترانیم کنت۔ زمین اچ
تو پلگ بیت بلئے جتانہ بیت۔ داں تو شت کن ء تئی ہمراہ انت۔۔۔۔۔ کپ ءے ترا ساہگ کنت۔ ء ہمے زمین ء مہر بنی آدم ء میراث
انت۔۔۔۔۔ ہمے میراث ء اُمیت ء مقبول آزمانک ہم بشتہ کنت ء شیر ہم گش ایت۔

(مقبول انور ء شیرانی کتاب ”ماہکان ء رند پداں“ ء منت ء)

جہان سکین دنت بس مئے شاری کیف ء

سفر ء منزل ء ہیال کہ ہور بنت گڈ اتوا میں زیبائی منزل ء نیمگ ء روانت۔۔۔ سفر ء کوار ہورک بیت۔ بلئے اے زند ء تپگیں
راہانی سرا چندے انجیں مردم ہم بنت کہ آہانی دُستیں مدّی ہمے بے منزلیں سفر ء ہمے پادانی گنوکی انت۔
گندے ایشاں اے دُرس تئی میراث ء وارث انت
زان ءے فرہاد اے دہر کسی ہمسفر نہ بیت

دیدگانی شق ء زبانی دینگ ء لالچ مردم ء آس ء چگا س ء گوازیں ایت۔۔۔ ہمے چگا س لہمی انت، اگاں آس چا گرد ء
است و تئی تالہہ اگاں نیست گڈ اتراوت روک کنگ کپ ایت، آئی ء تہار وگ کپ ایت ء چہ دُرساں گراں تریں کار۔۔۔، و تئی ندارہ
ہم کنگ کپ ایت۔ پرچا کہ ازم ء پُل شاہانی سراناں بلکیں زندگی ء پُرانی تہا سُرپ انت۔

جہان سکین بہ دنت بس مئے شاری کیف ء

زبان ء مانس ء پُلے کشاں پہ تئی یاتاں

بندیں دروازگانی پشت ء بے برمشی ء وہم گوں گوات ء کش ایت، گوں نوداں شتر ایت گوں ڈرچکاں شیک ایت۔
زبان ء آمید مدام گوں دیدگ ء مارشتانی شاہیم ء تورگ بیت۔ اے دود پہ از مکار ء تاوان ہم بوتگ ء پاندگ ہم، بازیں چیزے
بے نہاد ء دزکپ ایت۔۔۔۔۔ ء بازیں چیزے بے قیمت ء روت۔

اے چاریں داناں نبشتہ کنناں ء من جیوگ ء آں کہ ایشانی مانا ہے۔۔۔؟ متلب چی انت؟ پرچا کہ شاری و تئی بجا روت انت ء
قاضی فرہاد ء یک ہراہیں عادتے کہ آشیمز گنگ ء وہد ء مارشتاں لہزانی باہوٹ نہ کنت بلکیں لہزاں مارشتانی کُٹ ء ایر کنت۔

تانسریں شپ پہ جیوگ ء گوازیں انت

قاضی چم ء دو روک ترا مہ کپات

گندے بیوابی غم چوں تو ازہ یے جوڑ انت۔۔۔۔۔ غلبنی دست ھچ نہ رسیت یا اے شیر:
ما وفا داریں زبان ء نیت ء درامی دین
مئے ھیال ء راستیں چم ء باطن ء شپ ناز کنت
تھاریں شپے۔۔۔۔۔، دُور چراگے شہم ایت۔۔۔۔۔، اگاں مساپر ء روچے ھم گر نچ ء بہ بیت بلئے پادے ئیکبرے ھم ودا بر انت ء
اُمیت ء ھمے شہم، ھمے برمش قاضی فرہاد ء شیرانی تھامن باز جاگہ ء دیتگ۔

30 جنوری 2003

(پسنی)

(فرہاد قاضی ء کتاب: محرمیں راز، ء منت ء)

ماہکان دوپے نو دے شہزائے گوپتگیں

اے وھدی قاسم فراز ۽ کتاب ”منی چندے دستونک ۽ لپ“ منی دیما انت۔ بلئے انجیں جاور ہالے ٹے اتگ کہ پیشگالانی تہا بشتگیں
لہز تاوان بار بوتگ انت۔ انچوسما بیت کہ پیشگال بس و تریں سپت ۽ ستا ۽ نیو نے پشت کپتگ۔ پیشگالانی لہزاں وتی نہاد دور دا تگ۔ دگر ۽
نزا ناں بلئے من اے رد ۽ منچو بے پکاریں نبشتا نک و تگ کہ نوں وت ۽ پھ مشکل چشیں چیزے ۽ وانگ ۽ راضی کنناں۔ وھدے جاور اے
پنم بہ بنت گڈا تاوان ہمانو کیں شائر ۽ نبشتہ کاراں بیت کہ لہزاں انک ۽ ہقیں مردم انت نوں بیچارگیں قاسم ۽ رااے تاوان سگلی انت، امنیت
کہ نہ مئیت۔

مردم چہ شیر ۽ چے لوٹ ایت؟

اے یک انجیں جُستے کہ باز بر ۽ مردم ۽ تکانسر کنت۔ شیر واناں کن ۽ پد جاناں بُو۔ میزان میزان ۽ اے گر نچ پرچاں کنت کہ
شریں شیر دگہ ۽ نہ ایت، بس یک وشی یے، کیفے کہ ترابے واہش ۽ لوٹ ۽ رسیت۔ شیر بہ بیت یاد گہ از مے، راہ اش ہمیش انت۔ یک
انجیں شادہ یے، انجیں تاہیرے کہ آئی ۽ طلب تئی دل ۽ پادینا تگ، تو آئی ۽ شوہاز ۽ در نہ کپتگ ۽ انا گاہ تر رسیت، بلئے وھدے کہ
رسیت گڈا مردم زانت، اگاں مہ رستیں، مزین کئی یے پشت کپتگ ات، بلائیں محرومی یے بوتگ ات۔ شریں شیر دگہ ۽ نہ کنت، بلئے
یک کارے لم کنت کہ اپتگی یے سہڑیں ایت، ہورکیں جاگہ یے پُر کنت۔

ہما دانک باز مبارک انت، ستا کر زانت کہ چراہاں چاگردمٹ ایت، غلامیں راج آزات بنت، تہاریں ہنکینانی تالہ چراگاں
بیت، اے ہمیں دانکانی کسے ہر نہادے بندایت۔۔۔ سر ۽ چٹاں۔۔۔ بلئے اے شیر نہ انت۔ بوت کنت چہ شیر ۽ مسٹر ۽ برز تریں
چیزے بہ بنت۔

اے تہنا بلوچی ۽ نہ بلکیں تو امیں لہزاں کانکی جیرہ انت کہ لہتیں شائر پرے ہاتر امزن انت کہ آہانی توار برز انت ۽ دگہ چندے
پرے ہاتر اشردا انت کہ لہز باز کارمرز کن انت، بلئے شریں شائر چرے دوئیں تہراں جتانیں چیزے۔ شریں شیر ہما انت کہ آئی ۽
شہارمزن انت۔ نہ توار ۽ برز کنگ ۽ ضرورت انت ۽ نیکہ لہزانی قارونی امبارے درکار انت۔ قاسم ۽ شائر منادوست بیت پرے ہاتر
کہ آوتی ضرورت ۽ لہزاں چچہ کارایت ۽ ہماہاں کارمرز کنت ۽ پداگوں جھلیں ۽ شیر کنیں گالوارے ۽ ہبر کنت۔

نوبیا قاسم ۽ دستونکاں چندے شیر چارایں:

من شاگے آں ء گُشے لوگ تیا بے قاسم
چو چول ء چست اُنت منی چاریں نیمگ ء دیوال

☆

هونی نین تیگ ، سستگین لشکر
باریں ایوکی کجا اُنت هور ء

☆

آپے ء شوهاز ء گوں من همسفر
پُشتگیں شاگے ، دلے ویرانگے

☆

لُڈان اُنت پدا آپے ء تُس ء تی میگ
یک یک ء چناں کن وتی نزار گلاباں

☆

گوات کشکے ء بہ بیت بلکیں ء دریا پادار
آپ پیوند گنگ، ساہگ ء بتگ دیوار

☆

وهد چو ریک ء منی چنکاں رچیت
زِ منی آستونک ء لمب ء چول جنت

چُناھا پے درور اے شیرسک باز کم اُنت پرچا کہ اے کتاب ء تھا انگت چد ء شرتریں شیر باز اُست بلے من پہ زانت اے ششیں شیر
درچنگ اُنت۔ پرے هاترا کہ اے دُرسیں شیرانی تھا ”آپ“ کارمر زانت۔ دریا رنگ ء بہ بیت، هور ء یا تیا ب ء، بلے آپ هر شیر ء
تھا جتا نین چہرے ء پد ر بیت۔ بزاں کہ آپ زندان، جُهد زند، زورا کی، بے پستی ء هضر ء پوریات ء استعارہاں کارمرز بوتگ ء اے شیرانی
بس یک پہناتے اشنائی سرا دگہ ہم بازیں تکاں هبر بوت کنت۔ ء ہمے حال لچھانی اُنت اود ء ہم تران ء بازیں درے تچ بوت کنت، بلے من
لچھانی نیمگ ء نہ رواں گڈا اے سیاہگ باز دور روت۔

بنی آدم ء چاگرد رنگانی ذرا جیں سلسلہ یے، وهد، زمین، سیال داری، زبان ء ریدگ اے دُرس وتی وتی رنگے دار اُنت ء لہز انک
یک انچیں حصارے کہ اود ء اے تو امیں رنگ زندگ اُنت، جیر اُنت، کند اُنت ء گریونت۔ دگرے ء چھانی تھا زندگ بوگ گرانیں کارے

نہ انت، بلئے وتی تہا زندگ بؤگ ءِ ہاتر الہی انت کہ مردم وتی اندر ءِ اے تو امیں رنگاں، دُرسیں چکند ءِ ارساں ءِ گلئیں سیالداریاں زندگ
بدرایت۔

لہز انک یک انچیں امانتے کہ واترینگی انت بلئے ہما کساس ءِ اقاں کہ ترارستگ بلکیں ایشی ءِ تہا وتی کردہم ہوارگینگی انت ءِ ہر کس
کہ وتی بہر ءِ ہوار کنت لہز انک آئی ءِ گیر کارایت۔

قاسم فراز بلوچی لہز انک ءِ تہا نوک انت بلئے درامد نہ انت ونگلیں ورنہا یے، دنیا ءِ آدگہ لہز انکاں وان ایت ءِ سر پد انت ءِ اے
کتاب آئی ءِ اولی نقش انت، ایشی ءِ وانان ءِ من چرائی ءِ باندات ءِ دجماں۔ بس یک سلاہ یے قاسم ءِ دیگ لوٹاں کہ زندگی ءِ تو امیں رشک
چہ مردم ءِ چند ءِ باطن ءِ درکابنت ءِ ہما سفر کہ آئی ءِ بنی آدم داں روچ ءِ مرچی مُشکول کنگ آوتی اندر ءِ سفر انت۔ ہر شیر، ہر لچہ کہ چرے آپسر ءِ
وتی گلئی ءِ آپ کنت تئی نہ بیت۔

15/06/2008

(پسینی)

(قاسم فراز ءِ کتاب ”منی چندے دستونک ءِ لچہ“ ءِ منت ءِ)

ساجشت ۽ رهند

امير ۽ وتي شيراني دومي ڪتاب ”بالواں روڪ ڪٿي تماشا ٿي“ منا ٻه چند ڏانڪ ۽ ٻڌڻ ڪنگ ۽ دانگ ڪتاب ۽ دانگ ۽ رند مناس
هڻي گشگي انت ڪه من امير ۽ منت وارن ڪه آئي ۽ منامي هئا ٻڌڻ ۽ ديما شرمند ڪنگ ڪه من آئي ۽ اولي ڪتاب ۽ سرائيس اتگ
ات ڪاڻ نال پشيش درور باز انت ڪه مردم ڪساس ڪنگ ۽ ردوارت ۽ لهڻي وهڻ ڪوڙگ ۽ رندوتي هئا ٻڌڻ ڪاڻ چار ات نه ڪنت ڪه
مردمان لبران ڪي بالاد ۽ بابت ۽ ٻڌڻ ڪنگ بونگ انت بلڻي ادا من ايمن ۽ دلمان ڪه اڻ شير ۽ سپر هئا ڏجنزان انت، هئا ٻڌڻ ڪه من
ڪساس ڪنگ ات

سُت ڪنگ ما داں بے توري ۽
آپ پيشاني ۽ سرا اتگ

ساجشت ۽ رنگ ۽ براه همدوا ڏاڍ رينت، همدوا ڪه توار ۽ بے توري ۽ سيمسريڪ بنت، ۽ هڻي بے توري ۽ ڪل ۽ هئا توار ڪه وتي هستي ۽
درگج ايت ساجشتي جهگيري ۽ امانت دار بيت۔

ڪتاباني سرائيش ڪل ٻڌڻ ڪنگ ۽ رپڪ اڳا ڪمڻي بدل ڪنگ به بيت گڏاوت ڪنت ڪه بلوچي نگر ۽ را ٻڌڻ ڪه ڏرو شي به ريت۔ مني
گشگ ۽ مراد ايش انت ڪه اڳا ما ڪتاباني سرائيش ڪنگ ۽ وڌ ۽ ٻڌڻ ڪار يا شائر ۽ ديما ڪن اڻ ڪن ڪاڻ ۽ سراجيڙگ ۽ آئي ۽ ريس ۽ پريس ۽
جهڙي ڪن اڻ ته ڪن اڻ ٻڌڻ ڪنت ڪه باندا نگر ۽ ڪشڪ ۽ چمدا به گيشيت۔ پرچا ڪه داں اڻ وڌ ۽ من نگر ۽ نام ۽ هرچي ڪه
وانگياں چر اها ۽ هڻي سميت ڪه مڻي مهلوڪ انگه نگر ۽ بزانت ۽ نه زانت۔ نگر ۽ جيت ۽ ادا هرچي ڪه نيسگ ۽ بگ ۽ انت آيا وڻهڻي سپت ۽
ساڙا ۽ هاتر گيري ۽ دانگ انت يا وڻهڻي چيني ۽ زاه ۽ بدانت۔ اڻ دويں ڪا راگه هرچي بوت ڪن انت بلڻي نگر نه انت۔ نگر ۽ ڪاريڪ
ساجشتي ۽ هئا هئا جهان ۽ شوهاز انت ڪه آچي لبر، حيال ۽ مارشائ جوڙ ڪنگ بيت۔ نگر ڪي شائر يا لبر انت ۽ انفرادي ساجشتي بتار ۽ ريتي ۽
چاگردي نظام ۽ حيال ۽ نيام ۽ هئا ڪ ۽ شوهاز انت ڪه اڻ دوا اڻ دويں هوار ڪپ انت ۽ نوڪيں بزانت يا ڪس درگج انت۔ نگر نام انت وتي
اهڙي رلبران ڪي سرشوناں نوڪيں نام ۽ معنا پوڻگ ۽۔ نگر نام انت پگر ۽ مارشت ۽ سراجاگردي، راجماني، مهڙي ۽ بیدي ۽ پوڻاڻي دور ڪنگ ۽ آهاني
اسيليں ڏروشم ۽ پڌر ڪنگ ۽۔

شپ انت دروازگاني چم تڙ انت
گوں وت لپي نه داواي ڪنگ بيت

ساجشت ڪي پگري ۽ مارشتي تاهير ڪه مردم ۽ امباز ايت ۽ آئي ۽ انجيں جهان ۽ بارت ڪه اڻ دوا هرچي نوڪ انت۔ اڻ شير ۽ هئا

اگاں کسے لہزانی سراپچار بہ کنت ءِ شیمز ءِ ہما کنپ کہ لہزانی پرشت ءِ پرورش ءِ رندپد ر بیت، رگپت ءِ مہ کنت، گڈاگوں وتی ساچشتی ایمان ءِ آمیدکت نہ کنت۔ ادا اگاں کسے ”شپ“ ءِ شپ ”دروازگ“ ءِ دروازگ ءِ ”لنب“ ءِ لنپب ءِ ”داوا“ ءِ داوا بزورایت گڈا آئی ءِ لہز انک ءِ حق نیست۔ پہ درور اگاں ”شپ“ ز مانگ، ”دروازگ“ اوست ”لنب“ انسان ءِ رزائ ”داوا“ پہ چیزے ءِ دزگرگ ءِ جہد ءِ زورگ بہ بیت، گڈا الم مردم ءِ دیما لہتے کارست پد ر بیت، کہ آگوں وانوک ءِ ہمراہ بنت، گپ کن انت، رتک ءِ رتچ بنت، کسے کار انت ءِ پدا انچیں کسے یے جوڑ بنت کہ آئی ءِ کارستانی تھا وانوک ہم گون بیت۔ اے و بوت شیمز ءِ کلیت لہزانی سرشون، چریشاں ابیدا اگاں ادا ”گوں وت“ ءِ چاگردپہمگ مہ بیت، کسے و سرجم بیت بلئے کسے ءِ کنپ انگہ پش کپیت کہ آے شیمز ءِ اسل داد انت..... ”گوں وت“ اشارہ یے انسان ءِ باتن ءِ تہنائی ءِ..... انچیں مردے کہ وتی اندر ءِ تہنا انت، تہاریں زمانگے ءِ چاریں نیمگاں چارایت بلئے ہچ اوست ءِ امیت ءِ شیمہ نہ گندایت۔ گوں وت ٹہگ ءِ پٹیم بُوگ گران انت ءِ آج وت دُن دراتک ءِ لکت ات ہم نہ کنت، ادا نوں ہا تو امیں سیال داری وت نشان بنت کہ راجد پتر، مہذب، چاگرد ءِ راجمانی ذروشم ءِ چکرناں چوسا ہگ ءِ بنیاد ءِ ہمراہ انت..... اے نوں ہا ہند انت کہ سیالی بے وتن بنت ءِ مردم آج وتا درا نڈیہ بُوگ لوٹ ایت، اے جاور ہا المیہ ءِ create کنت کہ ہر شرے ساچشت ءِ مڑ انت۔

ہر ساچشت چہ وانوک ءِ اے لوٹ ءِ کنت کہ یکبرے آئی ءِ جوڑشت پر و شگ بہ بیت ءِ پدا ہمے پرشت ءِ پرورش ءِ دزانی تھا ہا بزانتی اکس کہ پد ر بیت، ہمودا شیمز شوہازگ بہ بیت..... ساچشت ءِ عمل جوڑ کنگ (to make) نہ انت بلکیں اڑ کنگ (to create) انت ءِ اے عمل باز شاہگان انت..... برے برے تیوگیں جہانے سازگ ءِ رند ہم مردم جیڑایت کہ چیزے پشت کپتگ..... ءِ برے تیوگیں کینوس ہالیک انت بس یک جا کہ یے ٹکے جنگ بیت ءِ سماء کپیت کہ بس..... بس، کار بوتگ۔

تو سرگرے تندیں شپ ءِ

گوں وت بہ بر پاداں اڑیت

تچکیں ندار گے، کسے ءِ روگ ءِ رندا نچو تہار بیت کہ آئی ءِ شوہاز ءِ اوں درکپگ نہ بیت..... بلئے ادا ہالکیں کینوس ءِ بس دو (۲) ٹک جنگ بوتگ..... ”تند“ ءِ سبت ءِ شپ ءِ بستار بدل کنگ ءِ نوں شپ انچیں چیزے کہ اڑیت، پیڑایت ءِ پدادومی ٹک الیش انت کہ لہز ”پاداں“ یلکیں و ہد ءِ دو بزانتاں کار کنگ ءِ انت..... سرگرگ ءِ نسبت ءِ اے وتی جند ءِ بزانت ءِ دنگ ءِ انت ءِ شپ ءِ نسبت ءِ چم ءِ جاگہ ءِ اوشتا تگ..... نوں تندیں شپ گوں پاداں ہم اڑیت ءِ چماں ہم پیڑایت..... ءِ گوں اے خیال ءِ منیم ءِ گام جنگ یا سپر کنگ ءِ ہا اکس کہ بندوک انت آہمینچو زیبا انت کہ دل گشیت شپ پاداں نہ بس پچماں بہ پیڑایت ءِ منیم جئزگ ءِ جہد ءِ کنان بہ بیت.....

اے و بوت شیمز ءِ تاہیر ءِ یک پہناتے بلئے اے ہد ءِ سر بُوگ ءِ رند (پرچا کہ داں اے جاگہ ءِ وانوک ءِ وت آیک کپ ایت ءِ جہد ءِ دیم گڈا

شیر تراوت بارت) نوں شیریک پگری ء مارشی ”اکائی“ یے جوڑ بیت ء وتا اے وڑا سہرا کنت کہ تندیں شپ اسل ء وھد time ء بہرے نہ انت بلکیں جتائی ء ہما جاور انت کہ مردے ء روگ ء رند رُ دیت ء آئی ء وزم بس یلکین انت کہ اے جاور ء کسے بزوریت ء ببارت..... بلئے ہما مردم ء روگ ء کہ اے جاور ودی بیت پدا ہمائی ء راگشگ یوگ ء انت کہ بیا اے جاور ء بہ بر..... اگاں آبیت اے جاور وٹ پشت نہ کپیت..... ہے کسانکیں گپ ء تل ماں تلیں بیان اسل ء اے شیر ء نازرک تریں جاگہ انت.....

ء ساچشت ء رہند ہمیش انت کہ وتی سہرائی ء تہا اندیم بیت ء اندیمی ء تہا و تاپد رکت..... اے بوت انت دو (۲) شیر ء سرامنی انچو راہ رواجی جوڑگ بلئے منا گپ اسل ء تہنا ہما گشگی ات کہ.....
 ”من امیر ء متواراں کہ آئی ء منامنی ہما بشتہ ء دیما شرمند کتگ کہ من آئی ء اولی کتاب ء سرامنیس اتگ ات“

27.11.2014

(امیر دوست ء کتاب ”بالواں روک کتہ تماشا یے“ ء منت ء)

بیا کہ گیرانی دامنِ عننداں

[illegible]

وہدے کہ شپ کپت گڈ امن دیست کہ مہلوک غُریزیں دَورے آؤرت، چراگے روک کُت غُہمے دَورے سربست، پدا دَور تیاب
 عَدیب ءمک کنگ بوت۔

ایسی عمر ادیش ات کہ ہما گاریں ید ار کہ انگت ودی نہ بوتگ اتنت، اگاں سلامت انت ع بیانت۔۔۔۔۔، گڈ اے چراگ
پراہاں چید گے۔۔۔۔۔، زندگی عمر ودارے۔

عُودِ ہندے اے چراگِ عجمِ اش کپتِ انتِ تہ آہانی دلِ تہازندگی ء اُمیتِ شہمِ ایتِ ع و پتگیں جو زہِ ع و ہاٹِیگاں باہندے

سیت -

ڈاکٹر۔۔۔۔۔! اینچو وھد گوزگ ء پدمن جیڑاں تہ مناسما کپ ایت کہ زندگ بوھگ ء، زندگ بوھگ ء سکین دینگ ء ہمے جُھد
لبر انک انت۔۔۔۔۔ غئی اے ”گدار“ ہما دُرسیں چیدگاں نشان کنت کہ زندگ انت۔ پُر مہر انت۔۔۔۔۔ رُژن ء انت۔
ڈاکٹر! مرچی من ہمنچو نوک بوٹگاں کہ مناھج باور نہ کنت۔ ادء نوک بوھگ ء کارمرزی منی لا چاری انت، پرچا کہ اے مارشت ء
ہاتر اے وھداں منی کرا شہم تر یں لبر ”نوک بوھگ“ انت۔ مٹ بوھگ انگت دگہ جاورے، من نزا ناں کہ گول اصل ء گاریں بہرے ء
دُچار کپک غرند، مردم کہ ہرچی مار ایت، آئی ء چے گوش انت۔۔۔۔۔؟ اے واتری یے ہم نہ انت۔
گُوھن کپک ہم نہ انت ء مٹ بوھگ ہم۔

انچو کہ یک پیر مردے ء کا گدے وانگی انت ءوتی عینک ء شوہار ء اد ء اود ء دز جنان انت کہ انا گاہوتی کسانى ء پنی بے گند ایت
ءگوں ہمے لیو ء انچو مشکول بیت کہ کا گد ء عینک ہر د کاں شמוש ایت۔
اے گدار ءگوں من انچو کنگ۔

اے کتابِ عوانگِ وودھاں منا ہوا شبوئے سحرءِ باز بے وار لٹک کہ پرانی ہاتراھر کس عراوتی جندِ جیگ بوچنگ کپ ایت۔
من شمشنگ ات کہ وتی جندِ پید جنگِ عریک غرہند جی اُنٹ۔۔۔۔؟

مے چاگرد بہادیگ ۽ ھیل ۽ انچو گورجنگ کہ ایشی ۽ وتی گاری ۽ مارشت ۽ شوہاز ۽ نیمون گورستان ۽ برتنگ انت۔
 ڈاکٹر۔۔۔! تئی کڑا انچیں کجے لازم آست، کہ تو منی بہرہم ھمو دا پھیمان گتنگ، بلئے تو باز شر گتنگ، اگاں ناں بوت کنت، من
 پھریزات مہکتین انت۔
 بنی آدم پرے ہبر ۽ ٹھیل انت کہ آئی ۽ پدموسانی دامن ۽ نقش انت۔۔۔۔۔، بلئے سہتے وتی پیشانی ۽ سیل نہ کنت کہ وھد ۽ رہ
 سرا انت۔
 کسے ایش انت کہ مردم چماروچ ۽ گوں زندگی ۽ دُچار کپ ایت، سفرے ۽ تہا انت۔۔۔۔۔، مہیت کہ نہ مہیت، مارایت کہ نہ
 مارایت۔
 ز مانگ ۽ رنگ منی چھانی دیما گوز انت یا ز مانگ منی چھاں گوزایت، ہریکلیں انت، بس مارشتانی تپاوت انت۔
 دیر انت بالزاک ۽ جُستے گتنگ ات کہ ”ھشکلیں کانپولانی ندارہ گران ترانت کہ گیمر تکیں دلانی۔۔۔۔۔۔۔؟“
 ڈاکٹر! تئی اے گدار ۽ ھم پئن لہتیں انچیں جُست ودی گتنگ، کہ آجُست انت ھم ۽ پئہ ھم۔ اے گدار ۽ وانگ ۽ رند مردم ۽ ملوری
 ۽ ھما شیر کنی گور جنت کہ چہ زندگی ۽ گرک ۽ رُدایت۔
 تئی مستریں سو بمندی ایش انت، کہ ھچ کارست چتئی دست ۽ نہ در کپتنگ ۽ نیکہ تو چراھاں اندیم بوتگ ۽۔
 پمشکہ کسے ۽ کارستانی نیام ۽ ھچ اوشنوک نہ انت۔۔۔۔۔، نہ کوہ یے، نہ آپے، نہ جُے، بس سیال داری یے چواوتاگ ۽ تچک
 انت۔

01.12.2007

(ڈاکٹر اسلم دوستین ۽ کتاب ”سو نکال“ ۽ منّت ۽)

دوثرمپ دریا

ڈولی بیگ بلوچی لہز انک ۽ تہا نوکیں نامے سفرے ساچان ۽ انت ۽ رواج ۽ پے گیگ انت۔۔۔ نظم ۽ ام گشتگ بلے
اصل ۽ غزل گوں آئی ۽ تب ۽ گیشتر دپ کپ ایت۔ لہز انک انچیں سفرے کہ اد ۽ هرکس ۽ راوتی چراغ و ت زورگ کپ ایت۔۔۔۔
دگرے پدانی سراپا د ۽ ایر کنگ منزل ۽ اندی ایت۔ ڈولی ۽ مستریں هنر مندی ایش انت کہ آشاری ۽ تہا هر کنگ زانت ۽ گپ گپ ۽ تہا
شریں شیر گش ایت۔ شار ۽ وانوک ۽ نیام ۽ سیال داری ۽ بابت ۽ سک باز گشتگ بوتگ بلے یکے وائے کہ شیر ۽ وتی تہر (اثر پیری ۽ حوالہ ۽
(باز زانت ۽ دومی اے کہ هر مردم ۽ راشیر یک حساب ۽ سر نہ بیت۔ بازیں شیر ۽ انچو سر بیت کہ آپے چہ بزگ ۽ ایراد بہ بیت ۽ جہل ۽
بیت۔۔۔۔ ۽ برے برے شیر ۽ انچو سر بیت انچو کہ سر کتے مردم ۽ سوچنے گوں بہ جنت۔ دگہ چیزے شیر است کہ آہانی وانگ ۽ گوں تو
آہاں دیست کن ۽ کتئی دیمالیب ۽ انت۔ چیزے شیر انچیں بنت کہ توچوتی بدن ۽ آہانی و شہو ۽ ارات کن ۽ چریشاں ابیدام شیر
۽ بازیں یکے است۔۔۔۔ بلے من ڈولی بیگ ۽ شیراں ۽ ماں شاگ ۽ دیستگ انچو کہ شپ مانشان ایت۔۔۔۔۔ یاچو کہ مرگے ۽ سرا
میزان میزان ۽ دامے بہ کپ ایت۔

ڈولی شار ۽ تہاوتی کتہ کاریاں دروشم دنت۔۔۔، ڈولی پے کسب ۽ کار دریا وردے بلے ٹرمپانی سحر ۽ تہا ایر بگ ایتگ۔ پمشکہ
ریدگیں تے ۽ واہند انت بلے آئی ۽ زبان ۽ شیر کنی ۽ شائنگی ۽ آئی ۽ درد انچو سا کم گتگ کہ نہ شہم ایت۔۔۔۔۔ بس شوہازگ کپ ایت۔۔
دوثرمپ دریا، ڈولی ۽ سفر ۽ بندات انت ۽ اے اوست بندگ بیت کہ بہ گند ۽ ڈولی دیتر ۽ بلوچی غزل ۽ راوتی ڈوشے بدانت۔

۲۰ اگست ۲۰۰۳ء

پسینی

(ڈولی بیگ ۽ کتاب ”دوثرمپ دریا“ ۽ منت ۽)

شجر اگاں پتا ملو ریناں

مُلا واحد نورِ سی وِتی سفر سُبک سُبک عَ بندات کتگ مُلا ہر دماں عَ منی دیم عَ بوٹگ عَ من انا گہ عَ سماء کتگ کہ اے وڑیں شیر
گشگ عَ انت۔

شجر اگاں پتا ملو ریناں
نوں تئی شہر عَ روشنا ڈرچکے

لہز انک عَ ساچشت پہ بنی آدم عَ نوان عَ پناہ گاہ انت۔ ادا آویکیں تو امیں مردم ہا انت کہ چہ چا گرد عَ روج رود بنی زند عَ بے کپی عَ
پہری انت۔ اے ٹک عَ تو امیں مردم چتگ عَ لک آتگیں مردم انت۔ عُنوں مُلا عَ ہم وتی ہر دبستگ انت ہمے بے کپی عَ بے رنگیں دیوال عَ
لہتیں رنگ مُٹگ عَ چندے کشک رنگ لوٹ ایت۔

یک شارے چہ وتی چا گرد عَ زند عَ مارشتی عَ ازمی ڈروشم عَ چت گام دیم عَ شتگ عَ آئی عَ کوار عَ گجام رنگ مان انت؟ ایشی عَ زانگ عَ
یکیں رہند ہمیش انت کہ مردم آئی عَ چندے شیر دیم عَ بنا دینیت عَ گوں آہاں ہر بکت۔ گڈا بیا مُلا عَ شیرے چاریں۔

چاریں آثر اپ انچو ہورک انت موسم عَ
نمبگاں پنگ ملسک گندگ نہ بنت

اے شیر عَ تھا یک مکینز مے کار عَ انت، عَ ایش انت کہ شیر عَ تھا یک کلیت لہز (Key word) یے است عَ تہنا ہمے لہز
معنوی بستار عَ وتی جا گہ عَ اوست ایت عَ شیر عَ آدگہ ہوردگ ہمے لہز عَ رضاء وتی رنگ عَ بدل کن انت۔ ادا ہمے لہز ”آثر اپ“ انت عَ ایشی عَ
ارزشت ایش انت کہ اگاں تو امیں لہز انی معنا ہاں مٹ بکن ے، بلے ”آثر اپ“ چہ وتی جاہ عَ نہ سُریت عَ پدا دومی نیمگ عَ اے
ہمبچو تو انا انت کہ شیر عَ کلّیں چا گرد عَ وتی تب عَ رنگ عَ رجیت۔

چاریں آثر اپ انچو ہورک انت موسم عَ

نوں ”آثر اپ“ عَ رند لہی انت کہ موسم، موسم پشت مہ کلیت موسم زمین بوت کنت، شہرے، میتگے، لوگے یا انکہ دگہ بازیں چیزے بوت

کنت.....نوں کہ آثر اپ ۽ موسم بدل گت..... پدانمبگ ۽ رنگ مٹ ات ۽ پینگ مگسک دگہ چیزے جوڑ بوت۔ ساچشت ۽ مستریں
شری یے ایش انت کہ آوانوک ۽ تہنا یلہ نہ دنت۔ بلکیں وانوک ۽ ہم وتی گواپ ۽ تہا ہوار گیج بیت ۽ وانوک ساچشت وانگ ۽ وہاں
لاچار بیت کہ نشتہ کار ۽ ہوری ۽ گون بہ کپ ایت۔ اداوہدے آثر اپ ۽ انچولہزانی رنگ بدل کت..... اشان ۽ پدادگہ رنگے دیگ ۽ ہاترا
وانوک یا اشکنوک ۽ ہماہی الم انت ۽ اے ہماکسانیں لیک انت کہ وانوک ۽ ساچشتکار ۽ ہمکو پگ ۽ اوشتارینیت۔

یک معنوی دائرہ یے زورگ ۽ آئی ۽ تہا یک خاصیں گئے (نکتہ یے) انچوفوس (Focus) کنگ کہ آچہ دائرہ ۽ درامد ہم بہ بیت
۽ آئی ۽ اندر ۽ تو امیں رنگ پد ۽ ہم بہ بنت، اے یک شیواریں شارے ۽ کردانت۔ بیانوں اے سرشون ۽ ملّا ۽ شیرے وان ایں۔

گلز امیں ۽ منی کفت ساہگ
بیگہاں مرگ بنت کتار زرع

اے دونیں رد (مصرعہ) یک سرجمیں معنوی دائرہ ۽ انت۔ بلئے اے دائرہ ۽ تہا ”مرگ“ ہاٹک انت کہ فوکس کنگ بوتگ۔ اداچہرے
جہت ۽ گلز میں ہم زورگ بوت کنت، ساہگ ہم، بیگہ ہم، مرگ ہم ۽ زرع ہم..... بلئے مرگ انچوفوس انت کہ آئی ۽ چہری معناہاں توہر
ہمگ ۽ بہ ترین ۽، تو امیں شیر ہماہمگ ۽ جُز بیت..... شیر تہنا لہز ۽ حیلانی جنگ ۽ جنگ نہ انت بلکیں اے یک انچیں مردے ۽
جہگیری انت کہ آئی ۽ کرنا نی گوازیٹگیں گرنچ بد انت ۽ نہ دیٹگیں بے گ ۽ کسا سیں آسند گے ۽ رہادگ انت۔ پمیشکہ گوں شیر ۽ ارواہ ۽
دچار کپگ ۽ الم انت کہ بزانی پردگ پہ شیواری چست کنگ بہ بنت۔

منا اے کتاب ۽ تہا بازیں شیرے دوست بیت۔ بلئے بیامن شمار وتی دوستریں شیرے پیشداراں

ہر شپ ۽ نشنگ شپانکے ہمزک ۽
پاسے منتیت وابے بادینیت گشتے

ہر شیر چہ وتی معنوی بستار ۽ ابید یک صوتی عکسے ہم بیت۔ گوں شیر ۽ دیم پہ دیم یوگ ۽ اولی جاگہ ہما انت کہ اودا شیر بس یک صوتی
عکسے..... برز ۽ نشتہیں شیر ۽ اولی مقام انچوڈولدار انت کہ مردم ۽ شیر ۽ دومی بزاں معنوی تبک ۽ روگ نیلیت، شپ، شپانک،
ہمیزک، پاس ۽ واب چوکولاژ ٹیکنک ۽ پیننگے ۽ گوں بازاز مکاری ۽ ہوار گیجک بوتگ انت ۽ ہمینچو برادر انت کہ دل گشتیت، بس اے شیر ۽
ہمے درجہ ۽ پچار ۽ بہ ساڑا..... بلئے مردم اگاں کتیں شیر ۽ رددانت ۽ تہا ۽ بہ پڑیت تہ سماء کپیت کہ شیر وتی دومی منزل ۽ ہم ہمینچو
ہزگار انت..... کہ اودا یک نیزگاریں شپے (ہر ہند ۽ شپ ۽ روج آئی ۽ جاورانی حساب ۽ ازگار ۽ نیزگار بنت) کہ آئی ۽ مونس تہنا یک
شُدیکیں شپانکے..... ۽ شپانک ۽ وتی ہورکیں ہمیزک دست ۽ انت کہ شپ ۽ پاسے متنگ ۽ ملما کنگ ۽ جہد ۽ کنگا انت۔ ۽ پدا کہ وتی
زند ۽ ٹرانگ ۽ کپیت تہ واب بادیگ بندات کنت۔ ادا ”متنگ“ ۽ ”بادینگ“ ۽ شیر ۽ چاگردی جوہار ۽ زورگ بوتگ انت کہ ایشانی تہا
رہیت ۽ زیبائی شیر ۽ زیبا کنگا انت۔ بلئے اصل ۽ ہر دولہز پہ ”سہڑینگ“ ۽ بزانت ۽ کارمرز بوتگ انت..... شپ ۽ پاس ۽ متنگ ایش

انت کہ آئی ء بے تواری ء مَلُوری ء تہا وتی دل ء اندر ء درد ء زیر ہوار گجگ بہ بنت ء و اب ء بادینگ اے کہ وتی زند ء نلیکیانی
سہڑینگ ء ہا تر ا و اب ء حیا لانی بادگیر انچو بُر ز برگ بہ بیت کہ چا گرد ء بے رنگی چہ چٹماں اندیم بہ بیت۔
اے کتاب ء تہا چشیں شیر باز انت کہ گوں تو سفر کن انت، دمبر انت، نندا انت دیوان کن انت، گلگ ساز انت چو
ساہگ ء کش ء گون بنت ء چو جمر ء ساچان کن انت بس ہما دلگوش پکار انت کہ حقیں شیر ء حق انت۔
سلامت بات انت

25/11/2013

(مُلا واحد نوری ء کتاب ”ہمراہاں وتی ہوشام ء“ ء منّت ء)

توکل

توکل الٰہی انت..... پہ زندگیء..... پہ لہز انکء زندگی یک انجیں میتگے کہ بُریں
کوہ یےء بُنء آباد انت..... غُ زندگیء سکین الیش انت کہ ترابا لاوگی انت..... داں ہماہدء
کہ کوہء ٹلء سر بہ بے.....

اودا کہ سربوت ئے، زندء تو امیں میتگ گوں وتی سرء پُراں تئی چمانی دیمء بیت..... اے توکل
زندء پکار انت، غُ چدء رندوں لہز انکء کار بندات بیت..... لہز انکء لوٹ غُ سکین الیش انت
کہ تراپدا چما کوہء دور کنگی انت..... پہ میتگء..... پر چا کہ دانکہ تو بُر زء نشنگ ئے..... بس
چارو کے ئے..... ندارہ کنو کے ئے، وہدے کہ دور کنئے گڈا لہز انکء مردم بے..... غُ ہمے توکل
کنگ کپ ایت..... اے سکلیں گرانیں کارے..... من چہ وتی عبثہ کاراں بس، ہمینچو توکل لوٹاں
کہ وتی ہما نشنگیں تاکاں بہ در انت..... کہ چراہاں آہانی لہز انکی چم دجہم نہ انت..... انوں ہمینچو
توکل ایمانداریء شرت انت..... چدء رند.....
گڈا آوکیں پدریچ بہ جیڑ ایت کہ چہ کوہء دور کنگی انت یا انگہ لہتیں تاک پشت کپتہ؟

21/07/2013

پسنی

(اصغر ملنگء کتاب ’نثران غُ لیکہ‘ء منّتء)

کسہ رمیزاں گپنگ انت

مروچاں نوکیں شائریء نامء ہماؤ رسیں بے رہندیء ناشائستگی یوگء انت۔۔۔، کہ مردم
آہانء شیرء ابیدوگہ ہرنامے بلوٹ ایت دات کنت۔
بلئے برے برے وڑیں شیر کہ دیما گوزایت گڈا مردم کئے سا کم تر بیت۔

مانودی ساچ سازتہ گوں زیراں

ماشیر ہون ششنگ انت

ماجمبرانی گپ جتہ

گوں ہوری تر مپاں لبر درچتہ

مئے کر پدائیں شیر آپ بوتگ انت

خالق ارمان بلوچی نوکیں لبر انکء ہما مردمانی تہا انت کہ آہانی شیرء وانگء رند من دلجم باں
کہ بلوچی شیر نوک بوہان انت۔۔۔۔۔ بلئے وتی ربیتی شائستگیء اندری ہا نوادگیء یلہ دیگء ہم
ساڑی نہ انت۔

من اداپہ رہ رواجی تہنا یک شیرے نشان کنانء کتابء شمع دستء دیاں

زندگی مرچاں چگردی ساہگے

شواگی لیکو منی لٹھاں رچنت

27.07.2015

(خالق ارمانء کتاب ”کسہ رمیزاں گپنگت“ء مننتء)

سفر بے رنگیں آچارے

رنگ ء تہالیز غُثران ء تہاشہم -----، جُنز ء موسم ء ہوار گجگ ازم ء سہت انت۔
شیر دانکہ مہ شہم ایت ----- مہ سُر ایت سلا متیں ہبرے بہ گندے بوت بہ کنت -----،
بلے شیرے نہ بیت۔

ہر کسے غندارگ پہ شیر بُوگ ء شائر ء چماں لوٹ ایت۔

کپوتے کشگ ات من پہر گاہ ء
اگاں ذرچکاں ء بانزل پر بوتیں

گوات کہیں لُڈان انت
چاپ جنان انت روشندان

آپدان ء بہ پہرین وتی
سرگران انت پدا ریکزار

چشیں شیر کشگ ء موسم ء چم ء ازم ----- ہر دوکانی نہاد ودیت.....

04'06'2013

(عادل سجاد ء کتاب ”سفر بے رنگیں آچارے“ ء منت ء)

رُژن آپ آبلہ

شیرِ شے یے نہ انت بلکیں وجودے۔۔۔۔۔ پھر شیریں شیرِ عَکْشگ ء اے گپت ء
زانگ لہمی انت۔ دنیا ء تھا شائری ء شر تریں بہر ہا انت کہ اودالیز ہبر نہ کن اُنت۔۔۔۔۔ بس
شیرِ خُران ایت۔ مئے لبز انک ء تھا اے نادراھی چو فیشن ء اتلگ ء پُشین شیر باز گُشگ بُوگ ء
انت کہ آھانی تہالیز ء سرا چراگ دارگ ء آھان ء سینگارگ بیت۔۔۔۔۔ بلئے شائر اگاں
ھورت بچار ایت تہ الم رگند ایت کہ لبزانی زیبائیں حدّ ربانی تہا شیر ء میت چچو تکا نسر
انت۔۔۔۔۔ شیر ء تہالیز دانکہ وتی جنائیں بستار ء هلاس نہ کنت۔۔۔۔۔، شیر ء وجود ء
بہرے جوڑ نہ بیت۔ لیاقت امین ء اے کتاب ء تہامن دیتگ کہ شائر شیرِ غلبز ء نیام ء پُهل ء
پر و شک ء جُهد ء نیمگ ء پیدا ک انت۔۔۔۔۔ غمھے جُهد ء در ورے اے وڈیں شیرِ اُنت کہ
کتاب ء تھا شنگ اتگ انت۔

دشت ۽ ڀلڪاڻي جلیں آڙناگی انت

اے بری گُوات ء سپر آپ ء گُتگ

!

میں بنوش ایتیں چه پکیری ۽ برکت ۽

کدہ چکار بنت دگہ آزمانے ء

غُمن اُمیت کشاں کہ لیاقت اے جُہدِ دیکترِ گیشتر سوهان کنتِ غُ بلوچی ء شیر کنِ غُ
زیبا میں شیرِ بکشِ ایت۔

(لیاقت امین ع کتاب ”رُژن آپ ابلہ“ ع مَنّت ع)

بینگ متلگ انت ڈکالء

ھرازم یک زمینے امانت انت۔۔۔۔۔ یک چاڑے بوئے وارث انت۔۔۔۔۔ ھمے پیم شیرے ازم
ھم وتی لبرانی تہا لہتیں رنگ ء بوہ رودین ایت۔۔۔۔۔ شفا بلوچ پہ من نوکیں نامے۔۔۔۔۔،
بلے شیرے ھمچو کہ نوک انت۔۔۔۔۔ ھمچو آشنا انت ھم۔۔۔۔۔!، گون منا۔۔۔۔۔ گوں
تراء گوں وتی زمین ء۔ منی ھیال ء بس دگہ کمیں گام ء سپر پشت کپتگ کہ چرائی ء پد شفاء شیر
یکیں چیز جوڑ بنت۔

(شفا بلوچ ء کتاب ”بینگ متلگ انت ڈکالء“ ء منّت ء)

استال روچ ء دُژ من انت

منیر دتتی Technically پُہتہ ء گتہ کاریں شارے۔۔۔۔۔ شیر سازگ ء رپک
 ء راہاں آشنا انت۔۔۔۔۔ بلئے ہا شیر کہ چہ شارے فارم ء دُن در کثیت۔۔۔۔۔ ء پہوتا حد ء
 سیمسر در گنج ایت۔۔۔۔۔، آئی ء نبشتہ کنگ ء ہا ترا چرے آشنائی ء ابید ہم بازیں جنجالے لوٹ
 ایت۔

شیر ہا انت کہ اگاں چرائی ء بنگپ ء سنگینی ء فارم ء شہم ہر دو در کنگ بہ بنت، ہم آ
 شیرے پشت بہ کپ ایت۔۔۔۔۔ ء اگاں شیراے حد ء سرمہ بیت، گڈ Practice یے و
 بیت ء Record یے ہم بیت۔۔۔۔۔، بلئے زندگیں شیرے ء کڈ ء نہ گپت۔۔۔۔۔ منیر دتتی
 ء کرا منا گیشتر بھیسہ فارم ء بنیت ء سرا گندگ اتلگ۔۔۔۔۔! بلئے اے کتاب ء چاران ء
 چندے اے وڑیں رد (مصرعہ) ہم منی دیما گوستگ کہ

تراولاں پادانی نہ چت رازے
 یا

پمشکہ دعا کنگ ہورے بہ گوار ایت
 تنی یاتاں کیاں ٹینگ باں من
 اے وڑیں ردانی وانگ ء رند من کساس گت کناں۔۔۔۔۔ کہ منیر ء اصل شارے ہمے گر
 ء بندانی تہا جا کہ یے یلہ داتگ ء نون چرائی ء شمشکا رانت۔۔۔۔۔ من ہمے اوست ء دار آں کہ
 منیر آئی ء زوت شوہا زایت۔

29/12/2015

(منیر دتتی ء کتاب ”استال روچ ء دُژ من انت“ ء منت ء)

باہند

ندیم حسین زیدؒ سکلیں شیرکینیں سنگتے۔ دیر انت کہ شیر گش ایت۔۔۔۔۔، بلئے انگت کم مردم ءے
 زانت۔ کسی چہرگ ءے نہ جنت۔۔۔۔۔، بس وتی وڑیں مردے۔ من ندیمؒ را ہچمر جُست نہ گُتگ۔۔۔۔۔،
 بلئے وھدے کہ آراہ ء رَوَت گڈا مناسما بیت کہ اندر ء چنچو ماں گیش اِتگ۔ تو امیں زندگی ء بس یلکیں کار ء گُلاش
 انت۔ نشتگ ء وتی پررتچگ ء جُھد ء انت۔۔۔۔۔ ”باہند“ حقیقت ء ندیمؒ دومی کتاب انت۔ بلئے چہ اولی کتاب
 ء پیسر چاپ بُوگ ء انت۔ اولی کتاب ءے دیر انت۔۔۔۔۔ رِد ء بند انت ء پھ چاپ ء مہتل انت بلئے
 نزانوں پر چاندیم ء جُگ گتگ کہ آبلے ایر انت، پیسر ”باہند“ ء چھاپ کناں۔ اے ہم آئی ء وتی پررتچگ ء جُھدے بہ
 بیت۔

منا چہ ترانگ ء ڈک ء بیوجیت
 نہ گنداں من چشیں بستار وھد ء

ندیمؒ باز تاداریں شیر گش ایت۔۔۔۔۔ ء وتی قالب ء تہا شیر گشگ ء ہُضر ء زانت۔ رنگ ء بویے ہردو
 وتی انت۔ ندیمؒ باز یر شیر ءے کہ تو وان ءے گڈا ترا سما بیت کہ آئی ء واب ء تہا گشگ انت۔ یا گشے زاناں انا گہ
 چرائی ء دپ ء وڑا تلگ انت۔ ء برے برے شیر انچو گش ایت کہ یلے ء چہواب ء گڑینگ۔
 مناندیمؒ باز یر شیر۔۔۔۔۔، باز یر وڑے ء دوست بنت، بلئے منایل دے۔۔۔۔۔ ہُماندیم ء وتی
 وڑا بوان ات۔ ہمار ات ء مانا بہ کن ات۔

24/04/2008

کراچی

(ندیم حسین زیدؒ کتاب ”باہند“ ء منّت ء)

چولے دمکاں پوشان انت

ہماگم کہ مردم ء شنگین ایت آئی ء ردغ بندھم دنت۔ ز ہیر بنیادم ء اندر ء ردغ بند ء گوناپ بکشیت۔ مردم وتی درشان ء ہزار داب ء کنت، ازم ء تو میں گوناپ اسل ء انسان ء اندر ء درشان ء سرشون آنت۔ شیر ہا انت کہ مردم ء اندری زیبائی ء ردغ بندے بدنت ء پرائی ء چا گرد ء تھا جاگہ یے بہ گیشین ایت۔

لہزائی بُر زُجھل، ردو پیشد یازیل و بام کل تمرین عمنّت و انت، در برگ بنت۔ پھ شیر گنگشک و اے از باباں ہر کس کار گپت کنت، اگاں چیزے چوڈن و نہ رسیت آازم و حقیں جو ہر انت و تہناھے جو ہر چہ اندر و دی بیت۔ گلیں و ز و دُول، ریک و رہند ازمی و لہزائی راجد پتر میراس انت۔ اگاں از مکار و چیزے است گڈاچہ ریشاں جتا، آئی و ز ہیر، گم و جیڑگ و ایوکیں رنگ و داب انت کہ آئی و شائر، لہزانت یا از مکار جوڑ کنت۔ ہر اسلیس از مکار و وتی اندر شوہازگ و آئی و ز بیائی و رارد و بندے دیگ کپ ایت۔

انچو گشت تی سا ہگء

زیبا سیں مہرگ رتگنت

دشت و کپوتان رُپتکنت

[illegible]

24/08/2015

(نسیم بیگ و کتاب ”چولے دمکاں پوشان انت“، عمنّت و)

پیر زال ءِ راپے سمانت

چرا گجاء

شپانکے چرا گجاء ءِ مُرت -----

ءِ پدا چوبوت کہ تو میتگ ءِ هر لوگ ءِ سر بہ کش اتیں آئی ءِ رنگ همودا ات -----

انکہ آئی ءِ کبر ءِ سرا کئے اوں نہ رستگ ات کہ تو امیں میتگ آئی ءِ چرا گجاء جوڑ بوت -----

کینوس، بُرش، رنگ دُرس ڈنی چیز انت ----- دست اوں پوریا گرانٹ -----

بس ہما کس وتی انت کہ ڈر شان ءِ دردے پُرا انت -----

هر شے وتی بہر ءِ لوٹ ایت۔ دست ہم پہ وتی مُرّ ءِ بے تاهیر انت -----

گڑایا بے حاجت ہیں چہ کینوس، بُرش ءِ رنگاں -----

رزادیں دستاں کہ وتی پوریا ت ءِ دگہ نیگے بشوہاز انت -----

بس ہما کس تیمارگی انت کہ ڈر شان ءِ دردے پُرا انت -----

منظور! پہ ایماندار بُوگ ءِ اینچو بے ایمانی و روانہ انت ناں -----؟

نیٹ میتگ ءِ چرا گجاء یے ولوٹ ایت۔

ٹیلان چرتگ گونگیں بیکل رہبوزی

من ہما سر شاہاں منی احوال ءِ مہ پُرس

(منظور بیکل ءِ کتاب ”پیر زال ءِ راپے سمانت“ ءِ منت ءِ)

ماوہد گسر کپتگیں سرزمین غزبانے و پساندگیں، اے لہزانک و راجد پتر و شیر کن ترین
اسرار بلکے و وتی پتینگ و گت و چرے دنیا و لدگ و وہد و وتی نما سگانی گشگ و بیہال و وت کہ
ہمے پتینگ کجا انت.....؟

عطا و شیر و زپت و پرملا ریں موسم و رند شیر و ہما نو کتریں تب کہ دیم و
اتلگ، آ اسل و ہمے گر نچ و شوہاز و پرتچک و سپر انت کہ آئی و تھا بلوچ شیر و اسرار مان
انت..... راشد نو کیں نامے، نوک ہند ات و کتگ بلے گوں ہمے کاروان و گون انت.
پمیشکہ آئی و وانگ و وہداں شیر کنیں راز پاداں اڑان بنت..... منی گوں راشد و سلاہ الیش انت
کہ توار و برز کنگ و ناں بس رُژنا کنگ و حاجت انت..... پرچا کہ تہاری و تھا گواچن اندیم
ووت کنت بلے شہم وتی کترہ یے و تھا ہزاراں اسرار ستر کنت، آہاں رودینیت و پدا گواچن
سازایت.

22/03/2016

(راشد شکست و کتاب و فلیپ)

ساہگ دزگیراں

لہز انک ءوتی کالب ءکیلوانت، وتی رُژن ءتہاری انت۔۔۔۔۔ چد ءپیش من کہ ہر
وہد ء تراوننگ ہمے گمان بوتگ کہ تو اب ءوہد ءچراگاں روک کن ءے ءو پس ءے۔ پمشکہ باز
جاگہ ءہما ساہگ چیر تر انت کہ رُژن ءزیب ءزینت انت۔۔۔۔۔ بلے، انوں کہ من
ساہگ دزگیراں، ءوانگ ءآں ہیراناں کہ تو انچورنگ ءرُژن ءتہا ہما درسیں ساہگ پھریز
اتگ ءزبان داتگ انت کہ بس انسان ءلہز انک ءنیام ءزندگی کن انت۔۔۔۔۔!
ارشاد۔۔۔۔۔ مبارک بہ بیت۔

8 فروری 2011

(ارشاد پرواز ء کتاب ”ساہگ دزگیراں“ ءمنت ء)

تہنائی و آبادی زر

جمیل دیدارِ اے کتابِ ہمتا ہمنچو وٹھیں شیرِ مان کہ اے کتابِ رادگہ پچرِ نشہءِ مستاءِ حاجت نہ انت۔ بلے جمیلِ پُر مہریں لوٹ ہمیشِ انت کہ دوانک ہوارِ گجگ بہ بیت، گڈ اپر چا مردِ شیرِ دیمِ عمہ کنت۔۔۔۔۔؟

کپوتاں گوپتہ نوکیں گلزمین پے

اے گُوگُو مارے چمّانی رنگ اُنت

زمین زندگی ۽ بُیادۂ انسان ۽ پناہ گاہ انت۔۔۔۔۔ بلئے گلزمین ہمارمہریں
ہنکین انت کہ اودا تو قتی رزائۂ واہگاں امانت کن ۽ غچودا مہرانی شیرکنیاں زورے۔ ”کپوتاں
گوپہ نوکیں گلزمین یے“ (ادا سازگ یا جوڑکنگ گُشگ نہ یوگ ۽ انت۔ وہدے کہ گوپگ
گشگ بیت گڈا بزاں کہ آئی ۽ تہا ازم غمہر ہوار انت) چش انت کہ کپوتاں نوکیں پناہ گاہ یے
create کہتہ کہ اودا مردم پہ رزائۂ واہگ ہنکین کُت کنت۔ چہ زندۂ چاگردۂ تلگی ۽
تہلیاں دمانے لکت انت غچپناہ زُرت کنت۔

[illegible]

10/03/2015

(جمیل دیدارِ کتاب ”تہنائی آبادی زر“، عننتِ)

فرض و حاجت

[illegible]

25/2/2018

پسنی

حفیظ رُوفِ کتاب ”زردیں ہور“ عِمنتِ

گرو کی شہم

گوسگیں روچ ۽ پد جنگ اسل ۽ وتی مرچگیں روچ ۽ کساس کنگ ۽
 نیونے..... بلوچی لہزانک ۽ ہما مردم کہ آہاں وتی تیوگیں زندہ لہزانک ۽ داتگ ۽
 مرچی آہانی نام ۽ کرد مجاں گینگ انت، آہانی نیگ ۽ چارگ، چک جنگ، آہانی پول ۽ در کینگ
 ہما لاگریں شہمانی شہاز انت کہ چراہاں مرچگیں چراگ جوڑ بوتگ انت..... ایک
 اہدے ۽ لہزانک ۽ تہا چیدگی دروشم ۽ بس چندے مردم پشت کیت ۽ گیشتر ہما بنت کہ وھد آہانی
 ترانگ ۽ مجنیت لے یک وھدے ۽ لہزانک ۽ ہواریں گوناپ ۽ جوڑشت ۽ تہا ہما وھدے توامیں
 نبشتہ کارانی بہرمان بیت۔

عاصم زہیر ۽ چہ بائل دشتیاری ۽ رند انور شاہ قحطانی ۽ شوہازگ ۽ جہد کنگ۔ اے تہنا
 یا تگیری ۽ Appreciation یے نہ انت، بلکیں چرے کار ۽ پد ربیت کہ زی تو کجا بوتگ ۽
 مرچی کجائے.....؟ تئی لہزانکی رواج چون انت.....؟ ۽ پہ باندات ۽ تواچ وت چونیں
 اُمیت داشت کن ۽.....؟ پرچا کہ پُشت ۽ چک جنگ چہ مہر ۽ لہزگی ۽ ابیدزانگ، کیاس
 کنگ ۽ اٹکل جنگ ۽ نیونے ہم.....

من امیت کشاں کہ عاصم زہیر ۽ وڑاروان کنت ۽ چک جنان بیت، دانکہ بلوچی
 لہزانک بزانت کہ منی گوناپ زی چے بوتگ ۽ مروچی چی انت؟

30/06/2015

(عاصم زہیر ۽ کتاب ”گرو کی شہم“ ۽ منت ۽)

ساہگ آدینکے

ازم بنیادم ءہما جو ہرانی ذر شان ءنام انت کہ آئی ءاندر ءچیر انت۔ ہاگلئیں رنگ ءبو
کہ گیدی ءتہا است انت، انسان ءتہا آ دُرسانی ذر پش موجود انت۔ ہمیشکہ انسان گیدی ء
رازانی در گجگ ءنیمون ءوتی شوہاز ءر کسہ ءبندات کنت۔ ازم بنیادم ءکوہن تر یں ہماہاں
یکے ہمودا کہ آدینک ءکرد ہلاس بیت ازم ءکار بندات بیت۔ ءر کسہ..... انسان، ازم ء
گیدی سہینانی رازدار انت۔

ر کسہ ءمزینیں پندے بُر انت..... بازیں پوشاکے بدل کتہ، بلئے انگہ ر کسہ
انت..... علی دوست اے پڑانوکیں نامے ءاے کسہانی وانگ ءرند مردم سر پد بوت کنت کہ آ
ر کسہ گشگ ءر پک ءزانت۔ علی دوست ءازمی سلاہ یک جے کہ آئی ءہر ر کسہ ءسراساچان
انت۔ برے شہمیت ءبرے تہار تر بیت، بلئے گون انت ہر جاہ..... یک انجیں جے کہ باز
جاگہ ءگواچنی ندارگاں چیر دنت ءلہتے انجیں نلش ءاے کس پشدارایت کہ آگواچن ءارواہ ءتہا
پہمیان انت ءچم ءے دیست نہ کن انت..... ءھے مج علی دوست ءکسہی ازم ءارواہ انت۔
اگاں علی دوست اے مج ءکتیں رُژناتر بکنت تہ بلوچی ر کسہ ءبانات ءبازیں زندگیں ر کسہ یے
نصیب بوت کنت۔

(علی دوست ءکتاب ”منی ساہگ آدینکے“ ءمنت ء)

مہلبیں کشکے سرگرگ لوطیت

ساجشت چه ازم ء جنا بوت نه كنت - ساچشت ء بالادمد اَم چه ازم ء بالادء گیشینگ بیت - ء ازم ء هاتر اتمرین ء بستارڈا لچا رنگ نه بیت - - - - - شهو از طا هر که اولی رند ء گول من دُچار کِست تِآئی ء دیم ء سرامن ابید ء زند ء دگه هچ پیمیں کَشک ء لیکِ نه دیست - - - - -

پدا که شیر ء ِ وِنت گڈا زندگی ء هَمے تو امیں تاب ء ریس که من آئی ء دیم ء سرام دیستگ اَنت - - - - - آئی ء لمز ء لمزانی جو رشت ء تهام گم گندگ بوت اَنت - اے کتاب که شَمے دیما انت، اے کتاب ء نکان شهو آء ء هما سند ء نبشته کتگ اَنت که اے سند ء مردم گندگ ء اِش کنگ هیل گپت ء هَمے سند ء هَم شهو آء ء ازم ء حق ادا کنگ ء جُهد کنگ - - - - -

یلے زند ء آئی ء راموکل نه دات که وتی تمرین ء سرجم به كنت - - - - - پداما دیست که شهو از سکیں کسانیں سند ء ء زندگی، زندگی لیب کنان ء چه زند ء سپمر ء همدایم بوت -

(شہنواز طاہرؔ کتاب مہلبیں کشکے سرگرگ لوٹیت ۽ منّت ۽)

نبشتا نک

مننیم ءهزار داب اُنت
لہز لاچار بنت کہ پوت نامے بہ نامین اُنت،
زیر آدینکے ءدیم اُوشٹ اُنت
غُرنگ مردم ءجیر گ کپ اُنت
گواچن ہمے جُنز ءبدلیانی تہا پد ر بیت۔

لبرانک ء چاگرد

یک بے منزلے سفرے ء ابید زندمان دگہ چی یے۔۔۔؟ ہمے سیاہ ء اسپیت، تہاری ء رُژنائی، شری ء ہرابی ء نیکی ء بدی ء دمکانی تہا بنی آدم زمانگ ء لوٹ ء گزراں سر پد بوتگ۔ ہمے سرد ء گرمائی تہا آئی ء مہر گنگ، داوا سبز پینگ انت، قلم جوڑ گنگ، شیر بشتگ۔

زندمان ء چہ قدیم ء چیزے ادارا ہانی شکل ء چندے ہمراہ گوں کپنگ۔ بلے اے ہمراہ ہر کس وتی من ء زند ء رہشونی ء داوا دار انت۔ ہر کس دلجم انت کہ زندمان ء ہر دیمتری گام ہائی ء کوپگانی سر ء ایر بیت۔ اے ادارہ باز کوھن انت ء پہ زندمان ء آھانی کرداں است انت۔ مذہب ء وتی کردے راجد پتر ء وتی نقش انت، فلسفہ ء وتی رنگ ء سائنس ء وتی ارزشتے۔ بلے چرے ادارا ہاں جتا یک اوتا گے گندگ بیت کہ گوں زند ء ہمکو پگ انت۔ نہ پشت ء پش کپگ لوٹ ایت ء نئے کہ زند ء رہشونی ء شوچے ء کپنگ۔ اے اوتا گ لبرانک بیگ انت۔ لبرانک بس ہمنجو لوٹ ایت کہ گوں زند ء شہرگ ء نزدیک تر بہ بیت۔ زند ء ارواہ ء تہا ہوار بہ کپ ایت، زند ء مجاں اندیم بہ بیت۔ بندات ء بگرداں روچے مروچی لبرانک ء راک یک بزانتے یک مانا یے دینگ ء بازیں جہدے کنگ بوتگ۔ لبرانک ء گیش ء گیوار ہر کس ء وتی تب ء وڑا گنگ۔ ہر کس ء کہ ہر پیم مارا نگ گشگ ء اے منیل وت ہمے راستی ء شوندار انت کہ لبرانک ء چوزندمان ء باز تہر انت، باز رنگ انت۔ ہج یک ادارہ یے ء مول ء مرادانی بندی نہ انت۔

لبرانک چی یے؟

ترا آدینکے پکار انت ء تو نہادی ء روئے، بہائے زورے۔ دومی نیمگ ء دگہ مردے۔ آئی ء وابے دیستگ کہ ہور گوارگ انت ء یک تہنائیں ڈرچکے کہ بن گپنگ، روک انت۔ آئی ء پُشتی نیمگ ء پادرب مشے بیت، چد ء پیش کہ دیم ء بہ ترین ایت آئی ء واب پُشتیت۔ ترا آدینکے پکارات، تو نہادی ء شُتے، بہاؤرت۔

بلے آئی ء وابے دیستگ، آچے بہ کنت، گجا بہ روت۔

لبرانک زندمان ء ارواہ ء پیچ ء تاباں ذروشم دنت۔ من یک نبشتہ کارے ء جہت ء پگر کناں کہ پہ نبشتہ ء پمن چے لہمی انت؟

کاگد، قلم، پچکندی ساچانے ء ارسى تر مپے ء بگرداں میاں اُستمانی چاگرد ء عکس، ہون ء تہا وتی ربیدگ ء گامانی رپتار ء دوشگیں شپ ء ہمساہگ ء نہ سہڑ وکیں زہگ ء چیولگ منا اے دُرسیں چیزانی ہاجت بیت۔ لبرانک درد ء زیبائی انت ء زیبائی ء درد انت۔ لبرانک باید انت چو عرضی ء پیم ء یا چو ہالتا کے ء داب ء وانگ مہ بیت۔

اے زندمان یک کا پرے کہ ایشیٰ چیرے ہزار چیزاں جاگہ گنگ۔ نوں لہز انک انچ وتی ہمساهگاں جتاں درامد بوت نہ کنت۔ اے
دُرسیں بزمش کہ زندہ امانت اُنت، لہز انک ء میراث اُنت ہمے ہاتر لہز انک ء تہا مذہب ہم اُست، فلسفہ ہم، سائنس ء ٹیکنالوجی ہم اُست۔
بنیادم ء مہرانی داستان ہم ء تیر ء تہنگانی تو اہم۔ لہز انک اے تو امیں بُن گیاں امبا زایت بلے گوں وتی شرطیں۔ لہز انک مذہب ء بابت ء
جبریت بلے وت مدہے نہ بیت۔ لہز انک فلسفہ ء باروا اثران ایت بلے فلسفہ جوڑ نہ بیت۔ لہز انک ء تہا زندمان ء غم برے جُستے ء چیم ء سہرا
بیت ء برے سحرے ء درو شم ء شگ ایت۔ لہز انک بنی آدم ء ارواہ ء ہالوٹانی ذرا نگازی ایت کہ آپہ ہشت ء گل درو شم گپت نہ کن اُنت۔
موجریں شاد ہانی ستر ء تہا اندہیں پر یانی ناچ ء ندرگ ء واہگ دانکہ زندگ ایت لہز انک ء ہاجت پش کپ ایت۔

یک انچیں زمانگے ء کہ سائنس گروک ء رفتار ء سفر کنگ ایت۔ فلسفہ وتی کماشی ء ابید سائنسی قدرانی رد ء وتی گالبدانی بدل کنگ ء
پگر ء ایت ء صنعتی چاگرد زندہ راوتی راہ بندانی غلام کنگی ایت۔ اے ہمیں دورے ء لہز انک ء کارچے بیت؟ مروچی لہز انک ء کرد چہ زکیں
ء باز مشکل تر ء سنگین تر ایت۔ پرچا کہ مروچی لہز انک مروچگیں روج ء غم ء آئی ء پیچ ء تاب ء رامرچگیں زندہ ء آئی ء چاڑ ء زیر ء رانہ تہنا
درو شم بدنت بلکیں انچو شاد بہ کنت کہ آئی ساہگ گوسگیں زمانگانی سر ء ہم بہ کپ اُنت ء انچو نیران ءے بہ کنت کہ آئی ء رُژن پہ باندا ء
ہم سر بہ بیت۔

چوناہا و لہز انک ء بُن گپ لس مہلوک ء زندہ، آئی غم ء شادہ، آئی تاہر ء کانسری ایت۔ بلے ہر زبان ء لہز انک ء وانوک ء
اشکونوکانی یک ہاسیں حلقہ یے بیت ء اے حلقہ ہماہانی ایت کہ آہان ء لہز انکی ہیلکاری وت گوں لہز انک ء بندوک بوہگ ء رستگ۔ ہج
جاگہ ء پُشیں ادارہ یے بوت نہ کنت کہ مہلوک ء لہز انک وانگ ء پہمگ ء رپکاں بکشیت۔ اے وت لہز انک ء ہماچیریں تاگت ایت ہما
پہمیانیں رُژن ایت کہ گوں بندوک بوگ ء گوں وفاداری ء درو شم زورایت، پدربیت۔

لہز انک ء ارزشت چہ نشہ ء بیت ء بلوچی لہز انک ء نشہ ء آہگ ء سندوت باز کم ایت۔ مئے گور ء ہالتاک وانوکیں مردم ہم
کمیں اُنت گڈ لہز انک ء قاری ء چے حال بیت۔ اے کمرشل ازم ء وھد ء کہ پہر چیز ء زندگی ء مارکیٹے بوہگ اُلم ایت۔ مئے لہز انک
پوت ء قاری ء شوہاز ء ایت۔ اے گپ زانگ لوٹ ایت کہ اصل کرد، وانگ ایت ء نشہ آئی ء پد کرد ایت۔ کرد ہمنچو توانا بیت پد کرد ہمنچو
زور آور بیت۔ ہمے ہاتر امن سر پد ہاں کہ مئے لہز انک ء تہا مستریں کار کہ بوہگ لوٹ ایت، آوانوک یا قاری ء شوہاز ء شکل ء بوہگ لوٹ
ایت۔

لہز انک ہما ذرسیں ادارہاں منّت بار کنت کہ آہانی سیالدری گوں وانگ ء زانگ ء یا گوں زندہ چاگرد ء اُست۔ ہمے ہاتر اہر
لہز انک ء سراراجد پتر، فلسفہ، مذہب ء ہندی ء میاں اُستمانی سیاست ء اثر کپنگ اُنت۔ راجد پتر، مذہب ء فلسفہ شاہگان تریں شعبہ اُنت
ایشاں باز جاگہ لہز انک پونگ کنگ اُنت تہ باز جاگہ ء لہز انک ء رُژن ء ودینگ ء سبب ہم جوڑ بوتگ اُنت۔ بلے سیاست کہ چریشاں
کستریں شعبہ یے ء ہر ہند ء مگ ء نپ ء سیتانی رد ء آئی ء رنگ ء درو شم بدل بیت۔ ہمے ہاتر ادگی سیاست ء لہز انک باز تہا ردیم گنگ ء

بلوچی لہزا نک عہدے ماوتی سرگوستاں ہم نشان بہ کن ایں تہ ہر باز دور روت بازیں سیاسی گلاں ماہتا ک عتا کبندانی بایکاٹ گتگ عوتی باسکان عایشانی وانگ عکن گتگ پرچا کہ اے ماہتا ک عتا کبند آہانی سیاسی مقصدانی پاسدار نہ ات انت۔ چریشی عابد دگہ انچیں بازیں مثال کہ چریشاں لس مہلوک زانتکار انت، بلے ایشاں ابید ہمالہز انکی تاوان کہ سک مزن پہناد انت عا ہاں تہن لہزا نک عتھیں وارثے سرپد بوت کنت۔

من زاناں کہ بازیں مردے منا پرے ہراں ملامت کنت بازینے گوں من تپاک نہ کنت بلے راستیں ہر ہمیش انت کہ محمد حسین عتقا عوتی تہا موجودیں تخلیقی توان عہک ہم وتی لہزا نک عرانہ دانگ۔ گل خان نصیر عریدگیں لہزا نک تاروت ماں وت پرچا ماں گیش اتگ انت۔ بشیر بیدار ع شیرکنیں زیر ع چراغ کئے ع دہن زانی تہا ڈرتگ۔ اے ملا ماں کئے پُر کنت۔ اے ولس یک ع دو مثال ات انت۔ چٹشیں دگے بازیں دورے بوت کنت۔ بلوچی لہزا نک انگت انچو توانا نہ انت کہ اے تاواناں بہ سگ ایت۔ پمشکہ باید نہ انت کہ لہزا نک عرا سیاسی لیکہانی پابند کنگ بہ بیت۔ من سیاسی جہت ع کجام ہم یک لیکہ یے ع کجام ہم پکر ع منوگر بوت کناں۔ منی سیاسی وابستگی یے ہم بوت کنت۔ بلے یک لہزا نتے ع جہت ع من باید انت وتی لہزا نک کرد ع شمشکار مہ باں۔ مئے چا گرد ع تہا چٹشیں بازیں جنجالے است کہ لہزا نک ع دیروئی ع راہ ع تلار انت۔ مئے کر ع بازیں چیزان ع ہمے ہا ترانام نیست کہ آہان ع نام ع بندگ عیب انت انگت مارا پہ میاں اُستمانی لہزا نکانی رد ع آہگ ع بازیں قربانی دینگ کپ انت۔ باز بہتام پہ وت زورگ کپ ایت عاے اڑاند ہر زبان ع لہزا نک ع بندات ع بنت ع میزان میزاں ع دُور کنگ ہم بنت۔ بلے گڈ سر ع منی گوں وتی چا گرد ع دز بندی ہمیش انت کہ لہزا نک ع ہمنچو موکل بہ دنت کہ گوں وتی گاماں ز مانگ ع ہمراہ بہ روت۔ چونہ انت کہ بانداروچے وھدے ترا لیشی ع ضرورت بہ بیت ع توچک ع بہ ترین عے گڈ اپشومان مہ بے۔

(18 فروری عاے ”دیدگ لہزا نک چا گرد کیچ“ ع چیر دتی ع وانگ بوتگ)

”پلانی ہشکلیں پن“

ہر کارِ عوتی رہند غ کیلو بنت۔ شیر غ لہز انک ساچک یک کارے غ آئی عوتی رہند انت۔۔۔ بلئے لہز انک ع بابت ع جیڑگ عوتی جیڑگان ع
گوں ساچشت، ساچکار غ اہد ع ہوار گجگ ع ایشانی شنگ اتگیں ہوردگان ع یک رنگ ع معنایے دیگ نگد ع کار انت۔۔۔ نگد عوتی رہند غ
وڑ غ پیم انت۔۔۔

جنجال الیش انت کہ ماکار کنگ لوٹ ایں غ کار کن ایں ہم بلئے رہند پیلہ نہ کن ایں۔ ہمے ہاتر امار اعطاء ہمیں شاعر غ لہز انتے ع بابت عوتی
اہد غ نگدی نکاناں بچاریں، گڑا مارا بس ہمے دانک رسیت کہ عطا مزین شاعرے۔۔۔ یا اے کہ۔۔۔ عطاء سان تو ایں اہد ع سرا ساہیل
انت۔۔۔۔۔ اے کار و نگدیگ انت۔۔۔۔۔ بلے رہند؟ رہند دیوانگی بیگ انت۔۔۔۔۔ ہشکلیں ناوالگ ع پلانی مزین شاعرے نہ آئی ع
کارے شربیت غ نہ بلوچی لہز انک ع کبلہ تچک بیت۔ نگد ع راہند الیش انت کہ شیر یا ساچشت ع از می غ راجد پتری دروشم ع پر لیس کنگ بہ
بیت۔ ابید ع شیر ع پر لیس ع نہ شیر ع حق ادا بیت غ نیکہ شاعر مزین بیت۔۔۔۔۔ عطا کہ بلوچی شیر ع راجد پتر ع چید گے ع بستار ع داریت
۔۔۔۔۔ آئی ع بابت ع اے گشگ ع ہیج حاجت نہ انت کہ آمزین شاعرے۔۔۔۔۔ بس آئی ع شیرانی پھمگ، آہانی ڈی کنٹرکیش ع کرد بندات
کنگ کپ ایت۔۔۔۔۔ عطاء شیر از می، ساچشتی، چا گردی غ راجد پتری جہت ع پر ریچک بہ بنت۔۔۔۔۔

عطا آج ماہیج نلوٹیت۔۔۔۔۔ نہ سپت غ ستا۔۔۔۔۔ نہ گلا ساڈا ہر شاعر عوتی کار ع کنت۔۔۔۔۔ عطاء سرا ہیج وڑیں تورو یے لڈگ ع پوزیشن ع
نہیں۔۔۔۔۔ بلئے عطاء ہرچی گتہ۔۔۔۔۔ بلوچی نگد آئی ع وادار انت۔۔۔۔۔ غ اے وام پہ اے گپ ع گشگ ع موگک نہ بیت کہ عطا مزین
شاعرے بو تہ۔

عطا وانگ کپ ایت گوں از می، چا گردی، راجد پتری غ ساچشتی زانت ع۔۔۔۔۔ عطا جیڑگ کپ ایت۔۔۔۔۔ پروشک کپ ایت۔۔۔۔۔ غ اے
پرشت غ پرش ع رند گد اعطاء عطاء از م ع ہقٹیں بالاد پدربنت۔۔۔۔۔ غ اے تو ایں نوبت ع پداگاں بلوچی ع گشت کہ عطا مزین شاعرے تہ
اے شرب میاں اُستمانی دروشم ع بلوچی ع پیشانی ع براہدار کنت۔۔۔۔۔

منی واہش انت کہ شیر یا ساچشت ع تھا ایر کپک غ آئی ع بابت ع ہبر کنگ بہ بیت۔۔۔۔۔ لہتیں وھد پیس من عطاء یک لچے یے ”پلانی ہشکلیں
پن“ ع سرا کمیں جیڑ اتگ۔۔۔۔۔ مرچگیں دیوان ع رضاء من ”پلانی ہشکلیں پن“ ع بابت ع ہمے سیاہگ ع پیش کناں۔۔۔۔۔
ہر ساچشت ع تھا آئی ع ارواہ ع درانگازی ساچشت ع دروشمی شرب ع نیمون بیت۔ ہر زبنا ع براہداریں شیر یا ساچشت ع پشد ر آئی ع ارواہ

ازگاریں گونا پے سہرمانیت۔

”پلانی ہشکلیں پن“ عطا شاد ایک لپے لپے گوں اے لپے سرگال و دانگ و مردم یک ویراندانی یے و ترانگ و کپ ایت و راستی ہم ہمیش انت کہ شاعر یک انجیں مارشتی سیالدری یے پیشدارگ لوٹ ایت کہ آئی و رامیزان میزان و چاگردی ٹریجڈی یے جوڑ بوگی انت۔ بلے مردم حیران بیت کہ اے لپے زیل و آہنگ چہ بندات و گوں چکند و جنزرات کنت و وانونک و دارکنت کہ انوں ہاتھلی کہ بن گپ و حق انت، پدر بیت و چکند پرورش وارت۔ بلے چوش نہ بیت و ہریم کہ تو دیمتر اروان بے تہ سماء کپیت کہ ہمے چکند گیش محکم و توان تر توان انت۔ ادامن اے ہبر و بہ گیشیناں کہ اے چکند و راگوں تھون و ہچ سیادی نیست۔ پرچا کہ تھون و شاعروت و دی کنت و آئی و بالاد و کساس و گیشیت، بلے ساچشت و ارواہ و ذرا نگازی شاعر و س planning و سرانہ انت۔

وہدے لپے بندات بیت سما کپیت کہ واہگ و کردا کپ انت، کہ کارست و توانیں و س مہر و رضاء و زگیر کنگ انت۔ انچو کہ موسے پل و ڈرچک و دارانی رضاء و آوار بہ جنت۔ اے یک دمانے و سرگوست نہ انت۔ بلکیں یک اھدے جیڑہ یے کہ کارست و توانیں مارشتی زندمانے مان پتا تگ و لپے اندری تانچو انچو گوں نازرکی و تچک انت کہ لپے سربری (سطی) بندیک و ساہگ جوڑ انت کہ گندگ اوں بیت، بلے جتا اوں نہ انت۔ لپے ہر بندیک تزانگے کہ وتی جتا نیں و ہد و ہندے و واہند انت بلے لپے تہا ”واب اوں کہ آگاہ اوں مرتگ اوں کہ زندگ اوں“ و ”سہب و سمین تاں پلو و کثیت و گوزیت“ دو انجیں رد (مصرعہ) انت کہ ہر بند و تہا انچو کاپیت کہ تہا بن گپ و کیوئی (وحدت) پش کپ ایت و وہد و ہند و تپاوت انجیں مے و ہوار کپیت کہ اگاں مردم ہمے و تہا شواہز بکت تہا لم چہ دور و یک انجیں مردے گندگ بیت کہ گوسگیں تہلی یے تگ انتگ انت و آوکیں تہاریں عاقبت و وتی دست و عصا و کوپک و بردے و بادیگ و ہم سہیگ انت بلے اینکس تاگت انگت اوں داریت کہ آسے پلے و سواگت و دات کنت۔

اسل و اے لپے و دوبر انت، یکے دری یا چاگردی کہ آئی و نشان اے رد انت ”واب اوں کہ آگاہ اوں نہ زانیں مرتگ اوں کہ زندگ اوں“ و اے رد دری صورت و توانیں بندانی ہندی و اہدی تپاوتاں وتی سگینی و چادر و تہا انچو چیر داگ کہ ایک پد گوانکے و پیم و لپے و میر و ساز و کار و کنت۔

و لپے و دومی بہر باطنی انت کہ آئی و جھگیر اے رد انت ”سہب و سمین تاں پلو و کثیت و گوزایت“ اے رد (مصرعہ) لپے و باطنی دروازگ انت و پدا لپے و تہا انجیں جاورے و دی بوتگ کہ ہر جاہ چاگردی یا دری دروازگ تچ بیت آئی و دیم پدیم باطنی دروازگ چو آدینکے و اوشتاگ کہ دری ندرگ و عکساں زوریت، بلے پیشدارگ و سہتاں آہاں گوں وتی رنگاں پیشداریت۔ ہمے چکند کہ چو بندات و گوں لپے و زیل و ہوار کپتگ ات، اے اسل و لپے و باطنی دروازگ و داد انت۔ انچو سبک گام انت کہ وتی پلو و نہ ڈسیت و انچو شاہیگان انت کہ چاریں درانی واہند انت۔۔

(شعبہ بلوچی یونیورسٹی آف تربت و چیردستی و عطا شاد و یات و دانگ بوتگ)

LIVE

من ہر وہدءِ نیت کناں کہ قاضی ءِ بابت ءِ چیزے بہ گشاں۔۔۔ تہ آئی ءِ شیر کائنت منی دیما اُوشٹ اُنت۔۔۔۔۔ ءِ ہر وہدءِ
کہ من آئی ءِ شامری ءِ سرا چیزے گشگ لوٹاں۔۔۔۔۔ قاضی ءِ جند حاضر بیت ءِ آئی ءِ ہر شیرے کہ منایات اُنت، دل ءِ روت۔۔۔۔۔
پمشکہ داں روج ءِ مروچی اے کار مہتل بوتگ۔ بلئے نوں میزان میزان ءِ من سر پد بوتگاں کہ قاضی وتی شامری ءِ ابید پشت نہ کپ ایت ءِ آئی
ءِ شامری چرائی ءِ شخصیت ءِ ابید ناتوام اُنت۔

پہلے لہجہ لا چاری انت کہ ہر دو یکجا چارگ کپ انت، ہور سنگ لوٹ انت
 گیا بانے ء روکیں چراگ چٹکس رُژنا انت، چٹکس براہدار انت اے دُرسیں گپ بے مانا بے انت۔۔۔، مانا دارا بیت تہ گیا بان ء
 آئی ء بیہنا کیں تہاری، مرادے مانا بیت تہمے چراگ کہ ایوک انت۔

مردم دو جاگہ بے وس بیت، یکے ہما دُژمن ء کڑا کہ تئی تو میں لا چاریاں وتی چحکاں کنت غنڈایت غُدومی ہا طیببِ عْ گورا کہ تئی نبض ء دست ء کنت غْنَا راھیاں شوھا ز ایت۔ قاضی ء پۛ دز موش یک جاگہ یۛ در گیتنگ نوں اے نا ذراہ ء آ زگیں پٹے کہ آبے وارے گتک یا نبض انت، زانگ نہ بیت۔ قاضی اے جُسْت ء چہ چا گرد ء کنت غْ چا گرد اے پسے ء چہ قاضی ء لوٹ ایت۔۔۔۔۔ بمشکہ دوئیں ہیراں انت کہ چہ کننگ بہ بیت۔۔۔؟ سُرُ عُرُ رے بُوگ ء انت، داوا یۛ بر جاہ انت۔ نہ جُسْت بُر ہنگ بیت غُنیکہ پسے شہم ایت۔۔۔۔۔ ہا گیا بان انت، ہا تہاری انت غْ ہا ٹیمبو کیں چراگ انت کہ ہر پیٹم انت بلئے ایوک انت۔

قاضی چہ بیاد از مکارے۔۔۔۔۔ اگاں شیرے مہ گشتیں اکیٹنگ ءے گٹگ ات ءچہ اکیٹنگ ء منایات اتک کہ قاضی چہ
 وقتی رول (Role) ء سربرکار ء انت باز بر ء آئی ء رول چہ کسمانک ء بٹکی لیکہ ء درکنیت۔۔۔۔۔ آنچیں کارستے کہ چہ اسکرپٹ ء ڈن ہبر
 کنت۔۔۔۔۔ ری ٹیک بوت نہ کنت کہ لائیو (Live) روگ ء انت۔۔۔۔۔! ہمے ہاترا چہ ہال ء ہرکس کہ درکنیت آچہ ہمے
 کارست ء نازیبا نیں کرد ء دلپروش بیت۔۔۔۔۔ ہرکس کہ نشنگ ء چارگ ء انت آہم تہنا ہمے ہاترا کہ آہان ء ہمے کارست ء رول دوست
 بیت۔۔۔۔۔ سو جکار قاضی ء ریش ء بروتاں اسپتیں رنگ دنت، اسپتیں گد ءے گورادنت ء سٹیج ء کارایت۔ آئی صورت، رواج ء
 توامیں سر ء پراں ہانودگی ء تنگیں شارے سر ء دنت۔۔۔۔۔ بلئے اناگہ چہ سٹیج ء دومی نیمگ ء کسانیں زہگے گندیت پھائی ء روت
 ۔ چاروکانی ہیال انت کہ انوں دست ءے سر ء سمارایت ء جُست ءے کنت، ابا تو کوئی زہگے۔۔۔۔۔؟ بلئے آرم ء تہا انچیں ہبر کنت کہ
 شیر ء زبان ء ہم سلگ نہ بیت۔ کسمانک ء چاروک دیمآ نیمگ ء ترین انت۔ ء سو جکار ء لاچاری لیش انت کہ آپردہ ء دور دات نہ
 کنت۔۔۔۔۔ ء قاضی پدا کسمانک ء چہ بندات ء بچ کنت ء چاروک پدا ہیال بنت ء وقتی دلگوش ء آئی ء دست ء دینت۔

قاضی وتی ءِ گرائی کپاں گوں کیلے پیسہ ءِ کنت۔ آنچو کندانیت، گُشنے لُٹ ءِ وتی نہ انت ءِ آنچو گرائیت گُشنے گُلیں دردے ءِ میراث انت۔۔۔۔۔ من ہیراناں کہ اے چا گرد ءِ نشنگیں مردم ڈروگ پر چا بند انت۔ منی ہیال ءِ ہرنہ گنگیں نیکی یے ءِ نہ بوتکیں گناہ یے تو قاضی ءِ نام ءِ بکن ءِ۔۔۔۔۔ راست بیت، مردم باور کن انت۔ قاضی ءِ کرد ءِ شہار ہمنچو مزن انت کہ آشپ ءِ ہم نفس انت ءِ چرا گانی ہم ہمز انت۔۔۔۔۔ پمشکہ تہاری کہ وڈایت، ٹگل ایت، ءِ چرا گال کہ گوات جنت دامن ءِ ماند ارایت بلے ہردوئیں صورتاں بیتک ءِ پولنگ نہ بیت۔۔۔۔۔ زانت کہ تہاری جی یے۔۔۔ ءِ ایشی ءِ ہم زانت کہ چراگ ءِ اصل چہ آس ءِ انت۔ پمشکہ گلگ نہ کنت، نہ جیڑ ایت، بس ہبر کنت، بس شیر گُوش ایت۔

قاضی لین دین ءِ پگائیں مردے۔ آئی ءِ وتی شیرانی ڈروشم ءِ ہرچی کہ داگت، ہمنچو چہ چا گرد ءِ لوٹ ایت۔۔۔۔۔ بلے اے شپ کہ مئے ہنگیں انت، اے بیوانکی کہ مئے ہمز راہ انت، اے درد کہ مئے چا گرد انت، ہمنکس نیز گار انت کہ دست ءِ پر نیست، بس طلب ءِ چم انت نہ گُٹوکیں سکراتے، بیگوازیں ساہ کندے، پرے ہاتر ادات ہچ نہ کنت۔ نوں قاضی لاچار بیت کہ سودا ءِ برابر بہ کنت۔ پمشکہ ہر وھد ءِ موہ ءِ رسیت، ہوش ءِ کنیت چہ چا گرد ءِ چچ گپیت۔

دُرسیں بتامیاں، تو میں پولنگاں چچ گرگ لوٹ ایت۔۔۔۔۔ آئی ءِ چنکس شیر داگت؟ حساب نہ بنت ءِ چنکس پولنگ ءِ چچ گپتگ۔۔۔۔۔؟ شمار نہ انت۔

قاضی وتی اھد ءِ مزین کنہگارے بُوگ لوٹ ایت۔ بلے اے منصب ءِ اُمیتوار ہمنچو باز انت کہ جاگہ نیست۔۔۔۔۔ آبروگی ءِ کوکار کنت، دگہ پولنگے چچ گپیت، دگہ بتامی یے بہاز ورایت۔ آئی ءِ وتی لہتیں انجیں گناہ پاشک گتگ انت۔ کہ آئی ءِ نہ انت۔۔۔۔۔ چو کہ دگرائی چیز انت، پہر یزگ لوٹ انت۔۔۔۔۔ ہر وھد ءِ کہ چہ شیر ءِ گیش ایت، ہمیشانی انان ءِ انت کہ واھندانی چم ءِ مہ کپ انت ءِ وتی مدّیاں چچ مہ گرائت۔ قاضی اے زماگ ءِ گناہانی پانگ انت، بتامی ءِ پگار ءِ ہم زور ایت بلے وتا ایشانی واھند سر پد بیت۔ اے تو میں کار چہ اسکر پٹ ءِ ڈن انت بلے آئی ءِ کئے سر پد بہ کنت۔

باریں ونگ غول ءِ بُرتگ ءِ یا نہ ونگ ءِ؟ داں کسمانک ہلاس نہ بیت چوں بُست ءِ بہ کن ایں۔۔۔۔۔؟ برے برے منی دل گش ایت کہ اسٹیج ءِ گُندے ءِ توارے بہ کن، بلے چاراں دُرسیں مہلوک ءِ دگوش ہمے نیمگ ءِ انت۔ پداوتی جاگہ ءِ ننداں۔ ہما اسٹیج انت۔۔۔۔۔ موسم انگت ہما پیئم انت، دمک انگت پچکندگ ءِ انت۔۔۔۔۔ دیوان ہما وڑ اپتک انت۔ ہما قاضی انت کہ اسکر پٹ ءِ دل ءِ بُرتگ۔۔۔۔۔ گام گام ءِ ردی کنت۔ تو میں کارست ءِ نلیگ گتگ انت۔

کسے ءِ زمین بدل بیت۔۔۔۔۔ کندگ ءِ جاگہ ءِ ارس رچ انت۔۔۔۔۔ زمستان ءِ ہیدے سر کنت۔ سو جکار جیڑ ایت لائیو ءِ ہمے ہرابی انت ری ٹیک ہم بوت نہ کنت۔

(ماہتاک ’’سچکان‘‘ قاضی تاک، جون 2007 ءِ منت ءِ)

ازمکار چاگرد و سرشون بنت

ازمکار راج، ڈیہہ غزبان و میراس بنت۔ زندگی و دامن و شنگیں زیبائی ازم و منت وارانہ، ازمکار چاگرد و روحانی زندہ
 سینگار و پلکارگ و ہما جہد و جکانسری یے کہ کنت ہما قول و کرد آئی و تیوگیں زندہ گون تر انت۔ یک راست و دانی ازمکارے و تہنا یک
 دستے بیت کہ آچا گرد و روحانی گنج و دینگ و جاہین و حیرات دینت، آئی و دومی دست و چند پر نہ انت کہ چیزے دست بہ گپت۔ پمشک
 روحانی حساب و تزور و کپتگیں راجے و پچا ر ہمیش انت کہ آئی و ازمکار بے وں و نادرں بہ بنت و حقیں گپ ایش انت پر منگیہیں
 چاگردانی چار و تپاس چہ ازمکارانی سرفرازی و بے نیازی و بیت۔ مایک راجے و بستار و دین و دنیا و حساب و چچو دیروئی کت و درائیں
 دنیا سہی انت بلے مے چاگرد و روحانی اعتبار و چچو تزور، پادمال و سکرات و انت۔ چہ ازمکارانی شہاریں دست و کر چکیں پیشانیان زانگ
 بیت۔ ازمکار و بہر و بانگیں سنج آئی جہد و جیرگ و دارایت و آئی و ازم و زیبائی و کنت کت۔ مے چاگرد و ساد و سر مہار انجیں رُ مے و
 دست و انت کہ دور مہ انت، یک رُ مے پنڈ و کانی انت کہ لوگ و مگیم بوگ، دومی رُ مہ دُنگانی انت کہ پہ لٹ و پل و ہدا بند بوگ
 انت۔ ہمے انوگیں آشوب و دت و لڈ کہ مانشاگ و انت، منگہ پُر شک و انت پنڈ و کدی دُنگ بیت زانگ نہ بیت۔

اے ہمیں جاوراں کہ نور خان ازم و چاگرد و چار راہ و سرا و شتاگ ات زندگی و دست و یلہ دنت و وتی راہ و جتا کنت و آئی و
 الہان و ازم و امباروک و روحانی دوزواہ پرے کنت و پُر کنگ و تکانس و ہیران انت دومی نیمگ و چیزے جُست کار و باری دُز پسیں زر
 پرستاں پہ جالقی روک روک و سیل و انت۔ ازم و ازمکار و اے کس مہ پُرسی پک چاگرد و و ساد و سادگ و سادہ انت، ہر کجا کہ سیاست
 و اولس و بستار و نہ من اتگ، اود و لیکہ بیران بوگ۔ سیاسی و چاگردی ساچ و گباراں انت، پیاپیں مارشت بے مل بوگ انت۔ کودکی
 قبر و دپ و انت، ازمکار و زندگانی زندگی پراہاں پشومانی یے، پمشک مے ازمکار اشتاپی انت۔ جیرگ و گپ انت کہ مے ذاتی و ت مئی
 ، چاگردی نا پیری و سیاسی و تل و دو پستی مارا کجا کجا تاوان بار کنگ و انت۔ اگاں تو مٹکے کوہ یے سرا بہ اوشتاریں وے بوت کنت، بلے تو
 آئی و کوہ و برزی بکش ات نہ کن وے۔

بے کچ و وال و نیز گار و پشک دو چک نہ بیت۔ بے کچ وکیل و سر جمیں چاگرد و کباغ و ستار پوشی و ردی و تی جاگہ و وتی برہنگی یے و
 ہما برہنگی کہ چم در کاہنت۔

(نور خان بزنجو کتاب ”سوزمان“ و منت و)

پدر کرد

بازو ہدء یک چیزے ء سر بُری سپت آئی ء اندری جوہر ء اندیکی ء نیمون جوڑ بیت۔۔۔۔۔ ازم ء ہر شاہ چہ پیمانی ء پدری ء چہ
سہرائی ء اندیکی ء کردانت۔ رومی گش ایت کہ

۔ ائی برادر قصہ چون بیان ایست

معنی اندروے بسان دانہ ایست

چہ رومی ء باز ندوہدے احمد شامو اے سفر ء در کثیت گڈا آئی ء گلگ چو گوشاں کپ ایت کہ

۔ افسوس

موبا، نگاہ ہا

بہ عبت

عطر لغات شاعر اتاریک منی کنند

اے درورانی ادء حاجت پرے ہاتر ابوت کہ مروچاں ماوہدے شیر ء بابت ء ہبر کن ایں گڈا ازم ء بیہال ہیں۔۔۔۔۔ بس لہز
ء مانایا چا گرد ء لیکہ ء ترا نگ ء کپ ایں۔ بلئے اصل ء چونہ انت لہز ء مانا بہ بنت یا چا گرد ء لیکہ اے دُرس وتی جاگہ ء اُسٹ ء موجودانت۔ ء
ہر ہا چیز کہ یک رنگ ء یک پیم منگ وت از مے نہ انت۔۔۔۔۔ بلکیں ازم ء نیمون ء دیما برگ یا زندگ کنگ بیت۔ ہمے ہاتر
لہز انک ء تہا لہز، مانا۔۔۔۔۔ چا گرد ء لیکہ ازم ء درا نگازی ء مستریں وسیلہ انت ء ہر ازم کار اشاں وتی ازمی بستار ء کار بندایت۔
انوں میر عمر میر ء لچہ ”پدر کرد“ منی دیما انت۔ اے لچہ ”ثران“ (Dialogue) ء دز شمع ء پر بندگ بوتگ۔ اگاں اے لچہ ء
بابت ء ہبر کنان ء مردم ایشی ء بزانتی گیشواری ء بندات بہ کنت۔۔۔۔۔ گڈا شیر ء نگد۔۔۔۔۔ ہر دو وتی پتر ء تیچ انت۔ پرچا کہ اے لچہ
ء تہا ازم لہز ء بزانتانی نوان ء چیر انت۔ اے لچہ ء تو ایں سپت ایشی ء مصرعہ آئی جوڑ شت ء تہا انت۔

”وہد رُژن ء راتہاری جوڑ کنت

تئی دل ء درداں پہ درمانے نہ بیت؟“

مردم اگاں کہیں پگر بہ کنت۔۔۔۔۔ تہا اے ہبر دگہ چُخت رنگ ء گُشگ بوت کنت۔ وہد رُژن ء راتہاری ہم جوڑ کنت ء تہاری ء
رُژن ء ہم گُت کنت۔ سر ظاہر ء اگاں تو بچارے تہا باید انت مصرعہ دومی وڑا بوتیں پرچا کہ رندی مصرعہ ”تئی دل ء درداں پہ درمانے نہ بیت
؟“ ء تہا گہتری ء اوست رگندگ کثیت۔ بلئے اے بس سر ظاہر ء رگندگ بیت۔۔۔۔۔ راستی ء چونہ انت۔۔۔۔۔ راستی ایش انت کہ
گواچن ء تہاری دے ء مردے اوشتا نگ ء بندیں درے جنگ ء انت ء حیوان انت کہ انچور ژن تہاری جوڑ بوت کنت گڈا اے

سیال داری و بندیں درتج بوت نہ کنت۔۔۔؟

اے لچے کہ گلگ و درو شم و بند ات بیت۔۔۔، اصل و گلہ یے نہ انت بلکیں بنیادم و نزا انتکاری و سرامو تکے کہ آئی و اینچو و هد و
مرگ و زندگ یوگ و رندهم اے راز در نہ برتگ کہ گواچن کجام انت۔ و هد و تی جاگ و مٹ کنت یا انسان و تی پوست و۔۔۔؟
”چوبہ گندے اے ہبر
کوہن انت انچو
کہ تئی گپانی پرمان و توئے“

اے بند و تہا تون و اگاں مردم گوں نو کتریں مانایے و بچارایت۔۔۔۔۔ تہ سہا کپ ایت کہ لہزانی چا گردے جوڑ کنگ بو تک و پدا
اے چا گرد و رامستریں چا گردے و تہا برگ و جہدے یوگ و انت۔
چرے بند و ابید

”منیگ و تئی و هد و جتا میں ہاجت انت
تو تگردے کو پتگ و دنیا و تی ملما کنگ“

یا

”ہو تو دروگ و ساہگ و“

انچیں چرا گے و تی آس و سچ وئے“

اے مصرعہ یا اے لچے و تہا کارمرز بو تکیں آدگہ تو امیں مصرعہ آنی ذیل و اگاں تو بیار وئے و اد و سر یکن وئے
”انچیں روچے کثیت کہ آدینک و دیم اوش و تہا
رگند وئے منا“

یا انگت گڈی مصرعہ و

”مئے و تئی درمان یک انت، در دیک“

گڈا مردم مارایت کہ کارست و تی رنگ و بدل کنائنت و ازم و نیون و بزانت و چا گردهم و تی درو شم و مٹ کنگ و نا کن
انت۔۔۔۔۔ من اے لچے باز رند و تگ۔۔۔، بلئے منی ہا ترا اے لچے مدام ہما و هد و بند ات بیت و هد و ایشی و بزانت و چا گرد مصرعہ آنی
ازمی گوناپ و پردگانی نوان و رو انت۔

(تا کبند ”گدار“ 2 پسنی و منت و)

الوت

[illegible]

رنجے بہ بیت کہ شاد ہے گرانِ انت پہ ایوکی

بیا بیا کہ شریداریء ہر چیز نیم بیت

ہو ریں ذر و ثمء اے شیرِ لبزانی گرؔء بند زگر انت۔ بلئے اے دوئیں مصرعانی تھا یک لبزے ”نیم“، ہمیشہ بلیغ انت کہ آئیء معنویت ء سرا
بیچارہ کنگ لبز انکی آمید ء گٹکیر کنگ انت۔

من کہ اے شیرِ عرواناں منا بیشیِ عرواں مصرعہ تھا سہ لہرِ رسیت۔۔۔۔۔ ”رنج“ ”شادہ“ ”ایوکی“ بزاں کہ اولی مصرعہ عروانگ و رندھے سہیں
لہزانت کہ آہانی تاثرے پشت کپیت عرواں لہز پہ مصرعہ بادگیرِ تمب عرواں کعت۔ عرواں مصرعہ تھا بس دولہر دست کپک عروانت کہ وتی
نکشی یلہ دینت۔۔۔۔۔ ”کے“ ”شیرداری“ ”دوئی“ ”نیم“۔۔۔۔۔ بلے بیا کہ لہز ”نیم“ ”معنویت“ ”گیشینگ“ ہاترا مارا پہ یک دمانے عرواں لہز
”شیرداری“ بدل کنگ عرواں آئی عرواں جاگہ عرواں لہز ”نیا“ ”ایر کنگ کپیت“ (گشگ عرواں شیرداری تھا بدلی آرگ نہ انت) پرچا کہ ”شیرداری“ عرواں
کنگ عرواں یک انجیں کاروباری گونا پے ودی بیت کہ ”شادہ“ ”رنج“ ہر دوچہ مارشی آزمان عرواں ایر کپنت عرواں مادی شے جوڑ بنت عرواں ہر
اے کہ شادوت ہم لاشعوری وڑا شیرداری عرواں کیمت عرواں رنگ عرواں دزگرگ لوٹ ایت۔

نوں چرے چت غچینک ء رند مئے کڑا پست کپنگیں لبرانت۔۔۔۔ ”رنج“، ”شادہ“، ”ایوکی“، ”نیاد“، ”غ“ ”نیم“۔ اے شیر ء سر پد یوگ ء ہما
ھدا انت کہ مردم ء چه شیر ء سربری بزانت ء گیشینیت ء آئی ء اصل پڑ دء بچا روک کنائینیت۔ اے پڑ دریکے ہم بوت کنت ء باز هم بوت
کنت۔۔۔۔ شعوری ہم ء لا شعوری ہم، راجی ء راجمانی ہم۔۔۔۔ (مادا پہ زانت چرے پڑ دراں دزکش بنیں) ء نون شیر ء پہمگ ء
گڈسری ھداں سر یوگ ء و ہداں ماتپاس ایں کہ اے لبرگوں چینکس معنوی امکاناں کارمرزکنگ بوتگ انت۔۔۔۔۔ بلئے اے جاگہ ء سر
یوگ ء پدمناسماؤ گا انت کہ ”رنج“، ”شادہ“، ”نیاد“، ”غ“ ”ایوکی“، انگت ہم وتی ہما بزانت ء دیگ ء انت کہ ما اش چه پیسر ء زانیں ایشان

تہا بچ وڑیں بدلی یا گشادی نیا تلگ ابیدے چیکیں لبر ”نیم“ ء کہ ادا ایشی ء بزانت تہنارنج ء شادہ ء کم کنگ نہ انت بلکیں چہ شادہ ء دوئی
مردم ء راہمینچہ دیگ کہ تر استگ ء چرائی ء کم ء ہمینچہ پوت زورگ کہ چرائی ء سگ ء گیش مہ بیت ۔۔۔۔۔ ء کسہ ء گونڈ گران ء من
بگشاں کہ ادا لبر نیم ء لوٹ ہمیش انت کہ ایشی ء راکم ء چہ کم اعتدال یا توازن ء بزانت ء زورگ بہ بیت گڈاگوں اے شیر ء آمید بوت
کنت ۔

گڈسراگوں ہمے جہلیں توار ء دز بندی یے کہ وانوک ء لجمیں سما ہا کرد انت کہ آئی ء رابشتہ کار ء ساچشتی پوریات ء مڑانی
شریدار جوڑ کنت ء وانوک ء ہمے لجمیں سماء آوار گیری ء اُمیت ہشتہ کار ء مدّی انت ۔

(ماہ تاک بلوچی نومبر ۱۹۹۹ء منّت ء)

دمبگ

بلوچی آزمائک کاری ء بیانیه آزمائک ء را اینچو وهد نہ رستگ کہ رسگ ء لوٹ ایت۔۔۔۔۔
 انگت بلوچی بیانیه ء رُژن ششنگلیں ذروشمے ء پماسر نہ بوتگ ات کہ علامتی ء تجریدی کسہبانی رنگ
 تالان بؤگ بناء بوت۔ علامت ء تجرید ابید چه حقیقت ء حج وجود ء مانایے نہ دار انت۔ اے دنیا ء
 تھاچه دُرساں گیشتر ماں گیش انگلیں چیز راستی انت۔ راستی وهدے ہمنچو ماں بہ گیش ایت کہ رُژن
 رنگاں بہ مقابلیت ء چم ندرگ ء دیماچو دیوال ء بوشت ایت گڈا زبان ہم چه چکیں ذرشان ء عاجز
 بیت۔ پمشکہ علامت ء تجرید اصل ء راستی ء مانگیش انگلیں تک ء پہناتانی گیش ء گیوار انت ء
 ایشانی رُست ء ردوم باید انت کہ توانائیں زمینے ء بہ بیت۔

”دمبگ“ بلوچی بیانیه آزمائک کاری ء تھا یک سہرائیں چید گے ء بلوچی کسہ وهدے
 دووار پہ رضا بیانیه ء نیمگ ء دیما بہ تڑینیت تہ آئی ء چم الم پہ ”دمبگ“ ء کپ انت۔۔۔۔۔ ء زند
 ء تہلیان ء شیرکنیں زبانی نصیب بیت۔

(ماہتاک ”بلوچی“ آزمائک نمبر، اکتوبر 2004)

لبر انک، رہند ء عطا شاد

مردم کہ چماں پتچ کنت، آئی ء چاریں نیمگاں۔۔۔ حصار اُنت۔۔۔ دیوال اُنت۔۔۔ پگری حصار۔۔۔ اخلاقی لیک۔۔۔ قانوندی دیوال۔۔۔ ربیدگی نوان۔۔۔ اے ڈر سیں ادارہ وتی وتی رہند یا سسٹمائی تہا اُنت۔۔۔ ء ہر رہند مردم ء وتی جوڑ کنگلیں لیکے ء حساب ء کار گپیت۔۔۔ مردم ہیچ جاگہ اپنوتہنا نہ بیت کہ وتی اندر ء مردم ء بابت ء بہ جیڑ ایت، وتی ڈگھ ء نکا نسیاں۔۔۔ وتی ارس ء چکنداں پہ معنایے بشوہاز ایت۔۔۔ انسان چہ ودی بوہگ ء تاں مرک ء ہمے رہندانی دست ء اُنت۔۔۔ بلئے ہر مردم ء لہتیں انجیں جست است کہ آئی ء کنگلی اُنت۔۔۔

اے سسٹم ء رہند کہ مئے چپ ء چاگرد ء تالان اُنت۔۔۔ اے مشین اُنت۔۔۔ ایشانی تہا بس action فیڈ اُنت۔۔۔ گڈا مردم چے بکنت۔۔۔؟ کجا برو ت۔۔۔؟ انسان ء و انجیں جاگہ یے انجیں گئے ء حاجت بیت کہ اودا وتی جتاں ایرکت بکنت ء آہانی زگریں پسہاں پبولیت کہ آہانی سر ء اے مشینی رہندانی سان ء ساہگ مہ کپ ایت۔۔۔ پے درور بکشاں۔۔۔ اگاں کسے ء لہتیں جست گوں وتی مہذب ء است، گڈا آچون بکنت۔۔۔؟ پر چا کہ مہذب ء کرا پسہانی یک ڈر چے است ء موجود اُنت، کہ ہر جست چہ ہمداسیر اپ کنگ بیت ء دگہ نوکیں پسہ یے ء جوازت در پکت نہ کنت۔۔۔۔۔ ہمے پیم اگاں کسے ء وتی راجی دودمان ء جیڑہ یے است۔۔۔ بلئے پسہ اداہم چہ پیسرا گشگ، گیشینگ ء مین کنگ بوتگ اُنت۔۔۔ ہر نوکیں جست گوں کوہنیں پسہ یے ء دونگ بیت۔۔۔ مہذب، دودمان، ملک، قانوند ہر تک ء کہ بچارے۔۔۔ ندرگ ہمیش اُنت۔۔۔ ہر ادارہ ء واسطہ المی اُنت کہ آوتی پسہاں بہ گیشین ایت۔

نوں لبر انک ہما یکیں جاگہ اُنت کہ اودا مردم وتی زگریں جست ایرکت ء آئی ء اسیلیں پسہ یے شوہاز ات کنت۔۔۔ انسان چہ لبر انک ء ہمیشکہ بے حاجت بوت نہ کنت کہ اے آئی عزات ء زگریا original دارگ ء گڈی پناہ گاہ اُنت۔۔۔ انسان چہ رہنداں تچیت، ہمد اکنیت ء پناہ زور ایت۔

عطا لبر انک ء مردم اُنت۔۔۔ شیر ء مردم اُنت۔۔۔ اے گپ باز تاہیر بکش اُنت کہ عطا گیر آرگ بوگا اُنت۔۔۔۔۔ درجننگ بوگا اُنت۔۔۔ بلئے عطا ء گیر آران ء مارا اے ہم گیر آرگی اُنت۔۔۔ کہ عطا چوں جیڑگ بوگا اُنت؟ اے جیڑگ ء گیر آرگ ء رپک ساچشتی ء لبر انکی اُنت۔۔۔؟ یاما وتی حصارانی تہا عطا ء جیڑگ ء جہد کنگا ایں۔۔۔؟ کسے گشیت کہ عطا مزین شاعرے، اے ہاترا کہ عطا ء زبان ء ہزمت کتہ۔۔۔۔۔ (بلے ولبہ اے وتی راجی سسٹم اُنت کہ وتی زبان ء تراپ ء داتہ ء اے گپ ءے پر ماتہ)

دگہ سنگتے گشیت کہ ”عطا بے مٹیں شاعرے، اے ہاترا کہ آئی ء ایر دست ء بزرگانی پلہ مرزی کتہ۔۔۔ (ادا پدا ولبہ تئی راجمانی ء پگری سسٹم ترا

ہبر پر ماہگ ء انت) من حیراناں کہ منی شائر ء لبر انت کدی ہبر کنت ۔۔۔؟
 اگاں منے گیر آرگ ء رپک ایش انت ۔۔۔ گڈا اے ساچشتی ء لبر انکی وڑ ء ڈول نہ انت ء من ء تو عطا ء عطا ء ساچشت ء آرگ ء ہمے
 سسٹمانی میار کنگا ایں ۔۔۔

ہما سٹم کہ لبر انک ماراچر اہاں ریکن ایت ۔۔۔ ہمے سبب انت کہ داں روچ ءے مروچی مانز انیں کہ

”پلانی ہشکیں پن پچے چو بیوسی
 تی شنگیں ملگو رانی سیاہیں دامن ء
 چو کہ منی ارساں رچنت“

یا

مسکیں سمین ء کئے بدنت لہمیں گمانی پسو ء

اے ہمیں مصر آں کجام فریم ء تہا ریکن ایں کہ معنایے بدئے انت ۔ ابہام دگہ بچے نہ انت، بس دوری یے ۔۔۔ کہ لبر انک ء وانوک ء نیام
 ء ہمے سسٹماں دیوالے ء وڑا بستہ ۔۔۔ ء عطا لبر انک ء ساچشت ء مردم انت ۔ تہ باید انت ماچرے سسٹماں جتا آئی ء بچاریں ء بہ
 جیڑ ایں ۔۔۔ اگاں ما اے وڑکنگ بے سوب بوتیں گڈا ما بس راجی، پگری، راجمانی یا مہذبہ ہز متے کن ایں تہ ونا ردوات کن ایں کہ ما
 ساچشت ء لبر انک گیر آورنگ ۔۔۔۔

من کہ عطا ء واناں ۔۔۔۔ عطا ء جیڑاں ۔۔۔ منی تنہائی تو انا بیت ۔۔۔ منی کرا عطا ء مستریں سپت ایش انت کہ آ مناچ منی جند ء پرسگ
 پرمانیت مناچندے انچیں جست دنت کہ آچ پمے ء منتوار نہ انت ۔۔۔

عطا بہ بیت یاد گہ مزین لبر انتے آئی ء جوانی ہمیش انت کہ آترائی دیم ء بوشتارینیت ۔۔۔ عطا پمن اے ہاتر امزین شائرے نہ
 انت کہ شیریں ٹکنیکاں زبر انت ۔۔۔ پرچہ کہ ساچشت چہ زیل، رد ء پیشر دیاچہ پلاٹ ء باز برزتریں چیزے ۔۔۔ عطا من ء ہمیشکہ دوست
 بیت کہ منی درد ء تاگت دنت ۔۔۔ عطا من ء ہمیشکہ سک اپیل کنت کہ لبر انی تہا وتی بیوانکی ء گاروگ نیلیت ۔

عطا گیر آرگ کرزایت ہمیشکہ کہ عطا ء ونا رہندانی دام ء تہا دیستہ، ہجہ آور تہ پدا ونا راوتی تو اے گوانک جتہ ۔۔۔ ء ہمے گوانک
 معناتہ بوگا انت ۔۔۔ چاریں آتراپاں گبارے رستہ ۔۔۔ ء کس نزانت کہ
 ”مسکیں سمین تاں پلو ء کیت ء گوزیت“

چاگرد ء تو امیں سٹم کلیں رہند کار ء انت ۔۔۔ بس انسان ۔۔۔ بس انسان چو مشینے ء بزرگ انت ۔ حقیں شائر ء لبر انتے ء گیر آرگ سک
 گران انت پرچاچا اے کار ء ہوری ء مردم وتی جند ء چہ دور ء گندایت کہ مشینے ء تہا بندیک انت ۔۔۔۔

لہذا نک پورا ہی انت زگریں وجودے۔۔۔ ایک انچیں مردے کہ آئی چا گرد، پگر، مہذب، راجمان چا گردی سیت غ
 تاوانانی دنز چند اتگ انت غ پیداک انت غ انچو زگر انت کہ اگاں آدینک ۽ دیم ۽ بوشتیت ، وت ہم حیران بیت کہ اے کئے
 انت۔۔؟ لہذا نک اسل ۽ ہا گاریں وجود ۽ شوہا ز انت کہ ماوتی چا گردی، علمی، پگری ۽ راجمانی لوٹانی چیر ۽ بارداتہ۔۔۔ ما کہ لہذا نک ۽ ساچشتی
 مردماں جیڑاں گڈا مارا ہمنچو زگر ۽ pure لوٹیت یاہے زگری ۽ purity ہا لہذا انت ۽ تہا شوہا ز کنگ کپیت۔۔۔ لہذا نک گربانی ۽ ہا
 مردم ۽ ہا ترا کہ لہذا نک ۽ کرد ۽ سر پدا انت۔۔۔ غ عطا مزن انت، کہ آئی ۽ اے کربانی داتہ۔۔۔ وتا بوریتہ۔۔۔ وتا سازاتہ۔۔۔ غ پدا
 بوریتہ۔

لہزہ گیدی

چراگ دارگ، چراگ کشگ، چراگ رون کنگ، چراگ جیرگ، عمل انت لہز انک۔
زندگی ءتھاگاں رُژن ء Concept در کنگ بہ بیت گڑاہر زبان ءلہزانی گیشتریں بہروتی معناہاں بیہال کنت۔
دریگ، توکل، گام، کشک من ءاے گلیں لہز چراگ ءہمزات سادینت۔۔۔ انسان کہ ساہ کشیت ہم چراگ روک کنت۔۔۔ ءماوہد ء
ہم چراگ دارگ ءجہد ءانت کہ مانشانی بابت ءجیرگ ءبیت۔ مُرتگینانی یا تگیری ءکرد چہ زمین ءچراگ کوچک ءکرد ءچہ بختانہ انت
لہز انک گسر کپتگیں مردے ءشوہاز ءتاب ءریسانی سرگوست انت۔۔۔۔
جنگل شہراں دزگیر بہ کنت یا شہرے جنگلاں ایر بہ بارت۔۔۔ اے سر کپتے کہ ایشی ءتہا بہانگی ءشہم ء شہین مان نیست۔۔۔
بلے مردے ءوتی اندر ءگسر کپک ءوتی اصل ءرژنائیں ہوردگ ءٹکرانی درگیج ءآہانی درشان ءازی توان بنیادم ءاصل ء
گواچن ءگوں پچا روکی ودی کنگ ءمستریں نیون انت۔۔۔ لہز انک سفرے کہ آئی ءتہا مردم گوں وتی جوہر ءشناؤگ ءتام ءچشیت۔
گوں وتی بہانگی ءدچار کپیت۔۔۔۔
لہز انک مے چاریں آتر اپاں شنگ اتہ۔۔۔۔۔ ہر نیمگ ءکہ پچارے آست انت۔
کار ءروزگار ءتہا۔۔۔ لئیب ءگوازی ءتہا۔۔۔ ارس ءچکندانی باتن ء۔۔۔ ہر جاہ تالان انت۔ بلے لہز انک ہماوہد ءدرد ءوارت کہ
پہازگ ءایر کنگ بہ بیت۔ ہشتہ ہما یوکس لا چاری انت کہ لہز انک ءپہازیت ءایر کنت۔۔۔ پرچا کہ ساچشت چوگوات ءسبک انت،
اے نیمگ ءکنیت ءآنیمگ ءاندیم بیت۔ اگاں پھر یزگ مہ بیت گار بیت۔۔۔ ہمیشکہ ہشتہ مے گٹ ءلوپ انت۔
ہشتہ ہما شیشگ ءڈرپ انت کہ آئی ءتہا ساچشت پہازگ ءایر کنگ بیت، دانکہ گوات جن مہ بیت۔۔۔ بوے مہ روت۔۔
اگاں نہ زند ءچاریں روچ لنگکانی سر ءسبب بنت۔۔۔ مردم پرچا قلم ءگا گداں قیامت پکنت؟
بوتہ چش کہ ہند ات ءوہدے من گوں مارگ ءجیرگ ءپچا روک بوان اتاں۔۔۔ منا گچین کنگ ءہیل ءوتی نیمگ ءچک اتہ۔۔۔
زندگی گوں وتی رنگ ءرپکاں شنگ اتک ات۔۔۔ وتی بے رد ءبندی ءرد ءبند ءہر نیمگ ءموجودات۔۔۔ ہرچی کہ ماچارات، ساہ
کشان ات، پفس پُر کنان ات۔۔۔ ہرچی سرگ ءتہا ات۔۔۔
چے زورگ ءچے یلہ دیگ بہ بیت۔۔۔۔۔؟ من ہمے گچین ءدام ءکپتگیں مردے اتاں، گچین ءسحر ءبندگیں زندانی یے۔۔۔ یک انجیں

ء۔۔۔ اُز رُءِ نِمونِ ءِ بابتِ ء۔۔۔۔۔ ہبر کنگی انت۔

پرچا کہ منی ایمان انت کہ بیچ مردم اینچو زانتکار ءِ وانندہ بُت نہ کنت کہ آئی ءِ را در برگ ءِ حاجت مہ بیت۔۔۔ ءِ وتی ذاتِ ءِ دیم ءِ
اوستو کیس مردم مدام و تا چہ دُرساں نزا انتکار تر سر پد بیت۔۔۔ مردم ءِ زانتکاری بس ہمینچک انت کہ آوتی زگریں ہستی ءِ دیم ءِ نہ
اوستاتگ۔۔۔۔۔ ءِ لبر انک ءِ مردم ہما انت کہ مدام وتی ذاتِ ءِ ز ہم ءِ ساہیل ءِ زندگ انت۔

یگندے ہمے سبب انت کہ من ہمینچو گیشتر و ہد گوازیںاں منا وتی نزا انتکاری ہمینچو گیشتر کلپ کنان انت۔۔۔ پیشکہ تران الٰہی انت۔
تران الٰہی انت کہ مارا ہر دمان در برگی انت۔۔۔ من چہ شُمئے جُستاں در برگ لوٹاں۔۔۔ ءِ اگاں ہبر نہ بُت من چہ بے توارى ءِ ہم
در براں۔۔۔۔۔ گڑا گہتر نہ انت کہ مردم ہبر بکنت ءِ پچا ہ آرگ بہ بیت؟

من در برگ لوٹاں و تا، شمارا۔۔۔ مئے درد ءِ وٹھیاں۔۔۔ من زانگ لوٹاں اے چا گرد ءِ مہر ء۔۔۔ کینگ ءِ من آس، آپ ءِ رُژن ءِ
روتگاں سر بُوک لوٹاں۔۔۔۔۔ گسر کپک لوٹاں۔۔۔ پرچا کہ منا ہر پیم پہ و تا و اتر کنگی انت۔۔۔ ءِ وتی ذاتِ ءِ دمک ءِ گلام چوٹانی تہا اندیم
بُکی انت۔۔۔۔۔

(تا کبند ”ساچشت“، سُر بندن ءِ دومی تاک ءِ منّت ء)

”کرد معنابه بنت پرچا کہ لہز وتی معناء مٹ کنت ع مردم رد کپیت“

وٹھی ء ہر ایش انت کہ مئے نوکیں پدرتج ہا چیزاں جیوگ ء انت کہ مالے سندء نہ جیڑا تک انت۔
 شُما کہ نوک اے زمانگ ء بازیجاہ ء پادایر گنگ انت، گڈا اے بازیجاہ ء مستریں لوٹ ہمیش انت کہ شُما یک گواپنے بزان
 ات ء ایش کہ شُما آسراتی ہم آج ماگیشتر انت ء شُما جبال ہم آسراتی چی انت؟ آھاا و من کساس
 گت کنناں بلئے جبال؟ ء جبال اے عمر ء من وتی ہم شُما رگت نہ گنگ انت، پمشکہ اے جُہد ء نہ
 کنناں ء راستیں گپے بگشاں؟ من کہ وھدے اے سندء بوتگاں گڈا من پہ وت یک رہندے جوڑ
 گتہ آرہندے بوتہ کہ ”کرداں معنابکن پرچا کہ لہز وتی معناباں بدل کن انت ع مردم رد کپیت“۔

زمانگ ء یک ربیتے جوڑ گتہ کہ مستریں وتی کستریں پنت ء سوج بہ دینت اے ربیت سک کوھن انت ء انگلہ
 برجاہ انت ایشی ء عمر ء اینچو مزنا بُوگ ء مستریں سبب ایش انت کہ ہر مستریں مردم ء راوتی نزوریں ء عزانتکا ریا نی چیردیگ
 موہ ء دنت ء مزنا، زانتکا رغو انا بُوگ ء چد ء آساں تریں رپک دگہ چے بوت کنت کہ وتی زہک ء لُٹخانی سر ء وتی لُٹک ء ایر
 بکن وتی پٹناں آئی ء سر ء بار بکن ء مستری ء شرب ء برجاہ بدار اے ربیت زند ء تو امیں تک ء پہنا تاں برجم انت، بلئے منی
 سیالی چو کہ گول لہز انک ء انت پمشکہ لہز انک ء ہد ء من گشت کنناں کہ اے ربیت ء لہز انک باز تاوان بار گنگ۔ زندگی ء آدگہ زانشی تک ء
 پہنا تاں اے ربیت چچو سیت مند انت ایشی ء من سر پد نہاں بلئے ہر کس کہ لہز انک ء مردم انت آئی ء ہاترا کنیلوھمے بُوگ لوٹ ایت کہ ”
 کرداں معنابکن پرچا کہ لہز وتی معناباں بدل کن انت“۔

من اے گشگ بوتہ کہ من وتی Writting ء تجربتاں Share بکناں ء شُما اے مہر پمن سکلیں مزنیں شرپے
 بلئے اے مہر ء شیر کنی ء منی دل ء جُستے پاد گتہ گڈا پرچا آجُست ء ہم گول شُما Share مہ کنناں؟
 جُست ایش انت کہ یک مردے کہ تو امیں عمر لہز انک نبشتہ کنگ ء انت۔

اگاں آ تجربت share کنگانہ انت گڈا اچے کنگا انت؟ ء ریتک بزاں اصل گپ ہمیش انت مردے
 کہ شیر یا فکشن نبشتہ کنگا انت اصل ء آتی Originality ء share کنگا انت آیک انچیں جُلے ء نکش ء نگارانی تھا یک
 اھد، دودمان ء راجد پترے ء پادانی فنکر پرٹاں درگچگا انت کہ آجلن آئی ء ارواہ ء پیرو گاہ ء چچ انت اگاں کسے گول نبشتہ
 کارے ء سفر کنگ لوٹیت یا گول آئی تجربت ء ہوار کپک لوٹیت گڈا آئی ء شرتریں دزم ہمیش انت کہ آئی ء ساچشت ء تھا ایر بہ کپیت۔
 پرچا کہ ہر نبشتہ کار ہمود ء وتی اصیلیں گوناپ ء پد ربیت اگاں ناں اے و سکلیں آسانیں کارے بیت کہ کسے بگشیت کہ من
 وتی پلاں شیر یا آزمانک ء ناول سہ (۳) رند ء نبشتہ گتہ ء درتہ پدا چارمی (۴) رند ء فائیل گتہ یا من پلاں کسہ بیت ء پنچی

(۲۵) روج ۽ هلاس گنت اے منی هیال ۽ Writting ۽ پوریات ۽ share کنگ انت۔ ساچشتی تجربت اے تاکہ ایم ۽ ساعتانی نام نہ انت۔

من انجیں مردے آں کہ وتی بابت ۽ چہ درساں کمتر زاناں ۽ گواچن ہمیش انت کہ منا باز رند ۽ وت نزوری ۽ جو انیانی بابت ۽ چہ دگراں مالوم بوت من بگندے وتی بابت ۽ پشیں حاصیں گپے گشت مہ کنناں بلے من لہز انک ۽ وانو کے آں ۽ ہما دماناں کہ آج وتا گیشاں گڈا دو (۲) لہز نبشتہ کنگ ۽ جہدے کنناں آ نبشتگیں چی انت؟ ایشاں مہلوک کجام چٹماں چاریت؟ یا منی چا گرد ۽ تھا ایشانی حاجت ۽ پکارے آست یا نیست؟ اے منی جیڑہ نہ انت ۽ ہمے درامدی کہ نبشتہ کار ۽ نبشتہ ۽ نیام ۽ چواوتا گے ۽ تچک انت، ۽ ہمے لہز انک یا ساچشت انت۔ جنگ ۽ لہز انک ۽ تھا یک تپاوتے آست!

جنگ ۽ تھا سنگرے یوگ الہی انت ہر کس ۽ کہ وتی سنگر مہر تر داشتہ آشر تریں سپاہی انت بلے لہز انک ۽ تھا سنگر نہ دارگ ہز دری انت ہر کس کہ سنگرے ۽ نبشتہ ۽ نبشتہ کنت آئی ۽ لہز انکی ایمان نزور انت۔

ساچشت ذگر ۽ پیاپیں کارست لوٹ ایت مہذبہ سنگرے ۽ نبشتہ کنتوکیں مردے بگندے مہذبہ جہت ۽ سکین مزین سپاہی بے بہ بیت، بلے لہز انک ۽ ساچشت ۽ کنبیلو ۽ آئی ۽ کردن زور بیت۔ ۽ ہمے پئم راجمان، دودمان ۽ راجد پتر ۽ سنگرانی پناہ ۽ نبشتگیں نبشتہ کاراں ساچشت وت مہر نہ کنت بلے اد ۽ کسانیں گیشواری بے بکناں کہ چونہ انت کہ دگہ تکے ۽ مردم لہز انت بوت نہ کنت آلم بوت کنت گشتگ ۽ مراد ایش انت کہ تو ہر تک ۽ مردے بہ بے بلے ۽ ہمے دمان ۽ کہ لہز انک نبشتہ کنگائے اے دمان ۽ ترا بس لہز انک ۽ مردم یوگی انت نبشتہ ۽ پیسر ۽ نبشتہ ۽ رند ہر درگاہ ۽ نندے، جیڑہ بے نہ انت۔ بلے نبشتہ ۽ وھد ۽ باید انت کہ مردم ۽ سر ۽ گچ لیکہ ۽ گبار مہ بندیت۔

انچوگش انت کہ ہدا ۽ شر تریں چٹار گول اے لہز اں بوت کنت کہ

" A freedom that allows other freedoms to Exist"

۽ منی هیال ۽ لہز انک ۽ ہم شر تریں گیشواری ۽ پئم بوت کنت۔ اگاں لہز انک ۽ تھا ۽ Allow ۽ پابندی ۽ بہ کشے گڈا آنبشتہ ہرچی بے بوت کنت بلے لہز انک نہ بیت۔ ۽ لہز انک، لہز انک انت من کہ ہمینچو گول لہز انک ۽ زندگی بوت گتہ آئی ۽ آسر ۽ ہمے در کپیتہ کہ شیر بہ بیت رم، اگاں ساچشتے گڈا آچس ۽ کنبیلو ۽ کلین انت تو امیں زند ۽ شیر پر بندان ۽ من وھدے اولی رند ۽ کسہ نبشتہ کنت گڈا کسہ ۽ یک دمانے ہم منانہ ڈس ات کہ تو درامدے یا منانے گمان نہ بوت کہ من نوکیں ۽ جتائیں کارے کنگا ہاں لہز انک ۽ تھا فارم بس قالب انت اصل شے نکان انت نول اگاں ما کسہ ۽ گپ ۽ بکن ایں گڈا کسہ ۽ وتی زند ۽ چے نہ دیستہ؟ پخت فارم زرت، یلہ دات چچو پند بُر ات

..... بلئے چس نے بدل نہ بیت کنپ نے نہ مٹیت ہمے چس، ہمے کنپ نیش تہا ساچشت ءلہز انک جوڑ کنت برے برے چو بیت کہ شرگدار ہمے چس ء شوہازگ ء جہد ء کنت، آئی ء ہما حاصیں مقام ء شوہازگ لوٹیت، آزاںک لوٹیت کہ یک سیاہگے ء تہا ساچشت ء سہر بُوگ ہتھیں جاگہ گجام انت؟ ہمے پوانٹ انت کہ ساچشت ء شرگداری چہ یکے دومی دور کنزان بنت پر چا کہ ساچشتی کنپ یک سیاہگے ء تہا چو حون ء شنگ انت۔ چومہرگ ء یک حاصیں جاگہے ایر نہ بیت ساچشت ہر سیاہگے ء تہا بہ بیت آئی ء پد راہی ء رپک ہمیش انت انچو کہ یک بدنے ء تہا تو زند ء توان ء گندے کہ آتو میں اعضا ہاں شنگ انت ہمے پنم ساچشتی کنپ، چوزند ء چو حون ء وڑا سیاہگ ء تو میں ہستی ء تہا تالان بیت آسیاہگ شیرے بہ بیت کہ آزماںک ء ناو لے، آئی ء پد رائی رپک ہمیش انت۔

اے بنی آدم کہ گوں کس ء آریزاں گوں وتی چا گرد ء زماںک ء انچو ہمگر نچ انت بنی آدم ء کہ گوں چاریں آثر اپاں اے سیالدار یانی دیوال کہ مک گتگ انت اے اصل ء نیونے وتی اندر ء تہا نیانی سہڑینگ ء بلئے اے زند ء تہا انچیں ذگریں دمان ہم کایت کہ مردم وتی اندر ء تہا ایوک بیت گڈ آئی ء راے سیالدار ی، اے چا گرد ء زماںک انچ وتا سک دوسمء دینت ء آئی ء واہش بیت کہ آپہلے بہ سازیت دانکہ گوں وتی دوستی ء ڈنیاں گوں وتی مہر ء کتتاں گوں چا گرد ء زماںک ء سہل ء ثرانے بہ بیت، کلوہ ء حالے بہ بیت ءلہز انک ہمے پُہل سازی ء عمل انت۔ باز مردم گُشتیت کہ فلشن وڈ روگے ء ڈروگ انچو چوں سلگ بیت؟

بلئے منی جُست ایش انت کہ!

”فلشن ڈروگے پمشکہ سلگ نہ بیت؟ یا فلشن راستی ء چہ سک نڈیک ء گندیت ء پیش داریت پمشکہ سلگ نہ بیت؟ اے جُست ء پتہ کنگ ء بکندے ہما مردم ساڑی مہ بنت کہ لہز انک ء چس ء وتی امبازاں نہ زرتگ انت بلئے لہز انک ء فلشن ء شہار ء سان روچ روزینی زند ء سر ء لہز انک ء دزرس وت اے جُست ء مہکم تریں پتہ انت۔

لہز انک انچیں سرہالے کہ ایٹی ء سر ء، تو میں زند ہر بوت کنت بلئے گڈ سر ء من وتی ہما پنت ء پدانوک کنگ لوٹاں کہ

”باید انت کہ دمعنا کنگ بہ بنت پر چا کہ پنت وتی معن ء بدل کن انت ء مردم رد کپیت“۔

منہ واراں اے شر پمندیں ادارہ ء مڑ ہداریں واکدارانی کہ آہاں منا لوٹا نینت ء منہ وار شُھے کُلا نی کہ شُما نشت ء منا

سلامتی پہ شُما

گوشداشت!

(یونیورسٹی آف تربت، کچج ء حیر دستی ء برجم دانشکیں مراکش ء اے نبشتاںک وانگ بوتگ)

کلاسیک

اے لہز کلاسیک بندات عروم یونان و لہز انتانی ہاترء کارمرز بوتگ۔ حقیں ہبرء بکناں گڈا اے لہز یک اہدے سرجمیں لہز انک
 و ہاترء بوت نہ کنت۔ بلکیں یک اہدے عیک و دو ہما شاعر لہز انتانی ہاترء کارمرز بیت کہ آ اے چکاس و بگو ازین انت۔۔۔۔۔ انچو کہ
 روم و یونان و ورجل و ہومر۔۔۔۔۔ کلاسیک و لہز دنیا و تھا اولی رند و پھمیشاں گشگ بوت، چونہ انت کہ کسے بگشیت کہ ورجل و زمانگ
 و یا ہومر و اہد و یونان و تو امیں لہز انک کلاسیک انت، اناں بلکیں اے اہد انی تھا تہنا ورجل و یا ہومر کلاسیک لہز انت انت۔ یا اگاں ماکیں
 نزدیک تر بیائیں گڈا فارسی و فردوسی و شاہنامہ و مولانا رومی و مثنوی فارسی و کلاسیک شمار کنگ بنت۔۔۔۔۔ نوں چرے گیشواری و رند
 اگاں ماوتی نیمگا و بہ جیڑیں گڈا لہز کلاسیک و رد پھمگ و کارمرز گائیں۔۔۔۔۔ پرچا کہ کلاسیک و سیالی نہ گوں نوکی و انت و نیکہ گوں
 نہوتی و۔۔۔۔۔ بلکیں کلاسیک یک کوالٹی یے کہ کجام ہم زمانگ و بوت کنت۔۔۔۔۔ و دو می ہبر اے کہ چو بوت نہ کنت کہ یک
 زمانگے سرجمیں لہز انک یا شیر کلاسیک و درجہ و بہ بنت۔۔۔۔۔ مئے جیڑہ ایش انت کہ ما کلاسیک یک زمانگے و زور گائیں۔۔۔۔۔
 اے لہتے علمی و گالبدی ردی انت کہ کلاسیک و بابت و مئے کڑ و است انت و ما ایشاں جیڑ گائیں۔ بلئے چو کہ مئے اے شاعری چہ بلوچ و
 نبشتہ اہد و ہادیم انت و آ و ہد و ہج نکان مئے کڑ و نبشتہ و دشمن و نیست، پھشکہ آ اہد و شاعر ہم زمانگ نہ بنت۔ پے ہاتر اما پے لا چاری ہج
 شاعر نشان گت نہ کنیں و اے جھگیری و ہمے سرجمیں اہد و شیر و دیکں۔

نووں اگاں مردم کلاسیک لہز و بہ جیڑیت، گڈا چہ مدنی، زیبائی و آدگہ سپتاں ابیدا لہز و ہنگی سپت پائیداری انت۔ براں کہ یک
 راجے و ہما لہز انک (شیر یا رم) کہ آئی و زیبائی، پائیداری، و تی گوست و مڑ و پے آسندگ و چیدگے بہ بیت، کلاسیک گشگ بیت۔ بلئے
 زمانگ و ہمرائی و ہر لہز و تا گیشیناں کنت۔ یک دودمان و ہدے و تی چا گردی بزانت و۔۔۔۔۔ ازمی و دشمن و انچیں گونا پے بدانت کہ آ
 و تی مہکمی و زیبائی و گڈی سیمسراں سر بہ بیت گڈا ہمے زمانگ و انچیں لہز انتے یا لہز انت و دی بنت کہ آ و تی ازم ساج و سرشون و زبان و
 تو امیں امکاناں کار بنداں، دودمان و گلیں زیبائیں ہو ردگاں پھر یزان راج و پگری و ازمی جوانیانی جھگیر جوڑ بہ بیت۔ آ کلاسیک گشگ
 بیت۔ کلاسیک و ہاتر ا لہی انت کہ آئی و ازم و ہا راجے و گوست و دودمانی، راجد پتری و پگری زند و عکس گوں سنگینی و ہوار بہ بنت۔ بلئے
 اے ہبریات دارگی انت کہ مالہز انک و تھا و ہدے کہ راجد پتری یا راجمان گشیں گڈا ادع اے و تی تر پلٹیں و روج روزینی بزانت و زورگ نہ
 بنت۔ لہز انکی راجد پتر آ نہ انت کہ چے پیش اتلگ؟ بلکیں ایش انت کہ ہمے پیش آمد و سبب و علت کجام انت؟۔۔۔۔۔ دو مردم و نیام

داوا یے بگا انت، ایشی یریکارڈ کنگ ورپور ٹنگے، بلئے ہمے دوئیں مردمانی نیام ۽ کہ داوا بگا انت۔ اے داوا پیسر ۽ یک نہ یک گونا پے ۽ دما گانی تہا ودی بوتہ، آگونا پ مہذبہ بہ بیت، راجی بہ بیت، ریدگی بہ بیت، کجام ہم کشک ۽ چہ اتک، بلئے پیسر ادما گانی تہا پہازگ ۽ چہر ۽ سینگار بوتہ ۽ باریں پخت و ہد گوزگ ۽ رند ہمے داوا گوا چنی رنگ ۽ Play کنگ بیت۔ ۽ آلبر انک کہ راجد پتر ۽ دو دمان ۽ گوں ہمینچو سنگینی ۽ دیست، مارا ت ۽ پیش داشت مہ کنت، کلاسیک وتی جاگہ ۽ سنگینیں لبر انکے ہم نہ بیت۔۔۔۔۔ ما انکے ہا جاگہ ۽ نیں کہ مئے کرا علمی ۽ گالبدی ردی سک باز است، بلئے نگدی سنج ۽ پہاز کاری ۽ مرحلہ ہا و ہد ۽ بندات بیت کہ ما چرے فیتر ۽ بہ گوزاں۔ مئے رویہ آنی تہا اشتاپ کاری باز گندگ بیت۔

باز بر ۽ من چہ وتی سنکٹاں اش کتہ کہ پلاں شاعر کلاسیکی رنگ ۽ شیر ۽ نشہ کنت۔۔۔۔۔ اے ہبر ۽ اش کنگ ۽ گوں مردم زانت کہ ہبر کنوک ۽ کرا کلاسیک ۽ بزانت پلگار نہ انت، پر چا کہ کلاسیک یک ہیئت ۽ نام نہ انت۔ نہ یک حاصیل لفظیات کلاسیک ۽ نشان بوت کنت۔ انچو کہ من پیسر اگشتک ات کہ کلاسیک یک کوالٹی یے ۽ نام انت۔۔۔۔۔! اے اجبیں ہبرے کہ مئے گوہنیں شائراں کلاسیک شیر گشتک ۽ پیشد اشتک، بلئے ما اینچو وانگ ۽ زانگ ۽ ابید ہم انکے کلاسیک ۽ ہجرا ۽ گت کنگا نہیں

دگہ یک ردی یے کہ باز دیم ۽ کثیت، آیش انت کہ۔۔۔۔۔ لبر انک یا شیر ۽ تہا نوک بگ یا جدت معنا چی انت۔۔۔؟ نوں استیں زانگ ۽ ہر ہا سیا بگ یا شیر کہ آئی ۽ تہا نوکیں ۽ درامدیں لبر کار مرز بہ بنت آنوک یا جدید ہیال کنگ بیت۔ بلئے چونہ انت، نوکی بہ بیت یا کوہنی لبر انک ۽ تہا آئی ۽ نشان کنگ ۽ جاگہ حسی انت۔۔۔۔۔ نوکیں حسیات، جدت ۽ کوہنیں حسیات قدامت ۽ جہکیر انت۔۔۔۔۔ پمشکہ مئے بازیں نوکیں شائرے گرسی، ٹیل، گلدان ۽ روشن دان نشہ کنگ ۽ رند و تاجدید یا نوک سر پد بنت، بلئے اصل ۽ حسی جہت ۽ ہا جاگہ ۽ انت کہ سداں سال پیسر بوتگنت۔

اے زانگ و الہی انت کہ تو بزائے دنیا ۽ لبر انک کجا سر بوتگ ۽ آئی ۽ چیدگ چی انت؟ بلئے اے زانگ انکے گیشتر الہی انت کہ مردم بزانت کہ من چہ کجا بندات کتہ ۽ منی منزل چی انت۔۔۔۔۔ ۽ اے جُست ۽ پتو کنگ ۽ مار ۽ نہ تہنا وتی کلاسیک سرجم ۽ وانگی انت بلکیں مئے کلاسیک ۽ تہا ہما کہ کلاسیک بگ ۽ جوہر انت، آکجا کجا است ۽ آئی ۽ کساس چچک انت، اے ہم زانگ کپیت۔ پر چا کہ پہ شرّیں ساچشت ساچک ۽ ہاتر اولی لوٹ ہمیش انت کہ مردم بزانت کہ شیر یا لبر انک ۽ گیشینگ ۽ درجہ بندی کنگ ۽ راہ ۽ در چی انت؟ کسے کہ مزانت شیر ۽ در جنگ ۽ آئی ۽ شوہازگ ۽ رپک چی انت، آتی کوہنیں شیر ۽ کلاسیک ہم بکشتیت، ہج کار شر نہ بیت۔

بلوچی کلاسیک شیر وتی کوالٹی ۽ حساب ۽ صد در صد ہا جاگہ ۽ انت کہ کلاسیک گشتک ۽ لوٹاں پیلہ کنت۔۔۔۔۔ بلئے ایشی ۽ ابید دگہ لہتہ جنجال است انت کہ زانگی انت۔۔۔۔۔ بلوچی کلاسیک شیر چو کہ سینہ ۽ سینہ اتلگ ۽ مارا سر بوتگ ۽ سینگانی تہا ر مہم وتی اصل رنگ پلگار ات بوت نہ کنت، شیر و سکین نازکیں چیزے، آئی ۽ چے حال بیت؟ ۽ اے ٹریجڈی گوں مئے کلاسیک ۽ بوتہ۔ کوہنیں شیر ہر جاگہ کہ وتی اصل گونا پ ۽ انت، اودد ۽ آ کلاسیک ۽ دنیا ۽ من اتگیں ہجرا ۽ چہم گامے دیمتر ۽ روت۔ بلئے باز جاگہ ۽ کہ آئی ۽ اصل دروشم

”من ننداں چاراں دیوالاں“

وہدمردم؎ باز دنت، بلتے بازیں چیزے چرائی پلٹیت ام ”من ننداں چاراں دیوالاں“ آصف شفیق ؎ لچھے کہ نوکیں تب ؎ میلا لانی
رد ؎ ہشتہ کنگ بوتگ۔ اے لچھے تخلیق کار ؎ ہما تہنائی ؎ قصہ انت کہ ہچ زمانگ بہر نہ کنگ۔

شاعری ؎ تہا اگاں لہز ؎ ارزشت ؎ بہ کش ؎ تہ ہچ پشت نہ کپ ایت لہز و ہد ؎ گیشین ایت ؎ و ہد ؎ لوٹاں ام ڈسیت ہیال ؎ اوتاگاں ام پدر
کنت ؎ ازم ؎ بستار ام بندیت، شاعر ؎ تہنا لہز کار مرز کنگی نہ انت بلکیں ہر لہز ؎ راشیر ؎ تہا پگری ؎ مارشتی جہت ؎ یک زندگیں جاگہ یے ام
دیگی انت۔

گوں اے لچھے ؎ وانگ ؎ ذرسان چہ پیش منابلوچی عہدی شیرے ؎ سہ ردیات ا تک۔
گرائی ؎ سبزیں کبیر
سبزے ؎ سیہ تاک نہ بے
تو چومنی ؎ ایوک ؎

نوں اد ؎ جیرہ ایش انت کہ جدیدیت چی یے؟ آکجام راہ انت کہ مئے نوکیں شاعر آئی ؎ سوب مندیں مسافرے بوت کنت۔ یک نیمگے و
اے برز ؎ ہشتہ مئیں مصرعہ کہ اشانی اش کنگ ؎ گوں یک تیوگیں ہندے، تو امیں زمانگے گوں وتی راجد پتری راستیاں تی دیم ؎ گوزیت ؎
واہگ ؎ ہما تہنائی کہ تخلیق کار ؎ وتی زمانگ ؎ دیم ؎ اوشتگ ؎ توان ؎ خشیت، پدر بیت ؎ دومی نیمگ ؎ شیرانی ہما مہاز انت کہ نہ وتی کشگیں
عکساں سر ؎ پر ؎ زندے دات کنت ؎ نہ وتی رنگاں و شبوئے خشیت۔ شاعری باید انت کہ شاعری بہ بیت، نہ نوکیں نہ کوہنین۔
وتی زمانگ ؎ لوٹ ؎ گزرائی شوہگ ؎ بس کلاسک ؎ زندگیری ام مرتگیں لہزانی آکولے ؎ ابید ہچ بوت نہ کنت ؎ ہمے پیم ایوک ؎
نوکی یا جدت ؎ شوہچ ؎ کپتگ ؎ آج وتی راجی ؎ نفسیاتی تب ؎ چہ مارشتی ربیدگاں گسر کپگ ام شاعری ؎ لہز انک ؎ نام ؎ پونگ کنت۔ نوکیں
شاعری باید انت یک انچیں مارشتی ؎ پگری دنیا یے ؎ درگیج ؎ نام بہ بیت کہ اود ؎ واہگ ؎ زیبائی ؎ رنگ نوک بہ بیت یا راستی گوں وتی مانگیں
انگیں سادگی ؎ سہرا بہ بیت۔

زیبائی بنی آدم ؎ جیرہ انت ؎ لہز انک ہما سوچن کہ بنی آدم ؎ دلاں ہمے زیبائی ؎ اوتاگ ؎ کما نیت ؎ ہر جاہ ؎ کہ لہز انک یا شاعری اے
کار ؎ مہ کنت بزاں چہ وتی اگدہ ؎ دزکش بوتگ۔ مردم ؎ وت سمانیست کہ آکدی اچ و تا سیدیت ؎ کدی زمین ؎ زبان ؎ سا نکل آئی ؎ آج ویلہ
دینت۔ زمین چوسنگ ؎ سر ؎ چیر ؎ انت ؎ زمان چوواب ؎ دیدگانی سر ؎ ساچان بلتے ازم چہ ہمے بندی جاہ ؎ پتہ چیزے دمان دزیت ؎

وتی ذرا نگازی ۽ کنت۔ یک زمانے حافظ ۽ گشتگ اُت کہ

شب تار یک بیم موج و گردا بے چنین حایل

کجا داند حال ماسکساران ساحل ہا

گپ ہما انت، سیالدریانی تپاوت انت۔ سیالدری گوں ازم ۽ گوں وت ۽، گوں زند ۽ یک شریں شیرے ۽ ہا ترا لازم انت کہ آئی ۽ تھا
ہمچو جتا نین عکس یارنگ پیشدارگ بنت، آئیے دومی ۽ تھا ہوار بہ کپ انت نہ کہ یکے دومی ۽ ہمراہ ۽ ہمر د بہ بنت۔

۽ اے ندارگ بُر ز ۽ مثال داتگیں بلوچی ۽ فارسی ہر دویں بندانی تھا گندگ بیت۔ بلئے مئے نوکیں نظم ۽ چار ۽ تپاس انگت اے حساب ۽ کنگ
نہ بوگ ۽ انت۔ ۽ اے یک انچیں سپے کہ شیر یا تخلیق ۽ ہنکی جو ہر ۽ تاوان دات کنت۔

”من ننداں چاراں دیوالاں“ اے لچہ کہ بندات بیت، یک کارستے ترا چیزے ہرا نچو گشتیت، زاناں یک عکسے پیش دارگ ۽ انت ۽ عکسے ۽
تھا موجودیں جتا نین چیزانی سر ۽ وتی دست ۽ ایر کنان انت ۽ ہر چیز ۽ کہ نام ۽ گپیت، ترا سما کپ ایت کہ آ چیز زندگ نہ انت یا وتی
وجودے نہ داریت، بلکیں وجود ۽ ساہگ جوڑ انت ۽ کارست ۽ جند ہمچو بے وس انت کہ مرچگیں زمانگ ۽ اوشتا تگ ۽ زیکیں زمانگ ۽
ندار گے زیکیں وھد ۽ نام ۽ پیش داران انت، نہ وت گامے پشت ۽ روت ۽ نہ وھد ۽ وتی ہمراہ گت کنت ۽ کارست ۽ ہمے بے وس
وھد ۽ گوں دویں وھداں ہمگر نچ بیت تہ بیان ۽ تھا جلوہ ناکی یے کنیت ۽ ہمے شہم کہ یک دمانے سرکشیت ۽ گار بیت اے لچہ ۽ مستریں
شری انت ۽ چھد ۽ رند لچہ پداوتی ہما گاماں جُزناں کنت کہ شار وتی ویراں تی ۽ بے کیفی ۽ دلپر شنگی ۽ جتا نین چیزانی باہوٹ کنان انت ۽
آئی ۽ را یک ذرو شے دیگ ۽ جھد ۽ انت۔ بلئے لچہ ۽ دومی بہر کہ باندات انت۔ باندات ۽ اُمیت انت، اوستانی رنگ انت۔ بانداکہ
توا میں موسم گوں وتی شر رنگیاں پیشگاہ ۽ دُر چکانی سر ۽ ایر دینت۔ مرگانی آوازاں کار انت، زندمان ۽ رنگ زندگ بنت۔ بلئے اُمیت ۽ ہمے
سر سبزین دمان ۽ یک دگے کارستے پدر بیت،

پیر زالے دُر چکانی تاکاں مچ کنت

کمپان ۽ روپیت

اد ۽ پدا شار ز زمانگ ۽ سنج ۽ باندت۔ ۽ آئی ۽ مرچگیں بے کیفی، نا اُمیتی باندات ۽ اُوست ۽ رنگاں تچ گپیت ۽ پیر زال بس کمپان ۽ نہ روپیت
بلکیں دید گانی رنگاں نز کارایت، تاکاں انچو مچ کنت گشتے زاناں واہگ ۽ اُمیتانی میتاں چست کنگ ۽ انت، شار وتی لچہ ۽ چھد ۽ ہلاس
کنت بلئے لچہ وتی ہما مصرعہ ”من ننداں چاراں دیوالاں“ پداوانوک ۽ گوشاں نرم نرم ۽ گشتان کنت۔

(سہ ماہی ذر دگودار، تاک مارچ تا مئی 2002 ۽ منت ۽)

رجانک

دگرے ۽ ڀشڪ ۽ گورا کنگ ۽ پيسروتي کد چارگي انت،
داں رندا مردم جاندرمه بيت، مني تهت گجا اير انت
۽ آوتي تهت ۽ گجا جنت، اے دُرست
چارگ کپ انت، چو مني ۽ تي پجارگار بنت

شہر

ہرمن جیسے امنیر مومن

”نوں جوان انت“، انجینئرے ءگشت وھدے دیست ءے کہ یک ریلے ءتہا بازیں کسے ءگوں وت ءکولہ، اوزار ءوردن گون اتنت ءپیداک انت۔۔۔۔۔، ھمے پڑی ءسرا کہ آتہنا یک روچے پیسر چیرگیگ بوتگ ات۔ ساپ ءپلکاریں ڈن نیمروچ ءوژن ءثرپان انت ءداں چم دیست ءسر سبزیں کاھانی ٹل نیلیں دھنزے ءاندیم بوان اتنت۔ جنگلی بینگ ءرسترا نی چم ءکند ءاے ویرانیں گیا ب ءکار ءتچ ءتاج بنا بوت۔۔۔۔۔ سر سبزیں ڈکار ءکولہ آنی جپ ءکا گد ءڈی کپنگ اتنت۔ اولی ھرات ءپر شوریں پپہال ایتکیں ویرانگ ءشنگ بوت۔ توپک ءاولی تیر ءچوگروک ءشہم جت ءکوھانی دلبدن آئی ءراوتی دامن ءجاہ دات۔ آسن ءگوں کد بینگ ءگلگ گت ءڈی ءچھت ءاولی گس جوڑ بوت۔۔۔، دومی روچ ءدار ءکڈ کے ءمیزان میزان ءدگہ گس ءلوگ جوڑ بوتنت ءچریشاں ام رندگڑا سنگ ءگس۔ جنگلی بینگ ءرستراں اے ندارگ دوراوشتا ءچارا ت۔ زمین ننگار کنگ بوت۔ فصل رُست ءاولی آیین ءسبزی ءبارگوں زمین ءجست نہ بوگ ءات۔ پداشکنز ءگودام ءبند ءبست کنگ بوت۔۔۔۔۔، سڑک ءدگ ھم جوڑ کنگ بوت انت۔ ریل ءاسٹیشن ساڑی بوت۔ چریشاں رند سرکاری کارگس ءبینگ جوڑ کنگ بوت انت۔ اگاں اے شہر ءھمگر نجیں دگہ کسان کسانیں شہر کہ عمر ءچریشی ءچیر کے ماہ کسترا انتت کر ءوگوراں آباد بوت انت۔

چہ چاریں نیمگاں پوریا گراں پہ کار ءشوھاز ءھمدا آھگ بناگت۔ کلگ ءکوچگانی مردم ھم اتک انت ءشہرانی نندوک ھم سوداگر ھم اتک انت۔۔۔۔۔ ءوکیل ھم۔۔۔۔۔، ملا ءوازی اتک انت ءاستاد ھم۔۔۔۔۔ باز دیر نہ گوست کہ اے جاگہ یک مکپے سہ (3) مذہبی دیوان ءدو (2) ھواتاک ءواھند بوت۔ روبرکت ءتیل درگیجک بوتگ ات ءاے نوکیں شہر ءسراتی وڈا ت چہ یک سالے ءرند اود ءکیسگ بر۔۔۔۔۔، آواری۔۔۔۔۔، ڈیپارٹمنٹل اسٹور۔۔۔۔۔، نشہ ءگر ءداری واکانی دیوان۔۔۔۔۔، چہ پیرس ءواتر بوتکیں درزی ءمیر ءدوکان است انتت۔ نزیک تریں ھندانی حسد ءاے شہر ءدیمروئی کنگ ھب ءراچا بک جت۔ اداچ چیز ءکی نیست ات، ووٹانی چست ءایراں بگرداں ہڑتالاں۔۔۔۔۔، سینماھاں بگرداں عبادتی دیوانجاھاں۔۔۔۔۔، فرانسیسی شراب۔۔۔۔۔، ناورے ءماہی۔۔۔۔۔، انگلستان ءگدھرچی رستگ ات۔ دوئی درجہ ءگشنہ۔۔۔۔۔، ناچی ءساز ءزیمیری ازم کار اداپہ تر گرد ءاتلگ ات انت۔ میزاں میزان ءادا ربیدگ ھم پیدا بوت۔ اے شہر کہ ایشی بندات چہ ڈنی چار راہ یے ءبوتگ ات نوں مہلوک ءدائی نندجاہ ات۔ مردمانی گوں یک دومی ءسلام کنگ ءھاں پُرسی ءیک نوکیں وڑے نہ ات۔ کہ آچہ آدگہ ھندانی طریقہ آں بس کمیں دگہ پیم ات۔ ھامردماں کہ اے شہر ءنکج کنگ ات آھاں ءمردمانی دل ءتہا جاہ ات۔ یک نوکیں نسلے ورنابوت۔۔۔۔۔، کہ پراھاں اے شہر یک انجیں گوھیں گسے ات کہ چہ دائم موجود ات۔ ھاروچ ءکہ کد بینگ ءاولی توارا تک۔۔۔۔۔، اولی کوش بوت عبادت جاھاں اولی مناجات بوت۔۔۔۔۔، اولی ھواتاک چھاپ

انچیں وھدے ھم اُتک کہ ھمے متنگیں مردم نادر ھمی ءوتی کم عقلی ء آماج بوت ءُمرت اُنت۔ ءُچر لیشی رند تہنا بربادی اُت۔ شہر ءُکوھنیں
 ٹاؤن ھال کہ دنیا ءُتہا عجوبہ یے اُت نوں ویران اُت۔ بلئے انگت سرے ماں آزمان ءُا اے بُرز شانداریں ماڑی ءُھر دنیا ءُھاشیر ءُ
 گیدی کسہانی تہا اُت کہ آھانی تارتخ ءُربیدگ گارات اُنت۔ اے شہر ءُنام ءُمزنی ءُھرز ہگ ءُشوانگانی داستانانی تہا گوں کم ءُگیشی ءُمان
 اُت اُنت ءُدیریں ھندانی زانتکاراں مزنیں راہ بُرات ءُاے ویرانیں شہر ءُچارگ ءُاتک اُنت ءُھمے ویرانگ ءُسیل اُش کُت کہ آوں پہ
 وانگ جاھاں زہگانی ھیران کنوکیں کسے یے اُت۔ مردماں گوشتنگ اُت کہ تلاء دروازگ ءُلال ءُگوھر ءُپڑیں ادیرہ است اُنت۔

بلئے جنگل چہ کوھاں ایرکپاں اُت۔ چہ کوھاں دیم پہ وادیاں اُتک۔ میزاں میزان ءُھرچی ایشی ءُدامن ءُتہا اندیم بو ان بوت۔
 توامیں علاقہ۔۔۔، پُڑشگیں دیوال ءُماڑی دُرس چیر ترانگ اُنت نوں اے گیا بان ءُتہا روباہ۔۔۔۔۔، دجک ءُمم آباد اُت اُنت۔ پُڑشگیں
 یک محلے ءُلاش ءُسرا یک سولے ءُسر چست کُت یک سولے ءُتہا بُرز روان ءُآ جنگل ءُاولی سزپ ءُدر چکانی تہا ھوار اُت ءُداں چم دیست
 ءُمزن کسانیں دُر چک کڈان اُت اُنت۔

”نوں جوان اُنت“ یک شاپی کروسیں مُرگے ءُیک دُر چکے ءُکوا پگیں بُنڈے ءُرا گوں وتی سُنٹ ءُکھٹ کھٹ توار گیتک ءُگشت
 ءُگوں ایہنی ءُچاراء، ت کہ جنگل پراہ ءُگشا دبوان اُنت ءُسبزیں دی مروئی دنیا ءُمانپوشان اُنت۔

”(تا کبند“ گدار“ 3، پسنی ءُمّنت ءُ)

گلگدار

ماہتاک ”بلوچی“ ۽ پینل ۽ گول نیادے

گول ولجہ منیر مومن ۽ اے گند ۽ مند ۽ راباز وهد گوستگ۔ تاں دیراں و مئے گور ۽ ایر بوتگ۔ پدا
ڈاکٹر ناگمان ۽ عبید شاد ۽ پید ۽ ایڈٹ ۽ پروف ۽ برتگ ات که اوداں پدا مزین وهد ۽ گوست۔ په
اے انٹریو ۽ نه تهنا ماتی وانوکا ۽ ودار ۽ جنال ۽ پریٹنگ بلکیس ماوروتی زرد ۽ تهنا وتارا ملامت
کنگ ۽ بوتگیں ”نه بوھگی کارے“ ۽ ڈول ۽ بوھگ ۽ ات ۽ اصل ۽ چشیں گپے هم نه ات۔ ماچه ولجہ
منیر مومن ۽ چه بلوچی ۽ وانوکا اے گند ۽ مند ۽ دیری ۽ پہلی لوٹاں۔

منیر مومن مئے لبرانک ۽ تهنا چچا رگیں نامے ۽ اے محتاج نه انت که ماچه آئی ۽ دولہز به
درشاناں۔ البت اینکه عرض کنناں که مئے بلوچی لبرانک ۽ اے نمائندگیں باسک ۽ گول اے گند ۽
ند کنوکیں مردم باز بوتگ انت که ما آهانی منت داریں۔

عبید شاد، منظور بسل، حنیف شریف، ارشاد پرواز، اکبر میا، عابد علیم، قاسم فراز، ۽ غن
ادیب ۽ په وانوکا اے انٹریو وگینگ۔ اگاں اے گند ۽ مند ۽ تهنا جاہ یه جاہ یه زوری یه گندگ
۽ کنیت گدا آچه مارازانگ بیت۔

(شونکار)

جست:- مومن صاحب درستاں ساری مارا بگش چه منیر ۽ مومن ۽ تی سفر چونیا بندات بوت؟
پسو:- اے وانچیں زمانگے ۽ هبرانت که بلکن انوں من تر دراهیں جاوراں گشت مه کنناں پرچا که هما وهدی که من اسکول ۽ وانگ ۽ اتاں منی
کورس ۽ تهنا گیشتر اردو شاعری ات۔ من وهد یکہ ۱۹۸۲ ۽ میٹرک کت۔ اے زمانگ ۽ من ۽ سما کپت که من شاعری کت کنناں۔ ۽ اے
وهدی منا گیرانت که منی تخلص منیر مومن هست ات اے نه انت که شاعری ۽ رند من فکر کتگ که منا تخلص ۽ هم ضرورت انت بلکہ منی تخلص
پیسرا هست ات ۽ من شاعری رندا شروع کت۔ نام ۽ مٹ کنگ ۽ جنال ۽ من نه کپتگول، مناد دوست انت من بدل نه کتگ۔
جست:- تی هانگی زندگی گوستگ که ترا شعر بشتہ پرمانگ که همیشانی کمک ۽ تو شعر بشتہ کنگاے، آئی ۽ باروا مارا بگش اے زمانگ ۽ تو چونیں
زندے گوازیٹنگ؟

پسو:- عام انچو که مئے چاگرد بوتگ من معاشی صورت ۽ نیامی درجه ۽ مردے بوتگول ناں که مزین سوسائٹی یه ۽ منی تعلقے بوتگ ناں یکدم
غریبیں سوسائٹی یه ۽ گول۔ یک درمیان درجه ۽ زندے گوازیٹنگ۔ مناد که چو شیں مسلہ گیر نیت که آئی ۽ من بوگشاں منی سر ۽ یا منی شاعری ۽
سرا همکر یں اثرے دور داتگ وتی کسانیں عمر ۽ منواتی چو شیں بچ چیزے گیر نیت۔

جُست :- اے تئی شاعری ۽ رنگ انت اے تو چوں دست گپنگ، ترارنگ چو نیا؟ تئی زمانہ ۽ لٹری پراسے ترا گیر کثیت یاد گہ؟
 پتو :- آوہدی کہ من شاعری زائنگ آوہدی من بلوچی شعر بچ نہ ونگ بزاں من بلوچی ادب ۽ واقف نہ بوٹلوں، من ہمے دُور ۽ ہر ۽ اوں کہ
 من میٹرک ۽ بوٹلوں کساس ۱۹۸۲ء آوہدی مناشعر ۽ حُب پیدا بوٹگ ۽ آوہدی من بلوچی بچ Touch نہ کتگ من زائنگ کہ بلوچی جی
 یے۔ منی دیما گوتگ انت اردو ۽ شاعر۔ غالب من پورہی ۽ ونگ، اقبال بوٹگ، فیض بوٹگ یاد گہ بوٹگ انت۔ من ونگ انت ۽ اے
 رنگ کہ تو ایشی ۽ امر جی منی گشتے من زاناں اے چمنی تہا اتگک یا ڈن ۽ رنگے۔ من سر پد نہ ہاں کہ اے منی مسئلہ انت پر چا کہ منا انچو معلوم
 بوٹگ کہ من ہمے رنگ ۽ بندات ۽ کہ شعر گشگا اوں دانکہ روچ مروچی منواتی رنگ ۽ بدل کنگ یا خاصیں تراش خراش ۽ ضرورت پیش نہ
 کپتگ۔ من شروع ۽ ہمے رنگ ۽ گشگا وں ہاں آئی تہا منی وتی پریکٹس ۽ دخل بوت کت کہ مرچی یک گونڈیں بدلی یے ترا بلکیں گندگ
 بیت منی رنگ ۽ تہا، ہاں آہما پختہ کاری بوت کت، باقی من پزانت تراش خراش نہ کتگ۔

جُست :- منیرا دیک گپے باید انت پدا گیشینگ بہ بیت کہ لہتیں مردم هست انت کہ گشت منیرا دوزدگ انت یا مثال ۽ صورت ۽ عطا زدگ
 انت اے بارہ ۽ تو چیزے گشگ لوٹے تو ت گشتے کہ تو بندات چہ اردو ۽ کتگ تو اے من ۽ کہ تئی شاعری ۽ اردو رنگ هست انت یا اردو
 اسٹائل، اردو ترکیب ۽ اصطلاح؟

پتو :- ناں اردو.....؟

جُست :- گپ بنیاد ۽ ایش انت کہ عطا زدگ یا اردو زدگ؟

پتو :- عطا زدگ و خیر من سر پد ہاں منی شاعری ۽ رنگ ۽ تہا عطا ۽ بچ قسم ۽ مداخلت نیست انت یا آئی ۽ بچ قسم شاعر ترارست نہ کت یعنی ہما
 وہد ۽ کہ من عطا وتی رنگ ۽ سر پد ہاں۔ بوت کت یک مردے نفسیاتی تحلیل ۽ حوالہ ۽ گیشینیت چیزے آو منی کار نہ انت باقی منی اندازہ
 ہمیش انت کہ عطا ۽ رنگ دوست بیت بلے پ عطا ۽ جند ۽۔ منی جند ۽ تہا۔ ہاں اردو ۽ کہ تو نام ۽ گرے اردو ادب مب ونگ سک باز ۽ اردو
 ادب ۽ ابیدگاں تو کہے کوشش بکنے کڈا بلکن دگہ زبانی ۽ رنگ ۽ ہم در بچ ۽ پر چا کہ من سر پد ہاں کہ ادب بنیادی صورت ۽ یکیں چیز انت
 تو آئی ۽ تا چنلس زبان ۽ تہا بہر بکن، منی جذبات منی احساسات ہر مردے ۽ بوت کت کجام زبانی ۽ بوت کت کجام ادب ۽ بوت کت
 آئی اظہار ۽ راہبند وڈو ۽ بوت کت گپ پشت کپت اردو زدگی ۽، من سر پد نہ ہاں کہ اردو کجام ہم زبانی ۽ سر ۽ اثر دوزدات کت پر چا کہ
 اردو اثر قبول کنوکیں زبانی، آئی ۽ تاریخ داں روچ مروچی ہمیش انت کہ آئی ۽ چہ ہر زبان ۽ اثر قبول کتگ ۽ اثر دوزداتگ۔ من سر پد
 نہاں کہ منی سر اردو اثر چو تورد ورنٹ۔

جُست :- ادب ۽ سنجگی بلائیں بختے موجود انت دنیا ۽ کہ ادب ۽ تو کا مردم داں چچو حد ۽ مخلص بہ بیت۔ اے حد ۽ تاں مخلص بہ بیت کہ فن ۽
 خاطر اہر چیز ۽ قربانی دیگ ۽ تیار بہ بیت؟ یا کدی کدی زندگی ۽ خاطر فن ۽ ہم قربانی ۽ بدنت؟

پتو :- منی خیال ۽ تئی سوال اینکہ واضح نہ انت کہ قربانی چوں دیگ کپت فن ۽ خاطر زندگی ۽ تو گشت کئے کہ سقراط ۽ زہر وارنگ قربانی داگ
 اے وڈ جُست کنگ لوٹے؟

جُست :- تو اے Sense ۽ ہم زرت کئے کہ آئی ۽ گوں وتی علم ۽ بچو محبت بوٹگ کہ آئی زائنگ ات کہ گاں زہر مہ وارت ہم وتی علم ۽ دیما

شک کت نہ کنت لئے آئی عزائنگ کہ معراج ہمیش انت ہماز ہر ورگ شرانت۔

پتو:۔ اے وہ حقیقت عزربانی یے۔ نوں فن عاطر اقربانی چیا گشگائے ایشی ع کے واضح بکن۔

جست:۔ فن عاطر اقربانی ایش انت کہ گچ ہمیں ریا عرویا گچ مصلحت یا ترس کہ آئی فن ع دیماداشت کنت یافن ع رانزورکت کنت آئی دیمائیت انت۔

پتو:۔ ھو، اے وائش انت کہ مہلوک ع را قربانی دیگ کپیت، مسترین قربانی منی خیال ع مہلوک ع وتی وقت بیگ انت کہ دنت عے۔ من حنیف شریف ع را غلطیں گپے نہ گشاں اے حاطراناں کہ آبلوچی ادیبے بلکن اے حاطرا کہ ایک مردے یک انسانے، منی کڑ ع چورستاں بالاترین چیز انسان انت، اگاں یکے احترام ع کناں پیسرا انسانیت ع حوالہ ع کناں چہ آئی ع رند بحیثیت بلوچی ادیب، بلوچی شاعر یا اردو ادیب یا اردو شاعر من سرپد باں اگاں یک مردے اے قربانی ع دنت، انسانیت ع حوالہ ع دنت عے باقی فنی حساب ع یکے ع تہا خرابی یے ہست انت ع ایشی ع گنگ ہج قسم ع قربانی یے نہ انت۔ من سرپد باں اگاں یک مردے ع فن ع تہا نقص ہست انت من باید انت آئی ع بگشاں۔ منی نقطہ نظر ایش انت کہ آمردم ہم ایشی ع دشمنی یے خیال مکنت گوں مناز ہر مہ بیت ھے پیا اگاں منی تہا زوری ہست انت منا گشت کنت عے من زہرناں۔ ایشی ع قربانی یے من سرپدناں۔

جست:۔ ادا اے بحث ع کمیں تاب دیاں، ادب برائے ادب ع ادب برائے زندگی ع نیمگ ع۔ نوں ماچے گشت کنیں کہ تو ادب برائے ادب تخلیق کنگائے یعنی ادب ع را بلائیں چیز دیگائے، لئے آثر زندگی ع سر ع گچ نہ کپگان انت یا تو ادب برائے زندگی ع حلقہ ع منوک عے، چوشیں نظمے تئی کڑ ع ہست انت، کہ آئی ع تو زندگی ع عکاسی گشت کنتے یا من اے گشاں کہ ن م راشد ع اسٹائل ع کسہ یے مان بہ بیت آئی ع را۔ پتو:۔ اصل ہر ایش انت کہ منی خیال ع اے ھابے ہودئیں بحث انت کہ ایشی ع اردو ادب ع سک باز وقت زوال کنگ۔ پرچا کہ من داں کہ روج مرچی ایشاں گیشیت نہ کناں، آیا ادب برائے ادب تو کہ گشتے تو چہ زندگی ع درکائے، دستبردار بے۔ ھما کجام آرٹ انت کہ آگوں زندگی ع ھمگر گچ نہ انت عگوں وتی کجام اسٹج ع رسیت چہ زندگی ع جتابیت۔ چوشیں آرٹ ع منی سر پر نہ بیت توری مصوری بہ بیت شاعری بہ بیت، موسیقی بہ بیت یاد گہ فنے بہ بیت منی خیال ع اے سوال ع جندوت پھک ع باز گنراہ گنیں سوالے کہ ایشی ع مہلوک ع سک بازو ھد زوال کنگ کم از کم اردو ع حوالہ ع کہ ماچاراں ھما ترقی پسندی ع دور ع کہ زوراں منی خیال ع اینچوگپ کہ اے سوال ع سرا بوتگ گچ سوال ع سرانہ بوتگ ادب برائے ادب یا ادب برائے زندگی۔ روج مرچی اے حبر ع منی سر پر نہ بیت۔

جست:۔ مئے شاعرانی تہا یک نوکیں چیزے ردوم زورگان انت کہ ہر چیز ع ہشتہ کنگ ع رنداے جواب کیت کہ اے منی ذمہ داری نہ انت کہ من اے چیز ع بہ گیشیناں۔ مطلب ایش انت کہ من اگاں ایشی ع اے بحث ع نیمگا بیاراں اے پیم بیت کہ ماچہ زندگی ع کمو cut نہ بوھگائیں یا ادب ع نیمگا مخصوص نہ بوھگائیں؟ ماہرچی ہشتہ کت وتی فرض ادا کت، منانوں اے پُرت نہ انت کہ کئے سرپد بیت کئے نہ بیت۔ اگاں ادب برائے زندگی انت گڈا باید انت ہر کس آئی ع سرپد بہ بیت۔ ادب برائے ادب ایش انت کہ من کمو گیشینگ ے لوٹاں کہ Technically ادب برائے ادب بہ بیت، چاہے علامتی انت، تجرید انت یا نظم معری انت یاد گہ صفے؟

پتو:۔ نوں اگاں موسیقی ع بزوراں گڈا چکہ مردم آئی ع اور یجنل شکل ع سرپد بیت؟ ع پہ ہر فن ع منی خیال ع مسئلہ ہمیش انت کہ آئی ع خاصیں

باریکی خاصیں مردمانی خاترا بت پہ اوس ءTotal ادب بوت نہ کنت۔ ءاولس کہ مئے چا گرد ءتہا زندگ انت، ایشی ءگیش ءچہ گیش
تعلیم ءکساس چنکرا انت؟

جست :- نہ بوہگ ءبرابر انت۔

پسو :- نہ بوہگ ءبرابر انت، ادا ما وگشت کن ایں کہ اگن ما پہ ہر کس ء ادب بہ نویسیں گڈا آ ادبے پشت نہ کپیت۔ گڈا پر چار پورٹنگ مہ
کنناں۔

جست :- مہلوک ء ادب، ایشی ء بار و تو چیزے گشتے کہ لس مہلوک ء اہمیت جی انت ادب ءتہا؟

پسو :- ہمنچو کہ مردم ء اہمیت زندگی ءتہا تراہست انت، ہمنچو ادب ءتہا تراہست انت۔ پر چا کہ من ترا پیشتر ء سوال ءتہا گشت ادب برائے
ادب ء ادب برائے زندگی ء۔ کہ من ایشاں گیشیت نہ کنناں ء من گشت نہ کنناں کہ ادب کجام جا گہ ء رسیت چہ زندگی ء جتا بیت، منی جگ ء
انگت ہم اے گپ نہ نشنگ۔ پر چا کہ من وتی ہما گپ ء ہمنچک اوں خاص بزوراں کہ کسے سر پدمہ بیت منی نیت اوں ہمے بہ بیت کسے سر پدمہ
بیت پدا ہم من آئی ء چہ زندگی ء جتا کت نہ کنناں۔

جست :- ادب ءتہا ابہام ء بار و تو چے گشتے؟ چریشی ء ابلاغ ء مسئلہ پیدا بیت؟

پسو :- ابلاغ ء مسئلہ پیدا ابوہگا انت، سک باز پیدا ابوہگا انت ء اے منی خیال ء ادب ء ترقی ءتہا ترا مزنیں کارے کت کنت۔ ہمے ابلاغ کہ
مرچی من ءے سر پد باں واقعی منی دیما بازیں چیز کیت کہ منا پریشان کنت آہانی ابلاغ ء مسئلہ ہست انت کہ ہرچی کسے ء گشتنگ منا پور ہی ء
سر نہ بوہگاناں بلئے اے یک قسمے ء training ء پراسے ء گوازینیت، مہلوک ء راگشوک ء راہم ء وانوک ء راہم۔ دوئیناں چاے
پراس ء گوازینیت ء اے ہر پیم ترند تر بیت منی خیال ءتہا ادب ءتہا ترا فائدہ تر انت۔

جست :- شاعری ء بار و اگشت کہ ابہام شاعری ء سادہ انت ء نثر ء زوری انت؟

پسو :- گپ اش انت کہ ابہام تاں وانوک ء محدود انت یا نشتہ کار ء ہم ہست انت؟ یک چیزے من گشگاں اوں تنی کر ء ء چیز کیت تو آئی ء
مبہم خیال کنئے۔ دگہ سنگتے ء کر ء روت، آئی ء کر ء مبہم نہ انت۔ نوں ابہام ء اے طریقہ ہم ہست انت۔ کہ یک چیزے من گشتنگ پہ من ہم
آئی ء گیشیت نہ کن ءے گڈا منی خیال ء اے بے معنویت انت۔

جست :- تنی جند ء شاعری ء بار و باز وانوک ہمے گپ ء جعت کہ مامیر ء شاعری ء آوڈ ء سر پد نہ بنیں چو کہ اید کہ مردے ء شاعری ء سر پد
بنیں۔

پسو :- من چہ انٹرویو ء پیسر گشگا اتوں کہ شاعری ء قصہ دو مختلفیں چیز انت۔ مہلوک اگاں منی شعر ء تو کا ہما قصہ ء در گجگ لوٹیت یا ہما پور ہیں
روداد ء سر پد بوہگ لوٹیت گڈا منی خیال ء کامیاب نہ بیت پر چا کہ من روداد یا قصہ بیان کنگ نہ لوٹاں شاعری ءتہا ءناں کہ منی وتی نقطہ نظر
ایش انت کہ شریں شاعری رودادے بیان کت کنت۔ شاعری و ہما لہتیں خاصیں جھلکیانی محفوظ کنگ ء نام انت۔ لہتیں خاصیں مارشتی
جھلکیانی محفوظ کنگ ء نام منی خیال ء شاعری انت ء جھلکی ترا کجام صورت ء پوریں تسلسل ء یا پوریں قصہ ء گشت نہ کنت۔ آبقول ساختیات
والہانیک ء، وانوک ء سر ء انت کہ آچینکہ آئی ء چہ عکس گندیت۔

جست :- مئے شاعری ء تہا نوکیں نسل ء سرء عطاء بلائیں اثرے، عطاء اثر ء نوکیں مئے نسل ایشانی بارہانی تئی رائے جی انت؟
 پتو :- عطاء اثر و سک باز انت، من عطاء اثر ء عطاء احسان سر پد ہیں۔ بوت کنت مروچی من اے گپ ء گشگا اوں کہ منی سرء عطاء ہج
 وڈیں اثر نیست انت، ڈکشن ء حوالہ ء یا لہجہ ء حوالہ ء، بوت کنت عظامہ بوتیں من اے رنگ ء شاعری نہ کتگ ات۔ بوت کنت اے فرق بہ
 بوتیں پر چا کہ من وانگ شروع کتگ تہ عطاء یمیں مردے موجود انت ء وتی ایڈوانس شکل ء موجود بوتگ پر چا کہ من اردو ادب ونگ ء
 بلوچی ء عطاء ونگ، منانہ لگت کہ بلوچی ادب کجام جاگہ یے چہ اردو ادب ء پشت ء پشت کپتگ۔ شاعری ء حوالہ ء۔ اے ہاتر اعطاء اثر و
 کپگی انت چیزے وھد ء انگت دیما روت۔ دانکہ عطاء قد ء مردے پیدا نہ بیت تئی ادب ء تو کا ہما کہ عطاء اثر ء ہمارنگ ء روٹ ء چنچ بہ
 کنت، داں ہماروچ ء منی خیال ء عطاء اثر مانیت۔

جست :- عطاء اثر ء ختم کنگ ء ہاتر اے ضروری انت کہ عطاء اثر Adapt کنگ بہ بیت؟
 پتو :- ناں! عطاء اثر ہمے پلاننگ ء طور ء Adapt کنگ یا لیل دیگ، زورگ من سر پد ناں کہ یک شاعرے چوں پلاننگ کنت کہ من کئی اثر
 ء بزور اں تئی ء یلہ بدیاں یعنی من سر پد ناں کہ من اے پلان نہ کتگ کہ من کئی رنگ ء شاعری کناں یا مروچی مناسید ہاشمی ء رنگ ء غزلے
 نویسگی انت یا مروچی عطاء شاد ء رنگ ء نظمے نوشتہ کنگی انت منی خیال ء منا شعر اے موقع ء نہ دنت۔
 جست :- ادب ء تو کا پلاننگ ء بارہاتی رائے جی انت؟ تو ایشی ء رد کئے؟

پتو :- ناں ادب ء در اھیں شعبہ ہانی ہاتر امن ایشی ء رد کناں۔
 جست :- ہمے شعبہ ہانی بار و تو چیزے گشے؟ آ کجام انت؟
 پتو :- تحقیق ء خالص ادبی کاراں ادب ء زمرہ ء شمار بنت ء Total پلاننگ ء سرء بنت۔ آؤدا کہ تو پلاننگ ء کش ءے آ کار پشت نہ
 کپیت۔ ادب ء تاریخ انت Total پلاننگ ء سرء بیت آؤدا کتگ نہ بیت۔ نوں گپ کپیت انت فکشن یا شاعری ء۔ ہما کہ تئی خیال انت
 تئی تخلیق انت آئی ء دست گرگ ء ہاتر اپلاننگ منی خیال ء بوت نہ کنت۔ ہما کہ تئی گشگ ء مغز انت تو چے گشگ لوٹے وتی شاعری ء تو کا یا
 فکشن ء تہا، آئی ء ہاتر امنی خیال ء پلاننگ ء ہج عمل دخل نیست انت.....

جست :- ء باید انت مہ بیت۔۔
 پتو :- باید انت مہ بیت پر چا کہ تخلیق ء پلاننگ دو مختلف چیز انت۔ یعنی یکے ایش انت اضطراری بیت۔ پلاننگ ء حساب ء ایجاد بوت کنت
 تخلیق بوت نہ کنت، ایجاد ء تخلیق ء ہمے فرق انت اے پلاننگ ء ادب ء فرق انت۔
 جست :- منیر ادا لفظ پلاننگ ء چند ء بہ گش کہ تو پلاننگ ء چہ مطلب چے زور گائے؟
 پتو :- پلاننگ ایش کہ من اے کار کنگی انت من ایشی ء کجاں روٹ ء کناں پہ من آسانی بیت من ایشی ء چوں تخلیق کت کناں، چوں گشت
 کناں، منی خیال ء پلاننگ ء من ہمے سر پد بوہگا اوں، منصوبہ بندی۔

جست :- عطاء نام ء گرنٹ کہ عطاء غزل کر ء بوتگ انت آوار وارمٹ بوتگ انت۔ دگہ شاعرانی نام ء گرنٹ کہ آہاں کہ شعرا تلگ آہمارنگ ء
 شنگ نہ بوتگ بلکیں یک پراس ء تو پلاننگ ء بہرے گوشت کئے؟

پسو:- بالکل! اے پلاننگ ۽ بہرے نہ انت بلکین Total پلاننگ ۽ جندانت۔ من گشاں ادب ۽ تہا بیدانت ایثی ۽ گنجائش مہ بیت۔
جست:- گڈ اعطاء ۽ یمیں بلائیں شاعرے ۽ اے کارکنگ؟

پسو:- من و زاناں ایثی ۽ صداقت جینکر انت، ہمے گپ ۽ صداقت جی انت۔ منی کر ۽ ایثی ۽ ثبوت و نیست انت، اگاں عطاء ۽ کنگ ہم
چے سر پد بوتگ کنگ ۽ ۽ آئی ۽ آسر آئی ۽ چے پیش دانشک۔ پرچا کہ عطاء ۽ اگاں پلاننگ کنگ آئی ہما اولی رند ۽ نبشتہ کنگیں شعر کجام
انت، آہانی فرق و ت ماں و ت ۽ جی انت۔ چہ اے دراہیں چیزاں پد ظاہر بیت ۽ منی خیال ۽ اگاں کنگ ۽ گڈ اعطاء ۽ سر ۽ منی اثر کپنگ
مثبت نہ کپنگ۔

جست:- شاعری ۽ تو کا آمد ۽ بارہائی رائے جی انت؟

پسو:- آمد ایثی انت کہ من و زاناں کہ آمد چوں بیت، مطلب گیشینگ و ایثی ۽ گران انت کہ من نشنگوں، یک مصرعہ یے منی ذہن ۽ انتگ
کہ اے نویسی انت، من آنویتگ، آئی ۽ چہ پد دومی مصرعہ یے انتگ من آنبشتہ کنگ۔ نوں ایثی ۽ و من تراگشت نہ کنناں کہ چہ کجاکیت
کجام رنگ ۽ کیت انت، ایثی ۽ وضاحت کے مشکل انت۔

جست:- تئی کر ۽ آمد یا تلکیں شعر پد امٹ نہ بوتگ کدی؟

پسو:- ناں، باز کم بوتگ کہ من کدی کدی انچو نویسگا بوتگوں یک لفظ ۽ متفق نہ بوتگوں کہ اے لفظ ادا انتگ منی خیال غیر شاعرانہ انت یا ہما
شعر ۽ مجموعی جمالیات ۽ متاثر کنگ انت آ من ایرتگ بلکن چہ ماہ یے ۽ رند ہم چارنگ مٹ کنگ۔ بلے اے شاز و نادر۔ انچیں یک لفظ کہ ترا
ہما و ہد ۽ ہم لکیت کہ ادا فٹ نیارنگ انت۔ تاں اینکر من ہم کنگ۔

جست:- یک نوکیں بختے مئے کر ۽ بیزگ انت اے ٹیکنیک یا نوکیں تہر چو کہ غزل معری نویسگ بوہگا انت آزات غزل نبشتہ بوہگا انت۔
یا بلوچی ۽ تو کا ہانیکو ۽ تجربہ بوتگ یا سانیٹ ۽ تجربہ انت اے وڈیں تیکنیکی چیزے ۽ شاعرے باید سر پد بہ بیت، نوں شاعری بکت یا بید چہ
ایشاں شاعری بکت؟

پسو:- اگاں تو بنیادی چیز تخلیق ۽ زور ۽ گڈ منی خیال ۽ ایشانی بلد بوہگ ضروری نہ انت، مطلب بچ شاعرے ۽ راوی تخلیق ۽ پیش کنگ ۽
حاضر خاصیں صفے ۽ ضرورت نہ انت پرچا کہ من اگاں غزل ۽ سر پد نیاں منی سر ۽ شعر و غزل ۽ صورت ۽ نیت انت۔ یا من انگریزی زبان ۽
زاناں منا انگریزی شعر چون کیت۔ سیدھا سیدھا نئیں ہبرے۔ چہ ہر قالب ۽ ہما چیز درکیت انت۔ نوں ہاں یک مردے گیشتر
زانت۔ زانگ و سکیں شریں چیزے۔ بلے منی خیال ۽ تخلیق ۽ ہاتر اے ضروری نہ انت کہ مردم معرا ہم بہ نویسیٹ سانیٹ ہم بہ نویسیٹ۔
اے چیز ضروری نہ انت ایثی ۽ ہاتر۔ ہاں اگا سانیٹ ۽ فارم ۽ چیزے آنگا انت تو سانیٹ ۽ فارم ۽ واقف ۽ ترا آسانی انت آئی سر ۽
نویسگ۔ یا نظم معری ۽ صورت ۽ آہگا انت ۽ ترا آئی ۽ سر ادر رس ہست تو وتی گپ ۽ گوں خوبصورتی ۽ جت کئے گیشتر آسانی ۽ جت کئے۔

جست:- گڈ اے شاعر و تارا Repeat نہ کت؟ مثال ۽ صورت ۽ نوکیں چیز دات کت ادب ۽ را؟

پسو:- یک تہرے ۽ تہا؟

پسو:- یکیں تہرے تہا ناں بلکین ہما تہراں نبشتہ کنگا انت آچہ ہما تہراں سر پد انت یا ناں کہ ہما تہرانی تہا چونیں نوکیں چیز انتگ انت۔ مثال ۽

ہبرء غزل انت، اگاں تو زانئے کہ غزل ءتہا نوکیں تجربہ بوہگا انت بلکیں چہ آئی سبب ءتو شترتر عبثہ کت کئے۔
 پتو:۔ ھو، زانگ و شریں چیزے بلئے تو کہ گشئے ھما گپ ءگشگ ءھاترا اے چیز آئی ءرا ضروری نہ انت۔ من گشاں ضروری نہ انت۔ تاں
 اے ھدء من گشاں ضروری نہ انت کہ آوت آزات غزل زبردستی بہ سکھیت، اے آئی ءھاترا ضروری نہ انت ھاں اگاں زانت گڈا آئی ء
 فائدہ رسیت۔

جست:۔ ادب ءھاترا اے چیز ضروری انت یا ناں کہ اے چیز بیا انت آئی ءتہا؟
 پتو:۔ ضروری انت۔

جست:۔ بلے شاعر کہ آئی ءتہا نوشتہ نہ کت گڈا آچوں ادب ءتہا کیت؟
 پتو:۔ ضروری و اے نہ انت کہ ھما یکیں شاعر عبثہ نہ کت دراہ مہ کت۔
 جست:۔ تو بہ نویس ءے؟

پتو:۔ ھو منا ہر صفء متاثر کتگ من آوتی کتگ۔
 جست:۔ وانگ چچو ضروری انت یک ادب ءھاترا، من بلائیں ادب ءگپ ءاول یک فردی تخلیق ءگپ ءنہ اول۔ تو چے گش ءے ایشی ء
 بارھا؟

پتو:۔ مرچی زندگ بوہگ ءھاترا چہ درستاں مستریں ضرورت وانگ بیک انت۔ ءادب ءھم تو چہ زندگی ءکش ات نہ کن ءے۔ ادب چہ
 زندگی ءچیزے حاصل کنگ ءآئی ءپیش کنگ ءنام انت وھد یکہ زندگ بوہگ ءھاترا ضروری انت تو ادب ءھاترا ھم وانگ ضروری
 انت زانگ سک باز ضروری انت۔ بلے تخلیق وانگ ءحتاج نہ انت۔
 جست:۔ اچا منیر پلاننگ ءنیمگا پداکایاں تو یک شعر ءگشگ ات مستزاد غزلے۔
 ماسنگ ءدور دانگ زہیرانی درائیں بانزل وائر دو برگران انت

اے شعر ءصنف مستزاد غزل انت۔ یک غزلے ءسے غزل ھست انت۔ آیا اے شعر ءنویسگ ءوھد ءپلاننگ ہیچ وڑیں نہ کتگ؟
 پتو:۔ اناں، من انچو کہ وتی کتاب ءتہا وضاحت کتگ ات کہ شمس ءدیوان ءتہا منی دیما مستزاد غزل گوشتگ ات اولی رندا، من دیست تو
 اے صنف مناسک باز دوست بوت، پدا من وت آشری ءسر ءاوجتا کتگ ھم وتگ کہ یکیں غزل دراصل سے غزل انت بیک وقت۔ اے
 صنف ءمنی شعور ءتہا جا گہہ کتگ، منادوست بوتگ انچو attract ءے کتگ کہ یک روچے انا گہ مان اتلگ ھمے شعر۔ مطلب ایشی ءمطلع
 ءاولی مصرعہ منا انچو ت سراوت اتلگ کہ آئی ءتہا منی ہیچ قسم ءپلاننگ ہیچ قسم ءجھد شامل نہ انت۔

جست:۔ گام ءتہا یک بیانے اتلگ ات ثار یوسف ءکہ شاعری سرجم ءلا شعور ءسبب ءانت، لا شعوری عملے اے بارھا تو چے گشئے؟
 پتو:۔ نی ادا شاعر ءراچہ وتی شعور ءدستبردار بیک کپیت۔ آئی ءگشگ ءمطلب ھمیش انت۔ شعر گشگ ءوھد ءمنی خیال ءمن وتی پورا
 شعور ءتہا شعور بیباں۔

جست:۔ مطلب ایش انت کہ تو لا شعور ءگپ ءنہ من ءے؟

پتو:۔ اناں، دانکہ ترا شعور گون انت، ترا الاشور ۽ مکک گرگ ۽ ضرورت چي انت۔ اولي خبر و ايش انت مني لاشعور ہر ہا چیزے کے مني شعور ۽ حوالہ ۽ کنت آہاں من بحیثیت شعرے یا تخلیقے دیما کاراں۔ نوں من وتي شعور ۽ بزوراں ۽ لاشعور ۽ دست ۽ بدیاں، من ۽ چے معلوم من چے گشگا اوں۔ ہا حوالہ ۽ منا معلوم نہ انت من چے گشگا اوں، اودا ادب ناں بلکیں ابلاغ ۽ جند ہم ختم بیت۔ ہر وڑیں گپ ۽ تارا دود ۽ سدیت کہ اودا لاشعور لاشعور ۽ حوالہ ۽ بیت ۽ مناپورا معلوم انت کہ من چے گشگا اوں۔ من پورا سر پداوں کہ من چے گشگ لوٹاں، مہلوک چہ من چے سر پداوہگا انت ۽ من کہ اے شعر ۽ نبشتہ کنگا اوں ایشی ۽ چنکہ فیصد مردم سر پداوت کن انت، منا اے نویسگ ۽ وھد ۽ ایشی ۽ ہم سما انت۔

جست:۔ منیر صاحب، چہ ڈن ۽ براں چہ مغرب ۽ انگلیں ادبی تحریکاں مئے زبان ۽ رائے ادب ۽ را چے حد ۽ متاثر کنگ۔ چو کہ جدیدیت ۽ تحریک بوتگ ۽ انوں ساختیات ۽ تحریک انت آئی ۽ اردو ادب ۽ را ۽ پدا اردو ۽ وسیلہ ۽ مئے بلوچی ۽ را چے حد ۽ اثر مندر کنگ؟

پتو:۔ چو کہ منی فہم ۽ حسن انت اے تحریکاں اردو ادب ۽ را و سک باز نقصان داتگ۔ خاص جدیدیت ۽۔ اردو شاعری ۽ حوالہ ۽ من اے گپ ۽ گشاں۔ نثر ۽ را بلا شک فائدہ لے داتگ ۽ پے بلوچی نثر ۽ ہم فائدہ مند بوت کنت اے تحریک ۽ جند جدیدیت ۽ ساختیات ۽ تعلق انت، من سر پداوہاں کہ ساختیات ۽ ادب ۽ ہا ترا تنکسین بلاھیں زہے جنگ۔ منی جند و آئی کثری بیوشن ۽ اینکہ منگ ۽ تیار نہ انت۔ ساختیات ۽ مسترین ہبر کہ کنگ کہ آصرف قاری ۽ را ادب ۽ بہر بوھگ ۽ یک جوازے داتگ۔ ۽ سکین شریں کارے کہ قاری ۽ را ادیب ۽ گوں Interlink کنگ، آئی ۽ یکیں رویہ منادوست بیت بلئے آئی ۽ ہم آخری حد ۽ بُرنگ کہ اینچونہ انت، مبالغہ ۽ حد ۽ سر کنگ۔ چہ آئی ۽ ابید منی خیال ۽ ساختیات ۽ ادب ۽ ہا ترا چچ قسمیں زہے نہ جنگ۔ ۽ جدیدیت دراصل مغربی مزاج ۽ مغربی رویہ ۽ را مشرق ۽ سر ۽ مسلط کنگ ۽ یک کوششے ۽ ہاں اردو ادب ۽ حد ۽ مہلوک کامیاب انت ۽ نوں چہ اردو ۽ رند بلوچی ۽ سر ایشی ۽ کجام اثر کپنت گشت نہ کناں کہ ماوتی مزاجاں وتی رویہ آں بر جاداشت کنیں یا ہمے ہا را مارا بارت گوں۔

جست:۔ اردو ۽ بلکیں ہمے ہا ترا کامیاب انت کہ اردو سک مزینں زبانے ۽ بلوچی کسانیں زبانے؟

پتو:۔ ناں اصل ۽ گپ واھگ بیگ انت، بلکیں اردو والا ترقی ۽ گیشتر واھگدار انت۔ ۽ آیان ۽ ترقی چہ کجاں نظر آئیگا انت؟ صرف اردو نہ انت مئے جنوبی ایشیاء ۽ پوریں چم سک انت پے مغرب ۽ کہ ہر ترقی یے بوھگی انت چہودا آھگی انت۔ گڈا پر چا زوت زوت حاصل کنگ ۽ خاطر ۽ وت دو گام دیما نہ کنزایں۔ مہلوک ۽ مطمع نظر صرف ۽ صرف حصول ترقی انت کہ آئی ۽ تہا ادب ہم کار مرز بوھگا انت۔

جست:۔ ماچہ وتی روایتاں چہ حد ۽ دوراں۔ مطلب بلوچی ادب ۽ حوالہ ۽ کہ مئے روایت ہست انت۔ شعرانی حوالہ ۽ ٹیکنیکانی حوالہ ۽ نوکیں فارم آھگ ۽ انت چہ ڈن ۽، تو ادا مارا وایتان ۽ یلہ داتگ یا کہ ناں انگت مارا وتی روایت گون انت؟

پتو:۔ روایت۔ ما عطا شاد ۽ کائیں مئے روایت مضبوط تر بوتکت کمزور تر نہ بوتکت۔ ۽ چہ عطا شاد ۽ رند کہ مئے نسل کثیت انت ادا البت منا ہمے اثر گندگ آھگ ۽ انت کہ ماوتی روایتانی قربانی دیگ ۽ بالکل تیاریں۔ روایت و نہ پر شنگ انت انگت۔

جست:۔ ایشی ۽ سر ۽ چیزے لکش کہ ما نبشتہ پر چا کنیں یا منیر مومن پر چا نبشتہ کنت، ایشی ۽ جوازے ہست انت، نیست انت؟

پتو:۔ نبشتہ کنگ ۽ مسترین جواز و نبشتہ کنگ ۽ جند انت۔ چہ مسترین جواز منی کر ۽ نیست انت۔

جست:۔ ہیج نیست؟

پتو:- جد و مستریں اناں۔

جست:- منیر! عطا شاد کہ بوتگ آئی اسلوب آئی ڈکشن، آئی عوتی رنگے بوتگ جتاہیں اسٹائلے بوتگ بلئے سید ہاشمی ء اسلوب کہ بوتگ آئی ء راتینگا گیشینگ نہ بوتگ، سید ء ڈکشن چونیں ڈکشنے بوتگ، سید ء اسلوب غزلانی چون بوتگ۔ اے بارہائی خیال چی انت۔
پتو:- سید ء نویسگ ء ڈکشنے و ہست انت کہ آئی عوتی انت ء سید ء اسلوب من ندیتگ کہ کسے ء Touch کنگ۔ داں کہ روج مرچیک ء مناہج شاعرے ء تھا سید ء اسلوب گندگ ء نیت۔ اے ہا ترا منی خیال ء سید ء شاعری ء تھا ہم گوں نثر ء سک باز نیک انت۔ ہج شاعر ء آئی ء رند گیری نہ کنگ۔ یا کت نہ کنگ، بہر حال من گندگ ء اوں، البت سید ء اسلوبے یا ڈکشنے و ہست انت کہ آئی جندینگ انت۔

جست:- بلئے انچو کہ گشت انوں کہ مئے نوکیں نسل یک حدے ء داں دہ سال ء بگندے عطا شاد ء اثر ء دراتک مہ کنت بلئے سید ء ڈکشن یا اسلوب بوتگ آئی سبب چی انت کہ آئی ء ہج وڑیں اثراتے آدور ء شاعرانی سرانہ بوتگ؟
پتو:- منی خیال ء عطا ء اوسید ء Compare کنگ و ت چو شریں ہبرے نہ انت۔ عطا جتاہیں ہیثیت ء شاعرے، عطا ء مسئلہ دگر انت عطا ء گشگ ء راہبند مختلف انت ء سید ہاشمی ء عوتی مسئلہ انت ء آئی عوتی گشگ ء راہبندے۔ آہانی Presentation ء تھا منچو باز فرق انت کہ عطا شاد پورا تئی تھا جا گہ کت کنت۔ وھد یکہ سید ہاشمی و تارا و تئی ادب ء دست ء دیگ ء تیار نہ انت۔ سید ہاشمی ء مستریں گپ ایش انت کہ آہے چیز ء کہ ہشتہ کنگا انت آیشی ء حوالہ بوھگ نہ لوٹیت بلکیں آئی ء عوتی حوالہ کنگ لوٹیت آئی ء تھا ہا سپردگی کہ یک ادیبے یا شاعرے ء تھا بوھگ لوٹیت، آئی ء تھا ایچو نیست انت۔ آئی ء انا باز مضبوط انت کہ گوں یک ادیبے ء اے انا منچ نہ کنت۔ ء عطا شاد ء مسئلہ ایش انت کہ عطا چو و تئی انا ء دستبردار انت ء مکمل و تئی فن ء حوالہ انت اے ہا ترا عطا گیشتر Adapt بوت کنت گیشتر جا گہ کت کنت مہلوک ء تھا۔ سید ہاشمی ایچو جا گہ کت نہ کنت۔

جست:- سید ء سر از بان سک حاوی نہ انت؟ اے ہا ترا کہ آئی ء لسانیات ء سر اسک باز کار کنگ لفظانی پٹ ء پول کنگ؟
پتو:- ھو، اے ہست انت کہ سید ہاشمی ء مستریں مقصد زبان ء ترقی بوتگ۔ آئی ء چار انگ کہ کجام نیمگ ء کجام جا گہ ء من زبان ء خدمت گیشتر کت کناں بلئے منی خیال ء بحیثیت شاعر من یک شعرے ہشتہ کنگا اوں آوھد ء منی ذہن ء و اے ہبر مہ بیت کہ من زبان ء خدمت کنگا اوں۔ اگر ناں من ایمان داری ء گوں شعر ہشتہ کت نہ کناں ء یک شاعرے گاں اے خیال کنت کہ من اے شعرے ہشتہ کناں چہ ایشی ء پد منی زبان ء سر ء کجام اثر رکیت منی قوم ادبی صورت ء چٹکس ترقی یافتہ بیت، منی خیال ء آ شعر ہشتہ کت نہ کنت۔
جست:- ادب ء تھا نظریہ ء چچو منوک ء؟

پتو:- ادب ء تھا من نظریہ ء منوک نیاں۔ منی خیال ء ادب یک آزاتیں چیزے آئی ء را کجام ہم نظریہ یے ء پابند کنگ ادب ء را محدود کنگ انت یا آئی ء را چو و تئی نارمل زندگی ء دوردارگ انت۔ ادب ء نظریہ دو مختلفیں چیز انت۔
جست:- ساری ء گپ بوھگا ات، ادب برائے ادب ء ادب برائے زندگی ء ہمے حوالہ ء پاکستان ء تھا ماتحریکاں گندایں ”انجمن ترقی پسند مصنفین“ ء آئی ء مخالفت ء ”حلقہ ارباب زوق“ کہ بوتگ، آہاں (اے تحریکاں) وڑے ناں وڑے ء ادب ء خدمت کنگ۔ بلوچی ء تھا

ایشانی اثر چہدء اتلگ انت؟ یا بلوچی ادب ء سرء ایشانی اثر چہدء کپتگ انت؟
 پتو:۔ بلوچی ء تہا ہما و ہدء کہ ”حلقہ ارباب ذوق“ ء ”انجمن ترقی پسند مصنفین“ ء تحریک چلگا بوتگ انت۔ آوہدی ء اتلگ انت، تنی کزء
 گل خان نصیر ء شاعری ء صورت ء اکبر بارکزئی ء شاعری ء صورت ء تنی کزء آہانی reflection ء بوتگ۔ مرچی آوہم موجود نہ انت
 اے ہا تر اترا وتی کزء ہم گندگ نیا انت۔ مروچی کہ ہر سرء پڑے بوہگا انت بقول شاجد یدیت، ساختیات ء پس ساختیات ء لحاظ ء بوہگا
 انت۔ آہاں مہلوک ء وتی دست مان کتگ۔

جست:۔ مئے بلوچی ء ہما ٹوہنیں مزنیں کلمہ کار بوتگ انت، آہانی گیشتر ضرورت انت آہاں باید انت گیشتر نبشتہ بہ کتیں۔ آہاں یک اسٹچے ء
 اتک ء پداکار ء رالیدات ء شت انت ایشانی نزوری تنی خیال ء چے بوت کت؟
 پتو:۔ مطلب کجام کجام مزنیں کلمہ کاراں گشے؟

جست:۔ مثلاً امان اللہ گچی صاحب بوتگ یا غفار ندیم یا صورت خان مری یا حکیم بلوچ انت۔
 پتو:۔ نوں مستریں مسئلہ ایش انت کہ آہاں ہما و ہدء کہ نبشتہ کتگ آہاں ء کجام چیز ء نبشتہ کتگ پر ماتگ۔ مستریں مسئلہ و منی خیال ء اے پیدا
 بیت کہ آہانی ہما مسئلہ چے بوتگ کہ آہاں نبشتہ کتگ ء مرچی بلکس ہما مسئلہ موجود نہ انت، دگہ چیز من سرپد بوت نہ کناں کہ یک کل وقتی ادبیے
 چوں چادب ء Cut بوت کت۔ سوائے ایشی ء کہ آئی ء یک ضرورتے ء خاترا نویتگ۔

جست:۔ مئے شاعر مدام ہمے گپ ء جفت کہ ماوانوک ہم وت انت، نبشتہ کنوک ہم وت انت، گوش داروک ہم وت انت، ایشی ء سوب چی
 انت۔ کجام بنیاد ء اے گپ ء جفت؟

پتو:۔ اے گپ ء و من زاناں چہ بنیاد ء جفت ءے پر چا کہ من شعرے نبشتہ کناں گڈا من ہمے سرپد ہاں کہ دو مردم ءے و انیت۔ یک مردے
 سرپد بیت انت منی توقع کم از کم ہمیش انت۔ اگاں من بزاناں کہ منی شعر ء کس گوش نہ داریت پر بندگ ء بلکیں من پر بندان ءے بلئے
 چاپ ءے نہ کنا نیاں۔ من کہ وتی شعراں چاپ کنا نینگ ء اوں گڈا ایشی ء مطلب ایش انت کہ منا ءے توقع ہست انت کہ دو مردم ءے
 و انیت۔ ءا مردم کہ وتی شعراں وت گوش دار انت، منی سمجگ ء نیا انت۔

جست:۔ بلوچی رسالہ کہ در آریگا انت، انوں فوٹو کا پی ء شکل ء ہم آریگا انت۔ یا ”لبر انک“ انت، ”بلوچی“ انت ادب ء تہا ایشانی حیثیت یا
 کردار ء توچوں گندے؟

پتو:۔ مئے ادب کہ ہما پوزیشن ء انوں ہست انت ایشی ء تہا ایشانی کردار ءے و بالکل مستقبل ء شمار کتگ بہ بیت ء شریں چماں چارگ ہم بہ
 بیت منی خیال ء بلوچی ء انوں ضرورت انت کار کتگ ء۔ آکجام سمت ء، فوٹو اسٹیٹ ء شکل ء بیت یا پینڈرائٹنگ ء شکل ء بیت باید انت مردم
 چہ نہ کتگ ء و شتر تر انت کہ چیزے بکت۔ ءاے خرابی ہم پیدا کت لکتیں۔ بلئے اے خرابی انچو باز نہ انت کہ تو ایشانی شریاں قربان کت
 بکن ءے۔ من گشاں مہلوک باید انت اے وڑیں کار بہ کت اگاں کسے کت کت۔

جست:۔ ادبی تنظیمانی کردار ء بارہائی ہیال چی انت؟
 پتو:۔ ادبی تنظیم من سرپد ہاں کہ اور بجنل ادب ء سرء بچ قسم ء اثر دؤر دات نہ کت۔ ہاں ادب ء گیش کت کت۔ پر یزنٹ کت کن انت۔

ہرچی کہ تخلیقہ دیمہ آؤرت کن اُنت اے لحاظ ایشانی اہمیت ہست اُنت۔ باقی چہ ادبی تنظیمیں اے امیت کشک کہ آادیب جوڑ کنت منی خیال اہنچائیں گئے۔ آادیب جوڑ کنت نہ کنت اُناں ادب پیدا کنت، اگاں ادبے موجود بہ بیت تو اے لحاظ آہانی یک اہمیت بیت۔ جُست:۔ مئے زبان اہمے چارائیں پنچیں ادبی تنظیم یا ادارہ ہست اُنت۔ ادب اے دیمہ برگ ایشانی رول چہ حد اہست اُنت۔ تو چہ ایشاں مطمئن اے؟

پسو:۔ اناں، منی خیال ایشانی رول ناکافی اُنت۔ باید اُنت اے وتی ہما اعتبار یا ساکھ اے بر جادارگ اے کارکن اُنت۔ اگاں آہاں وتی گل تنظیم دارگی اُنت۔ اگاں ناں تنظیم یا ادارہ اے بوگ اے ضرورت نہ اُنت۔ سوائے بلوچی اکیڈمی اے جند اے کہ کوہن ترس ادارہ اُنت۔ آئی کریڈٹ اے لھتیں کار ہست اُنت۔ چیزے شرع چیزے نیم بندگ، باقی انوں ادا بلوچستان اکیڈمی اُنت یا فاضل اکیڈمی اُنت۔ ایشانی کریڈٹ اے منا چوٹیں کارے گندگ اے نیت کہ چہ اینچو سالان قائم اُنت۔ ہر ماہ بقول شہا ایشانی دیوان بنت ایشانی کارچی اُنت بغیر ہما ماہانہ مشاعرہاں دگہ چوٹیں چیزے منی نظر اے نہ گوستگ۔

جُست:۔ یک شاعر اے ہا تر اوتی کلاسیک اے وانگ چہ ضروری اُنت؟
پسو:۔ سک باز ضروری اُنت۔

جُست:۔ دگہ گئے کہ مئے کلاسیک اے جند تیز گات کلیئر نہ اُنت۔ جاگہ یے فاضل اے شعر دگہ وڑ اُنت جاگہ یے دگہ وڑ اُنت۔
پسو:۔ کلاسیک تو چہ بازورگ اے، کلاسیک اے تہا باز چیز کیت۔ کلاسیک ایوک اے صنف یا تہر اے نام نہ اُنت، کلاسیک اے تہا تہی قومی رویہ ہم کیت کہ شعرچی یے تہی کر اے بحیثیت اے قوم بلوچ اے کر اے شعرچی یے آہم موجود بیگ لوٹ ایت۔ نوں من اے تو کلاسیک اے زوراں کہ نظم معری کہ ما گشتک بلوچی کلاسیک اُنت۔ یکے کش ایت کہ نامقی نظم اُنت کہ آئی اے تہا قافیہ بتدرج آیان کنت ہچ جاگہ قافیہ پرشیت۔ یک طریقہ یے ایش اُنت۔ اے منی خیال دورانی فرق اُنت۔ اے بلوچی اے تہر کہ ہست اُنت اصل ہما نظم معری اُنت ہما کہ مارا چا کر اے نام اے، شے مرید اے نام اے مہناز اے نام اے کسے نام اے دست کپیت آہانی تہا۔ ملا فاضل زئی ورنہ پیداوار اُنت آہاں خبر نہ اُنت کجام اثر اے نظم اے رویہ بہر حال بدل کنگ ہما کہ بلوچی کلاسیکل نظم اے Shape بوتگ آملایانی دور اے بدل بوتگ۔ مرچی و نظم معری پشت کپنگ وتی اصلی صورت اے غناں ملایانی دور اے نظم۔

جُست:۔ مئے بلوچی ادب اے تو کا صاحب اسلوبیں مردم سک کم اُنت۔ عطا اے یک نسلے زدگ کنگ، سید اے ہم وتی وھد اے ایشی اے سبب چی اُنت؟

پسو:۔ اصل اے ایش اُنت کہ من بحیثیت وانوک یا قاری چہ Trained آں۔ تو گشتے اسلوب اے واہند کم اُنت۔ آیا من اے تو اسلوب اے ہچہ آؤرت ہم کناں؟ کئے گشتیت اسلوب کم اُنت۔ اسلوب ہر کس اے راہست اُنت۔ ہر کس اے مطلب ہما مردم کہ آیان اے تہی کر اے نامے ہست اُنت۔ بشیر بیدار اے اسلوب نیست؟ یا عطا اے اسلوب نیست؟ سید ظہور شاہ اے اسلوب نیست مبارک قاضی اے اسلوب نیست؟ انوں تہی کر اے وچندے نام اُنت غنامانی تہا ہر کس اے راوتا اسلوب ہست اُنت۔ ہاں من بحیثیت قاری اسلوبانی فرق اے زانت نہ کناں آ منی میار اُنت۔ منی قاری اینچوٹر بینڈ نہ اُنت کہ اسلوب بے در گیتک بہ کنت۔

جُست :- رسم الخط ۽ نام ۽ گرگ ۽ بازيں جيڙهه ديما ڪاينٽ بلائیں ڪوڪار پادڪاينٽ، آيا توڳش رسم الخط ۽ اصل جيڙهه ڇي انت - لهڻي گُشت رومن به بيت هڻين عربي ۽ واڳ دار انت - ايشي ۽ حل ڇي انت؟

پڻو :- روم الخط ولجهه ڇي انت ڪه بيد ڇي آئي ۽ توکي لفظ بهشت ڪت نه کن ۽ - اے بلوچي ۽ زانا خوش قسمتي انت يا بد قسمتي ڪه آئي ۽ راسم الخط نيست ۽ مهلوڪ دهر ۽ ادهر ۽ ادب تخليق کنڳا انت - رسم الخط هر ڪي زباني ۽ هاتر اضوري انت - من انون هم ۽ لبر ۽ وت ڪي رنگ ۽ نوبياں، بانداهم ۽ لبر ۽ دگر رنگ ۽ بهشت ڪنن ۽ دومي مردم منا گشت هم نه ڪت ڪه تو غلط نويسگ ۽ ۽ حالانڪه من غلط نويسگا اوڻ بلڻي مني ميار هم نه انت ڪه مني ڪر ۽ مقرر رين رسم الخط نيست، ٽڪلين بهشت رهيند ۽ نيست ۽ اے سوائے مني نالائقي ۽ نالائي ۽ دگر ڇي نه انت، ايشي ۽ هاتر بايد انت انچو ڪه ادار هاني نام گرگ بوتگ، اداره بايد انت چوئين ڪار ۽ به کن انت - اے ادرباني ڪار انت ڪي مرد ۽ ڪار نه انت ايشي ۽ هاتر اپوراڻي ۽ ضرورت انت ۽ هما ڪه اے ڪار ڪت کن انت آباد انت زوتاں ڇي زوت اے ڪار ۽ کن انت - رسم الخط ۽ بوڳ سک ضروري انت -

جُست :- انون يورپ ۽ (مئي ۲۰۰۰ء) ڪي ڪانفرنس بوتگ ات - بلوچ ادبياني شاعري ۽ گيشتر هما مرداني ڪه ڏن ۽ آباد انت ۽ ايشاں وتي هم ڪانفرنس ۽ فيصله ڪنگ ڪه ما آبلوچي ۽ رومن رسم الخط ۽ اختيار ڪنن ۽ اے سلسله آهاں ڪيئي ۽ ڇو ڏنگ ڪه آڪورس ۽ ڪتاباں اڏنت - توپه بلوچي ۽ رومن خط ۽ داں ڇهه ۽ فائده مند سر پڌر ۽؟

پڻو :- من ۽ اگاں Choice ڊيگ به بيت ڪه رومن رسم الخط يا موجود نين رسم الخط گڏ من گُشاں مناهستين خط دوست تربيت بلڻي اگاں ڇي هل نيست انت ۽ موجود نين رسم الخط مهلوڪ په وٽا ڪي ٽڪلين خط چوائس ڪت نه ڪت - رومن لاچار ۽ ۽ ترازورگ ڪپيت - نه بوڳ ۽ من گُشاں رومن شر تر انت، بلڻي اگهه تو منا چوئس ڏيڻ گڏ رومن مناد دوست نه بيت منا وتي رسم الخط دوست تربيت - من گُشاں بايد انت ڪه هميشه ۽ ته ترميم ۽ گيشي به ڪت ۽ ايشي ۽ را ڪي شرين شڪله بدينت -

جُست :- ڪي دگر بلائیں جُست ايش انت ڪه دنيا ۽ درائين زبان هلاس بنت ۽ ڇي ۽ صدي ۽ رند تهنا انگريزي زبان پشت ڪپيت، زباني درميان ۽ هم مقابله ڪه بيت ايشي ۽ ته توبلوچي زبان ۽ عاقبت ۽ چوڻ گند ۽؟

پڻو :- مني انداز ۽ ايش انت ڪه اگاں بلوچي زبان ۽ راگار بوڳي ات گڏ اچي مري ۽ ڇي باز پيرگار بوتگ ات - مني خيال ۽ بلوچي زبان ۽ وتي هلاس بوڳ ۽ امڪان ختم ڪنگ - مني وتي نقطه نگاه هميشه انت ڪه بلوچي زبان، ناں بلڪين انون هر زباني ڪه موجود انت ايشاني ته تانچ زباني ڪار نه بيت مريگين دور ۽ ته - هاں انگريزي ۽ تسلط هست انت مستر زباني انت ٽيڪنالوجي ۽ ديما انت - درائين شعبه ۽ دست ۽ انت آئي ۽ سر پرستي و منگ ڪپيت - بلڻي انوگين زبان ڪه موجود انت انون ڪار نه بنت هر زباني ۽ ڪه ڪار بوڳي ات آهادر ۽ ڪار بوتگ ۽ اے دور زباني ڪارنگ ۽ دور نه انت ادهر زبان ديما روت ڪار بوت نه ڪت -

جُست :- بلڻي هما خطر ڪه موجود انت، مريگين نوڪين ٽيڪنالوجي ۽ دور ۽ اليڪٽرانڪ ميڊيا ۽ پرنٽ ميڊيا ۽ راپشت ۽ دور دانگ - انٽرنيٽ ڪه اتلگ آئي ۽ زباني ڇي درستاں گيشتر انگلش انت، انٽرنيٽ ۽ توکا انگريزي استعمال بيت انت؟ تا اے حالتاں بلوچي ۽ ڏولين ڪسانين زباني ديما ڇو خطر هست انت؟

پتو:۔ اصل فکر کنگی ہر ایش انت کہ اے انٹرنیٹ و پرنٹ میڈیا کوٹ (Cover) کنگ پرچا۔ بنیادی مسئلہ و بزنس بیک انت و بزنس مہلوک و والا چار کنت کہ اے گوئڈس گوئڈس زبان انٹرنیٹ و تہا ہم بیا انت۔ مرچی کہ اے حد و رستگ باند اے صورت و ہم نہ بیت و مہلوک و لا چاری بیت۔ انٹرنیٹ تہا ایگا انت اے لوکل زبان۔ بنگالی نیکنگ؟ مرچی نہ نیکنگ؟ دگہ گوئڈس زبان آیک و انت و کایت و اے مہلوک و مجبوری انت و معاشی مجبوری انت کہ گوئڈس زبان انا انچولفٹ بدنت و آہانی ذریعہ و بزنس بہ کنت۔

جست:۔ باز مدت و پیدا انچورھ چاری و پد کہ سید گنج چاپ بوٹگ و مئے دیماتنگ۔ سید گنج و چچو فاندہ مئے بلوچی ادب و را بیت انت؟ پتو:۔ سید گنج باید انت ہمنچو فاندہ مئے زبان و را بہ ریت چو کہ یک شریں ڈکشنری یے یک پسما ند ہیں زبان و را دات کنت۔ منی و تی خیال ہمیش انت۔ البت من سید گنج تیگا و ت نہ دیتگ۔ تہنا گٹ اپ دیتگ و تہنا چار اٹگ نہ ویتگ۔ بلئے انچومن و یقین انت کہ فاندہ و ضرورت۔

جست:۔ نوں ماتنقید و نیک و کایاں۔ تو و تی کتاب ”نگاہ و باطن و سفر“ و انتساب کہ نویتنگ تو گشتگ کہ ”ہما بلوچی و شرگردار و نام و کہ انگت و دی نہ بوٹگ“۔ بلوچی و تو کا چتی کتاب و ساری لہتیں شرگرداری بوٹگ ات۔ جی آر ملاء و بشیر بیدار و شاعری و سراسر گرداری یے کنگ ات۔ باریں تو آئی و را شرگرداری یے سر پد نہ بوٹگ وے؟

پتو:۔ ناں، جی آر ملاء و ہرچی کہ نشتہ کنگ بشیر بیدار و شاعری و سر و آ منی خیال و تبصرہ و ہم آخری کواٹی و کیت انت۔ تنقید و نہ انت۔ ہاں البتہ چہ آئی و مسترین نام کریم دشتی و بوٹگ و کریم دشتی من اے ہا تا شرگرداری تہا نیا و رتگ کہ آئی و ایوک و تاثرانی تنقید نویتنگ و مرچی نیں ادب و تہا تاثرانی تنقید ایوک و کافی نہ انت۔ اے ہا ترا من کریم دشتی و ذکر نہ کنگ، ملا، یا بشیر و مضمون و پیسر مناہائی ذکر کنگی ات کہ آئی و کم از کم تنقید و یک شعبہ یے و نویتنگ، آ من ویتگ بشیر و نام باز ہست انت آئی تہا تنقید گندگ و نمیت۔

جست:۔ آئندہ و تو چچو پُر امید و نوکیں نسل و چہ کہ بلوچی ادب و تنقید ہم و تی جاہ و گپت؟ پتو:۔ اگاں نوکیں نسل و و تا را چہ ہم اصطلاحانی، بھیڑ بھاڑ و کشت تہ بوت کنت آہانی و انگ آہان و فاندہ یے بہ دنت۔ بلئے و انکہ اے نظریہ و اصطلاحانی بھیڑ ہست انت مہلوک و تہا، ادبی صورت و من سر پد ناں کہ اے چیز و کنگ و قابل بنت و مروچی صرف تخلیقی تنقید و میا ہست کنت۔ تنقید و باقی شعبہ و میا ہست نہ کنت و ترا فاندہ دات نہ کنت۔ تخلیقی تنقید و ہا ترا ضروری انت کہ مہلوک نظریہانی پابند نہ بیت بلکیں نظریہ سازی بکنت، و نظریہ سازی تو ہا وقت و گٹ کن وے کہ تہی سر و نظریہانی خاصیں فور سے مہ بیت و انوں من انچو سر پد بوہگا و کہ مہلوک بالکل Forced انت چہ نظریہاں، یکے و ساختیات و ڈنڈا یے۔ یکے و در و جدیدیت و زہم ڈر تگ۔ مہلوک اے حساب و نہ انت کہ نظریہ سازی کت بہ کنت۔ و تخلیقی تنقید ہا انت کہ و نظریہ تخلیق بہ کنت نظریہ و پابندی مہ کنت۔

جست:۔ یک تنقید نگار وے و ہا ترا کہ آ شاعری و سر و تنقید کنت یا شر و سر و تنقید کنت آئی و ہا ترا ضروری انت کہ آ و ت ہم شاعر وے بہ بیت انت یا شر نگار وے بہ بیت انت؟

پتو:۔ شاعر وے بیگ ضروری نہ انت شاعری و سر پد بیگ ضروری انت۔ آئی شاعری و بزان ت ہم۔

جست:۔ تنقید و را تو و ت ہم تخلیق سر پد وے؟

پس:۔ مرجکیں دورِ تنقید، آئی ورا من کہ تنقید گشاں آ اصل و تخلیقی تنقید انت۔ تخلیقی تنقید و معنا من باید به گیشیناں۔ اے پیم کہ تو یک شعرے ہشتہ کنگ من اگاں آئی و سر و تنقید کناں گدا من باید انت ہما چیریں گوشاں کہ تو ظاہر کت نہ کنگ انت آیانی امکان تئی شعر و تھا ہست انت یا عام مردم و را آہانی ابلاغ نہ بو کنگ انت۔ باید انت ہما ہاں ظاہر بکناں ہما کہ مہلوک و نہ رسگا انت۔ یعنی تنقید و کار منی خیال و صرف یکین انت کہ ہما چیریں خوبی یا ہما گپ یا کہ شعر و جند عام مہلوک و را گشت نہ کنگ انت و آئی و تو واضح بکن و اے و ت یک تخلیقی عملے۔

جست:۔ بازیں مزنیں ادیب ہمے گپ و گش انت کہ مار تنقید کار و ضرورت نہ انت، مار تنقید محتاج نہ نیں۔ ماوت شر نیں پس:۔ ہو، اے و حقیقتیں ہبرے کہ ہج شاعر یا ہج ادیب تنقید نگارے راے و دیمانہ کت ہشتہ نہ کت۔ تنقید چہ آئی و بعد آئی و شعر و سرابیت یا ہشتناک و سرابیت۔ یا افسانہ و سرابیت۔ نوں من پیسرا بگشاں کہ نقاد صاحب تو چے گشے من کجام و ڈا بہ نویساں۔ اے و بوت نہ کت۔

جست:۔ تخلیق کار و اے گلگ ہم ہست انت کہ نقاد مار غلط Interpret کت مئے غلط تشریح و ہم کت۔ پس:۔ اے منی خیال و تنقید نگار و جند مسئلہ انت تخلیق کار و ادیب یا شاعر و مسئلہ نہ انت۔ منی متعلق و تو منی شعر و اے سر اچے ہشتہ کنگ اے منی و مسئلہ نہ انت۔ اے تئی مسئلہ انت، قاری و مسئلہ انت۔ کہ قاری زانت کہ تو چھو نا انصافی کنگ، چھو و ت نہ رستگ و آئی تہاوت سر پد نہ بوتگئے اے تئی و قاری و در میان و انت، منی و تئی در میان و انت۔ منی کار تاں شعر و محدود بوت۔

جست:۔ اچا بلوچی شاعری و حلقہاں دگہ ٹرینڈے ہست آ ایش انت کہ شاعر گیشتر مئے مزنیں شاعر گشند ہانی نیمگا و تئی شعراں راہ دیگا انت۔ ما مبارک قاضی صاحب و را جست کنگ یا دگہ۔ شاعران و ہم جست گنگ کہ بازیں سنجید نیں ادبی مردم کہ ہست انت۔ آہاں اعترض کنگ کہ مبارک قاضی بازار و شاعر انت عام مردم و شاعر انت۔ آیا بازار و ہما مردم کہ چکر گانت۔ آئی و را اے علم نیست انت کہ تئی کتاب و و ت بہ کت آبلوچی و وا نگ زانت۔ آئی و را اگاں تو موسیقی و وسیلہ و تئی شعراں سر کئے۔ انٹرنیٹ یے دیئے، ایشی و تو کا حرابی چی انت؟

پس:۔ دراصل و حرابی آدم و را سر کنگ و نہ انت۔ حرابی ایش انت کہ ہما چیز و تو بازاری گش و آ تو ادبی صورت و چھو پیش کت کن وے۔ منی خیال و مسئلہ ایش انت کہ من یک بازاری مرد و را بازار و و ڈاوتی گپ و سر کناں گڑا آئی و را و already اے گپ سر انت من ضرورت چی انت۔ منی مسئلہ ایش انت کہ من آئی و را ادبی مرد و جوڑ بہ کناں یا ہمنچو قابل بکناں کہ آ ادبی زبانی و سر پد بوت بکت گڑا باید انت من گیشتر آئی و را ادب و نیمگ و بیاراں۔ اگاں من آئی و را ہمانی و زبان و گپ بہ جناں گڑا فرق چی پیدا بوتگ۔

جست:۔ بلئے دگہ گپے ایش انت کہ تئی ہما گوش داروک کہ ہست انت آہج و ت نہ کت، آ اسٹج و نہ رستگ کہ تئی کتاب و و ت بہ کت۔ آئی و تئی گوشداروک۔۔۔؟

پس:۔ ناں آئی و را شر نیں شعر و بد وے بلئے گوش دارایت، ادبی شعر و بد وے بلئے گوش دارایت مسئلہ یے نہ انت۔

جست:۔ تئی خیال و اے شعر گنگ بوتگ انت ادبی نہ انت؟

پس:۔ ادبی ہم ہست سک باز ہست۔ تو ہمے شعراںی بار ہا گنگ وے کہ آہانی سر و اعترض بوتگ کہ ادبی نیست۔ من و زاناں کہ تو کجا مانی

ناماں دیگئے۔۔۔۔

جست: منی مستریں مقصد ایش انت کہ بازیں شعر بوتگت کہ گشگ بوتگت، شریں شعر ہم بوتگت ملے اعتراض اے بوتگ کہ اے شاعری کہ کیٹانی تہا بوہگا انت اے ادبی شعر نہ انت بازیں شعر انت؟

پسو: گشد ہاں و سید ہاشمی ہم گشگ، عطا شاد ہم گشگ، ملا فاضل ہم گشگ، منی جند اوں گشگ ترا اوں گشگ، قاضی و را اوں گشگ، بشیر ہم گشگ و ملا ہم گشگ۔ ایشاں کس پیش نہ گینگت نوں اے دراہ و بازیں شاعر نہ انت۔ نوں البتہ آہانی اکثریت انجیں شعرا نیک انت کہ عام فہم انت۔ آہمے خاطر بازیں شعراں زورایت کہ عام پبلک لے سرپد بہ بیت۔ اے آہانی مارکیٹ مسئلہ انت۔ منی مسئلہ ہے انت کہ من و تی زبان و، و تی اسٹینڈرڈ و، و تی ادب و، و تی بہ دیاں و، و تی بیاہاں بازیں شاعری بہ کنال۔

جست: یک شاعر لے و را یک ادیب لے و را اے ضروری انت کہ شعر نبشتہ کنگ و پیرا لے خیال کنگی انت کہ من ایشی و رابشتہ کنگا اوں، ایشرا چچو مردم سرپد بیت چچو سرپد نہ بیت؟
پاؤ: اناں ایشی و منی خیال و ہیج ضرورت نہ انت۔

جست: اچا منیر صاحب! بلوچی و بازیں شاعر و ادیب انجیں اسٹجے و سر بوتگت کہ و تارا Repeat کنگ و انت، آہا گشگیں گپاں دوبارہ دگر رنگے و دیمارگا انت اے بارہائی خیالات چچی انت؟

پسو: تہنا بلوچی نہ انت، اے ہر ادب و تہا ہست انت و اے ادب و تہا ترانقصان دہ انت۔ پرچا کہ ہما و ہداں چما مردم و کہ مہلوک توقع کنت آئی و بدل آئی و را ہما ادب نہ رسیت۔ و آئی و ٹائم ضائع شمار بیت و بلوچی ادب و تہا نوں یک کسانیں مقدار لے و ریٹیشن ہست انت۔ بلے ہست انت ضرور بلوچی و جند چو کہ مزن نہ انت ایچو، ہمے کسانیں مقدار ہم مارا نقصان دنت۔ باید انت مے شاعر و ادیب و تارا چرے ریٹیشن و بہ پھر یز انت۔

جست: ۱۹۸۰ء دھک و ادبے کہ تخلیق بوتگ و پدا ۱۹۹۰ء دھک و، تو ایشانی درمیان و چے محسوس کن لے کہ آدور و شرتریں ادب تخلیق بوتگ یارند تر و دھک و بلوچی و حوالہ و؟

پسو: منی خیال ۱۹۹۰ء دھک و ادب دیما تر انت من Simply تراگشت کنال کہ مختلف ٹرنڈ کہ اے دہائی و اتلگ انت، آوہد و موجود نہ بوتگت، و اے رجحان مہلوک و و تی ہم کنگ انت و چہ آہاں کار ہم گینگ، ادبی صورت و بازیں چیزے گیشیں دیما اتلگ، من و تہمے سرپد ہاں کہ ۱۹۹۰ء دھک زرخیز تر انت چہ ۱۹۸۰ء یگ و۔

جست: بلوچی شاعری و کجام اسلوب و یا کجام شاعر و ترا متاثر کنگ؟
پسو: عطا شاد و۔

جست: سبب؟

پسو: سبب انچو کہ تو گشت آئی و اسلوب، آئی و شاعری۔ ظاہر انت عطا شاد و منی خیال و شاعری و ابید چوشیں مزنیں کارے نہ کنگ کہ من متاثر بہ ہاں۔ آئی جند و مستریں کار۔۔۔۔

جُست: نوکیں نسل انوں کہ شعر گشگا انت، ادب تخلیق کنگا انت تو ایثاں چہدہ پُر اُمیدے؟

پسو: منی باز تو قعات هست انت نوکیں نسل ءِ سرء۔ لہتیں مردم هست انت کہ واقعی مردم ءِ را تو قع بوت کنت کہ بلوچی ادب ترقی کنگا انت یا دیما روگا انت۔ مناہر وقت ہمے شکایت بوتگ کہ نثر مہلوک نویس ات نہ کنت بلوچی ءِ من یک دورے ءِ انچیں پوزیشن یے ءِ بوتگاں کہ نثر ءِ وانگ ءِ فائدہ نیست بلوچی ء۔ پرچا کہ یکیں کوہن ءِ بوسیدگیں اندازے بوتگ مہلوک ء۔ ہمے یکیں افسانہ ہر کس ءِ وتی لہزاں گوں ہشتہ گنگ بلئے مریجی باندانثر ءِ تک ءِ ہم دیروی بوہگا انت شعری و خیر سک باز بوتگا انت۔ نام من گرگ نہ لوٹاں کہ کئے کئے انت بہر حال من مطمئن آں۔

جُست: افسانہ ءِ تو نام گیت، افسانہ ءِ تہا کہانی یا قصہ ءِ تو چے ہد ءِ مٹوک ءے؟ پرچا مریچاں باندانثر ءِ را اہمیت نہ دیگ ءِ رجحانے ہم هست انت افسانہ ءِ تہا؟

پسو: اصل مسئلہ و creation ءِ جند انت، آئی ءِ اظہار انت۔ باز و ہد ءِ انچو بیت کہ تو قصہ ءِ کش ءے، تئی مقصد ہم پورا بیت ءِ باز و ہد ءِ اے بیت کہ قصہ داں کہ زندگ انت تئی مقصد پورا انت۔ نوں اے دو صورت حال انت باز جاگہ ءِ قصہ ءِ مرگ ترانقصان دنت ءِ باز جاگہ ءِ قصہ ءِ مرگ دراصل ہما فائدہ انت کہ تر اسیت۔ اے دوئیں صورت بوت کنت۔ نوں اے کلمکار ءِ مسئلہ انت کہ آہما قصہ ءِ زندگ دارگ ءِ ٹائم ءِ ہم بزانت۔ منی خیال ءِ یک فکشن ہشتہ کنو کے ءِ ہا ترا ضروری انت کہ آبزانت کہ کجا مناقصہ گشگی انت ءِ کجا زندگ دارگی انت۔ بازیں فکشن انچیں ترا گندگ ءِ کیت آہانی تہا اگر قصہ بہ بیت تہ آ چیز پشت نہ کپیت کہ قصہ ءِ موت ءِ گوں پشت کپیت۔ آ تاثر آئی ءِ سر نہیت۔

جُست: قصہ نہ بوگ ءِ سبب ءِ وانوک ءِ ہمے گلہ انت کہ افسانہ ءِ ابلاغ نہ بوہگا انت؟

پسو: بازیں چیزے کہ نوک بیت آئی ابلاغ ءِ مسئلہ بیت مہلوک ءِ ہا ترا۔ نوں پہ آئی ءِ نوکی ءِ حاطر ایا ابلاغ ءِ مسئلہ ءِ حاطر مہلوک اتنکسیں قربانی یے باید انت مہ دنت کہ ہما شعبہ ءِ جند ءِ ختم بہ کنت۔ من گشاں آئی ءِ باید انت ترقی بدے۔ ہمچو گیشتر کہ آرتقی کنت آئی ابلاغ ءِ مسئلہ دور بیان بیت۔ منے کر ءِ مسئلہ ایش انت کہ مادیت اولی افسانہ ءِ کہ ہیج رزلٹ پیدا نہ کنت مانوں گشیں ایشی ءِ وچ فائدہ نیست چیا مغز خوری کنگ لوٹیت۔ بلے اگاں تو کلیئر ءے چہ وتی نیمگا کہ اے واقعی چیزے هست انت ءِ ایشی ءِ اثرے بوہگی انت تہ باید انت تو آئی ءِ برجا بدارے۔ ءِ انوں کہ ادب ءِ تہا خاصکر نثر ءِ تہا اے ٹرینڈ کہ موجود انت من چہ ایشی ءِ مطمئن آں، من گشاں باید دیما بروت۔

جُست: نثری نظم ءِ حوالہ ءِ تئی نظریہ چی انت؟ تو ایشی ءِ را من ءے کہ ادب ءِ تہا اے صنف بہ بیت انت؟

پسو: نثری نظم چو کہ آدگہ صنف انت، شریں صفے، پرچا کہ صنف وچ حراب نہ انت مسئلہ گشوک بیگ انت کہ آچی گشیت اے صنف ءِ تہا۔ نوں متنازعہ اے جوڈ انت کہ آیا اے شاعری یے یا شاعر یے نہ انت۔ نثری نظم ءِ بحیثیت شاعری من ہم قبول نہ کنناں بلئے بحیثیت یک ادبی صفے، من آئی ءِ قبول کنناں، اے شریں چیزے، بیگ لوٹیت، بلئے ایشی ءِ را شاعر گشگ ءِ قبول کننا بیگ ءِ منی سر پر نہ بیت۔ پرچا کہ شاعری ءِ لوٹاں و پورا نہ کنت، انچو بحیثیت ادبی صنف کسے کار گپت ءے ءِ سکیں شریں چیزے۔

جُست: ایشی ءِ مطلب ایش انت کہ اے صنف ءِ نام ”نثری نظم“ شرنہ انت؟

پتو:۔ ھو، درائیں اعتراضی پیدا کنوک و اے نام ء جند انت پر چا کہ آئی ء تھانتر، ھم مان انت نظم ھم مان انت۔ نوں ایثی ء نام چے بہ بیت، ایثی ء رائیں اہمیت بید انت دنگ مہ بیت۔ اہمیت ھما شعبہ ء جند ء رادنگ بہ بیت۔ ما ایثی ء نام زرتگ مرگائیں وت ماں وت ء۔ بید انت ایثی ء نام ء مردم اہمیت مہ دنت۔ نظم ء نثر دوئیں گناہ گار انت۔ بل ءے گناہ گار انت سنگ انت ھمیشی ء سر ءے ایثی ء جند ء اگاں کسے نوں ایت تہ شریں چیزے۔

جست:۔ ”شپ سحرانیم“ ء ”روچ گر“ ء ”نگاہ باطن ء سفر“ ء ساری ء رند بازیں شاعراں وتی کتاب چاپ کت انت۔ آہانی کتاب ھمودا کہ چاپ بوت انت ھماہانی لوگاں ایر بوت انت۔ باقی ھما کہ زیر بحث بوت انت ھمے سہیں کتاب، آیا آشاعرانی تخلیقی کمزوری بوتگ انت یا آہان ء انگت و دارنگ لوٹ انگ کہ آہانی انوں کتاب چاپ بوھگ ء ضرورت نہ انت۔ اے بارھا تو چے کش ءے؟

پتو:۔ اے بارھا و ایث انت کہ قاری وتی رائے ء بدنت کہ آچے فکر کنت چے سر پد بیت۔ عطا شاد ء کتابانی کہ تعلق انت، من گشاں عطا شاد ء کتابانی سراچار تعریفی مضمون ء نویسگ من سر پد باں گوں عطا شاد ء نا انصافی یے۔ بید انت عطا شاد ء سر ء جانداریں بخشے بوتیں۔ اے مئے قاری ء نادراستی انت ھما اپروچ ء نہ بوھگ انت دراصل۔ نوں من سر پد باں کہ اینچو ظلم کہ عطا شاد ء سرا بوتگ کسی سرانہ بوتگ عطا شاد ء سرا سنجیدگی ء گوں بچ چیزے منی دیما نہ گوئگ کہ مہلوک ء یک شریں چیزے ہشتہ تگ۔ ہاں عطا شاد مزین شاعرے بوتگ کہ میری زمین پر ایک کٹورے پانی کی قیمت سو سال وفا ہے۔ عطا شاد ء محنت ء مرنی خیال ء اے نہ انت کہ آئی ء ھافن انت اے آئی ء ھما عظمت انت۔ ادا بید انت ما آئی ء ارزان مہ کناں کہ آئی ء یک شعرے ء مثال من داتگ یکے ء مثال ء تو دئے ء عطا شاد بلائیں شاعرے۔ ما آئی ء سرا علمی ء ادبی کار بچ ھمیں نہ تگ بید انت مردم آئی ء سرا گیشتر کار بکت۔ ء اے کتاب باقی ایں کہ چاپ بوتگ انت کجام کجام کتاب انت۔ منی سر پر نہ بیت۔

جست:۔ ”ایٹلیں راھسر“، ”پلگاریں دروت“ یا کہ ”کریاب“ یا ”مبادہ“؟

پتو:۔ ایثانی تہا چیزے کتاب و منی دیما نہ گوئگ۔ بشیر بیدار مزین نامے، بلئے ”کریاب“ ء تہا آئی ء ھچ ھمیں پروڈکشن دات نہ تگ۔ کمیں ساپیں گپ ھمیش انت کہ بشیر بیدار پنجاہ/ شست سال ء عمر ء ھما رواجانی نقالی ء کنگا انت کہ آئی ء ۲۵ سال ء تگ انت۔ بچ مردم سوب مند نہ بیت۔ چہ ھامیتگ ء گوزگا انت کہ ۲۵ سال ء عمر ء گوئگ۔ نوں ظاہر انت مرچی فرق و کپیت۔ ء اے دراصل ھما ریٹیشن ء بدترین شکل انت۔ بید انت بلوچی ادب بشیر بیدار ء نقصان ء قبول مہ کنت ء بشیر بیدار ھم بید انت اے پوزیشن ء مہیت مہ اوشتیت کہ بلوچی ادب ء را بشیر بیدار ء نقصان ء بدنت۔ ماچر آئی ء امیت کشیں آشریں ادبے پروڈیوس کنت۔

جست:۔ تئی خیال ء بشیر بیدار ء دم برتگ؟

پتو:۔ نزاناں ایثی ء سبب بشیر بیدار ء دم برگ انت یا آئی ء وتی ترجیحات انت انچو مہلوک ء ترجیحات بوت کن انت۔ باز وھد ء مہلوک فیصلہ کت نہ کنت کہ منی ھاتر اشکر ء ورگ گیشتر فائدہ انت یا وادے۔ اے سچویشن ھم بوت کنت۔ بشیر بیدار ء ھما ہنگامی مسائل ء ضروریات انچس انت آئی ء دیما آئی ء سرا سنجیدگی ء گوں نیلنت ادب ء نیمگا آہگ ء اے ھم بوت کنت۔ سوب باز بوت کن انت ء منی کر ء آئی ء نقصان انت۔ بلکن بشیر بیدار اے سیم فکر نہ کنت۔

جُست :- باز میں مردم ادیب شاعر هست اُنت کہ یک وهدے ءآہاں شریں وڈے ءعبثہ کتگ بلئے مرچاں آوڈا نویسگانہ اُنت چو کہ ممتاز یوسف اُنت، گل محمد و فانت، یا مزنیں کلمکارانی تہا امان اللہ کچی صاحب اُنت، ایشی ءسوب چی اُنت؟
پسو :- ایشی ءشرتریں جواب و ایش اُنت کہ اے درائیں مردم زندگ اُنت تو آہانی جندء راہمے جُست ءبکتیں پرچا کہ من نوں چے بگشاں کہ ممتاز یوسف پرچا عبثہ نہ کنت - من ءے اگاں جُست بہ کناں ظاہر اُنت منا انچو گشیت کہ منا شعر نیا کگا اُنت ہمیشا عبثہ نہ کنگا آں - یا امان اللہ کچی پرچا عبثہ نہ کنت - اے بارہ ءمن تراحتی جوابے دات نہ کناں -

جُست :- چا گردی بدلی شاعری ءسرء چچو اثر دُور دات کنت؟
پسو :- چا گردی بدلی شاعری ءسرء باز اثر دُور دات کنت - چا گرد کہ بدل بیت ہر چیز بدل بیت مردم ءمارشت ہم بدل بنت، آئی وشی ہم بدل بنت آئی ءغم ہم بدل بنت - اے درائیں چیزانی بدلی حوالہ ءآئی شاعری ہم بدل بیت - مطلب ہچ تخلیق چہ وتی چا گرد ءآشنا و نہ اُنت - در آمد و بوت نہ کنت من فکر کناں - منی کز ءہرچی کہ بوہگا اُنت من چر آئی ءدر آمد بوت نہ کناں اے ہا ترا آہانی اثر و کیت بلئے صورت ایش اُنت کہ اثر ادبی انداز ءآہگ لوٹیت غیر ادبی انداز ءناں -

جُست :- شاعر ءسرء آئی ءشخصیت ءچچو اثر کپیت؟
پسو :- منی خیال ءشاعری و مردم ءشخصیت ءاظہار ءدومی نام اُنت - یا مردم ءشخصیت ءیا تو بگشاں ہما باطن ءعکس اُنت شاعری ءدیما کیت - آچکہ strong ایں مردمے وتی Feelings آنی حوالہ ء، وتی فکر ءحوالہ ءآراہ آئی شاعری ءتہا کا بیت - مردم ءشخصیت ءتوچہ شاعری ءمتعین کنگ ءکوشش کن ءے تو کے پریشانی و خیر بیت بلئے شاعری چہ شخصیت ءجتائیں چیزے نہ اُنت من وت ہمے سر پد باں - ءمن وتی شاعری ءتہا چیزے کہ پیش کناں اگر من آئی ءثبت درجہ یے دیاں تہ شخصیت ءتو کا ہم من آئی ءراشت درجہ یے دیاں - ہما چیز ءکہ من وتی شاعری ءتہا منفی سر پد باں - اگر منی شخصیت ءتہا ہم بہ بیت من آئی ءمنفی سر پد باں - منی خیال ءشاعری شخصیت ءباید اُنت ساہگ بیگ لوٹیت - آئی عکس بیگ لوٹیت -

جُست :- اے حوالہ ءجُستے کہ شاعر ءتخلیق ءشاعر ءشخصیت ءدر میان ءآئی ءبار ہا تو چیزے گش ءے؟
پسو :- ناں اگر تو مثالے منی دیما ایر بکتیں تہ بلکین من شتر تر جواب دات کتگ اُت کہ قول و فعل ءتضاد مردم ءچوں گندگ کیت، مطلب مئے کلاسیکل دُور ءشاعری اُنت، ہرچی کہ مہلوک ءکتگ و ہمے چیز ترا گندگ کاہنت - منی خیال ءمرچگیں شاعری ہم ہمے وڈا اُنت من کہ ہرچی فکر کناں ہائی ءگشاں - آچیز کہ من آئی ءفکر ءنہ کناں من آئی ءگشت چوں کناں - آئی ءاظہار ءچوں کت کناں - ہاں اے ہبر هست اُنت کہ اگاں یک شاعر ءکہ مہلوک ءاے ہبر ءگشیت کہ دزی حرائیں چیزے، ءسختاوت شریں چیزے ءوت اے چیزاں نہ کنت - بلکین قول و فعل ءتضاد ہمیش اُنت ءمنی خیال ءمنی تئی اے شاعری اے پوزیشن ءنہ اُنت کہ ماچر آہاں ہمے توقع ءبکنیں کہ آوتی ہر قول ءپورا بہ کعت ءقول ءپورا کنگ دراصل ہما چیز اُنت ہما چیز ءسر پد بوہگ اُنت - کہ من سر پد چے باں - من کناں آو خیر رندی ہبرے کہ واقعی من یک کارے کنگا اوں - اے ورنندی ہبرے کہ من آئی ءرا حراب ہم سر پد بوہگا پدا ہم کنگا اوں ءے بہ گشاں - اے ہا ترا منا تضاد نظر ءنیت پرچا کہ مہلوک ہر چیز ءکہ شرگشیت آئی ءسر پدا اوں شر بیت - آنوں دگہ مفادے ءحاطر آئی ءاہم نہ کنت کہ گشاں اُنت ءے - آنوں دگہ

ہبرے۔

جُست:۔ شریں ادب ءتہا گشت کہ یک مزنیں واقعہ یے یا حادثہ یے ءصورت ءشریں یا مزنیں ادبے تخلیق بوت یا مزنیں تحریک بنت آ متاثر کن انت ءشریں ادب ءحوالہ ءاے گپ ءگشت کن ایں کہ ماے ڈولیں ادب دیما آورت کنگ؟

پسو:۔ دراصل ادب صرف ”حال“ نہ انت بزاں مرچی نہ انت۔ ادب ءخوبی ہمیش انت کہ آئی ءروتگ تئی ماضی ءہم سک انت ءآئی اثرات تئی مستقبل ءسر ءہم کپ انت۔ اے ہاتر امر وچی چے حادثہ بوگانت۔ اے ضروری نہ انت۔ باریں تئی کر ءہمچر پوشیں حادثہ نہ بوتگ کہ تو تخلیق دیما آورت لیکن ءے غمنی خیال ءحادثہ و بنت ءسماجی چست ءایر بدلی سدی ادب ءتہا اثرے و دور دینت، بلئے ادب ءہاتر آ چیز کہ ضروری انت آایش انت کہ ٹریجڈی ءخوبصوری یا خوبصوری ءتہا ٹریجڈی ءشوہاز دراصل ادب ءCreate کنت اگاں اے چیز یکے ءکر ءہست انت تو ادب Create کنت چاہے آ مطمئن زندگی یے گوازیگ ءبہ بیت، ایشی ءہاتر ضروری نہ انت کہ حاک پہ سر ءدر پہ بہ بیت شریں ادبے تخلیق کنگ ءحاطرا۔ ایشی ءضرورت نہ انت۔

جُست:۔ بحیثیت شاعر تئی ذمہ داری چے بیت؟

پسو:۔ شعر ءگشگ۔

نیادے گوں سے ماہی ”ڈرد“ گوا درءِ پینلء

ماے سرحال ء درگت ء بلوچی کلیں نو سیند ہاں گوں یک یک ء مجلس ءثرانے کن ایں۔ بندات ء
ماگوں مجیب مجاہد ء منیر مومن ء گوں مالہز انک ء متب زانش (نفسیات) ء سرحال ءثران
کرتگ منیر مومن ء گوں بلوچی پلے زیک ء مرچیک ء پڑاسہ ماہی ڈردگوار ء سرحال ء نیا دکرتگ
، دوہیں واجہانی گپ ء لیکہ شے دیم ء انت سالتاک ء ما واجہ غلام رسول دینار زئی، مبارک قاضی
ء بشیر بیدار ء گلگدار شنگ کنیں واجہ منیر مومن ء گلگدار مارا فرید فراق ء تاکانی سرانشتگ ء دانگ
ادارہ آئی ء منتاں گیت۔

ماوتی دُردِ اے نیا دُءِ وجہِ منیر مومن ءُوشِ اتکِ گُشِ ایں ءُبلوچی شاعری ءِزیکِ ءُائی ءِمرچِگِ زیکِ یا مرچِگیں شاعری کل کہ
مئے دِیا اُنتِ ما اش گندیں ءُائی ءُتبِ یا میلِ ءُزیکِیں آئی ءِفارمِ ءُمرچِگیں فارمِ یا اے دِگہِ جُز میانِ اُستمانی کہ مئے اے شاعری ءِتہا
اتلگِ اُنتِ یا کہ اے دِگہِ علاقائی تہر کہ بلوچی شاعری ءِتہا جاہِ کنانِ اُنتِ اے درگتِ ءُگپِ جنانِ ءُکہ وھدِے ما دِیا بریں گُڑا منیر
صاحب ءُگوں مئے اولیٰ جستِ ایشِ اُنتِ:

پس: بلوچی کوئیں شاعری ء کہ مسلہ منائیش اتلگ آیش انت کہ منی خیال ء محفوظ کنگ صحیح معناء کنگ نہ بوتگ ء ہما ئی ء کہ اور جٹلئی انت آ
من ء باز جاگہ انوش گندگ بیت کہ پرتشگ یاستگ تراباز جاہ ء وانگ ء انچولکیت کہ ناے شعر آیک ء نہ انت اشی کنٹنی نیوایشن خراب
انت یا اشی ء تہا ہما زبان کہ استعمال بوگ ء انت آ جاگہ جاگہ یے نوں اشی ء چہ ہمے محسوس بیت کہ اے چونکہ سینہ بہ سینہ اتلگ ء سینہ بہ سینہ
اے چیز بنت ، اے مشکل بنت ، تحریری صورت ء مئے گور محفوظ نہ بوتگ انت ہمے واستہ یک حدے تک واست انت ، بلے سرجمیں
سورت ء مئے گور اے محفوظ نہ انت من نہ سمجھاں کہ بلوچی کوئیں شاعری سرجمیں سورت ء منی گور محفوظ انت ہاں البتہ آئی ء ڈروشم ضرور
است انت آئی ء ہمالٹس (Highlights) است انت ہر جاگہ کہ محسوس بنت تو آیک سکیں شریں پریشرے (Pressure) منی سرا
دور دینت بلئے مجموعی سورت ء من یک نظمے چاراں ، مطلب شے مرید ء شعرے کہ چاراں ہما کہ آئی ء نام ء انت آئی ء چاراں تو آ تیوگ ء
من ء یکے ء شعر نہ لکیت آئی ء تہا من ء باز جاگہ فرق گندگ کیت من ء انچولکیت کہ یکیں شاعر ء نہ انت آئی ء تہا اضافہ یا کمی بیشی کنگ
بوتگ آئی ء ہما کلوہ تراباز جاگہ پرتشگیں کلوہ یے لگ ایت ۔ آئی ء زبان ء تہا ام پرک کپ ایت اسٹینڈرڈ (Standard) ء تہا ام فرق کپ
ایت کہ ہما شاعری ء ٹریٹمنٹ (Treatment) کہ است انت باز جاگہ ء بلکل عامیانہ انت ء یک یک جاگہ یے انچوکیت انت کہ آئی ء
یونیورسل (Universal) شاعری ء دیم ء ایرکت کن ءے کجام ام ٹکریگ ء اے فرق من ء محسوس بیت ۔

جست: اے دنیا کے دیم و شگلیں شاعری کے شروعات و مئے ابتدائی شاعری انت فرانسسی یا کہ یونانی شاعری یا کہ اے مئے ہندی شاعری یا کہ عربی اشانی یک نمونہ یے مارا یک حساب و گندگ کیت گویانی شکل و یا پہلوانانی شکل و گشگ کہ پیگ انت دیماتلگ انت بازار و گشگ پیگ انت یارنداریکارڈکنگ پیگ انت چو کہ فرانسسی و درگت و آگش انت کہ مئے مستریں شعر (دی شانسورولاں انت) کہ آشروعات و پہلوان و بازار و اتلگ گشگ یادر بار و گشگ۔ بادشاہ و داشنگ کہ دود چو کہ مئے گوراهست انت تو چو کہ اتئے کہ شاعری کہ کیت انت باز چوتی پر شگلیں شکلاں کیت انت یا کہ اشی و یک شکلے یک نمونہ یے کہ آئی و تہا یونیورسل (Universal) یا کہ اور یجنٹی (Originality) و یک شکلے کہ کیت انت دومی رند اپدا اے رنگ و کیت انت کہ واقعی ایشی و تو کا شاعری نیست انت نہ بوگ انت بلئے مجموعی سورت و ہما ڈکھ کہ است انت آتراچی محسوس بیت کہ مرید و درگت و کیت انت بالاچ و حوالہ و اے تر اھے محسوس بیت کہ واقعی اے شعر اھے ڈکھ کہ اے رنگ و (Advantage) انت کہ شئے مرید و گشگ یا بالاچ و گشگ اے درگت و توچی گشگ وے کہ واقعی اے شعر اھے مردماں گشگ انت یاد کہ مردمانی نیم و گشگ پیگ انت اشانی یا اندگرانی درگت و چیزے بگوش؟

پسو: اچھا! اے و پوریں مئے بالاچ، چاکر، گوہرام، حانی، شئے مرید و مہناز تک کیت انت من اے شاعری کہ ونگ انت شروعات و من و خیراش تک انت کہ من آہانی سرانچو دگوش نہ داتگ پدا کہ من تحریری سورت و ونگ انت من و عجیں چیزے لگ اتگ کہ یکیں مردم انت کہ شاعری کنگ و انت نی منی جند و راگیشتر لگ ایت کہ مردم یکیں انت آئی و کردارانی سر شاعری کنگ و ہماہانی نام و مختص بوگ انت منی وتی رائے ہمیش انت کہ ہرچی پہمگ آ ہمیش کہ شاعر در اسل جتا بوگ دگرے بوت۔ اے مردمانی صرف کرداراں کہ آئی و بیان کنگ انت اے شاعرانی تہا یکے و خیر نام گپنگ شولان و نام و شعرے است انت بلئے شولان و شعر و کہ من واناں من و اے شعر و تہا وتی کلاسیکل (classical) شعر و تہا ہج فرق گندگ نہ بیت متلب چا کر و شعر و ڈائیلاگ (Dialogue) ام ہمیش انت زبان ام ہمیش انت، ٹریٹمنٹ (Treatment) ام ہمیش انت، مہناز و ام ہمیش انت و بالاچ و ام ہمیش انت۔ اے ہماچی و کہ شعر و تہا آئی و تشکیل کنگ و کردارانی یا واقعاتانی کہ سسٹم (System) کہ است انت آبلکل یکیں انت یعنی انچو آ مرید و غم و پیش داریت تو اے چیز من و انچیں خاصیں چیزے لگ ایت کہ اے شولان و است انت۔

جست: باز بر و اے شاعری و تو وائے تراگمان بیت کہ شاعری مکران و یا ہے ایریاہانی زبان کار مرد کنگ بوگ و انت و باز بر و اے شاعری و لہزیات ترا محسوس بیت کہ اے لہزیات سبی ڈاڈریالا شمار مشرقی انت، اے جی واسہ بنت؟

پسو: اے اصل و ایش انت کہ کردار تی گورا یکیں بوگ انت، کامن (Common) انت کردار کامن (Common) انت و انت و کردارانی کہ داستان مئے گورا اتلگ انت مئے زبان و اتلگ انت و اوداشنگ انت آہانی وتی ڈائیملکٹ (Dialect) و مطابق و آہانی سراتریم و اضافہ کنگ، اے پیم کے گونڈیں ڈائیملکٹ (Dialect) و فرقے کپنگ بلئے شعر بنیادی سورت و یکیں انت۔

جست: اشانی تہا مارا اسلوب و اسٹائل چینج بوگ و نہ انت کہ مہناز و یکیں شعر برے مئے گا لوار و کیت و مارا سربیت انت یا کہ آکپ و ماں

مری گالوار کیت یا ڈیرہ بگٹی ایریا ہاں اودا آئی ء لہجہ یا اسلوب بدل بوگ انت بلے منیر دگہ یک گپے اش انت ماسٹر حسن علی سہیل ء گشگ انت کہ ہمنچ شعر است انت انچیں یک شاعرے ء اشانی شعر گشگ انت کہ آئی ء جند ء تعلق گوں مکران ء انت مطلب کمواست پینگ یک زمانگے کہ آئی ء دراہیں کنایہ پینگ انت مثال ء ہبر ء آہاں وتی ڈاٹیکٹ ء تو کا تگ انت ء وتی ایکسٹ (Accent) استعمال کتگ آو رندی گپے بلے بنیادی سورت ء ماسٹر حسن علی سہیل گش ایت چونکہ ترکیب ء ایشی ء فارم وغیرہ اسٹائل یا سسٹم کہ است انت اے گیشتر گوں مکران ء طبیعت ء نر یک انت امبر ء ام چونائی ء ہمے سوال کت کہ آہانی گوراکیشتر نر یکی ء مئے گوراکیشتر نر یکی یعنی مکران ء گوں۔

پسو: بچار منا لہجہ اپیل کنت بلکیں آیمگ ء لہجہ ء وانگ ء دشواری پیدا ک بیت منا اے لہجہ خالص تر لگیت منا ہمے سما کپ ایت کہ ہمد ء مردے شاعری کنگ ء انت پرچہ کہ ایشی ء تو کا چ قسم ء جوڈ نیست اے شاعری کہ استیں ایشی ء تہا چ قسم ء جوڈ نیست کہ تو بگش ء اے دگہ زبانی ء چہ مطلب آرگ بوتگ یادگہ ڈاٹیکٹ ء چہ آرگ بوتگ چشین چیزے مناسمانہ کپ ایت بہر حال اے کارواست انت تحقیق پینگ انت کہ صحیح معنہ تحقیق کنگ بہ بیت ء ایشی ء در جنگ بہ بیت۔

جست: وہدیکہ اے شک کم پیدا ک پینگ کہ باز بر ء اے مردم گش انت کہ بکندے مکران ء نشنگیں یک شاعرے ء یا پہلوانے ء اے شعر گشگ انت خٹلفیں کردارانی حوالہ ء بلے، چوہم نہ انت، آلیش انت کہ باز انت آہانی گوراپور ہیں جغرافیہ دیم ء کیت کہ مئے گورانیست انت اداو شعر ء پور ہیں رویہ بدل بیت ء درد ء سگک ء برداشت کنگ ء اے رویہ کہ مکران پینگ انت یا کہ آبرزی علاقہبانی انت اے ام باز بر ء ترا جتا گندگ کاینٹ ء دومی اے سوال ایر کنگ بیت کہ شے مرید ء سوال کہ آئی ء ننگر دریا ء بوجیک اے استعارہ یا شبن کہ آئی ء گوراکاینٹ یا استعمال بنت اے درگت ء بدل خان ء اے دگہ پٹ ء پول کارانی گشگ زیادہ ہمیش انت کہ تخیلانی یا خیالی شعرے ادا یکبرے پدا ما اے گپ ء دیم ء کاریں کہ مرید ء اے دگہ گشگیں شعرانی تہا گڑا تخیل ء چونابا چنچو حصہ است انت یا نیست انت اے تی خیال ء چونیں گپے بیت ء کت کنت؟

پسو: اے بنیادو ہمیش انت کہ مارا ہما جاگہ ء بارت کہ من ء تو چوتی کرداراں دست بردار بہ ہیں اگر حقیقت ہمیش انت تو شرمی گپے نہ انت بلے اشی ء سراغ صحیح معنہ جنگ نہ بنت در گیک بہ بیت صحیح معنہ کہ واقعی شے مرید نامیں کردارے مئے گورابوتگ یا اے خیال آرائی انت چاکرا عظم موجود بوتگ اگر ناں ما کہہ یے جوڈ کتگ تا اے و تاریخی حقیقت انت اے باند انت تاریخی سورت ء ظاہر کنگ بہ بنت نوں منی دیم ء کہ شعر کیت من ء منی تاریخ چہ شعراں رستگ ظاہر انت من و آئی ء ایک نگاہ یے ء ہما کردارانی جند ء حقیقت زاناں ہاں البتہ شاعر ء خیال آرائی است انت آئی ء تہا شاعر ء فکر موجود انت آوتی نمونہ ء کہ شے مرید ء درد ء چوں محسوس کنگ ء انت چون گشگ ء انت ء آو آئی ء است انت شاعر ء مبالغہ ام است انت اے چیز ذراہ وتی جاگہ ء است انت بلے منی خیال ء کردار واقعی موجود انت ساچک نہ بوتگ انت۔

جست: بلوچی ء ہمے گونہیں شاعری ء تہا ترا اساطیر گندگ ام کاینٹ انت چو کہ مئے اساطیر یونانانی اساطیرانی تہا باز فرق است انت یکے و

اش انت اداؤ ترا گیشتر گمان بیت کہ مردمانی گورا یک مزہبے خالص است انت تو آہانی گورا خدا آہاں پیدا کتگ انت اے اساطیر اتگ انت بلے بلوچی ءو نہیں شاعری ءو تو کا چوکہ مئے اساطیر باز برائے تو ہماست انت کہ مئے اظہار ءو تو کا کایت ادا ترا چنچو بلوچی شاعری ءو تو کا اے زمانگ ءو مئے کو نہیں کلاسیکل (Classical) شاعری ءو تو کا اساطیر ءو گمان بیت انت؟

پسو: اساطیر و خیر بیان کنگ بوتگ بلے آہانی اسٹینڈرڈ (standard) آکنگ نہ بوتگ چوکہ یونانی انت یونانیاں وتی اساطیر انچو بیان کتگ انت کہ آداں روچ ءو مروچی ام دنیا ءو سرا مسلط انت بلے مئے مردم اے سورت ءو کامیاب نہ بوتگ انت منی مردماں وتی جنگانی نقشہ گیشتر شتر کشتگ، وتی محبت ءو دوستی ءو افسانہ گیشتر و شتر بیان کتگ انت کہ آہاں اساطیری رنگے گپنگ بلے مذہبی طور ءو اے کاراشاں اے پیما ءو کت نہ کتگ ہما اسٹینڈرڈ (Standard) اشاں دیگی ات آہاں دات نہ کتگ۔

جست: چچی وجہ بوتگ؟

پسو: ایسی ءو وجہ و ہما خلوص انت کہ تئی جھکاوتی خلوص کجام چیز ءو نیمگ ءو انت تو اہمیت کجام چیز ءو را دیگ ءو اے ہما کہ تئی شاعر انت آچی ءو را اہمیت دیگ ءو انت آو قے کہ جنگ ءو اہمیت دیگ ءو انت تو ظاہر انت ہما ئی نیم ءو آئی جھکاوت بیت ہما نیم ءو مخلص بوت کت آئی ءو کوشش ہما نیم ءو بنت آئی ءو جہد ہما نیم ءو بنت منی خیال ءو مئے مخلوک شاعر کہ خاص آانچو سنجیدہ نہ بوتگ انت پرچہ کہ اسلام ءو تعلق انت اسلام تنہا بلوچانی مذہب نہ انت صرف بلوچ ءو فرض نہ بوتگ کہ آئی ءو اساطیر ءو آپیم پیش بکت آو فرشین اوں کنگ ءو انت ءو، عرب اوں کنگ ءو انت ءو، ہندی اوں کنگ ءو انت ءو، امریکن اوں کنگ ءو انت ءو اے تنہا منی جند ءو چیز نہ بوتگ کہ تنہا من ءو حفاظت کنگی انت منی چونکہ بوتگ منی تاریخ منی واقعات بوتگ انت منی جنگ بوتگ انت منی دوستی ءو مسئلہ بوتگ منی دگہ بیر گیری بوتگ انت دگہ مڑا ہداری انت ہرچی کہ آو بوتگ انت من آہانی حفاظت کتگ ءو اے انچیں چیز ءو کہ چمن ءو کہے مستر انت چمن ءو علاوہ باقی دنیا ءو ام موجود انت اے تنہا منی شاعر اں وتی فرض نہ سمجھ اتگ یا آئی ءو حفاظت اش نہ کتگ۔

جست: بلوچی ءو نہیں شاعری ءو تو کا یکے مارا جنسیات ءو باز میل گندگ ءو کایت آزمانگ ءو چنچو قبول کنگ بنت ءو تنی و ہدی ما آہاں ایزے پھر دیواناں اوں گش ایں کہ

”چیر چادراں کنز یٹنگ انت

ہر میں گوراش موڑ یٹنگ انت

،نچ ءو ”جنگ اش آرنگ انت“

یک حسابے ترا گندگ ءو کیت کہ فور ٹو گرافی یے بلے چوکہ مرچگیں زمانگ ءو کہ مئے نوکیں شاعری کیت انت آئی ءو تو اے گنجائش نیست انت بہ بیت ام احتجاج بیت اے تئی خیال ءو چچی مسئلہ یے بیت کہ زکیں آپد متنگیں عہد کہ آئی ءو تو کا کہ رحمانات است انت کہ آ قبول کنگ بیت ایزے پھر گشگ بنت ءو مرچی نہ بنت پرچہ۔

پس: ایسی ایک وجہ یہ ایش انت کہ آمردم وتی شعر سورۃ انچوزمہ دار نہ انت اولی ہر ایش انت کہ آئی و نام گار انت کے انت بلئے
دومی مسئلہ ایش انت کہ آمردیک واقعہ یے بیان کنگ و انت تئی گوارا چہ یک واقعہ یے زور گ و انت و صرف راوی انت، اے واسطہ
آ کے فری (free) تر انت نو مرچی پدا ایش انت کہ ماوتی ہما ترقی و لحاظ و لہتیں وتی سرا پابندی ام جنگ انت کہ بوگ نہ لوٹ انت منی
خیال و اے چیز کہ بوتگ انت اے سکیں شریں چیز انت اشاناں جاری بوگ لوٹیت اگر کسے یک چیزے محسوس کنت اے سلسلہ و جنسیات
چشیں و ک اتگیں و چیریں چیزے نہ انت مرچی باند و من و تو پہ آئی و شرم بکناں یا چیرے بدیاں آوا انساناں اظہار و ذریعہ یے بلکیں ہما
بنیادی ذریعہ آئی تہا شامل انت نوں ہمے شعر و کہ تو مثال دات اشی چہ علاوہ ام دگہ انچیں باز شعر است انت آ انگت و شتر انت بلکیں
چریشاں و من اشاناں مطلب یک عجیبیں چہ و گوں نہ چار انگ منی خیال و اے تئی ادب و حصہ انت و بوگ لوٹ انت۔

جست: بلوچی و زکیں شاعری و تہا منیر کہ منے باز مردمانی اصرار یکے و تئی دومی یا کہ ملائی زمانگ و دومی دور و شاعر و تہا منے بازیں ہشتہ
کاراناں اے گپ گندگ کیت غزل ہمے زمانگ و کیت انت چو کہ ملا فضل و حوالہ باز دیگ بیت انت، دومی عطا شاد گشتیت شے مرید و
اے شعر و حوالہ و دنت کہ ”حانی ترا شاہ و سر انت، اچ ماسری و جنڈکن“ آئی و گشگ ایش انت کہ آزاد نظم و یک نمونہ یے منے گوارا وقفاں
چہ است انت بلئے چو کہ مارا گمان نہ بیت مارا اکثر و بیشتر اے پابند لچے و سورت و گندگ کیت انت اے فارم و حوالہ و زکیں زمانگ و
شاعر و کجام زیادہ دیم و اتلگ واقعی تر ارا آزاد نظم یا کہ غزل و نمونہ گندگ بیت؟

پس: زکیں شاعری وتی فارم و حوالہ و درستاں چہ گیشتر معری و گوں نزیک انت ہاں البتہ اے است انت کہ قافیہ بندی بیت، کدی کدی نی
انچس بیت کہ نظم و معری و تہا انچو قافیہ و خیال نہ ات۔ اے نظم و معری کہ رستگ ایشی و تہا قافیہ بندی و نیست انت ہاں انا گت و اگاں یکے
دپ کیت و دگہ چیزے بلئے اہتمام نیست تئی شاعر جاگہ جاگہ یے و اے اہتمام و کن انت فرق صرف ہمیش انت باقی سورت و پور ہیں
نظم و معری نیگ انت آزاد نظم باقی بلوچ شاعراں و کلاسیکاں کس و نہ گشگ۔ منی دیم و چشیں چیزے نہ گوستگ کہ آئی و آزاد گش و۔
جست: یکے اے نمونہ کہ و دے عطا شاد ایشی و مثال و دنت تئی ہیال و ادا اے سوال پیدا کہ بیت کہ عطا شاد منے نوکیں آزاد نظم و اہم ترین یا
مستریں نام انت آئی و گوارا اے کیت کہ

”حانی ترا شاہ و سر انت“

اچ ماسری و جنڈکن“

ایشی و کہ آزاد نظم و مثال دنت اصرار کنت تئی خیال و چہ گپے کہ و ت آزاد نظم و اے شکل و آرگ و انت چو مغربی نمونہ انت منے گوارا دیم و
آہگ و انت؟

پس: اے دراصل وتی ہما کہ تئی میراث است انت یا وارس است انت اے منی گوارا ام بوت کنت، تئی گوارا ام بوت کنت، عطا شاد و گوارا
ام بوتگ سید و گوارا ام بوتگ ہر کسی گوارا است انت کہ من وتی میراث و نوکیں شکلاں چون پہر یزگ لوٹاں منی خیال و اے سہیلی

(Simply) یک انچیں کوششے کہ عطاء باز جاگہ ءتگ اردو ءتہام مطلب ترا آئی ءشعر گندگ کاینٹ کہ ”میری زمین پر ایک کٹورا پانی کی قیمت سوسال وفا ہے“ اودا ام آئی ءمقصد ہمیش انت کہ من وتی ہا بیسک (Basic) چیز ءبیاراں۔

جست: نوں تو گشے یک حسابے ویتگ ءگوں محبت ءدوستی ءسپے کہ ادا چے آ باز دور گوزگ ءکوشش کنگ ءانت؟

پسو: ہمو باز دور گوزگ ءکوشش کنگ ءانت کہ بھی من ڈن ءچہ چیزے ام دست ءگپتگ منی ذریعہ ءاظہار ہما بہ بیت کہ منا چہ بیسک ءچہ رستگ ءمنی بنیاد کجام چیزانی سر انت۔

جست: اے بلوچی شاعری اشی ءگیشتر سہ حصہ ہانی تہا بہر کن انت مطلب ہما کو نہیں اہد، ملائی اہد، مرچکیں اہد ءشازی ءکہ بہر کن انت اشی ءکجام حساب بہر کن انت؟

پسو: اچھا اے وایش انت کہ یک فاصلہ یے و اشانی ہما زمانی است انت پدا دومی چیز کہ مسترین منی خیال ءفیکٹر (Factor) است انت۔ آتئی شازی ءرنگ ءدل بویتگ انت یعنی ہے کہ من گشاں مئے کلاسیکل دور ءچہ بوگ ءانت، اشی ءراملائی دور ءTurn یے رستگ۔ ملایاں کہ اے شازی کنگ آچہ کلاسیک ءبلکل دگہ چیزے اے نظم معری کہ من گشگاؤں آہاں اوں پابند شازی کنگ۔ شروع ءداں آخر ءردیف قافیہ زرتگ ءاتلگ انت اگر چہ منا دنیا ءچ شازی ءتہا چشیں مثال دیم ءنہ گوستگ کہ بلکیں بوت کنت کہ یک یک زبانی است انت کہ من اے شازی ءوڑیں شازی نہ دیتگ، اردو ءتہا منی دیم ءنہ گوستگ، فارسی ءتہا نہ گوستگ نی اے یک عجیب چیزے بوتگ اشانی کہ اشاں ہما مطلب ”سبحان الذی اسر اولیات کناں“ اے نوں قافیہ آہگ ءانت دانکہ مردم ببارت ءدومی قافیہ ءشروع بکنت۔

جست: عربی نزیکیں چیزے ترا اے گیشتر گمان بیت؟

پسو: ہاں بلکل ترا گمان بیت کہ عربی ءگوں نزیک انت بلئے عربی ءتہا ام منی دیم ءنہ گوستگ اے فارم مطلب شعری سورت ءاے فارم منی دیم ءنہ گوستگ عربی و قصیدہ ءمثنوی اش ءا کہ است انت آو اے فارم نیاں ہاں بوت کنت انچیں صفے است انت کہ مرچی باند دیم ءنیت۔

جست: غزل ءبنیادی حوالہ ءچیز کہ شروع بیت عربی حوالہ ءتو آئی ءگور اشرو عاتی اکثر بیشتر منی خیال ءہے سلسلہ کہ کاینٹ As a سپت ءنازینک ءچہ پد کہ استیں نی وتی اظہار کنگ ءکوشش بیت انت اے قصیدہ ءچی انت؟

پسو: اے قصیدہ Pattern انت حمد ءتشبیب ءچہ پد وتی کار ءشروع کن انت یا ہما گپ ءکن انت ملایاں گورا اے Treatment کہ است انت اے بلکل عربی ءچہ اتلگ باقی من ہما سربری فارم ءنام ءدیگ ءاتاں شعر ءسطحی، خارجی فارم کہ است انت آ مطلب منی دیم ءنہ گوستگ دگہ زبانی ءچہ۔

جست: چونہا ہم عربی ءلہتیں شاعر است مثلاً حبیب پراس انت ہما دور ءکہ شازے بوتگ آئی ءما کہ غزلانی چیز چار اتگ انت غزلانی

شروعات بگندے انچیں جاگہ یےء شروعات ء بکنت تصرف ء، گوں بلے آئی گورا ایتلکس قید ء پابندی نیست انت کہ تو بلوچی ء مثال ء دیگ ء ات ءے اے وڑیں مثال باز کم تو گندے کہ اے بلوچی ء وتی جند ء فارم ء شروع کت کہ یک برے ایش انت پدا آ انت نی پدا دانکہ دم بارت پدا گہ یکے شروع کت انت اے عربی ء تو کم انت اے عربی ء تو کا نیست؟

پسو: ناں عربی غزل ء روایت نہ انت قصیدہ ء روایت انت، چونا ہا غزل ایش انت کہ اردو ء اوں غزل کہ اتلگ اے و ہدی غزل ء چہ Powerful ترین فارمے بوتگ قصیدہ ء جند بلائیں فارمے بوتگ ہاں مرچی باندا آپشت ء پشت کپتگ ء غزل دیم ء اتلگ چونا ہا مطلب اشی ء جواز ء قصیدہ ء جند انت غزل ء فارم ء لحاظ ء وتی ء انوں ء خیر غزل ء کمو گیشتر ترقی کتگ ء دیم ء شگ بلے ملا ہانی تاثر چہ قصیدہ بیک انت غزل ء نہ انت مطلب ہا Inner Treatment کہ آہانی است انت آگیشتر گوں قصیدہ ء نزیک انت۔

جست: بلوچی ء ابتدائی یا اولیٰ زمانگ ء شاعری کہ آئی ء تو کا ترا وتی فارم ء حوالہ ء دو چیز گندگ ء کیت انت کہ وتی مواد ء یا نکان ء را پیش کنگ ء یکے ہمائی ڈرامائی اندازے کہ آئی ء گوں انت دومی کہ استیں چٹا یک بیانیہ یے کہ واقعہ یے استیں بیان کنگ بوگ ء انت دومی ایش انت کہ مختلفیں کردار شے مرید چی گشیت نی آئی ء سلسلہ شروع بیت نی ڈرامائی رنگ کیت انت آئی ء تو کا بلے اشی ء چہ پد کہ ماجہل ء ترا کہ استیں ایرکائیں دومی دور کہ و ہدے جام دُرک، مست تو کلی یا کہ مئے گوراملا فاضل یا قاسم شروع بیت اے جنزانی تھا تو شعری مواد ء حوالہ ء چی تبدیلی گندے اظہار کنگ ء نمونہ یا کہ اشانی گوراملا طور پر خارجی شکلے گوں انت گوں چو کہ دومی دور ء شاعری ء تو کا داخلیت ء باز نمونہ گندگ کا ینت بلکیں اولیٰ زمانگ ء شاعری ء تو کا اوں است انت چو کہ آئی ء تو کا جنگی سلسلہ یے است انت دومی دور ء اے سلسلہ ء تو کے گپ بہ جن ءے؟

پسو: اے سلسلہ ایش انت کہ ملا فاضل بوتگ ملا فاضل Confirmed انت کہ من شاعرے آں اول ایش ء اعتماد ء ایش انت کہ بھی من شاعرے اوں شعر گشت کنیں، منا وتی اظہار ء مسئلہ دیم ء انت۔ ٹھیک انت ناں آ و ظاہر انت وتی Inner side گیشتر غور کنت۔ آئی ء چا گرد ء تھا کہ ہرچی کردار است آئی ء گیشتر زور ہمائی ء سرائے ہر شاعر کہ پرسنلی Personaly شاعری بہ کت آئی ء تھا اے چیز کیت انت منی کہ من ترا انچو پیسرا گشگ ء اتاں کہ کو نہیں شاعر ء صرف نمائندگی کتگ آئی ء شاعری کم ء نمائندگی گیشتر کتگ انوں من گشت نہ کنناں کہ آدور ء بحیثیت شاعر آئی ء اہمیت چے بوتگ اے و Controversial چیزے یا آیا اے دور ء آئی ء اہمیتے اوں بوتگ یا نا صرف داستان گوئے بوتگ کہ مہلوک ء راج کنت ء کہہ کاریت، اے خیر رندی گپے ملئے فاضل کو چرہاں گیشتر ذمہ دار تر انت بے وتی شاعری ء گوں وتی شاعری ء ہاں البتہ لہتیں چیز است انت کہ بلوچی ء ہما ذگریں شکل کہ است انت جذبہ کہ است انت آملاء زمانگ ء اتلگ ء lose بوتگ انت، آ شاعرانی گورامارا گیشتر رسنت چوش کہ

ملکوت مستیں لیٹر بوتیں
برتیں ماں کور ء جور بچارینیں

مطلب اے تشدید یا شدت ترافاضل ءُ گورا گندگ ءُ نہ ات یا

من کمانے پہ لیٹر ہے زیریاں

نندان ءُ سوہان کنناں تیراں

اے شدت تراملابانی دور ءُ گندگ ءُ نہ ات، بلئے آدور ءُ موجود انت۔ اے برتری بہر حال است انت کہ آہانی احساس ءُ شدت گیشتر انت۔

جست: اچھاچی فرق تئی خیال ءُ منیر صاحب بیت کت کت کہ اے زمانگانی فرق ءُ تھاواقدر ءُ قدر ءُ تہذیب چوناباواں تو بدل بنت انت شاعری ءُ تو کا یا اے محسوسات، جذبات کہ آزمانگ ءُ محسوس کنگ بنت ءُ دومی اے زمانگ ءُ وہدے کا بنت روانت تہ اے چپی بیت کت کت ایثی ءُ المیہ چپی انت؟

پسو: ایثی ءُ المیہ باز بوت کن انت مطلب وقت کہ ہر پیم دیم ءُ روان انت مہلوک ءُ ذمہ داری بہر بواناں ءُ جاگہ جاگہ بے انچیں کیت انت مہلوک ذمہ داری ءُ چہ بالکل آذابیت معاشرہانی تہا لہتیں انچیں مردم اوں در کا بنت کہ آہاں ذمہ داری ءُ وجد نیست انت نوں آدور ءُ مردم گیشتر ذمہ دار بوتگ انت یا مطلب گیشتر سرگرم بوتگ انت۔ گوں وتی زمین ءُ، گوں وتی کمیں منا گوں داد ءُ ملگی انت۔ مروچی من ٹیلیفون ءُ سرائوں وتی کار ءُ کت کنناں ترالیٹرے کنناں، مطلب اے ذمہ داریانی فرق انت من اے چیز ءُ گیشینگ لوٹاں کہ منی تئی تعلق کہ اولی بوگی بوتگ تو دیم پہ دیگی بوگی بوتگ مرچی باندا اے پیم نہ انت انچو کہ وقت دیم ءُ آہان کت ذمہ داریانی تو کافر کیت بیان ءُ شدت ءُ تھاواں کمزوری کیت منی خیال ءُ اے مسئلہ بوتگ انت۔

جست: اچھا بلوچی ءُ کوئیں شاعری ءُ نہ کہ اولی یا دومی دور ءُ تو کا ترا اے لہزائی جنز کہ پرچہ کہ مرچی ام غالب کہ وہدے شاعری کت آئی ءُ تو کا بازیں جنز تحریک است انت کہ آئی ءُ چہ رند دیم ءُ اتلگ انت کہ علامتی تحریک بہ بیت یا Surrealism یا Impressionism کوئیں شاعری ءُ تو کا ترا اے چیز ءُ گمان بیت اے وڑیں چیز تو محسوس کتگ کہ وانگ ءُ کایت؟

پسو: کوئیں شاعری ءُ تھا مطلب تراباز جاگہ ءُ تئی انوئیں ترقی پسند تحریک انت ایثی ءُ اوں مثال رست کت حالانکہ اے تحریک وچرائی ءُ باز رندانہ بلئے چونکہ اے ہما سماجی حقیقتاں اے استاں البتہ Surrealism ءُ رسگ کے مشکل انت ترا کہ اے خالص ادبی تحریکے بوتگ ءُ تئی گورا سر نہ بوتگ اے واسطہ اے آئی ءُ تھا نیست انت یا تو بگش ءُ کہ زیئیں دور ءُ تھا تو ساختیانی لیکہ ءُ درگج ءُ، بلوچی ادب ءُ تھا منی خیال ءُ تو نا کام بے پرچہ کہ اے وخالص ادبی تحریک انت ادب ءُ تھا جنم اش زرتگ۔

جست: بلئے یکے ایش انت کہ آئی ءُ تو کا اے بیت کہ منی گپ اے بنیاد ءُ است انت کہ واقعی Surrealist چونابا یک جنز ءُ ءُ سورت ءُ

اتلگ بلے Surrealist Feeling یا کہ محسوس کنگ اے تا انسان ءتھا است انت و اب گندگ انسان تو زانت یا کہ علامت چوناہابی کہ تحریک ء شکل ء نہ بیتلگ علامت تو ازل ء چہ انسان ءتھا است انت یا کہ ترقی پسند رجحانات زندگی ء حقیقت ء گوں چارگ اے تو است انت۔ رند ء تحریکی شکل گپنگ اش Thought ء حوالہ ء اتلگ انت۔ اشانی تبلیغ گیشتر پینگ آتو دگہ گپے من اے بنیاد ء گپ ء آں کہ بگندے :-

”من ہما انجیراں پتن تاکیں
برزماں کوہانی شمع رستوں“

یعنی ادغام طور ء اشی ء تو کاماں انت منابہ گندے نوکیں باز رجحانات اے شعر ء تو کا گندگ ء کاینت چشو کا ئی انچو کہ پور ہیں اے سفر کہ تئی است انت کوہنیں شاعری ء حوالہ ء تو محسوس کن ءے کہ واقعی اے رجحانات یک نہ یک رنگ ء ترا گندگ ء کاینت کہ است انت کہ مئے تخلیق کاراں اے ڈول ء ام سوچ اتلگ؟

پسو: ناں ایش انت کہ علامت نگاری ء شاعری ء بنیادی چیزے یا استعارہ سازی مئے شاعران ء استعارہ سازی ٹھیک ٹھاک کتگ بھر پور انداز ء کتگ، نوں منی گشگ ء مطلب ایش انت کہ Surrealist تحریک کہ است انت کہ آئی ء زیر اثر اوں باز کار بوتگ کہ آزانگ بنت کہ من Surrealist تحریک ء مردماں کہ ہما ئی ء واسطہ کار ء انت اے دگہ چیزے ہاں منی پور ہیں نیٹ درک ء تھا یک انجیں چیزے در اتک کہ آئی ء تھا ترا سُر یلست تحریک ء شین بیت اے و منی خیال ء کاؤ ٹیبل نہ انت نوں انجیں چیز ترا بلوچی ء ادب ء تھا رست کن انت تحریکیانی حوالہ ء باقی ہا سنجیدہ نیں کوشش است انت آنیست انت پرچہ کہ آعلمی زمانگے نہ بوتگ ء پدا البلاغ ء اوں اے مسئلہ نہ بوتگ انت

جست: اچھا منیر مرچکیں نوکیں بشتگ ء دور ء شاعری ء حوالہ ء تو چے گش ءے؟

پسو: اے دور ء و ایش انت کہ شاعری ء تھا باز فرق کپنگ غزل خاص کر ہمے دور ء پیداوار انت منی خیال ء کہ دیم ء اتلگ ہمے دور ء آیا غزل ء اثر اتاں ما اگرچہ ملا فاضل ء یا چہ جام درک ء ثابت کناں آو دگہ چیزے ء اثرات ء گپ انت ہمے غزل دیم ء اتلگ ہمے دور ء چہ اے یک شعوری کوششے بوتگ، ہمے دور ء اتلگ ء اے دور ء کہ بین الاقوامی سورت ء جی بوگ ء انت۔ مہلوک ء عام طور ء دیستگ عام مہلوک ء دماغ ء تھا بوتگ کہ مناچہ علاوہ منی چپ ء چاگرد ء جی بوگ ء انت۔ چراہاں ام چیزے زورگ ء کوشش بوتگ اے دور ء تئی شاعری ء راز رخیز کنگ ء کوشش بوتگ بلے ہر کوشش شروع ء خام بیت ء ہمے پیم لہتیں خامی اوں است انت آئی ء تھا ء مرچی ایں مئے شاعری کہ اے حد ء رستگ ایشی ء تھا منی خیال ء چہ مئے کلاسیک ء اے دور ء گیشتر اثر است انت۔ عموماً چونہ بیت عموماً اے بیت کہ تئی کلاسیک جواستیں مضبوط بیت تئی کوراء مرچی کہ من وتی شاعری ء گنداں مناچہ کلاسیک ء گیشتر اے سیمی دور ء اثرات گندگ کاینت ء منی خواہش ایش انت کہ کلاسیک پدا مضبوط کنگ بہ بیت ہمے پیڑناں گوں۔

جست: یعنی کلاسیک کہ وہ دے اے رنگ و نوک ترس شکلے و ماڈرن رنگ و کہ وہ دے کہ آرگ بہ بیت تو ادغام طور و تہ چہ اقدار یا ویلوزانی کہ گپ وے یا ہما زمانگ و ہما عشق یا کہ محبت کہ ادا مارا یک فرقہ گندگ و کیت

”یکمرے بل کہ پدا من تئ کل و کایاں“ یا ”یکمرے دوست اگاں تو منی کل و بیائے“ تہ ادا یا کہ ایوک نا صرف مود و حوالہ و ہمے جذبہ و احساسات کہ زکیں پیٹگ انت یا مرچی کہ تو محسوس کن وے کہ نیست انت تہ مجموعی سورت و زکیں روایت و گپ و کنگ وے کہ زکیں روایت گون بہ کیت عام طور و روایت و معنا چہ انت تو پے محسوس کن وے کہ آچہ نوکیں شکل و بیت انت؟

پسو: منی گشگ و مقصد ایش انت کہ ذی ہما گپ کہ منی شاعری و Convey کتگ و تی ہما بنیادانی سرا ہما سوشل ویلو Social Values کہ بوتگ انت ذی من سمجھاں کہ منی پور ہیں شاعری و کہ ہرچی کنوے کتگ و تی سوشل بنیاداں کتگ مطلب انچو کہ من ترا بالا و مثال و بدیاں یا مہناز و مثال و بدیاں یا چا کر و مثل و بزور، ایشانی بنیاد اے بوتگ کہ اے نیچر و گوں انتہائی زکیں مردم بوتگ انت ایشانی ہر چیز و تووان وے بلکل نیچر و پیداوار انت نوں مرچی پر ایلیم یا المیہ ایش انت کہ ماچہ نیچر و کے گستاہاں یا کنناں و تو نیچر و چے ہمچو کہ کٹ بے منی خیال و تی تخلیق و تہا شدت کمتر بوان بیت بناء سینگار ما و گیشتر کتگ بلے شدت و تہا کی اتلگ نوں شدت و کی و پورا کنگ و حاترا منی خیال و مارا اپدا نیچر و گوں ہمچو قریب بوگ لوٹیت یا کم از کم قربت محسوس کنگ لوٹیت دانکہ ماہا شدت و دست گیت بکن ایں منی گشگ و مقصد ایش ات کہ مے گشگ و تہا شدت روایت کہ است انت منی خیال و کے لوز بوتگ و منی خیال و آوری زبانانی اثرات انت و ہمے وجہ و۔

جست: نا اے بیت و کت اول کت کہ بلفرض کہ نوکیں زمانگ و مطابق کہ مرچی اتلگیں سر پیٹگیں زندگی انچو تیز رفتاری و گوں مے تہا کہ اتلگ مے و اب و آ زمانگ و اب و مے مہر آ زمانگ و مہر، مے نفرت و اہانی نفرت و تہا چنچو فرق پیٹگ ادا و آل ریڈی منی خیال و اے تخلیق کہ وہ دے کیت انت ایشی و تو کاواں و تی زمانگ و یک شدتے نیست انت اشی و تی قدر یا ویلوز بنت انت تو پے گش وے؟

پسو: ویلوز و خیر بنت بلے ہما کہ نفرت انت یا محبت انت آ وکیں چیز انت آچہ بنیاد و بگرا ترقی و آخری زمانگ و تک بگر منی خیال و نفرت و محبت و ہما قدر کہ است انت مشترک انت ذی اوں ہمے بوتگ انت مرچی اوں ہمے بنت زیادہ زیادہ تو کمو براڈ مائنڈ ڈبے بلے نفرت اگاں تو کن وے ہمے حساب و کن وے یا محبت کن وے ہما حساب و کن وے نوں مرچی من و تو تہا شدت پرچہ لوز کتگ من و تو ہما پیچم آئی و متشکل کت نہ کنگ و ایں، منی خیال و یعنی من و تی نفرت و اگاں شعر و تہا کاں تو من آئی و پیش داشت نہ کنگا ہاں، آئی و امیج و واضع کت نہ کنگا ہاں و تو تی محبت و امیج و انچو واضع کت نہ کنگا ہاں مرچی ایں و زی ایں شاعری و تہا منا اے فرق گندگ و کیت۔

جست: اچھا منیر صاحب! من گشاں کہ مطلب اے دور و کہ ہما امیج آئی و دیم و آرگ و نہ انت ہما جذباتاں یا ہما مسئلہاں گوں کہ فنکار و جند انت تئ خیال و فنکار و ہما مشق و تہا کہ و تی اپوائنٹ منٹ و تہا اے فرق نیست انت کہ گو سکیں زکیں فنکار بوتگ۔ آئی و آ شدت زیادہ محسوس کتگ یا زیادہ بیان کتگ و مرچی کہ استیں آ چیز و مازیاہ صبح گشت نہ کنگ و ایں یا صبح بیان کت نہ کنگ و ایں؟

پسو: اصل ایش انت کہ فنکاراں کیے تو آئی ءگوں اے مسئلہ بوت کنت بلئے فنکار ویکے نہ انت آزماںگ ءیکے بوتگ نہ اے زماںگ ءیکے نی ما کہ آزماںگ کن ایں تہ Collectively ءہما زماںگ ء زوریں ایشی ءچی وجہ بوت کنت کہ مرچی فنکار بلکل فیل انت یا ٹوٹل فنکار فیل انت کہ آوتی چچی ءدات نہ کنگ ء انت منی خیال ءوجہ اے نہ انت وجہ دراصل ہما انت کہ من سمجھاں کہ مرچکیں مردم چہ نیچر ء باز سستگ، مشینی گیشتر جوڑ انت اے واسطہ Feeling ءجذب اتانی اظہار ء اینچو کنت نہ کنت۔

جست: یک گپے اے ام است انت کہ آزماںگ ء کہ ٹوہنیں شاعری است انت آئی ء تو کاہا درد یاوشی یا کہ نفرت کہ وتی اے شکل ءگوں یا کہ بقول تو کہ شدت ء گوما دیم ء کایت مردم ء اینچو باز ژامبلین انت تہا چہ سُرین انت ء مرچکیں نہ انت مرچکیں ء تو یکیں ویکے ایش انت کہ مارا توہمے کرداراں کہ مازان ایں بی شاعریں کرداراں گاریں مردم انت ء دومی ایش انت کہ دومی دور ء شاعرانی تو کا بازہمے اختلاف است انت کہ جام درک ء واقعی ریل وت شاعری کنگ یا کہ نہ کنگ یا مست تو کلی ء شاعری واقعی کہ استیں ہمے رنگ ء شاعری یے کہ اے رنگ ء دیم ء اتلگ یا کہ دگہ شاعرے، بلئے مجموعی سورت ء مرچکیں فنکار منا اے گندگ ء نیت کہ آئی ء راوتی فن ء گوما گیشتریں یک محبت است انت آئی ء گوراعلم ام زیادہ اتلگ پورہیں دنیا سربگ تو باند انت کہ آئی ء گورا اے مسئلہ یا کہ شدت تو کم مہ بوتیں؟

پسو: ہنو! اے بلکل راست انت بلئے مرچی نہیں فنکار گیشتر مخلص انت ء گیشتر Devote انت چہ ذی نہیں فنکار ء بلئے اصل چیز پداہما بیسک انت ء وتی روٹسانی دست ء گرگ انت مخلص و استاں بلئے منی دست ء منی روٹس نیاں نا آشنائی است انت، مطلب من چہ کلاسیک ء نا آشناہاں چہ وتی ورثہ من نا آشناہاں اے پیم ء منی گوما شدت آرگ نہ بیت یا من ہما جذبہ ء متشکل کت نہ کنگا ہاں آرنگ ء کہ زکیں مردماں منی آں کنگ منی خیال ء ایشی ءوجہ ہمے بوت کنت ورنہ مرچی نہیں مردم ابجو کیڈ تر انت گیشتر سمجھدار تر انت گیشتر ترقی یافتہ تر انت، دراہیں لیولاں دیم ء انت بلئے پشت کپنگ انت صرف یکیں بنیاد ء۔

جست: اچھا بلوچی ء اے سیمی دور ء شاعری کہ گل خان نصیر ء تقریباً منی خیال ء اولی شاعری ء مجموعہ اوں ء ”گلبانگ“ پتنگ کہ آپنہا ء یک ء زماںگ ء کہ شنگ بوتگ ات ء ہمے زماںگ ء تئی اولی تاک اوں کیت انت ”اومان“ تو ایشی ء چہ پدمحمد حسین عنقادیا کہ پدا آزاد جمالہ بینی یا کہ عطا شاد اے شاعری دانکہ روچ ء مرچی آہگ ء انت تو ادا یک فرقے گندگ ء کیت نوکیں زماںگ ء کہ زیکی عطا شاد، آزاد جمالہ بینی ء اے زماںگ ء تو کا یک فرقے اے بیت کہ موضوع ء حوالہ ء کہ مرچکیں زماںگ ء نوکیں بن گپ نوکیں خیال اتلگ انت مئے دیم ء یا زیکی آرنگ ء یک استیں نہ پتنگ انت یا کہ فارم بدل پتنگ انت آزاد نظم دیم ء اتلگ نظم ء معری ء خاص تجربہ کنگ پتنگ چیزے مردمانی گورا یا کہ تئی ہانیکو، سانیت اتلگ انتت یک ٹائے ظاہر پتنگ ات یا کہ مرچی اے دگہ وائی ء ماہیا اتلگ انت دیم ء ظاہر بوگ ء انت تجربہ بوگ ء انت ادا چہ پدیک گاری یے محسوس نہ بیت مردم ء گمان بیت کہ من پداوتی نازینک ء راگار کنگ ات یا کہ ڈہی ء راگار کنگ ات آئی ء جاگہ ء ماسندھ زرتگ ات یا کہ پنجاب زرتگ ات کہ آہانی گورا اردو لاہانی گورا اے گپ ہما وہدی پیدا ک بیت کہ آہاناں وتی پچار ء نہ بوگ ء گمانے بیت پرچہ کہ سورت و آہانی چیز نہ انت تو آہان ء ایوک ء پنجابیانی ماہیا بہ بیت یا سندھیانی وائی بہ بیت ء دومی پدا اے زماںگ ء

کہ مئے گورامائی ءِ وائی ءِ خاص تجربہ بوگ ءِ انت توچی محسوس کن ءِ اے ایزے پریش آگہ ءِ انت؟

پسو: ایثی ءِ سرمانی خیال ءِ ماگیشتر گپ جنگ ات تفصیل ءِ گوں ماہے گشنگ ات کہ بھئی وائی یامائی ہرچی کہ است انت ہیچ فرق نیست ایثانی اگاں تو ٹرائی کنگ لوٹ ءِ وتی ادب ءِ تہا ترا لگ انت کہ شریں چیز انت ہیچ مسئلہ یے نہ انت بالکل بکن ءِ بلئے تو منابگش زہیر یگ ءِ قصورچی انت، نازینک ءِ میارچی انت یا سوت ءِ کجام گناہ کنگ کہ تو آہاناں ٹرائی نہ کن ءِ منی تئی گورالہتیں بنیادی صنف است انت کہ ما ابید یوز کنگ ءِ ختم کنگ انت اگر بنی ٹھیک انت سوت ءِ دتا یوز کنگ ءِ نا کام بوگ مسئلہ یے نہ انت بلئے سوت ءِ دتا یوز نہ کنگ زہیر یگ ءِ وتا یوز نہ کنگ ءِ نازینک ہما جاگہ ءِ ایر انت من تو پرچہ ٹرائی اش نہ کنناں نی منی گشگ ہمیش ات کہ باید انت پسر اما وتی چیزاں بزور ایں بچاراں اگر ایثاں مرچیکیں دوراگوں ہم گامی کت نہ کت وٹھیک انت یا ایثانی ہمرائی ءِ ما آہاں اوں بچاراں ہیچ مسئلہ یے نہ انت، یعنی صنفانی زورگ ءِ مناعراض و نیست کہ کسے وائی لکیت یا ماہیا لکیت یا بانیکو لکیت ہیچ پرویلے نہ انت ہر کس وتی اظہار ءِ وتی وڈ بہ کت بلئے منی ہرابی ایش انت کہ من پرچہ زہیر یگ نہ لکھاں یا بھئی من نازینک ءِ فارم ءِ واقف نیاں من دوشی ہمے گشگ ات کہ بھئی کئے زانت شمتہا نازینک ءِ فارم ءِ یک مردے دریت کہ آبکشیہ کہ بی نازینک ءِ سطحی فارم ایش انت یا اے ہیئت ءِ تہا لگک بیت منی خیال ءِ چشمیں مردم کم انت نوں منی خیال ءِ مئے کمزوری انت، مئے بلائیں قصور انت کہ ما اینچو وھد ءِ شاعری کن ایں بلئے مازان ایں کہ ما گارچہ کجا کنگ یعنی وتی گار انت چیزانی شواہ ءِ مادر نہ اتلگ ایں۔ اے انچیں مسئلہ انت باید انت سنجیدگی ءِ گوں دست جنگ بہ بنت۔

جست: ایثی ءِ وجہ ہمے نہ بیت کہ ہمے تحریری کہ کلاسیک شاعران است انت یا لٹریچر است انت اے مارا صحیح معناء ءِ تہا تحریری سورت ءِ کہ استیں سر نہ بوتگ کہ گشگ نہ بوتگ انت مئے کوہنیں ءِ مرچیکیں شاعری بوگ ءِ انت اشی ءِ تو کا بی تر محسوس بیت کہ تئی کلاسیکل ءِ یا کہ ہا شاعری ءِ سر اثرات کہ بہ بنت باید انت آبی کہ استیں نیست انت ءِ آئی ءِ تو کا زیادہ تر دگہ زبانانی اثرات محسوس بنت۔ اردو ءِ خاص کر منی خیال ءِ نہ آشنائی ءِ وجہ انت تئی خیال ءِ؟

پسو: بنیادی وجہ و ہمیش انت کہ منی چیز منی گور محفوظ کہ استیں نہ انت من ترا ہمے گشاں کہ من بی نازینک ءِ فارم ءِ نزا ناں انگت چی انت منا پیست سال انت من شرلکگ ءِ اوں بلئے نزا ناں نازینک ءِ زہیر یگ کجام فارم ءِ لکھگ بنت یا دستا نگ جی یے؟ جست: تئی خیال ءِ منیر صاحب! نازینک یا کہ زہیر یگ تو مواد ءِ گپ نہ انت اشی ءِ فارم اثنانی منی خیال ءِ تو اے وتی مواد ءِ چہ زانگ بنت گیشتر

پسو: آ چیز است انت بلئے تئی گور تشکیل نہ کپتگ انت مطلب تئی گور اچشیں تعریفے نیست انت منی گشگ ءِ مقصد ایش انت کہ واقعی نازینک ءِ راپشیں فارمے نیست سربری کہ تو بگش ءِ بلئے ہمے کہ ایثی ءِ مواد است انت ایثی ءِ و بہ گیشیں کہ بھئی نازینک ءِ مسئلہ ایش انت کہ بی وتی مواد ءِ چہ بچارگ بیت بلئے تئی گور اے ڈپنیشن اوں موجود نہ انت نوں نوک آوکیں مردمے چی بزانت کہ نازینک چی یے یا ایثی ءِ مواد چی یے اے مسئلہ انت۔

جست: اچھا، بلوچی شاعری ءتہا مجموعی سورت ءکہ عطا شاد زبانی اے عہد ءتو کا ترقی پسند تحریک ءچی اثرات است انت بلوچی شاعری ءتہا کہ کپ انت؟

پسو: اے عہد ءتہا و مستریں اثرات منی خیال ءترقی پسند تحریک نیگ انت پرچہ کہ اے ترقی پسند تحریک و اباز شور ءزور ءبوتگ ءمئے گورا ہما لہتیں چنیدہ نام انت گل خان نصیر تو گش ءے آزاد جمال دینی گش ءے یعنی اے ٹوٹل ہمے تحریک ءزیر ءاثر اتلگ انت ایشاں کارکنگ ہاں البتہ تو چند یک مردم گشت کن ءے سید ظہور شاہ ہاتھی بوتگ یا عطا شاد بوتگ انجیں مردم بوتگ انت کہ ایشاں شاعری کنگ ہما تحریک پالونہ تنگ باقی گل خان نصیر سکیں نامے مئے گورا بلے آپا لو بوتگ ہما تحریک ءاے اثرات اتلگ انت مئے گورا ٹیک ٹاک اتلگ انت ءشعر ءچے علاوہ منی خیال ءنثر ءتہا ام اتلگ انت افسانہانی تہا ترا آئی اثر سک باز گندگ بیت۔

جست: اچھا، دگہ جیڑہ یے مئے گورا است انت خاص طور پر آزاد نظم ء آزاد نظم ءکہ ایشی ء آزاد جمال دینی یا عطا شاد گشتیت ایشی ءگورا اکثر ءے بیشتر ہمے داب انت کہ ہما مشرقی آزاد نظم ءلوٹ کہ ایشی ءرا یک بحر ءے بیت ء بحر یونٹ (Unit) تائی شکل ءبہرکنگ بیت انت بلے سوال اے پیدا ک بیت کہ اے اہد ءے یک بحر ءے ایشی ءرا بیت بحر کہ استیں یونٹ تائی شکل ءوہد ءے بہرکنگ بیت ماشی ءایذی نظم ءمعری کت نہ کن ایں؟

پسو: ایشی ءنظم ءمعری کنگ ءلہتیں مسئلہ و خیر بنت بلے مشکل نہ انت اگر بی یک مردم ءے کوشش بہ کت کہ بی من آزاد نظم لک اٹگ ءپدا ایشی ءنظم ءمعری ء شکل ءبلکہاں آاے کار ءکت کت بلے ہمے نظم کہ آزاد انت تو بگش ءایشی ءمن ایذا (As it is) ہے لمزیات ءگوں نظم ءمعری کنناں منی خیال ءمشکل انت اے پیم بوت نہ کت۔

جست: تو وت دراصل اے گپ ءرا قبول کن ءے کہ واقعی آزاد نظم یک بحر ءے ءتہا است انت ءحرار کا نانی شکل، بہرکنگ بیت انت؟
پسو: ہونی جند ءاں آزاد نظم انچو ونگ ءانچو لک اٹگ۔

جست: اچھا، مغربی آزاد نظم ءتصور است انت تئی گورا کہ اے نظم آنگو چے وہد ءے کثیت انت مئے گورا اودا ایشی ءقانون چی انت؟
پسو: اودا ایش انت کہ من چیز ءے ونگ من ءانچو محسوس بوتگ کہ آیانی ہمے بحر کہ است انت آیانی زور ءکے مختلف انت آبیٹ (Beat) زور انت بلکیں ردہم آیانی گیشتر زور ردہم ءسرا انت مئے گورا ردہم ءسرا نہ انت زور ماہار کا نانی سرا گیشتر زور دئیں ءآردہم ءسرا گیشتر زور دینت اے فرق انت منی نظر ء۔

جست: اے آزاد نظم ء شکل ترا گندگ پیٹگ بلوچی ءتہا؟

پسو: اے من ءکم گندگ پیٹگ بلکیں یک دو بشاز ءنادر است انت ترا گشت نہ کنناں۔

جست: بلوچی ءتہا نثری نظم ءنہ آہگ یا کہ ایشی ءدیروی نہ ننگ ایشی ءتئی خیال چی جیڑہ بیت کت کت؟

پسو: اے ایش انت کہ مئے گورا ہما چیز اتلگ انت کہ چار دوع پاس بوتگ ءاتلگ انت ءنثری نظم انگت اردو ءواسطہ مسئلہ یے جوڑ انت

اے واسطے مئے گور آہانی ءِ اظہار کم بوگ ءِ انت ءِ نثری نظم ءِ نام انگت اردو والاہاناں رُلینگ کہ ایشی ءِ چی بکن انت آیانثر یا نظم اے مسئلہ وتی جاگہ ءِ است انت ءِ بلوچی ادب ءِ تہا کثیت نثری نظم ضرور کثیت مرچی باند لکھگ ام بوگ ءِ انت۔

جست: اچھا، نثری نظم ءِ وحدے کہ تو اگر ذریعے یا کہ بلوچی ءِ بہیت انت تہا خواہش چی انت کہ نثری نظم وتی کجام شکل کہ بہیت کیے اے شکل ءِ بہ بیت کہ سرجم ءِ ردا نک بہ بیت یک علمی رہند ءِ آئی ءِ گون بہ بیت یک خشکیں شکلے آئی ءِ گون بہ بیت یا نا واقعی ایشی ءِ تہا شعری تجربہ کنگ ءِ گنجائش است انت؟

پسو: انوں کہ نثری نظم ہرچی کہ لکھگ بوگ ءِ انت آیانثر تہا کوشش، ہمے بوگ ءِ انت کہ شعری تجربہ دیم ءِ بہیت منی دیما ہرچی کہ گوستگ من آیانثر تہا شعری تجربہ گیشتر محسوس کنگ بلئے وتی فارم ءِ حوالہ ءِ شعر ءِ چہ ہمنچو باز دور انت مطلب وتی سطحی فارم ءِ حوالہ ءِ شعر ءِ چہ دور انت اے واسطہ مخلوک آئی ءِ شعر قبول کنگ ءِ واسطہ تیار نہ انت ءِ نثر اے واسطہ نہ انت کہ آئی ءِ تہا تجربہ شعری انت منی خیال ءِ تو اگاں ایشی ءِ تہا شعری تجربہ ءِ بکشی ءِ گڑا اے صنف ءِ جند پشت نہ کپ ایت۔

جست: اچھا، نثری نظم ءِ حوالہ ءِ چوناہابی یک ءِ دوز اندگانی گوہگ ہمیش انت کہ نثری نظم چوناہابی ہما تہر انت کہ وت ءِ چے شروع بیت یعنی ایشی ءِ فارم ایش انت ایشی ءِ تکنیک اے بیت خود کلامی یا کہ آزاد تلازمہ ءِ خیال ءِ ایشی ءِ تو کا یک بے ربطی بیت انت ایشی ءِ تو کا چو کہ واقعہ ءِ شکل بیانہ استیں نہ بیت انت ایشی ءِ تجربہ آزاد نظم ءِ تو کا کنگ بیت انت؟

پسو: ہواے و ایش انت کہ نوکیں لہتیں رحمان انت اتلگ انت ءِ اے رحمان منی خیال ءِ چہ نثری نظم ءِ ابید نظم ءِ جند ءِ کرا اوں کپتگ، افسانہ ءِ سرا اوں کپتگ نوں باز جاگہ ءِ ہمے اوں واناں من ءِ لگ ایت تو نظم ءِ وانگ ءِ یہا تجربہ کہ استاں شعری بیان کنگ بوگ ءِ انت اے چیز اوں است انت۔

جست: منیر صاحب آزاد نظم ءِ نثری نظم ءِ مستریں فرق تہا خیال ءِ اشانی ہما بہیت انت مسئلہ نہ انت؟
پسو: مستریں بہیت بیگ انت بلکل پرچہ تجربہ دو بینانی شعری انت بہیت اشاناں جدا کنت۔

جست: اچھا، نثری نظم ءِ ہنیت ءِ متلب ماچوں گوش ایں چو کہ لہتیں پیرا گرافانی صورت ءِ عبثہ کنگ بوتگ انت اردو تہا کہ اتلگ انت تو لہتیں کہ آزاد نظم ءِ ہما ہنیت ءِ مطابق ءِ مصریانی وڑا عبثہ کنگ بوتگ انت نوں ایشی ءِ تو کموبہ گیشیں؟

پسو: نثری نظم ءِ وجہ ہنیت گشتگ کہ بیت من و ہمے تعریف ونگ انت کہ نثری نظم متلب ہج قسم ءِ ہما شعری پابندیانی تہا نہ بیت وتی لائن نانی حوالہ ءِ تو آہانی تہا ہج قسم ءِ ظاہری آہنگے نہ بیت بلکیں اندرونی یا زاتی یا باطنی آہنگ کہ استیں برجاہ دارگ بیت ءِ باطنی آہنگ انچو من رحمان ءِ راگشتگ ات دوشی کہ باطنی آہنگ انچیں چیزے کہ تو آئی ءِ بیان کت نہ کن ءِ صحیح معنہ ءِ تو آئی ءِ پیش داشت نہ کن ءِ مردم ءِ کہ ہی اے باطنی آہنگے۔

جست: باطنی آہنگ اے بہ بیت کت کنت کہ ہی یک مردے گفتگو کنگ ءِ انت ءِ آئی ءِ چہلی برزی یا کہ آئی ءِ جزباتی بوگ ہم یا کہ آئی ءِ

ویشیانی موڑ منی خیال ء باطنی آہنگ و ہمیش انت؟

پسو: باطنی آہنگ بلکل ہمیش انت کہ یک مقررے تھا اوں باطنی آہنگ است انت نوں آ کہ ہرچی گو شک ء انت آیا اے آزاد نظمے یا نثری نظمے ء تو ایسی ءھنیت ء واسطہ مشکل پیش کنیت نوں تجربہ تو گش ءے مرچی نیں دور ء پدا ہما مشکل تئ دیماکنیت کہ نئی اے تجربہ و افسانہ یے تو کابی بوگ ء انت آیا اوں نثری نظمے۔

جست: یکے واش انت کہ ادا وایوک ءھمے تجرباتی گپ بوگ ء انت کہ آزاد نظم مئے گورا اتلگ آئی ء شعری حوالہ یا زبان ء حوالہ ء دیروئی رستگ یا کہ ایسی ءے مآچے کار گپت کتگ چو کہ اے نمونہ آزاد جمالہ بینی ء گورا یا کہ عطا شاد ء گورا کنیت انت واقعی ما گندایں کہ شعری حوالہ ء باز نوکیں تجربہ یتگ تو سوال اے کپیت کہ نثری نظم کہ آئی ء چہ زیادہ یکے ہمے کہ تخلیق کار ء یک مکمل ایں آزادی یے رسیت انت کہ اشی ء تو کا آوتی تمایں ہما چیریں فیلنگ (feelings) ام است انت آئی ء اظہار کنگ ء یک جوازے بلئے ایسی ء تو کا اے گنجائش بیت کہ شعری حوالہ ء یا زبانی تخلیقی حوالہ ء مارا چیزے دات کت کنت؟

پسو: تخلیقی حوالہ ء و ترا چیزے ضرورات کت کنت بلئے نوں مسئلہ ایش انت کہ تو ایسی ء کن ءے چی، نی منی خیال ء مستریں پر اہلم (problem) اے جوڑ انت کہ اے شعرے یا نثرے من ء ایسی ء مطلب ہما تخلیقی صفے ء بوگ ءھج اعتراض نیست بلکل تخلیقی صفے ء ایسی ء تھا باز گنجائش است نثری نظم ء تھا مرچگیں دور ء منی خیال ء درستاں چے گیشتر گنجائش است انت کہ تو چیزے گشت بکن ءے تخلیقی سمت ء گشت بکن ءے بلئے سوال پدا ہمو داکنیت اوشیت کہ آیا تو ایسی ء کجام خانہ ء ایر کن ءے منی خیال ء مسئلہ ایش انت ء اے انچوکیں بلائیں مسئلہ یے نہ انت مسئلہ و آئی ء جواز یتگ انت تخلیقی جواز یتگ انت تخلیقی جواز آئی ء بہر حال است۔

جست: منی خیال ء زیادہ ادا اے درگت ء زیادہ تجربہ نثری نظم ء حوالہ ء کہ کنگ بہ بیت انت تہ شکل نہ بیت مایسی ء فارم ء یا کہ ایسی ء شکل ء مزان ایں کہ مئے گورا چے رنگ ء است انت مطلب ایش انت کہ ہمے سوال انت کہ تو گشگ ء ات ءے کہ بلوچی ء گونہیں شاعری یا لچہ ء یا نظم ء معری شکل ء کہ گندگ کنیت انت بلئے آنظم معری ء تو کا باز جاگہ ء پابندی کنگ بیت کا پانی بلئے مئے گورا کہ نوکیں زما نگ ء نظم ء معری لکھگ بیت آئی ء تو کا اے پابندی نہ بیت انت تو اے نثری نظم کہ اے دگہ قضاں یا کہ کنیت انت یا فرانس ء چے پاکستان ء کنیت انت سر بیت یادگہ ء ملاں سر بیت انت تو بگند ءے مئے گورا کنیت انت ایسی ء فارم کمود گے رنگے بیارایت انت؟

پسو: ہو بلکل من و ہمیشی ء سراز وراتگ کہ نئی اے ڈسکیشن (Discussion) ء کہ اے نثر ء یا نظم ء یل دیک بہ بیت ء ایوک سنجیدگی ء گوں لکھگ بہ بیت منی گشگ ء مقصد ہمیش ات کہ اے وتی فارم ء گشیں ایت تئ گورا کم از کم وتی فارم ء گشیت دگہ ہر کس وتی ذمہ داروت انت تو ہر زبانی ایسی ء ٹرائی بہ کنت ایسی ء فارم ء مسئلہ جوڑ نہ بیت نوں ما و ہما حیران کتگ کہ اے نثرے یا نظمے منی خیال ء اے مسئلہ یے نہ انت اصل مسئلہ لکھنگ یتگ انت کہ آئی ء را تخلیقی جوازے است تو پرچہ لکھگ نہ بیت بلکل لکھگ بہ بیت اگر شعرے شعر ء اوں اہمیت است انت اگر نثرے نثر اوں اہمیت دارایت نوں من گشگ ات دوشی شاید رحمان ءیات بیت کہ نئی مئے اصل ء یک چیزے بوگ مطلب

مردم نفسیاتی مسئلہ ہے کہ شعر چننے اہم ترین چیز ہے ایک زمانے کے لوگ اور مرچیں اے کمپوزیشن انتہا باز جاگے اور مردم ڈسکیشن (Discussion) نانی تہ گش انت کہ نئی شعراؤں انہیں تجربہ ہے افسانہ اور انہیں تجربہ ہے بلئے نفسیاتی طورے دوئیں گروپانی مردم اے گپ و منگ و تیار نہ انت شاعر ایشی و پرے خاطر و قبول نہ کن انت کہ و ت و چننے نگاراں کے برز تر سمجھ انت نفسیاتی مسئلہ ہے منی خیال و جوڈ بیت و ننگار ایشی و ہے خاطر و شعر گشگ و واسطہ بہ ضد انت کہ آہالیول (Level) و روگ لوٹ انت نفسیاتی طورے کہ آمد و اشتاگ منی خیال و اے سوائے نفسیاتی مسئلہ و دگہ بچے نہ انت۔

جست: اچھا، منیر صاحب بلوچی و کہ انچوائے نظم دیم و آگ و انت مطلب اے نظمائی تہا گندگ یا و انگ و بچگ و اے گندگ بیت واقعی اے کہ لہتیں است انت اشائی تہا اور نثری نظم و ترا مکملیں شکل گند و کیت انت بلوچی ادب و ہے نظم کہ اتلگ انت و شتہ کنگ کہ بوتگ انت؟

پسو: بلوچی و کہ ایش انت منی جند و نثری نظم باز کم وینگ چیزے اشکلگ و بلئے فیصلہ و انگ و بچے بعد بیت اشکلگ و بچے پد منی خیال و مردم فیصلہ کت نہ کت شریں نتیجہ ہے و سر بوت نہ کت و من باز کم وینگ بلوچی۔

جست: دگہ جستے ایش انت کہ آزاد نظم کیلے کہ آزاد جمالدینی انچو گش انت کہ آزاد جمالدینی و شروع تگ پدا عطا شاد، ملک طوقی، صدیق آزاد یا اکبر باز کزئی اے زمانگ و آزاد نظم کہ و شتہ کنگ بیت ایشی و تو کا کیے و اے وڑ بیت کہ باز نوکیں تحریکی تہا کنگ بیت یا کہ فارم یا مواد و حوالہ و نوکیں چیز دیم و کیت انت بلئے آزمانگ و بچے پدا ایشی و کہ تو و شتہ کنگ و اے آزمانگ و ہدے کہ ترا کیت و سر بیت ایشائی نیام و تراچی فرے گندگ کیت؟

پسو: زبکیں آزاد نظم کہ آزاد جمالدینی لکھتگ یا عطا شاد و لکھتگ منی خیال و ایشی و انچو نام نہ گوستگ کہ مردم ایشائی تہا خاصیں فرے دیست و کت بہ کت ہاں البتہ پرسنل (Personal) مردمانی و تی و تی و اردات اتلگ انت و شریں اندازے و اتلگ انت و خوبصورتیں طریقہ ہے و اتلگ انت بلئے نوں عطا شاد و وڑیں بیسک (Basic) ہے تی و گور و موجود انت بنیادے موجود انت کہ آئی و واسطہ ترا کم لہتیں سال لگ ایت دانکہ تو آئی و کراس (Cross) بکن و یا کہ آئی و دگہ ٹرن (Turn) دات بکن و و من پیرا اور گشتگ ات کہ عطا شاد و مطلب ہما اثر انانی ختم کنگ و واسطہ انہیں مردے لوٹ ایت کہ عطا شاد و لمٹ (Limit) و اتک بکنت ہائی و مطلب بالاد و مردے بہ بیت و انگت بہر حال من و چشمیں مردم گندگ نیا گ و انت اے واسطہ نظم و تسلسل و روان انت و بازیں خام مالے گوں آئی و بوتگ مرچی یا باند و چیزے بوگی انت گشت نہ کنناں بکے بیت بلئے ضرور۔

جست: منیر صاحب دگہ ذاتی جستے اے اشکلگ و یا کہ تو گشتگ و اے تو کہ یک و و اجیں نظمے و سرا کار کنگاے تو و تی اے سلسلہ و اگاں کو گپ و نگران بکن وے؟

پسو: اے و ش انت کہ نظمے چو من و اتلگ ات کہ من آئی و بلاکاں پورا آئی و سبکٹ (Subject) موضوع یا ہائی و کڑی کہ است انت

ٹوٹل منی گورا واضح انت کہ من وچ کنگی انت جی کنگی نہ انت من شروع ام کنگ آئی ء را مطلب شریں مقدارے من آئی ء لکھنگ۔
جست: اے چنچو مزن بیت؟

پسو: چونامنی جی ایش انت کہ ہنچو مزن بہ بیت کہ الگ یک کتابے بہ بیت پدانی وتی کتابے ء بہ بیت مطلب تنہا اے کتابے بہ بیت منی وچ ہمیش انت بلئے انگت من دیماے برگ ء اوں زاناں کجام حد ء برت لے کنناں۔

جست: زکیں آزاد نظم ء تو کا یکے مارا اکبر باز کزی ء شاعری یا عطا شاد ء باز آزاد نظمائی تو کا آزاد جمالدینی ء مارا اکثر ء بیشتر ڈن ء یا خار جیت ء زیادہ گمان بیت ء چو کہ انوکس آزاد نظم کہ آہگ ء انت ایشی ء تو کا من ء داخلیت ء گیشتر گمان بیت دومی یکے اے فرق بیت گندگ کیت انت ہر نوکیں آزاد نظم ء تو کا نوکیں تحریک بی اتلگ انت آہانی اوں تجربہ یتگ کہ عطا شاد صاحب وت گشیت کہ منی ”شپ گریٹ“، نظم سرئیلست (Surrealist) تجربہ یے کہ من کنگ بلئے من ء بحیثیت ء وانوک اودا اے وڈیں چیز گمان نہ بیت کہ اے یک سرئیلست (Surrealist) امیج (Image) یے، اے درگت تو اگاں کمو گفتگو بکن لے کہ واقعی اے نظم کمو آئی ء چہ دور تر یا جتا تر بیت انت کہ ایشی ء تو کا نوکیں رجحانات یا میل اتلگ انت یا کہ مواد ء حوالہ ء ء انجیں چیز گشگ یتگ کہ زی گشگ نہ بیت انت؟

پسو: ہن وچ چکیں چیز چونامنا گیشتر انت کہ ہما یتلنگ (Feelings) کہ است انت آگیشتر اہمیت دیگ بوگ ء انت زی و ایش انت کہ نوک بوگ ء ہر جی نوک بیت آخارج ء سرا گیشتر ڈپنڈ (Depend) کنت۔ یعنی مردم شروع ء وتی کر ء گورا چارایت وتی جند ء چارگ ء موقع مردم ء سک باز رندار سیت ء شاعری اوں صنفائی بارہ ء ہمے کار مرچی بوگی انت۔ آئی ء کنگ انت یک حدے ء تک کنگ انت، بلئے دیم ء برگ بوگ ء انت ء شریں چیزے باند انت اے تجربہ بہ بنت ء تحریک یا عطا شاد ء ہمے نظم ء کہ تو نام یتگ کجام انت کہ ”دل گریٹ ء شپ ناریت“ آئی ء وت گشگ کہ سرئیلست (Surrealist) ء اثر اتاں من لکھنگ خیر من وت ام ونگ اے نظم بلئے منی خیال ء گیشتر سماجی نظے یعنی آئی ء تنہا سوشل مسئلہ گیشتر بیان کنگ بوگ انت ”شاعرانہ زمانگ“ ء من ہمے پیم سر پد بوگاں آئی ء۔

جست: مئے گورا یک نوکیں چو کہ ترقی پسند تحریک ء حوالہ ء تو گشگ ء ات لے کہ بلوچی ء تنہا ایشی ء اثرات کپنگ انت ء بہ سورت ء منی خیا ل ء تحریک کارنگ اوں یتگ چو کہ آزاد جمالدینی یا اکبر باز کزی اے مردمانی مکمل یک ٹیمے یتگ ء بلے چو کہ جدیدیت یا نوکیں میل یا کہ نوکیں رجحان جدیدیت و ہدے کہ اے دگہ زبانان شروع بیت یک حسابے فنکار پداوتی تہاروگ ء کوشش کنت اے شروع بیت عطا شاد صاحب ء گورا دیم ء کایت ایشی ء وتی پور ہیں تنظیمے ء تحریکے ء شکل پرچہ نہ یتگ چو کہ چیزے مردمانی گورا ایزے رجحان اتلگ ات ء پدا کہ دگہ شکل اختیار کر یتگ اش بلئے چو کہ جدیدیت تحریک دنیا ء ہر کجام جاگہ ء تحریکی شکل ء اتکہ یتگ بلوچی ء گورا پرچہ اے سلسلہ نہ یتگ مئے گورا پرچہ نہ یتگ؟

پسو: اصل ء مسئلہ ادایت انت منی خیال ء اے چیز ء واستہ ڈرستاں چہ مستریں ضرورت کہ بیت ہما نقاد ء بیت کہ آپوائنٹ ریاض بکت ء منی تئی بد قسمتی ایش انت کہ مئے گورا نقاد نیست اے کارانی اولی کنوک و نقاد انت شاعر چیز ء صرف ہائی لائٹس (Highlights) کنت و

ضاحت کنگ یا فارمولادیک و نقادیک انت ء مئے گور انقاد نہ بوتگ اے واستہ یک مکمل باضا بطہیں تحریکے مئے گور موجود نہ انت اے تہنامنی خیال ء نقاد ء کئی انت۔

جست: ولجہ منیر اداچہ یک گپے دگہ اے پادکنیت نقاد کہ وہدے تو گشگ ء ء گڑا ایشی ء معنایش انت کہ نقاد پور ہیں اے سفر ء راتئ گشگ ء مطابق ء درجنت کہ اداں تا کہ مئے گور اجدیدیت ء رجحان تا کہ انچوکان ء اتلگ انت پرچہ آئی کاراے و نہ بیت کہ حلقہ یے اڑکن تو فنکار ء جندوت جوڑ کنت انت یلئے چو کہ اے دگہ زبانی تو کا شروعات ء تو اولی سرار رجحان باقاعدہ وتی یک جنرے ء سورت ء نہ یتلگ انت؟

پسو: من انوں، ہمے گشگ ء اتوں کہ ہمے رجحان کہ ماں ایشانی حلقہ ء نقادے کہ کیت گیشیت ہمے رجحانی وضاحت ء کنت ء رجحانی وضاحت بیت نو ہر یک چیزے تحریکی شکلے ء دیم ء روت منی تئ گور رجحانی وضاحت انگت نہ بوتگ ہج شعری تجربہ منی دیما نہ گوستگ کہ نقادے ء واضح کنگ نی کجام ام نقاد ء چشیں تحریرے من نہ ونگ مطلب کریم دشتی انت مئے گور امستریں نام دشتی صاحب ء لکھنگ مطلب آئی ء کتابے ام چاپ بوتگ مضمون ام دیما گوستگ انت یلئے آہانی چشیں سفرے منا گنگ ء نمیت یک لائٹ کوششے ترا سیت کہ آمد ء یک کوششے کنگ کہ ”نود ماں بلوچی شاعری ء“ آوتی عنوان ء چہ ظاہر بیت کہ جی یے یا ”کپوت ماں بلوچی شاعری ء“ نی Head line ظاہر کن انت کہ آئی ء Position جی انت ہما تاثراتی تنقید ء ابتدائی شکل ء کیت انت۔

جست: بلے ایشی ء تو کا منیر صاحب دگہ یک چیزے است انت مئے گور اسلہ باز برء ایش انت کہ بلوچی شعریات، بلوچی شعری زبان کہ زکیں است انت یا کہ مرچی مغربی شعری رجحانات تو مئے گور اگیشتر اتلگ کہ ماشعر ء جی چیزے زیر ایں ء سر پد ہیں، بلوچی ء وہدے کا نیں وتی کو نہیں شاعری ء ء مرچی نیں شاعری ء دیم ء کن ایں تو مئے گور اے تصور کیت کہ شعر ء ہما مردم گشت ”موہری داوہ کن انت“ تو ممت گور اے جی بہ بیت ماوتی شعریت کہ مرچکیں ء جی سر پد ہیں کہ بلوچی شعریت جی یے؟

پسو: بلوچی شعریت ایش انت کہ چہ باقی نیں دنیا ء شعریت ء چہ الگیں چیزے و نہ انت، جدا و نہ انت آزکیں وقت ء زکیں Demand بوتگ انت زکیں مطلب یک بہادریں مردے واستہ جنگ لازم بوتگ شعرام لازم بوتگ مڑا ہداری ام لازم بوتگ، بیرگیری ام لازم بوتگ۔ اے مطلب لہتیں کرائٹ ایریا Criteria بوتگ انت یکے ہا تو گش ء Ideal شخصیت ء واستہ اے و زکیں مسلہ بوتگ انت یلئے مرچی اقدار اے وڑ موجود نہ انت مرچی صرف شاعرے ء واستہ شاعر بوگ ہی شرط انت تو آئی ء بہادری ء بلکل Count نہ کن ء آئی ء شاعری ء تہا یلئے زی تئ گور اے مسلہ نہ بوتگ انت ذی اگر مردم مہمان نواز نہ بوتگ تو آئی ء ء مردمے سر پد نہ بوتگ یا بہادرے نہ بوتگ اے مطلب یک آئیڈیل شخصیت ء واستہ اے دراہیں چیز ضروری بوتگ انت یلئے مرچی چونہ انت مرچی نو ہر چیز کہ شعر ء تقاضہ انت ہرچی کہ شعریت ء تقاضہ انت کہ ادب ء تقاضہ انت آ دیما ایر کنگ ء چارگ بہ بیت تئ بزائ Social Activities اینکس چارگ نہ بت اینکس کہ تئ شعریت چارگ بیت۔

جست: گڈسرا اے جست کہ تو ت شعرء راسر پد بے آئی نرک ء کجام رنگ کیت کہ چنر ء چہ یار دانک ء چہ جدابیت نی کنت اے درگت ء تو کلمے گپ بکن ءے؟

پسو: شعرء ردانک ء دو بینانی دو واضح سورت است انت یعنی عمومی سورت ء کہ مردم شعرء ردانک ء چوں چہ کارایت ایشانی Classification بوتگ دو بینانی نون مسله الیش انت کہ تجربہ بیگ انت منی خیال ء من اگاں یک افسانہ یے لکھاں یا یک شعرے لکھاں ہما تجربہ چہ من گوزاں Same انت ہما تخلیقی تجربہ کہ منابیت آیکیں انت ء من چونکہ خالصاً شاعری کنگ داں انیکہ دگہ ہج شعبہ ء واقف نہ بوتگوں یا سنجیدہ نہ بوتگوں آئی ء نیم ء اے واستہ منی گور ایکیں تجربہ است انت شعری تجربہ منی گور امنی اظہار ء ذات یا سکون ء ذات ء نام انت۔

جست: اناں آسوال ء کمون بہ گیشیناں ایش انت کہ مئے گور اذیادہ شعرء بارہ ء اے است انت کہ آیک بحرے ء تہابیت انت یا موزوں کلام آئی ء ر شعرء بارہ ء گشگ بیت بلئے اشی ء تو کا عام طور پر اے بیت کہ زبانی تو کا استعارانی نیست تشبیہاتی زبانی نہ انت ء آئی ء تو کا اے تقاضہ گوں نہ انت تو اے درگت ء واقعی تی گور ایوک ء خالی بحرے، وزن نے چو کہ تی شاعری انت آئی ء تو کا اے گمان نہ بیت کہ تو بحر ء وزن ء ایوکا پابندی کن ءے بلکہ شعری تجربہ اوں تی گور اسک باز گندگ بنت تو اے درگت ء بکش ءے کہ شعر ء تو وزن ء بحر ء چہ ابید گہ جی تقاضہ آئی ء واستہ است انت؟

پسو: بلکل است انت منی ہیال ء صرف وزن ء بحر ء تہا ایوک شاعری کنگ و شاعری یے نہ انت یعنی ہما سر بری ہنیت بنائینگ ء چہ شاعری Complete نہ بیت شاعری بلکیں استعارہ ہانی یک جالے منی گور کہ ہائی ء تہا من وتی گپ ء گشگ لوٹاں یک بلکل سسٹے کہ من وت ء آئی ء تہا قید سمجھاں ء ہائی ء تہا سفر کنگ لوٹاں کہ استعاراتی یے گیشتر ء ایشی ء تہا علامت اوں اتک کن انت بلئے منی گور انبیا دی چیز استعارہ انت گیشتر بحیثیت شاعر۔

جست: اچھا، یک چیزے است انت کہ مئے بلوچی شاعری ء کہ علامت کہ ایشی ء گپ بیت چو کہ پاکستان ہندوستان ء تو بیت کت نہ کنت پاکستان ء تو عام طور پر گوش انت پنجاہ ء ہشت ء پابندی ء چہ پد مئے گور علامتی جنر دیما اتلگ بلئے علامت ء بارہ ء اکثر ء بیشتر و تو نفسیات ء مسله شروعات ء پیٹگ آہے گشت کہ علامت یک شعوری چیزے نہ انت ما آئی ء وت ٹہنیت کت نہ کنیں کہ مادا علامتے آرنگ یا استعمال کنگ اگر زیادہ زیادہ تو کمودو سہ لہز ء تو کاشی ء را بہ گیشین ءے تاکہ مئے وانوک کمو آگہ بہ بنت کہ علامت ء راچی یے سر پد بے؟

پسو: علامت ایش انت کہ تو علامت و ہدے گشت تو علامت پشت نہ کپیت منا کہ معلوم انت من روچ استعمال کناں تو آئی ء چہ چے معنا زور گاہاں گڑا آو علامتے نہ انت علامت آ بیت ہمے شرط ء کہ تو تی شاعری ء بکش ء برو آئی مہلوک جی اخذ کنت یا آوتی معنا جی گیشین ایت گڑا منی خیال ء علامت پشت کپ ایت اگہ آ منی گور اچے Clear انت گڑا علامت پشت نہ کپ ایت۔

(سے ماہی ”ڈرڈ“ گوادریء مارچ تائی 2002 ء منت ء)

نیا دے گوں منیر مومن

الطاف بلوچ، وش نیوز چینل

جست: واجہ ماتراوتی مراکش ءوش اتک کن ایس کہ تو مارا وھدا تگ ءساڑی ءے۔ انچو ما بنیادی طور ءچہ ءگپ ءکن ایس۔ اسل ء

لچہ جی یے؟

پسہ: لچہ واجہ در اسل ءچہ قدیم ء پیدا ک انت نوں مھلوک ء کڑا ایثی ء ہزاراں بلکیں لگاں (Definition) است انت۔ بلے حقیقت ایش انت کہ لچہ بہ بیت یا ازم ء دگہ تھرے آذریعہ انت وتی اندر ءر شان ء۔۔۔۔۔ ءلچہم وتی اندر ءر شان ء یک ذریعہ یے۔۔۔۔۔ توجیلے۔

جست: بلوچی لہز انک ءتھا لچہ ءکاری ءچون گندے؟

پسہ: بلوچی لہز انک ءتھا لچہ ءکاری ء ہمیش انت کہ مارا ہرچی (Available) انت چہ قدیم ء ما کہ چہ کلاسیک ء بگر پدا ملانی دور ء داں مرچکیں دور ء کا ئیں۔ اے یک تسلسلے بلے ادا من یک گپے بگیشیناں کہ مے ہما لچہ ءکاری کہ چہ کلاسیک ء آہان بوتگ آملانی دور ء اتلگ ء Break بوتگ۔ بزاں ہما تسلسل کہ مے بلوچی ء وتی بوتگ ملانی دور ء آئی ءسرا (break) یے اتلگ۔ ملانی دور ء چہ پد 1950.52 کہ Start بیت۔ ادا پدا آئی ء بازیاب کنگ ء یا دز گرگ ء یک جھدے گندگ ء کثیت ء آئی ءتھا ایثی ء ابید نوکیں ہرچی کہ تجربہ آدگہ زباناں کنگ بوتگ انت۔ پرچہ کہ پیسر ء مے کراماخذ و ملانی دور ء تھنا عربی ء فارسی بوتگ انت۔ وھدے کہ مانوکیں دور ء کا ایس تہ مختلف دنیا ء زبان ہوا رکپنگ انت گوں، آہانی تجربہ، آہانی ادیب، آہانی شاعر، آہانی کتہ کاری آدراہ مھلوک ء دیم بوتگ انت۔ نوں یک کیں مستریں پیانہ یے ء ہما تجربہ کنگ بوتگ انت۔

جست: انچوش کہ تو ملانی دور ء گپ جت، ملانی دور ء چہ پیسر ما گند ایس بنداتی دور ء شاعری گو شگ بیت بلوچی لہز انک ءتوک ء، ءاے نیام ء بنداتی دور ء ملانی دور ء نیام ء ہما فرق کہ اتلگ شاعری ءتھا ایثی ءتوک ء ہما لہز ءگال کہ است انت فارسی بہ بیت۔ ملانی دور ء داں چہ حد ء پھر یزگ بوتگ یا ہما زگریں بلوچی کارمرز کنگ بوتگ، ملانی دور ء بنداتی دور ء نیام ء چہ فرق بوتگ؟

پسہ: مستریں فرق ء ہمیش انت کہ اودا زبان خالص انت، تجربہ خالص انت، اظہار خالص انت بنداتی دور ء۔ اے سیں چیز زگر انت۔ وھدے کہ ماملانی دور ء کا ایس، مے کرا زبان ءتھا اوں فرق کپنگ، تجربہ ءتھا اوں فرق کپنگ ء بیان ءتھا اوں فرق کپنگ۔ اے واستہ کہ شیر ء پوائنٹ (point) ہمے سے ئیں انت۔ یکے زبان، دومی تجربہ ء سیمی تجربہ ء اظہار انت۔ وھدے اے سیں پوائنٹ زور باں تہ زاہر

انت آسانی تہا فرقے کپ ایت۔ منی ہیال ء مئے کلاسیکل شاعری ء ملائی ء دور ء شاعری ء توک ء فرق ہمیش انت کہ آوتی سیں پوانتھاں قوی تر انت، توانا تر انت ء اے سیں پوانتھاں زور تر انت چر آئی ء۔

جست: آدور ء مادیگتک ہمانشتہ یا بلوچی رسم الخط نہ بوتگ ایشی ء باوجود کہ انت انت ہما کہ شاعری است انت، پھر یزگ ء کتابی ڈروشم ء آرگ بوتگ انت، تو شما اے کریڈٹ ء کئے ء دیگ لوٹ ات، کہ آہاں اے کوہنیں کارکتگ ء بلوچی کلاسیکل شاعری مارادانتگ؟

پتہ: اے کریڈٹ اگاں مردماں دیگ بہ بیت منی ہیال ء مسئلہ یے نہ انت، بلے کریڈٹ زمانہ یگ انت۔ ہر وہد ء کہ ریکارڈنگ ء آسراتی کم بنت، اودا مردم ء یادداشت یا حافظہ تیز تربیت۔ ایشی ء تو ہر جاگہ بچارے دیست کن ءے۔ ء مرچکیں مردم ء کرار ریکارڈنگ ء آسراتی ہمچو باز انت کہ ہچ چیز ء یادکنگ ء قابل نہ انت، یا یادکنگ ء تو بگوش ءے ضرورت نہ انت اے مئے گو سگیں زمانگ بوتگ انت گو سگیں۔ پدا آدور ء ایش انت کہ شاعری تئی زندگی ء حصہ یے بوتگ۔ متلب ہما کہ تو آہاناں مرچی انٹرنیٹ ء وڈ ء زریعہ گوش ءے۔ آ ابیدے مرگ ء سور ء دگہ ہچ نہ بوتگ۔ یا و مرگے بوتگ کہ مردماں اوداوتی کلچر ء اظہار کتگ، یا و سورے بوتگ کہ اودا کلچرانی اظہار بوتگ انت تو اے انچیں ضرورتاں کہ آہاناں یادکنگ کپتگ انت ء آہانی زریعہ شاعری بوتگ۔ موتک ء سورت ء کن ءے، زہریگ ء سورت ء کن ءے یا نازینک ء سورت ء کن ءے، اے ضرورت ء متابک ء آہاناں یادکنگ کپتگ انت۔

جست: توانستیں جدید، موجودہ بلوچی شاعری آبلوچی کلاسیکل شاعری ء چے حد ء داں براہ دارکتگ؟
پتہ: کلاسیکل شاعری ء؟

جست: ہو۔ کلاسیکل شاعری ء جدید شاعری؟

پتہ: بلکل سک باز۔ پرچا کہ منبع و ہما انت، Source و ہمو داچہ پیدا ک انت۔ بلوچی زبان ء ہما کہ Basic انت آو کلاسیک انت۔ ہاں نوں ایش انت کہ اگاں تو اے گپ ء بکن ءے مرچی کہ نوکیں دور ء شاعری ء کلاسیکل شاعری چچو دیما برتگ، اے گپ و سمجھ ء کثیت۔ ٹھیک انت ناں! بلے کہ کلاسیکل شاعری ء اے چچو براہ دارکتگ منی ہیال ء اے گپ ء (Question) ء ضرورت نہ انت۔ پرچا کہ آو زاہر انت کنت ءے، ہمو دا کہ دراتلگ، چمو داں کہ پیدا ک انت، آئی ء (Support) یے و زاہر انت گوں انت۔ ہاں تو اے سورت ء گوشگ ءے کہ مرچکیں دور ء شاعری ء کلاسیکل شاعری ء حق اداکتگ یا آئی ء را دیم تر ء برگ ء کوشش کتگ یا نہ کتگ۔

جست: ناں من کلاسیکل شاعری ء براہ داری ء ہمارنگ ء دانگ کہ است انت شادا مطمئن ات کہ ادا جو انیں رنگے ء کارمرز کتگ بوتگ انت، چریشی ء چہ نوکیں شاعری کہ است انت ڈولدار ء براہ دار انت؟

پتہ: جی وجہ ہو۔ چونہا یک چیزے است انت کہ ما آئی ء کمیں بہ گیشیاں منی ہیال ء کہ تئی گوشگ ء ہرچی کہ مکسد ہما انت کہ آیش انت کہ منی ہیال ء اے عیبے۔ اے کلاسیک شاعری مرچکیں شاعری ء سرا انچو حاوی بہ بیت کہ آئی چند نظر ء بیت۔ بزاں نوکیں چیز پشت مہ

کلیت کلاسیکل ۽ چند بیت ۽ بوشت ایت اے وچھے۔ اے کلاسیکل شاعری ۽ اپریسی ایشن (appreciation) نہ انت۔ بلکس آئی ۽ راہ ۽ دارگ انت مرچیکس شاعری باندیس کلاسیکل شاعری ۽ دیما بہ بارت۔ ہا تسلسل ۽ بہ جنزین ایت کمیس گوں وتا۔ منی ہیال ۽ مرچیکس شاعری ۽ اے کار دیما بارتگ۔

جست: ماوہدے کہ نوکس دور ۽ شاعری ۽ گپ ۽ کہ یکن اس چو کہ گل خان نصیر، عطا شاد، منیر مومن، مبارک قاضی ۽ ایدگہ شاعری نیگ ۽ کانیں تو شاپے سر پدے کہ ہا زگریں بلوچی چے حد ۽ داں کار مرز بوگ ۽ انت، ایدگہ دری زبانی لہز کہ کار مرز کنگ بوتگ انت آملانی دور ۽، آسر جم ۽ پھر یزگ بوتگ انت نوں خالص بلوچی لہز کار مرز بوگ ۽ انت؟

پتہ: انا! منی ہیال ایش انت کہ زبان خالص بوت نہ کنت، دنیا ۽ چ زبانی خالص نہ بیت گڑا بلوچی چوں خالص بوت کنت۔ اے وچھے نہ انت، بلے ایش انت کہ ملانی دور ۽ ہا یلغار ۽ ہا آوار ۽ مخالفت ۽ کنیں، آیش انت کہ آئی ۽ تہا بلوچی ۽ چند 50% پشت نہ کپتگ، دری زبانی لہز ہمنچو اتلگ انت کہ بلوچی زبان ۽ چند گار ۽ گار بوگ ۽ ٹرس بوتگ مردم ۽ را۔ آئی ۽ مخالفت یا رد ۽ سورت حال ۽ کنگ بیت ۽ باقی خالص کنگ ۽ گپ ایش انت تو گوش ۽ کہ تی ادب چوں خالص بیت ادب ۽ تہا دنیا ۽ تجربہ میا انت، فرانس ۽ چے بوگ ۽ انت، جرمنی ادب ۽ تہا چے بوگ ۽ انت، ساؤتھ امریکہ ۽ انوں چے بوگ ۽ انت۔ اے دراہ اگاں میا انت گڑا تی ادب پشت نہ کپ ایت، اوشٹ ۽ آماج بیت۔ اوشٹ ۽ آماج بیت آخر کٹ ایت۔ اشانی آگہ ضروری انت۔ ادب یک زبانی ۽، یک علاقہ یے ۽ میراث نہ انت۔ لٹریچر یا تخلیق اے سرجمیں انسانیت ۽ واسہ انت۔

جست: متلب دری لہز انکانی کہ تجربات است انت اکجام لہز انکے ۽ تہا ضروری انت؟
پتہ: ضروری انت کہ بیا انت۔

جست: دومی اش انت کہ شمعے ہیال ۽ ادب ۽ لچکاری ۽ مستریں مقصد چے انت؟
پتہ: ادب ۽ لچکاری ۽ مقصد منی خیال ۽ بس وتی چند ۽ پد جنگ انت، من وتی اندر ۽ وتی چی یے آں۔ من بس ہائی ۽ شواہا یاں۔ اگاں من وتا در بہ گیجاں منی ہیال ۽ ادب ۽ تہا من مستریں کار کتگ ۽ ادب ۽ کار صرف ۽ صرف منی ہیال ۽ ہمیش انت کہ انسان وتا در بہ گنج ایت، وتا بزانت ۽ پچہ بیاریت۔

جست: واجبہ دومی ایش انت انچو کہ شاعری ہم دیما رواں ۽ نوک تر بوان انت، دور ہم جدید یوان انت، تو شاپے سر پدے نوکس موجودہ دور ۽ بلوچی ۽ کجام شاعر انت کہ آجوانیں شاعرے گوشک بیت ۽ شمارا باز دوست بیت، ۽ شمارا باز امیت انت کہ آوکیں وہد ۽ یک جوانیں شاعرے ۽ روشم ۽ دیما کلیت؟

پتہ: مردم باز انت یکے ۽ نامینیٹ (nominate) کنگ منی ہیال ۽ آدگرانی سراز لمے بیت، نام وگرگ نہ بنت بلے نوکس دور ۽ سکس شریں مردم است انت، سک وش لگگ ۽ انت، باز خوبصورت لگگ ۽ انت۔ ما آھاں چہ باز امید بوت کنت، توقعات گوں آھاں است

انت۔ انوں اگاں مایکے نام ۽ بگراں تو آدگہ پشت کپت انت۔

جست: مطلب توائے چیز ۽ چہ مطمئن ۽ کہ آوکیں و ہد ۽ بلوچی شازی باز جوان، زیبا ۽ ہر اہد بیت؟
پتہ: جی بلکل۔

جست: واجہ اگاں یک واقعہ یے بوت تو آئی ۽ راجوں شیریں رنگ ۽ بیان کنگ لوٹ ۽ تو ہاشیر ۽ ہا و ہد ۽ گوش ۽؟ انچوش گوش انت کہ شیر نازل بیت کہ آئی ۽ توک ۽ ہا واقعہ ۽ ویل کہ است ہا دمان ۽ گوشک نہ بنت، اے باروا چے گوش ۽؟
پتہ: واجہ منی ہیال ۽ ہچ واقعہ (اثرات واقعاتی بنت) ہرچی کہ ماظہار کن ایں دراصل اے مئے سرا یک زمانگے بوتگ انت، مئے سرا گو سنگ انت کجام ہم صورت ۽ بلئے و ہدے کہ اے تئی شعور ۽ چہ لا شعور ۽ یا تحت ۽ شعور ۽ منتقل بنت، وتی ذرا نگازی ۽ راہ ۽ وت در کج انت۔ کجام ٹائم ۽ کہ بنت ایشی ۽ سرا منی عمل دخل نیست، منی ہچ گرفت نیست ایشی ۽ سرا اے واقعہ کہ منی سرا کہ گوستگ، مالیشی ۽ بلوٹاں یک اسٹیٹ منئے و جوڑکت کنناں بلئے شیر ۽ جوڑکت نہ کنناں یا آزمانگے جوڑکت نہ کنناں۔ آزمانگے یا شیر بوٹگ ۽ واسطہ ایشی ۽ راروگی انت ۽ پداوت دراہگی انت۔

جست: وت نازل بیت؟

پتہ: جی ہو، وت پدا کنیت۔

جست: شاموت ہم دستونک گوش ات ۽ جوانیں لپ، نظم ہم ہشتہ کن ات توائے دوئیں تہرانی نیام ۽ شمئے ہیال ۽ شامو انیں نظم گوشک یا جوانیں دستونک؟

پتہ: اے سوال ۽ جواب پمن چوکیں مشکل انت۔ چیا کہ باز براں من وت فیصلہ کت نہ کنناں کہ من دستونک شرتز گوشاں یا لچ۔ ایشی ۽ نون وانوک بہ زان انت، بہ جبر انت ۽ فیصلہ بہ کن انت۔

جست: وانوکاں اے ذرا نگاز نہ کنگ یا ہشتی ۽ روشم ۽ کسے، مزینیں لہزانتے ۽ ترانہ گوشک کہ کہ جوانیں نظم ہشتہ کن ۽ توائے پڑایل دئے ۽ دستونک ۽ پڑا یا؟

پتہ: انا۔ نیک بہتی ہمیش انت کہ مناکس ۽ پشیں گپ نہ گوشک۔ (ہاہاہاہاہا)

جست: (ہاہاہاہاہا) واجہ دومی گپ ایش انت کہ مانگد ۽ گپ ۽ جنیں انچو کہ تئی اولی کتاب ”نگاہ ۽ باتن ۽ سپر“ ہا نگد کار ۽ نام ۽ انت کہ تنیکہ ودی نہ بوتگ۔ تو بلوچی لہزانتک ۽ تہا نگد ۽ چوں گند ۽؟ ہاسکن پہ بلوچی شازی ۽ سرا؟

پتہ: بلوچی شازی ۽ واجہ فکشن ۽ و خیر جند تنیکہ و انچو کمزور انت کہ اودا و نگد ۽ سوال پیدا کہ نہ بیت، بلوچی شازی کہ کجام زمانگ ۽ چہ بوان پیدا کہ انت دانکہ مرچی ہا تسلسل ۽ گوں یک ذریعہ پیدا کہ انت آئی ۽ سرا نگد نیست گرافشن ۽ سرا ما آئی ۽ تصور ۽ چون کنیں ۽ منی گمان ہمیش انت کہ بلوچی ۽ داں روج ۽ مروچی نگد ۽ نام ۽ و باز لگک بوتگ، بلے نگد ۽ بستار ۽ ہچ لگک نہ بوتگ۔

جست: متلب نگدء ہا کہ لوٹ ءگز کہ است انت پیلونہ بوتگ انت؟

پسہ: جی ہو۔ ہا کہ ادبی نگدء لوٹ ءگز راں آ انگت پیلونگ نہ بوتگ انت۔

جست: شمنے ہیال ءاے وھدی ادب ءنگد کاری ءردوم چون انت؟ کجا سر انت؟ متلب انچوش کہ شاکلا نہیں نامے ات، مزنیں نامے ات بلوچی شازی ءلبر انک ء پڑا؟

پسہ: بلوچی ءتہا شازی ءنگدء؟

جست: جی ہو۔ بلوچی لبر انک ءتہا نگدء ردوم چے پیم انت؟

پسہ: نگدء و خیر گیش اگ من ترا گوشت کہ نگدء و جند نیست۔ وھدے کہ نگد نیست گڑا آئی ءردوم ءگپ نہ بیت۔ ہاں البتہ شازی ءچہ مردم امیتہ داشت کنت۔ آھے speed ء کہ دیما روگ ء انت، بوت کنت دیمتر ء مارا شریں چی یے دست بہ کپ ایت۔

جست: وجہ مانچوگپ کنگ ء اتیں بلوچی شازی ءسرا، تو شازی ء باز دیروئی کنگ اگاں دنیا ء شازی ء بچارے نوکیں تجربہ ہم بوتگ انت تو شیرازی لسانیات ء علامات مرچی تجربات ء سیمسراں سر بوتگ تو شیرازی علامات ء باروا چے گوش ء؟ علاماتی شازی ء باروا شمنے چے ہیال انت؟

پسہ: منی اسل ء ہا کہ جیوگ یا فکر انت من گوشاں شازی بغیر علامات ء استعارہ ء بوت نہ کنت، آدم مردم کہ علامات یا استعارہ (avoid) کنت انت منی سر پر نہ بیت کہ آچوں شازی کن انت۔ شازی ءتہا مسترین عمل دخل استعارہ یگ انت، استعارہ ہا چیز انت کہ آئی د ست ء انت تو ہر وھدء بلوٹ ءے Use کنت کن ءے۔ بلے علامات ء کمیں دگہ جیوہ یے، علامات باز براں وت جوٹ بیت، تو و استعارہ سازی کنگ ءے، بے تئی شیر علامت وت Create کنت۔ اے واستہ اے شاز ء دست ء نہ انت۔ علامت شاز باز براں وت ہم کارایت۔ ءگیشتر ہا کہ مضبوطیں علامت انت آھاں شیر یا تخلیق وت پیدا کنت۔

جست: اے حوالہ بلوچی شازی ءتہا شمنے ہیال ءگیشتریں تجربہ کئے ء کنگ؟ کئی شازی ءتہا گنگ بوتگ؟

پسہ: گیشتر اگاں مانگوش ایں گڑا مرچی ءچہ کمیں پیش، پرچا کہ انوئیں دور کہ Current زمانگ کہ روگ ء انت ادا چیزے گو شک کمیں چوگیشی یے پرچا کہ مردم زندگ انت ء مردم کار کنگ ء انت، باند انگت یکے کنت۔ Calculation غلط بوت کنت نواں اگاں من بگوشاں گڑا مناعطا شاد ء محمد حسین عنقاء کر اگیشتر گنگ کنیت۔

جست: دومی عطاشاد کہ است انت آئی ء باز مزنیں نامے، آئی ء ترکیب ء استعارہ ء چہر ء شبن کہ است انت آ باز ساڈا ء توسیپ کنگ بنت تو عطاشاد ء شازی کہ است انت شاپے رنگ ء پھمت ء چے رنگ ء چارت ءے، ء بلوچی لبر انک ءپہ چونیں نپ ء دیروئی یے؟

پسہ: جی ہو۔ عطاشاد منی ہیال ء مرچیگیں زمانگ ء را شازی ءاے ذروشم دیوک یکیں مردم انت کہ آئی ء مزنیں د ستے مان انت ء عطاشاد ء جند انت۔ اگاں عطاشاد ء شازی مہ بوتیں، بوت کنت کہ مرچیگیں شازی اے نہ بوتگ کہ انو تئی دیما انت آئی ء سکیں بلائیں د ستے ء

Main مردم ہمانت۔ آئی ع زمانگ ء ہر کس ء کمیں باز کار کتگ، بلے در اسل ء ہمانی ء تحریک ء چہ کتگ۔ ہاں اے ہبر دگرے کہ مارا ہتیں عادت گوں۔ اگاں مایک مردے مزن کناں گڑا آئی ء رچہ مردی کٹ ء گؤ ازیناں۔ یا کسان کناں ہم چہ مردی کٹ ء گؤ ازیناں۔ چونہا ایش انت کہ مردم، مردم انت۔ عطا شاد بلوچی شازی ء سرامزنیں احسانے است انت، بلے عطا شاد انسانے، آئی ء وتی ء زوری است انت۔ نوں منی گپ ء گو شک ءے مطلب ایش انت کہ ہرچ گپ گوں ہما extreme ء زورگ مہ بیت، انتہاء گوں زورگ مہ بیت۔ ء حقیقت ایش انت کہ عطا ء مرچگیں شازی ء سرامزنیں احسانے است انت۔

جست: بنیادی طور ء عطا شاد کہ است انت اگاں ما پچاریں ما ہما شازی گپ ء کن ایں کہ آ پیراں بوتگ انت آہانی مزنیں Contribution یے است انت۔ بلوچی لہزانک ء تہا چوش کہ گل خان نصیر ء محمد حسین عنقاء نام گپت کہ اے شازاں۔ تو عطا شاد چہ آہاں چچو گستاہ ء جتا انت؟

پسہ: عطا شاد ء محمد حسین عنقاء در اسل ء Root یکیں انت، مطلب انچیں مردم انت کہ آہاں شازی زائنگ، شازی ء واسٹہ شیر پر بتنگ۔ آدگہ مردم کہ است انت بازیں بوتگ انت مزن مزنیں نام انچوش کہ تو گل خان نصیر ء نام گپت، دگہ انچیں نام اتک کناں کہ نوں مرچگیں زمانگ ء منی ہیال ء اے وگپ ء گو شک ء ضرورت مہ بیت کہ ادب و ت مکسدے۔ باز براں اے بوتگ کہ ادب برائے ادب، ادب برائے زندگی ء پیسیں ڈسکس ہم چلتگ انت ء مہلوک ء عمرے ء بحث کتگ اشانی سرا، بلے مرچگیں دور ء اے Clear کتگ کہ ادب برائے زندگی، ادب برائے ادب و انچائیں گپ انت۔ ادب چہ زندگی ء دور بوت نہ کنت، ادب برائے ادب کن ءے، گڑا ایشی ء برے کجا؟ زندگی ء چہ کش ات ءے کن ءے؟ آ و در نہ ات۔ آ و انچائیں ء خواہ مخواہیں گپ انت۔ اے زند ء گوں ہمگر نچے انت نوں ادب ء واسٹہ اے چیز چھ ضروری نہ انت کہ تو آئی ء گوں یک لیکہ یے ء، یک فکرے ء گوں ہمگر نچے بہ کن ءے یا ہمانی ء گوں ڈھنڈورچی بہ کن ءے بہ برے ء مئے کڑا یا مئے ادب ء چہ ابید آدگہ ادباں بازیں انچیں چیز بوتگ انت کہ آہاں شازی یا ادب ء راجو کہ سہارہ یا چو کہ Tool استعمال کتگ۔ لہتیں مکسدانی کارگرگ ء واسٹہ۔ عنقاء عطا شاد انچیں مردم بوتگ انت کہ آہاں صرف شازی کتگ آہانی مکسد شازی بوتگ۔ منی ہیال ء باندا ہما پشت کپ انت کہ آہاں پہ شازی ء مکسد ء ہاتر شازی کتگ۔ اے واسٹہ ناں کہ مناپلان چیز ء زورت انت من شازی کناں ہمانی ء زوراں۔ اے شازی پشت نہ کپ ایت۔

جست: من ترا یک جستے تئی جند ء شازی ء باروا کنیں چو کہ تئی شازی ء کتاب چھاپ بوتگ انت تئی گڈی کتاب چھاپ ء تالاں بوتگ آتئی دیما ایر انت ”یک پکیلے آزمان“ چریشی ء چہ پیسر ”نگاہ ء باتن ء سپر“ ”دریا چکے ہوشام انت“ یا ”پاس جناناں دروازگ“ تو باز Time ء ما اے Confusion ء تو کہ بہ ایں کہ اشانی پے مانا ء پے تشبیہ ء استعارہ انت یا ولجہ منیر مومن چے گو شک لوٹ ایت ء بازیں وانوک کہ استاں آہانی جیڑہ ہم ہمیش انت۔ تو پے گوش ءے تو کہ اے ناماں کہ تو دیے اشانی پشدر ء چو نیں مانا یے بیت یا نام چچو مانگیش اتگ ء گران ء مشکلیں انت پرچا؟

پسہ: اے وائش انت کہ ہر کسی وتی تب ے، وتی مزاج Way of thinking یے بیت۔ وتی Root انت، وتی سوچے۔ من اے ناماں اے ہاترا ایر نہ کنناں کہ وانوک پریشان بہ بنت (ہاہاہاہا) یا بہ جیڑ انت ے۔ اے وتی راستاں مناروچے چنچو مردم جست کنت، کہ اے لمز ے ماناچے انت، اے نام ے ماناچے انت، بلے منی ہیال ے و انتہائی ارزائیں گے۔ یک پچیلے آزمان انت۔ یکے پچیل انت ے یکے آزمان انت (ہاہاہاہا)۔ ایشی ے تہا مشکلیں لمز کجام انت کہ مانامہ بیت۔ منی سمجھ ے اے گپ نیت۔ جست: مطلب ”پاس جناناں دروازگ“ تو ایشی ے راجو نیں رنگے دیئے؟

ایشی ے گپ ایش انت کہ دروازگ جی یے؟ بزاں کہ شاری ے عام حقیقت کہ دیما انت آئی ے یک گوٹڈیں فرقے است انت۔ شاری حقیقت ے تہاروگ ے آئی ے رادر جنگ ے نام انت، حقیقت ے چچک ے نام نہ انت، یا حقیقت ے بیان کنگ ے نام نہ انت۔ اے دوئیں چیز نہ انت۔ حقیقت ے تہاروگ کہ حقیقت ے تہاد کہ حقیقتے انگہ است ہائی ے چارگ ے شوہازگ ے نام شاری یا ادب انت۔ نوں ”پاس جناناں دروازگ“ دروازگ پاس جئاں۔ مطلب ایش انت کہ دروازگ چچک بھاں۔ بندی ے چچک بھاں۔ پاس کہ جنت ظاہر انت پدا و پس ایت۔ ایشی ے، مطلب ایش انت ودار ے کیفیتے۔ کہ دروازگ دائم ے چچک بنت یک مرد ے انتظار ے، بلے آہگ ے نیاہگ ے انت پدا بند بنت۔ سہتے ے پدا پچک بنت۔ منی مکسد صرف ہما ودار ے کیفیت ے Clear کنگ انت۔

جست: تو دومی واجہ تئی شاری کہ است مطلب ہما چا گرد ے جیڑ ے جبال بنت تو آ اودا شاری کہ است انت باز گران ے مشکل گندگ بنت، وانوک ترا زلور ے گپ ے ہم گوش انت۔ مطلب بازیں انچیں لمز بنت تئی بازیں شیر کہ است انت کہ منایا دنیاں بلے یک شرے ے کمو چیز ے بند است انت کہ ”یک کپوتے چت جوہان ے منی“ ھے وڑیں بازیں شیراں چو مطلب آہانی ماناچو گران ے مشکل انت؟ پسہ: اے شیر کہ تو گوشگ ے اے شیر و منی نہ انت، منظوریک انت۔

جست: ہوا ے منظوریک انت، منی زہن ے ذرا تلگ۔ تو انچیں یک شیر ے؟ پسہ: بوت کنت کہ مہلوک ے گوشگ ہمیش انت کہ منی شیر گران انت۔ ے منی سمجھ ے ھے بہہ نیت کہ منی شیر گران انت (ہاہاہا)۔ جست: (ہاہاہا) واجہ ماترا اے جست ے کن ایں کہ استیں دور ے لمز انک ے پڑا کہ ہرچ تخلیق کہ بوہگ ے انت، آنگد بہ بیت یا افسانہ بہ بیت، شاری بہ بیت یاد کہ تک بہ بنت تو شاما آہاں داں چے حد ے دلجم ے مطمئن ے کہ آوکیں وھد ے بلوچی ادب دیروئی کنت؟ آئی ے در ے دروازگ کہ است انت گیشتر پراہ ے شاہگان بنت؟

پسہ: جی امیت ودارگی انت۔ ہر حال ے امیت دارگی انت۔ شاری نوں انچیں جاگہ یے رستگ کہ مردم کمیں گیشتر دلجم بوت کنت، بلے تئی نثر انت، نثر ے انگہ بازیں شعبہ و تچک کنگ نہ بوگ ے انت۔ چیز ے است کہ تچک کنگ بوتگ، مطلب آزمانک تچک کنگ بوتگ، گدار و یک ے دو مردم ے ذریعہ ے تچک کنگ بوتگ ہما نہ بوگ ے حساب ے۔ باقی آد کہ ہرچی کہ است انت ریزمانک یا انشائیہ آد کہ تہر کہ است انت آ و Touch نہ بوتگ انت۔ سپرنامہ انگہ شرّیں بلوچی ے نیست۔ بازیں چیز است انت کہ نیستی ے برابر ے انت۔ بلے اے پیم کہ مہلوک دیما

روگِ انت، جہدِ کنگِ انت، امیتِ دارِ گِ بیت کہ باندا گہتری یے بنیت۔

جست: باز یں شائر، ادیب ءُ زانت کارانی ہمے گو شکِ انت کہ لہز انک دگہ چیزے ءُ سیاست دگہ چیزے، اے یکے گوں دومی ءُ دپ نہ ور

انت تو اے بابت ءُ شمعے چے ہیال ءُ لیکہ انت؟ سیاست ءُ لہز انک ءُ شما چون چارات؟ یکے گوں دومی ءُ چوں جتیاں زیک انت؟

پتہ: اسل مسئلہ ایش انت کہ لہز انک ءُ مسئلہ سیاست نہ انت۔ لہز انک ءُ مسئلہ ناں مذہب انت نہ سیاست انت ناں دگہ مسئلہ

یے۔ لہز انک ءُ مسئلہ تنہا زندگی انت ءُ زندگی ءُ تنہا سیاست ہم ہوار انت، مذہب ہم ہوار انت، تاریخ ہم ہوار انت ءُ فلسفہ ہم ہوار انت

۔ اے واسطہ اے دراہ لہز انک ءُ مواد و بوت کن انت بلے لہز انک ءُ مکسد بوت نہ کن انت۔ لہز انک ءُ تنہا اے کابنت الم، بلے ایش انت کہ

لہز انک ایشانی ہا تر Create بیت اے پیم نہ انت۔

جست: ولجہ مابلوچستان ءُ اگاں ہستیں صورتِ حال ءُ جاور حالاں چاریں تو بلوچی لہز انک ءُ ادب کہ است انت یا ہستیں جاور حال بلوچی

لہز انک ءُ سرائے چے دے داں اثر انداز انت؟ شائری ءُ تب ءُ رویہ بدل بوتگ انت، افسانہ نگاری ءُ۔ اے بابت ءُ شما چے گوشے؟

پتہ: سک باز اثر انداز بوتگ انت من ترا ہمے گوشت کہ ادب زندگی ءُ نمائندہ انت، تنی زندگی ءُ سرائے کہ مشکل کثیت تو زاہر انت کہ ادب ءُ تنہ

ہم بیت۔ اے نہ شرماتنگ ءُ گپے ناں ترس ءُ پیم ءُ ہبرے۔ آئی ءُ تو لوٹے یا نہ لوٹے تنی ہبراظہار بنت انت تنی کرّا۔ بلے مسئلہ ایش

انت کہ ہما اظہار ادبی صورت ءُ بہ بنت، تخلیقی صورت ءُ بہ بنت۔

جست: ولجہ ہمے گو شکِ بیت کہ بلوچی شائری ءُ تنہا صوفی ازم نیست۔ تو چے گوشے واقعی ایشی ءُ تو کہ کمی است انت یا lack of

knowledge انت یاد گہ جیرہ ءُ بخیال انت، ایشانی وجوہات چے انت؟

پتہ: صوفی ازم یک فکرے، مطلب یک فلسفہ یے۔ انسان ءُ ہدایہ درمیان ءُ تعلق ءُ یک سلسلہ یے۔ ہمے فکر ءُ راصوفی ازم گوش انت۔ صوفی

ازم دگہ وچے نہ انت۔ چہ ڈن ءُ اتلگیں فلسفہ یے نہ انت۔ اگاں بلوچ ءُ راہد انیست یا بلوچ ءُ ہدایہ رشتہ نیست اے و دگہ گپے۔ بلے

منی ہیال ءُ چھ قوم چشیں نیست کہ آئی ءُ ادب ءُ تنہا صوفی ازم ہوارمہ بیت۔

جست: بلوچی ادب ءُ تو کہ ہم است انت؟

پتہ: بلکل است انت، سک باز است انت، بوت نہ کنت۔ انسان وتی رشتہاں کہ شوہاز کنت گوں ہدایہ رسیت ءُ ہدایہ شوہازگ ءُ چہ وتا

سربیت۔ صوفی ازم ہمیشی ءُ نام انت۔ وتی شوہاز ءُ ہدایہ رسگ ءُ ہدایہ شوہاز ءُ وتا سر بوگ، اے صوفی ازم انت دگہ چھ نیست۔ ہاں

لہتیں و مسئلہ است انت آدگہ ادب است انت، مطلب فارسی انت، عربی انت یا اردو انت۔ آہاں اے کتگ کہ صوفی ازم یک جتا ملکتے

نامینگ ءُ آئی ءُ واسطہ لہتیں ٹرمز گیشینگ انت۔ ہما ٹرمزانی بنیاد ءُ آتی ادب ءُ صوفی ازم ءُ گستا کناں۔ منی کرّا مسئلہ ایش انت کہ منی کرّا

علمی کار سک باز کم بوتگ۔ ٹرمنا لوجی و نیست۔ منی کرّا و ادب ءُ ٹرمنا لوجی Complete نہ انت، نوں صوفی ازم ءُ ٹرمز اں چہ گجا

کارے۔ ہمے ٹرمزانی نہ بوگ ءُ وجہ مہلوک رد کپ ایت کہ صوفی ازم نیست انت، بلکیں صوفی ازم یک فکرے ءُ نام انت۔ لہتیں ٹرمزانی

پتہ: ادا ہوں دگہ مسئلہ یہ ہے است اوداتی مردم کم بوتگ انت آہانی کار ترا نظرء گیشتر اتلگ انت۔ مرچی الیش انت کہ مردم سک باز انت، کار شنگ ء شنگ انت۔ اے واستہ زی تو دو مردم نوٹ کتگ، مرچی کہ مردم سد انت گوں تو نوٹ نہ بوہگ ء انت۔ تو آہاناں آ جاگہ ء دیگ ء نئے اسل ء۔ کار بلکل بوہگ ء انت۔ کار چہ زکیں ء مرچی گیشتر بوہگ ء انت ء کار باند اگلک گیشتر بیت۔ ماو نہ بین، دگہ کاینت، اگلک گیشتر کار کن انت۔ آہانی رپتار گیشتر بیت، آہانی کرّا آسراتی گیشتر بیت۔

جست: واجہ انچو کہ شازی ء بار وازیں گپ بوت تو تی جو انیں ہیال ء لیکہ ڈر شان کتاں تو بلوچی آزمائکاری کہ است تو الیشی ء رابلوچی لہز انک ء تہا چون گندے، چہ حد ء داں دیروئی کتگ ءے، چہ حد ء داں الیشی ء رادیروئی کنگ ء زلورت انت، چہ حد ء داں الیشی ء راکار کنگ ء پکار انت؟

پتہ: شازی ء ابید دومی تہر آزمائکاری انت کہ آئی ء دیروئی کتگ۔ اگاں تو نمبر دیئے اولی شازی انت ء دومی آزمائکاری انت۔ آزمائکاری ء تہا شریں رحمان اتلگ انت، شریں writer مارا دست کپتگ، بلے الیش انت کہ یک مسئلہ یہ ہے است، جیڑہ یہ ہے است کہ مئے مہلوک آزمائکاری ء پڑاوتی کار ء برجم داشت نہ کنگ ء انت، ہما کہ شریں نام انت، ہما کہ ہماہاں چہ مارا تو قع است، چیزے وھد ء پدیلہ دینت ء رونت ء پدانوکیں مردمانی کوپگاں کپیت۔ اے واستہ لہتیں کار ہمانیم بُدگ انت، بلے بلوچی آزمائکاری ء تہا گنجائش باز انت۔

جست: واجہ تو انچو گپ کنگ ء ات ءے کہ Gap یہ اتلگ، چیزے نام کہ است انت چو کہ ڈاکٹر ناگمان، ڈاکٹر حنیف شریف یا یونس حسین ء وڑیں افسانہ نگار ء آزمائکاری ء پڑا پہنچو تاوان بار انت یا نقصان دہ انت؟

پتہ: واجہ اے وسک تاوان بار انت۔ بلوچی لہز انک ء (تہنا آزمائکاری نہ انت) منی ہیال ء درستاں چہ گیشتر نقصان ہمدارستگ۔ من ترا پیسرا گوشت کہ ادب ء کمٹنٹ گوں زندگی ء انت۔ گوں یک شعبہ یہ ء نہ انت۔ سیاست بہ بیت، فلسفہ بہ بیت، مہذب بہ بیت، تاریخ بہ بیت یادگہ چیزے بہ بیت۔ ادب ء کمٹنٹ گوں زندگی ء بوہگ لوٹ ایت۔ نوں مئے مہلوک کہ نیم راہ ء یلہ دنت ء روت نوں مردم ہمے جیڑگ ء لاچار بیت کہ شاید ایشانی کمٹنٹ گوں ادب ء نہ انت یادگہ انجیں Problem یادگہ مسئلہ ءے است انت۔ منی ہیال ء تی سراہما Duty کہ است انت یک انسانے ء یا یک بلوچے ء جہت ء۔ کجام ہم جہت ء بزورے، آادب ء تہا پورہ بنت۔ بلے مسئلہ ہائی ء سرپد بوہگ انت، بلے مئے مہلوک Shortcut استعمال کنگ گیشتر لوٹ ایت ہما کہ فائدہ انت ہائی ء جلدی دست رگرگ لوٹ ایت، شاید آئی ء راصبر نہ بیت انچو۔ داشت نہ کنت وتا۔ ہمے ہاتر ء جلدی تریں راہاں روت، کستریں راہاں Use کنت۔

جست: واجہ من ترا انچو کہ شازی ء بار وء جست کت کہ اے وھداں کجام شازر ترادوست بیت یا جو انیں شازی کنگ ء انت؟ تو متلب نام نہ گپت انت کہ زور اکی یہ، کہ من یکے ء نام ء بگراں۔ پدامن ہمے سوال ء تی دیمایر کنناں، چشیں افسانہ نگارے است کہ تو چر آئی ء چہ امیت ء تو قع دارے کہ آجو انیں افسانہ نگاری کت کنت اگاں ہمے راہ ء بہ گپت ء برویلہ ء مہ دنت؟

پتہ: انوں لہتیں مردم کہ لنگ ء انت سک شر لنگ ء انت ء پداہم مثال ء گپ ہما انت کہ یکے نہ انت کہ من ترا بگو شاں کہ فلان مردم انت ، باز مردم شر لنگ ء انت ، کوشش کنگ ء انت ۔ ء مرچی ء چہ پیسر من دونام گوشت کنان ناگمان ء حنیف شریف ۔ یعنی اے زمانگ ء کہ اشانی افسانہ نگاری شروع بوتگ انت تو ماراھے توقع بوتگ کہ آزمانک نوں شرّی ء دیما روت ۔ دوینانی تہا مہنجوک ٹیلیٹ مان بوتگ ۔ بلے مرچی باند اوئیں پشت کپتگ انت ، دوینان نیم راہ ء یلہ کتگ ۔ نوں زاہر انت پیش رو کہ رونت ، رندے آوکیں مردماناں کیں جنجال و دیما کیت بلے سپرے ، ہر حال دیما و روت ۔ مردم و است انت ۔ مردم انوں ہم شر لنگ ء انت ، کوشش کنگ ء انت ۔

جست: تو بلوچی گدار کہ است انت ناول نگاری شمار آئی ء چہ پیس چارات یک و ہدے ہمے گو شک بوتگ کہ ناول بلوچی لہز انک ء پڑاسک باز پد متگ انت ۔ نوں چہ پیس انت ؟ آیا ہمے تسلسل بر جاہ انت یا چیزے بہتری اتلگ ؟

پتہ: بلوچی گدار ء ویک مسئلہ یے ایش انت کہ من سک باز کم و تنگ ۔ سیدھا ، سیدھا نیں و ہمیش انت ۔ دو ، سنے گدار من و تنگ ۔ حنیف شریف ء گدارے من و تنگ ، اسلم تگرانی ء ڈاکٹر اسلم دوستین ء ہمے لہتیں گدار بوتگ انت کہ من و تنگ انت ء من منیر بادینی صاحب ء گدارانی وانگ ء کوشش کتگ بلے گوں من وانگ نہ بوگ ء انت ۔ اے واسطہ من آئی ء باروا رائے دات نہ کنان ۔ باقی اے گدار من و تنگ انت اشانی تہا بلکل گنجائش است انت کہ بانداتیں گدار ء واسطہ شریں راہ یے در بہ گنج انت ۔

جست: واجہ بلوچی زبان ء ماگپ ء کنیں انچو کہ رسم الخط ء حیوہ باز و ہد ء دیما کیت ۔ بازیں School of thought کہ است انت ۔ آہانی وتی ہیال ء لیکہ انت ۔ اے بلوچی زبان ء واسطہ چہ حد ء داں حیوہ پیدا کتگ ، ایشی ء کش ء گیوار کنگ الہی انت ۔ چونیں راہے گرگی انت ؟

پتہ: ایشی ء حیوہ و سک باز انت ۔ مطلب کہ ایشی ء جنجال مہنجو باز انت کہ ہر نشہ کار کہ لہزے نشہ کنت آئی ء دیما اے ہر روج ہست انت ، مطلب من و ت بحیثیت نشہ کارے اے حیوہ آں ہر روج گنداں Face کنان ۔ ہر روج منی دیما انت ۔ نوں اشانی کش ء گیوار چون بہ بیت ۔ حیوہ و ایش انت آ تو حیوہ نہ انت ۔ آ و موجود انت ما آئی ء دیما پانی کنگ ء ایں ۔ نوں ایش انت کہ کش ء گیواری چون کنگ بہ بیت ، ایشی لہتیں سائنٹیفک رہند است انت ، مطلب من اوں لوٹاں کہ من کارے بکناں ، بلے کڑا کار کنگ ء پیسر مناہما کار ء کنگ ء قابل بوہگ لوٹ ایت ، مناہما کار سگ لوٹ ایت ۔ در برگ لوٹ ایت ۔ مئے کرا و ایش انت کہ ماہج کار ء دل تنگی نہ کنیں ۔ منی بہم دل سچیت کہ من اے کار ء بکناں پرتو ، کنگ ء کوشش کنان مطلب تو بیمار ء ترانادرائی یے گوں ، مناسک تورگ ء انت من چہ وت ء ترادوائی بدیاں من ڈاکٹرے نیان گڑا زاہر انت من ترانقصان دیاں ، فائدہ نہ دیاں ۔ نوں مامہلوک انچوش کنگ ء انت ڈاکٹر نیان بلے دوادیک ء انت ۔ اے ہا ترامارا آئی ء Result رسگ ء نہ انت ۔ نوں اے لسانیات ء مسئلہ یے ایشی ء واسطہ باند انت ہما مردم بیاہاں کہ لسانیات زان انت ۔ لسانیات و مرچی باند سائنسے ۔ انچو پدیم کار کنگ نہ بیت ۔ نوں ما اے بارواہج نہ گوش انت داں روج ءے مرچی ۔

جست: واجہ شامزین نام ءے ات بلوچی لہز انک ء پڑا ، تو زبان یک مزینں حیوہ یے ۔ شما ہمے حوالہ ء مہنجو زانتکار کہ است انت یا

لسانیات و زانتکار بنت، زبان زانت یا بنشتہ کار بنت۔ آہانی یک جاہ کنگ و جہد نہ کنگ کہ اے جیڑہ وے واستہ راہے کٹنگ بہ بیت، شتا چشیں جہد وے کدی کنگ، فکر کنگ؟

پتہ: وجہ Personality مئے کہ ہما سنگت بوتگ انت آہانی تہا لہتیں انجیں مردم است انت کہ آہاناں لسانیات و گوں شغف است یا کمیں باز علم است، ما آہاں لسانیات دان گوشت نہ کن انت۔ ما گوں آہاں ہور کار کنگ و مدام کوشش کنگ و انگت کنگ و ایں۔ یعنی مئے Contacts یا مئے گپ و جیڑہ و ٹران انگہ است انت، روج وے مروچی است انت۔ بلے مسئلہ ایش انت کہ اے مارا فائدہ دیگ و انت؟ درد وے ورگ و انت؟ مئے اے گپ و ٹران یا انا؟ منی مسئلہ ایش انت۔ کنگ و و ماڈرا کنگ و ایں تہ کیے گیش کیے کم بلے ہر کس چیزے کنگ لوٹ ایت مسئلہ ایش انت کہ کار ہمارنگ و کنگ بہ بیت کہ ترافائدہ یے بہ دنت منی گوٹنگ و متلب ایش انت۔

جست: وجہ تئی خیال و بلوچی زبان و تہا ماہر لسانیات است؟

پتہ: مناظر نہ ایت۔

جست: کہ مانگیش آتگیں جیڑہ آں گیش و گیوار بہ کنت؟

پتہ: ہومن تر اے گپ و نہ گوشاں، بوت کنت کہ لہتیں مردماں وتی میگ و چہ ہمنچو متلب کوشش کنگ یا محنت کنگ کہ آہے کار و کنت کنت۔ بوت کنت کہ انجیں یک و مردم در بیت، بلے سائنٹیفک بنیاداں انچو علمی صورت و ونگ و در برنگ۔ منی زہن و نیست انت۔

جست: وجہ مئے کرادومی جیڑہ انت کہ تاک و ماہتاک و میگزین است انت یا روتا کہ است انت زبان و دیروئی و آہانی مزینں کردارے، تو آنہ بوہگ و برابر انت۔ ایشی و زمرہ دار حاکم و واکدار انت یا بلوچی زبان و لہز انت و زانتکاراں کہ اے پڑا کاراں نہ کنگ۔ تاک کہ زبان و دیروئی بہ بیت۔ ایشی و شاپچوں چار ات؟

پتہ: مرچی و خیر تاک و ماہتا کانی گلگ و مہلوک اے اندازہ کنگ و انت کہ اے سک باز انت (ہاہاہا)۔ مرچی بلکس تئی بدلہ گاں من بہ گوشتیں تو ماے گوٹنگ ات کہ مرچی تاک و ماہتاک ہمنچو باز چھاپ بوگ و انت من زاناں ایشانی تہا چے چاپ بوگ و انت۔ مرچی مسئلہ ایش انت بلے تو گوٹ وے کہ کم انت منی خیال و کم نہ انت۔

جست: متلب ہما کہ سرپرستی گوں بیت اشتہار و ایڈ و حوالہ و؟

پتہ: آ و بچار گیشنگ ایں ہبرے کہ ترانہ سرکار است نہ سرکاری سپورٹ وے رسیت۔ اے بابت و و سوچ کنگ یا چارگ منی خیال و ووت ہما و ہد و ضائع کنگ انت و زوال کنگ انت ترا و ہرچی کنگی انت و ت کنگی انت مرچیگیں جاوراں۔ نوں ماہہ ننداں کہ مارا سرکار سپورٹ کنت یا دگہ انجیں ادارہ وے جوڈ کنت کہ آپمن کارے کنت گڑا و فائدہ نیست ایشی و کنگ و۔ آ بار و اباند انت مردم سوچ مہ کنت۔

جست: متلب کہ میڈیا و مزینں کردے زبان و دیروئی و حوالہ و، انچو کہ چینل ہم کیوں و ش نیوز انت و روتا کہ ہم نہ گوٹ اہیت، ہماہانی گپ و کنگ و اوں۔ انچو کہ شمسے یک تاکبند وے در کثیت ”گدار“ و نام و۔ شتا و آئی وتی کمک و ووت کشت وے۔ شتا چے سرپد بے اے

حوالہء سرکاری سرپرستی چوں بوہگ لوٹ ایت، تا کہ چینل ہما کہ است انت یا روتا کہ ء مھتا کہ standardise بہ بنت؟
پتہ: ناں! آئی ء واما شادراہ زان انت۔ بلے مسئلہ ایش انت کہ ناں پہ منی گو شک ء مسئلہ حل بنت (ہاہاہاہا)۔

جست: تو ایشاناں بنیادی جیڑہ گوشت کنے؟

پتہ: بلکل اے بنیادی جیڑہ انت۔ مطلب اگاں مرچی مئے کرّا چار چینل بوتیناں تو بگندے کہ وں انوں شنگ بوگ ء انت، چریشی ء چہ باز زیبا تر ء بر اہدار تر بوتگ ات۔ بلے چونکہ انوں مچ نیست۔ ہما کہ مقابلہ (Competition) انت، آئی ء رجحان نیست۔ ایشی ء نقصان بلوچ قوم ء رارسگ ء انت۔

جست: وجہ انچو کہ وھد ء پاس ہلاس بوہگ ء انت، تی شازی کہ است انت چاروک آئی ء گو شدارگ لوٹ انت، تو شیرے گوشت کنے مراکش ء گڈ سر ء؟
پتہ: یک دستونکے کہ:

داں کد گنوک عشق ء پچاریت و تا بروت
دُرسیں دریگ کور انت تماشا کجا بروت

ہر تاب ء دامن ء ادا قبر انت دل ء نگاہ
اے پچداریں دمکانی تالہ کجا بروت

یل مہرگیں زہیر مہ دوچ گیر ء دامن ء
انچیں سبے وانیں کہ زوتاں دل ء بروت

تی شیرکنیں ودارانی ہامین پاشک بیت
اے دیدگانی تَن پہ وابء کجا بروت

مردم کسانیں شہمے بہ گندیت گنوک بیت
توانچو زیدارے کہ سبرے سرا بروت

ما تئى زهیرءِ روشنیں دنزءِ مساپریں
کسے بنیت گول ما نہ بیتیں جتا بروت

انہیں گے بدے کہ بہ نکشیت زمانگء
بوشتیت چو کوسارء ء مارء وڑا بروت

گسے منا چہ وہدء جتا معنایے بدنت
پکن ادا بیت نہ گوں من چدا بروت

جست: ”داں کد گنوک عشق عہ چاریت و تابروت“ واجہ منیر مومن تئی باز باز منہ داراں کہ مروچی و ہد کش ات ءساڑی بوت ئے۔ بلوچی
لہز انک، زبان ءشائری ءبار واوتی ہیال در شان کتاں۔ تی باز منت۔۔۔۔۔
پسہ: واجہ تئی ہم منت وار۔

ناگمانِ آزمائشِ کتاب ”دارِ اسپ“ عِبابتِ عباوستے

(اولیٰ بہر)

منتِ واراں واجہ غنی پہوال کہ منی ہمیں غیر آزمائشِ کارے عاے موہ دیکھ اے ات کہ من یک شریں آزمائشِ کارے عِبابتِ عباوستے بہ

جنال۔

راستی وایشی انت ناگمان منی کڑا ہما آزمائشِ کارنی شریپ اے انت کہ مناسک باز دوست بنت غ دوست تریں آزمائشِ کارے غلہزانتے ع باروے گوں ایمانداری ع گپ کنگ یک گرائیں کارے۔

بلوچی ع نوکیں لہزائیک Fiction پنجاہ سال گوزگ ع رنداں انگت منی ہیال ع نوک انت۔ بلوچی Fiction وقی رُدم غ دیرونی ع درگت ع نوک انت۔ آئی ع تہا بازیں جیڑہ اے انت۔

ناگمان ع چہ دُرستاں گیش ہما چیز کہ من ع دوست بیت آ آئی ع Readable بوگ انت۔ اداوار وارغنی پرواز ع ناگمان Compare بوگ ع ات انت، من اے گپ ع عجب مارا تگ۔۔۔۔۔، پرچا کہ غنی پرواز ع وانگ پہ من مدام مسئلہ یے ات۔ من اے مرد ع راپور ہیں آزمائشِ کارے تہا پہ دل و نت گت نہ گنگ۔۔۔۔۔، پہ جبر و تگ ع ناگمان بلوچی آزمائشِ کارے ہما نام انت کہ آئی ع آزمائشِ کارے بوگ انت یا نہ بوتگانت مناوتی وانگ اش پر ماتگ غ منی دل غ منی واستا ناگمان چہ دُرستاں گیش Readable بوگ۔ منی کڑا اے Credit ہمائی ع کڑا روت کہ آنچیں مردے کہ وقی نثر ع انچو پیش کنت کہ تراوانگ پر مائیت ع آئی ع ہلاس بوگ ع پد تو کجام آسر ع سر بے آ۔۔۔۔۔، آئی ع آزمائشِ کارے ہما موادانی سرا انت بلئے ناگمان وقی ہما آزمائشِ کارے، ہما مواد ع Present سک شریکت۔

دومی بیانیہ ع تجرید ع علامتی تہرانی گپ انت تہ ناگمان بیانیہ گیش ایت۔ ناگمان اصل ع ہما Complex یا ہما تجرید کہ ناگمان ع تہا اے انت۔۔۔، منی ہیال ع آئی ع لوٹ انت کہ ناگمان بیانیہ آزمائشِ کارے بہ گیش ایت ع انچو کہ حنیف ع گشتنگ ات کہ آئی ع مزین عیب ہمیش انت کہ آتی آزمائشِ کارے تہا رزلٹ کش ایت۔ اے رزلٹ ع کشک اصل ع ہمائی ع دماغ ع تہا اے انت۔۔۔۔۔، ہما تجریدیت ع لوٹ انت کہ آئی ع رزلٹ ع کشک ع پر مائیت۔ ہو کہ آئی ع بازیں آزمائشِ کارے عیب دار گنگ انت، ہمے چیز کہ آئی ع رزلٹ کش اتگ۔ بلئے بنیادی ڈروشم ع ناگمان یک شریں آزمائشِ کارے ”دارِ اسپ“ بلوچی ع تہا یک شریں گیشی یے۔

(دومی بہر)

شما لہتیں انچیں گپ دیما آؤ رنگ انت کہ پمن نوک ہم بوتگ انت غ لہتیں انچیں گپ کہ ما آیاں ہر و ہد ع چیر ہم دیک لوٹاں۔ منی کہ ہرچی

گپ انت ناگمان آ زمانکاری ع باروع۔۔۔۔۔، آمن دولبرانی تہاچہ پیش کشنگ ع بیان کننگ ع جہد کنگ۔ ناگمان ہمارنگ ع کہ بشتہ کنت۔۔۔، منی واہگ ع واہش انت کہ دیما بروت۔۔۔، دیما ر دوم دینگ بہ بیت۔ بایدیں ایشی ع رادیروئی دینگ بہ بیت ع اے صنف ہم دیما برگ بہ بیت۔۔۔، پرچا کہ من روج ع مروچی ہم اے گپ سک باز مارا تگ کہ بلوچی ع تہا بیانیہ ع وتارا کارمرزنہ کنگ۔ بلوچی ع تہا انچوسفر ع بیانیہ ع ہما درجہ ع بوگ لوٹ ایت آ وڑا نکت نہ انت ع مروچی پدا میان اُستمانی لبرانک مئے کڑا اتلگ۔۔۔، دگہ بازیں صنف ع تہر آ زمانکاری تہا اتلگ انت۔ نوں بیانیہ ع وتارا کارمرز کننگ ع مکر موہ رسگ ع انت ع من گشاں اے سلسلہ دیما بہ روت ع پدا ہما گپ کہ آ زمانکار بایدیں Readable بہ بیت ع منی گوں بلوچی Fiction ع مستریں گلہ اے بوتگ کہ آ Readable نہ انت۔۔۔۔۔، کم Readable انت۔ ناگمان آ یکیں مردم انت کہ من ہم آئی ع گوں آسانی ع ونت کناں۔ آئی ع آ زمانک من ع دوست بیت یا نہ بیت آ دگہ گپے۔۔۔۔۔، بلئے من آئی ع ونت کناں۔ پہ ماہر و حد ع اے مزنیں گپے بوتگ۔ منی واہگ انت کہ ناگمان اے سلسلہ ع بدارایت ع ماچر آئی ع بازیں اُمیت داریں۔

(سیسی بہر)

مروچیکیں اے دیوان ع بحث ع۔۔۔۔۔، ع اے گپ ع خزان ع ہرچی کہ من مارا تگ آ ایش انت کہ ناگمان بلوچی بیانیہ آ زمانک ع شرّیں نامے ع ”دار ع آسپ“ یک شرّیں گیشی یے بلوچی لبرانک ع تہا۔ اے کتاب کہ ناگمان ع اولی کتاب انت، اولی Collection انت۔ ایشی تہا ہم سے چار انچیں آ زمانک مان۔۔۔، بزاں ”ٹیک“، ”اسٹیکر“، ”پیرک ع نماسگ“، ”گوات“ انچیں آ زمانک انت کہ ناگمان ع آئی ع سفر ع گڈسرا ہم گیر کاہنت۔

(ناگمان ع کتاب ”نگد انک“ ع منّت ع)

نگد ء ساچشت ء سیا دی

جُست کنوک: شاہ ابن شین

ایف ایم ریڈیو گودار

جُست :- دانکہ مابلوچی لہز انک ء چارگ ہند ات کنگ یک گلگے دائم دیم ء میلانک انت کہ ادع نغد نیست! بلے منی ہیالاں ایشی ء پتہ مدام اے وڑ پاؤ کثیت کہ نغد و ساچشت ء سرایت، اگاں ساچشت اُست کڑا نغد پر چہ نیست؟ چوش نہ انت کہ اسل ء ساچشت ء جند نہ گواہیت ہمیشہ نغد ء جاگہ ہالیگ انت؟

پتہ :- چہ دُرستاں پیسراے چارگ کپ ایت کہ لہز انک ء شہار چٹنگ انت؟ اے باونڈری ء تہاچے جے اُتک کنت؟ ء پدا لہز ساچشت ء مراد جی انت؟

لہز انک ء سیمسر شاہگان انت باز وھد ء راجد پتر، پکسپ، مذہب ء پُٹ ء پو لی سیاہگ ہم لہز انک ء تہ پوت ء ہندے گیشین انت۔ بلے اے ہچمر ساچشت ء کند ء نہ گر انت، ساچشت تھنا ہما انت آھنود ء چیزے ساچگ یا سازگ بہ بیت، ہیالے، مارشتے، چاگردے، موسے، دَنزے، چراگے، ہر چیزے بُو ت کنت۔
کنپے، چاڑے، تاہیرے، زہیرے، بلے ساچگ الم انت۔

نوں ہما جاگہ اُتنگ کہ من تئ جُست ء نیمگ ء بیاہاں کہ نغد و ساچشت ء سرا بُو ت کنت اگاں ساچشت مہ بیت کڑا نغد وتی وجود ء چہ گجا پُو لیت؟

اے مُزرہ ء جیڑگ پہ ساچشت ء نزا ناں بلے پہ نغد ء الم تاوان بار انت! پرچہ کہ ننداگاں وت ساچشت مہ بیت آ ایچو تواں داشت نہ کنت کہ گوں ساچشت ء آمیدگت بہ کنت۔ من ہما چیز ء کہ نغد سر پدنت آئی ء اولی لوٹ ہمیش انت کہ آوت ساچشت بہ بیت، اگاں چونہ بوت کڑا آ سیاہگ نغدے بُو ت نہ کنت۔ ایراد گیری، کچہ چینی، زاہ ء بُد سپت ء ساڑا اے کُن چہ نغد ء شہر ء ہما دیم نشنگاں۔

نغد وت ساچشت۔۔۔ آئی ء وتی وجود ء درشان ء ہاترا دگہ ساچشت ء بُوگ ء ہاجت نہ انت۔۔۔ بلے ہاں اگاں ساچشت اُست ء موجود انت! کڑا نغد ء زمہ واری انت کہ آئی ء اندری موسمانی تہا سپر بہ کنت۔۔۔ آئی ء ہمراہ بہ بیت۔۔۔ آئی ء تہا وتی بھر ء ہوار بہ گج ایت۔ بلے اگاں چاگردے تہا ساچشت موجود نہ انت! کڑا نغد باید انت کہ چاگردے چاگردے تب ء رلیں ء پُر لیں ء بہ کنت۔۔۔

ہمے نہ بُوگ ء جند ء بتارے بہ دنت۔۔۔ نیستی ء ماناھے بہ گیشین ایت۔۔۔ آئی ء بہ سائیت ء چاگردے بہ دُستیت کہ گجا گجا گبار چست بُوگی انت۔۔۔ ء گجام گجام دریگانی دپ ء چراگانی جاگہ ہالیگ انت؟ ادع دگہ گپے باید من بہ گیشیناں کہ ساچشت ء ہمگ ء ہمینگ ء

کارنگد ۽ نہ انت۔۔۔ نگد ۽ کارگوں ساچشت ۽ ہوار کپک۔۔۔ گوں آئی ۽ سپر کنگ انت۔۔۔ نگد ۽ کرد۔۔۔ چہ ساچشت ۽ چیزے
 زورگ ۽ آئی ۽ تہا چیزے گیش کنگ انت۔۔۔ دانکہ دگہ ساچشت ۽ جود ۽ بیت۔۔۔ لہزگا لریچ ۽ گال بند، متھ اے دُرساں ۽ مانا اُست۔۔۔
 ایشاں ہر کس تراگشت کنت۔۔۔ اَلَم نہ انت کہ آنگد کار یا ساچشت کارے بہ بیت۔۔۔ بلئے نگد ۽ کار ہماھیال، مارشت ۽ ہما متھ ۽ شوہاز
 انت کہ آچہ ساچشت ۽ دُوب ۽ دُن نشنگ ۽ وتی باریگ ۽ ودار ۽ انت، چوہا دُوت ۽ وڑا کہ روکیں چراگ ۽ باتن ۽ انت، داں ہما وھد ۽ پدّر
 نہ بیت دانکہ چراگ نہ مرایت۔۔۔ نگد ۽ کار چہ چراگ ۽ مرگ ۽ پیچ ہما اندوہ، ہما دُوت ۽ ہما ٹریجڈی ۽ رانا نام بندگ ۽ ہجّارے دیگ
 انت کہ انکہ چراگ ۽ اندر ۽ زندانی انت۔۔۔ کہ آئی ۽ ناں چراگ روک کنوکیں لنگل گند انت ۽ ناں چراگ ۽ سراچکر وکیں بالو۔۔۔۔۔

تاکبند پیشگال

شونگال

دُرساں چہ پیش اے پہلی کہ ما اے رندی کمیں مہتل بوتگ ایں۔

چُنا ہا بلوچ تاک ءُتا کبندانی مہتلی ءُ وڑ وڑیں سبب ءُ نیون اُنت۔۔۔، بلئے مئے اُو گیس مہتلی ءُ کییں نیون بس ہمیش اُنت کہ مارا اُنکان
پو وھ نہ رستگ اُنت۔ تہمخو دیر لونگ کہ مئے گچین ءُ واھگ مُرتگ۔

نکان عِ بابت ءِ مئے دل ءِ چچی اُنت۔۔۔؟ اگاں یک تا کے ءِ مار اذ کپت اُنت تہ ماہُمارا لازم ہال دمیں۔

بلوچ راج اتوں جنگے ءد چار انت، اے جنگ چا گردی انت ہم غتب زانشی ہم۔۔۔۔۔۔ مشکہ استیں لبر انک ءتھا اے جنگ الم

جنگ چہ قدیم ءلہز انک ءبن گپے۔۔۔۔۔ غمرداوا ءلہز انک ءرا چیزے نہ چیزے لازم داتگ۔ ءمرچی بلوچ کہ اے جاورانی
تہا گوزگ ءانت باندات ءبلوچی لہز انک وتی چیدگ ءچہراں چمداز ورایت۔ مرچگیں جاور مئے اندر ءھر نقشے کہ رندانت آمیزان
میزان ءلہز انک ءتہا جاگہ کنان کنت۔ بلئے لہز انک ءتا کاری ءتہا پدک انت مئے انوگیں لہز انک ءتہا استیں جاور لازم ہوار انت بلئے
ایشانی رگندگ ءنشان کنگ ءہما دید کہ پکار انت، آہم لہز انکی انت۔ لہز انک ءوتی لوٹ ءگر رانت کہ آہانی Avoide کنگ اصل ء
لہز انک ءجند ءیلہ دیگ انت۔ وحدے جنگ کہ سراسچ انت تہ لہز انک ءتا کاری تڑیک کاینت۔ مئے کڑاہم اتوں انچش انت بوت
کنت کہ اتوں لہز انک وانان ءباز لہز انک آشنائیں وانوک دلجم مہ بنت۔ بلئے وحدے کہ جاورانی تاک لیٹ ایت تہ موسم اے پیم نہ
بیت۔ شیر سگر انت ءبن ءند انت ءآپ سر بر ءاوشنت ایت۔۔۔۔۔ تاکاری، از باباں گام جناں بیت تہ مئے باندات ءلہز انک مارا
ڈسیت کہ مرچگیں جنگ ءمارا چے چے داتگ ءآج ماچے پچے گپنگ پہ مرچگیں لہز ءکچ ءکیل ءلازم انت کہ اے رستگیں مچ بہ نندایت
۔۔۔۔۔ آزمان ساپ بہ بیت ءاستال وتی حقیں جاگہ ءپد رہہ بنت۔۔۔۔۔ سلامت باتے۔

اداره

(تا کبند ”گدار“ 3 پسنی عِمنتِ ع)

دو مردم کہ آستر نژدک بہ بنت آہانی نیام ء یک ہورکیں جاگہ یے (Gap) الم بیت ء
 ہمے Gap ء پُر کنگ یا پہلے بندگ ء کار لہز انک انت۔
 مئے واہش انت کہ شما ہرچی کہ مار ات۔۔۔۔۔، ہرچی کہ جیڑ ات مار الم ہشتہ بکن
 ات۔ پرچا کہ لہز انک ہمے ہررو چگیں چست ء ایر۔۔۔۔۔، گپ ء ثران ء سُر ء پُرانی تہا انت۔
 بس گوں وتا۔۔۔۔۔، گوں وتی مردماں ہوار کیگی انت۔ ہرچی کہ مئے کز ء گوراشنگ
 اتگ ہمے لہز انک انت۔۔۔۔۔، بس لہز انک ء وڑا پیش کنگی انت۔ جنگ ہم لہز انک انت ء
 ایمنی ہم۔۔۔۔۔، مہر ہم لہز انک انت ء کینگ ہم لہز انک انت ء رُژن ہم۔۔۔۔۔، جاک ء
 سلوات ہم لہز انک انت ء بیزاری ہم۔ ماگاں بلوٹ ایں اوں چہ لہز انک ء جتا بوت نہ کن ایں۔
 ہرچی کہ تئی دیماشنگ اتگ لہز انک ہمیشانی تہا انت۔ بس دست ءے پُر بکن تئی انت۔
 ”گدار“ ء چارمی تاک شے دست ء انت۔۔۔، ایٹی ء تہا ”ادارہ“ ء ہج
 نیست۔۔۔۔۔، دُرس مئے ہشتہ کارانی مہر انت۔ مابس ہمے جہد گنگ کہ اندری سُر ء پُر ء جیڑگاں
 شیرازے ء تہا بکن ایں۔

سلامت بات ات

گوں وتی زبان، زمین ء ہجڑا ء

(ادارہ)

(تا کبند ”گدار“ 4 پسنی ء منت ء)

شونگال

بنی آدم غُگوں بنی آدم ۽ سیادی داروکیں تو امیں سُرُغُ پُرُگوں زمین ۽ بندوک اُنت۔
 انسان ۽ دَری غُاندِری جیڑہ۔۔۔، مہذب غُراجمان۔۔۔، فلسفہ غُراجد پتر یا ازم غُلبز انک
 ۔۔، اے کُل انسان ۽ دربرگ ۽ عمل ۽ بر اُنت۔ چریشاں ھچ پُشیں چیزے نیست کہ آئی ۽
 حقیقت ۽ توجہ آئی ۽ زمین ۽ سست بہ کن ۽۔

ھر چاگرد ۽ وتی وتی رنگ ۽ وتی وتی جیڑہ بنت۔ اے رنگ ۽ جیڑہ انسان ۽ تو امیں کردی
 غُپگری سُرُغُ پُرانی تہا پد ر بنت۔ غُپدالیز نک انچیں آدینکے کہ شہماں ھم پہریز ایت غُساھگاں
 ھم۔ بلئے لبز انک ۽ پلگا رگ غُڈرانگا زگ ۽ وتی رنگ ۽ وتی دا بے۔۔۔، دانکہ اے رنگ ۽
 داب بر جاہ اُنت لبز انک لبز انک اُنت۔ اگاں نہ گڈالیز دگہ ھرچی بوت کنت بلئے لبز انک
 پشت نہ کپ ایت۔۔۔، پمشکہ گہتر ھمیش اُنت کہ لبز انک لبز انک بہ بیت ۽ وتی ڈرشان ۽ بہ
 کنت۔ پرچا کہ مہذب۔۔۔، راجد پتر۔۔۔، فلسفہ غُراجمان چٹاھا وتی جاگہ ۽ اُست ۽ موجود
 اُنت۔ لبز انک ۽ ہا ترا لازم اُنت کہ آتی درد وتی زمین غُگوں وتی بو ۽ باس ۽ زندگ بہ بیت ۽
 روان بہ کنت۔

سلامت بات اُت

گوں وتی زبان، زمین ۽ جبار ۽

(ادارہ)

(تا کبند ”گدار“ 5 پسنی ۽ منّت ۽)

شونگال

لہز انک سرجم اندری جیڑہ یے۔۔۔۔۔، اے سنجھمنچو مہکم بیت۔۔۔۔۔، ہمنچو گول لہز انک ۽ تزوک بیت۔۔۔۔۔ بلئے لہز انک
۽ سراہبر کنوکاں مدام ھے اندری ۽ ڈنی ۽ بزانت ۽ رد وارتگ۔۔۔۔۔ اندری یوگ ۽ مراد اے نہ انت کہ لہز انک چہ چاگرد ۽ بہ سد ایت

۔۔۔۔۔

۽ چٹاھا سکلیں ردیں ہیالے پرچا کہ لہز انک چجر چہ چاگرد ۽ سست نہ کنت۔۔۔۔۔
۽ ڈنی ۽ مانا اے نہ انت کہ لہز انت چہ وٹاشمشکار بہ بیت۔ ڈنی یوگ ایش انت کہ شائر یا بشتہ کاروتی ہر پگر۔۔۔۔۔، جیڑگ۔۔۔۔۔،
مارشت ۽ گشتن ۽ چوبے ۽ پیم ۽ وجودے دیگ ۽ جہد ۽ بہ کنت ۽ انسانی زند ۽ آئی ۽ تجریدی پہناتاں بیہال بہ بیت۔۔۔۔۔
اندری مطلب ایش کہ گواچن ۽ ہماڈروشم کہ ہماڈمان ۽ تراچا گرد کنت آگول پیلہیں وجودی ۽ مارشتی راستی ۽ ڈرانگا زگ بہ بیت۔
ستر کہ سرزاهر ۽ آچہ چاگردی سُر ۽ پُراں پس سند ۽ گستاگندگ بیت۔ بلئے حقیقت ۽ چونہ بیت۔ دگر ۽ پتہ دیگ یا وھد ۽ لوٹ ۽ حساب ۽
لہز انک بشتہ کنگ اصل ۽ انچش انت کہ یک سوداگرے۔۔۔۔۔، وتی بہائی چیز ۽ نہاد ۽ وت مہ زانت ۽ چہ گراک ۽ بستگیں نہاد ۽ سوداگری بہ
کنت ۽ تاوان بار بہ بیت۔

فرانسیسی کسماکار یوژین آیونسکو (Eugene Ionesco) گش ایت ”زرباری امریکہ ۽ تاکارے ۽ مناپرس ات کہ زند ۽
مرگ ۽ بابت ۽ تی لیکہ چی انت۔۔۔۔۔؟ من چرائی ۽ بیست سال ۽ موکل لوٹ بات ۽ اے اول گش ایت۔۔۔۔۔، بلئے لم نہ انت کہ
بیست سالان رنڈمن تی پتہ ۽ دات بکناں۔۔۔۔۔ ۽ ۽ ۽ جُست ۽ من مدام چہ وتا کناں ۽ ہمیشی ۽ پتہ دیگ ۽ ہاتر ابشتہ کناں“
دانکہ گول ہمنچو دل پہکی ۽ جیڑگ مہ بیت گڈا مردم ۽ اندر ۽ بازیں دریگے بند بیت۔ لہز انت ۽ ہر دمان اے انان یوگ لوٹ ایت
کہ روشنائی چہ کجام نیمگ ۽ پیدا کہ انت ۽ گوات چہ گجا؟

سلامت بات ات

گول وتی زمین زبان ۽ بچار ۽

شونکار

(تا کبند ”گدار“ 6 پسنی ۽ منت ۽)

شونگال

لہزا نک ء تہا زندگی ء زندگی ء تہا لہزا نک ء شوہا ز بنی آدم ء کوہنیں شگلے - برے برے مردم سک نلیک بیت۔۔۔۔۔ کہ وتی
 آثر اپ ء رنگ پچہ آرگ نہ بنت۔۔۔۔۔ ء لہزا نک وانان بے تہ انچو سما بیت کہ من اے ہند ء کہ سر بوتگ آں ادا زندگی گجا
 انت۔۔۔۔۔؟ ء زندگی۔۔۔۔۔ ما کہ زندگی گشیں گداں مارا زانگ لوٹ ایت کہ مئے مراد یک چا گردے ء حاصلیں جاور
 انت۔۔۔۔۔ ء ہمے جاورانی ء رشان ء ہر چا گردوتی لہزا نک ء تہا زندگی سر پد بیت۔۔۔۔۔
 ء دومی نیمگ ء یک کسے کہ آئی ء گچنے دست ء انت ء چکر ایت۔۔۔۔۔، اے زندگی کہ آئی ء چپ ء چا گرد ء شنگ ایتگ، ایثی ء
 تہا ہا ہا سیں رنگ ء مہرگ گجا انت کہ لہزا نک بوت بہ کن انت؟
 اے یک دو نیمگی سحرے کہ روان انت۔۔۔۔۔ اے سحر بندوک انت گوں لہز ء۔۔۔۔۔ لہز کہ بنیاد ء یک نشانے۔۔۔۔۔
 انسان ء پہ وتی مارشتی ء رشان ء لہزانی ء روشم ء نشان جوڑ گتگ انت۔۔۔۔۔ ء لہزا نک انسان ء میراث انت۔۔۔۔۔ انسان ء دست ء انت
 ۔۔۔۔۔ برے کپ انت۔۔۔۔۔ ٹپ بنت ء برے رنگ ء لگشیت۔۔۔۔۔ نوں اے وڑ انت کہ لس کار مرز ء تہا وھدے ذاتی، ٹکی،
 مہندی، راجمانی ء لیکھی نپ ء سیتانی دز مانجی ہوار بیت ء ہر تک ہمے مارشتی نشاناں پہ وتی گزر ء ہاترا کمیں کمیں چہ آہانی جا گہاں سُریناں
 کنت۔۔۔۔۔ ء پدا کسے اے پئم بیت کہ ہمے نشانانی رنگ کم کم ء لگشان بیت۔۔۔۔۔ مریچی اگاں تو دنیا ء ہر زبان ء بچارے اودا گیشتر
 نشاناں وتی اصل رنگ کارنگ۔۔۔۔۔ ء لہزا نک ء کار ہمیش انت کہ ہمے صوتی نشاناں کہ وتی رنگ اش ببادا تگ، آہاں پدا چہ چا گردے
 زوریت ء پالش کنت۔۔۔۔۔ دانکہ آپدا وتی جاگہ ء بیت ء ہما اصل کار ء کت بہ کنت۔۔۔۔۔ بلے چا گرد کہ آہمے لگشگیں رنگ ء لسوناں
 گوں بچاروک انت۔۔۔۔۔ آئی ء را اے نوکیں پالش کمیں اجلہ کنت ء آوتی آثر اپ ء اے نیمگ ء آ نیمگ ء چارگ ء لگیت
 ۔۔۔۔۔ ء کو کار کنت کہ ادا زندگی گجا انت۔۔۔۔۔؟

سلامت بات ات

گوں وتی زمین زبان ء بچارے

شونگار

(تا کبند ”گدار“ 7 پسنی ء منت ء)

گواچن ۽ رپ

گواچن ۽ مپنچو مسٽر بيت آئي ۽ تهار پڪاري ۽ ٻوڏ ۽ مپنچو گيشٽر بيت۔ تصوف دنيا ۽ اڪس ۽ اے وڙگيشٽر بيت ڪه ”يڪ ڪانچ ۽ ماڙي ٻي آئي ۽ زمين (فرش) گول سڪي پلگاري شيشگاں جوڙ ڪنگ بوتگ۔ پدا ۽ شيشگاني چيرا آپ يل دنگ بوتگ، آپ گول باز ٽرندي ۽ جڙگ ۽ انت، نوں ڪه هر چم شيشگاني سراكيت آهي سر پد بيت ڪه آپ شيشگاني سر برا، هم ٽچگ ۽ انت“

اگاں گواچن شوبازگي انت گڏا آئي ۽ مسٽريں سپت بزاں رپ ۽ پهمگ ۽ ٻوڏ ودي ڪنگ ڪپيت لبرانڪ انچيں ڪانچ ۽ باغير ڪه آئي ۽ تهارنگ، ٻوڏ تواروتي گواچن ۽ سٽر ڪعت۔

بنيام چه بندت ۽ پگرداں مروچي يڪ هاجت ۽ بندگ انت۔ ۽ اے هاجت آئي ۽ وتي اندر ۽ هاليگيں جاگه ۽ پڙ ڪنگ ميگ انت۔ اے سيه ۽ بزيں شهر ڪه ادا انسان ۽ پاد ۽ اير ڪنگ ۽ جاگه نيست، يلئ ۽ انگه هر نيگ ۽ ڪه چار ۽ داں ڪپ ۽ هر جاہ چماں شانڪ پد ۽، ويرندان اے ڪپ، اے ويرندان چه ڪا ڪنيت؟ ۽ اے رنگ ۽ رُٿناني بازار ۽ په وت چوں هنيگيں شوبازيت؟ اے بنيام ۽ جيڙه انت، اے هما جاگه انت ڪه هر ڪسي اندر ۽ هورڪ انت هر انسان ۽ سرڪيت انت۔ اے سير لگيں ڏن اے گياب هميش انت ڪه مانج وتي اندر ۽ ڪشيں ۽ ڏن ۽ اير ۽ ڪنيں يلئ ۽ ندرگ ۽ ۽ مپنچو گران انت ڪه پُٽس به ڏگيت۔

انسان ۽ چه بنيام ۽ لانڪ بستگ ۽ ٽچگ ۽ انت۔ هر دم پُٽ ۽ چڪ جنان انت۔

گشت ڪه لبرانڪ (رم به بيت ياشير) هما انت ڪه وانوڪ ۽ اش ڪنوڪ ۽ دماگ ۽ چه آئي ۽ جاگه ۽ چوت بڪنت ۽ ٻر ٽريں هند ۽ به بارت۔ ورم ۽ بيت رندي چيز انت اصل جو هر هاکيپ انت ڪه مردم ۽ چه وتي جاگه ۽ انچو ٻر ٽر ۽ نادينيٽ ڪه اودا ۽ ويرندان رس ات مه ڪت اے انسان ۽ مسٽريں جيڙه انت ڪه وتي اندر ۽ هاليگيں ڪبڙ ۽ چوں ملما بڪنت ۽ اے ويرندان ۽ چوں به سهر نيت؟

چوڪه لبرانڪ هم ڪار ڪنت پميشڪه اے انسان ۽ ڊچار ڪپتگيں مسٽريں گواچناني تها انت هم ۽ هاتر رپ ۽ باز انت انچيں اوتاگه ڪه پر ٽچگ ۽ وهداں تاب وارت ۽ بريگ ۽ دماناں پر رچيت سڪ رتيپن ايت، اگاں لبرانڪ پهمگي انت گڏا سبيل ۽ يڪيں انت ڪه بنيام پهمگ ڪپ ايت۔ ۽ بنيام مپنچو ڪه چماني ديم ۽ انت دگه ۽ مپنچو مردم ۽ تها سٽر انت، چم هر حساب ۽ ٽچ ڪنگي انت۔ سلامت بات ات

(شونگار)

گول وتي زمين، زبان ۽ بڙا ۽

(تا ڪبند ”گدار“ 8 ڀسني ۽ منت ۽)

جیڑہ

ہج جیڑہ منی جیڑہ نہ انت..... غہر جیڑہ منی جیڑہ انت..... اے دوئیں نادراہی انت. باید انت لہز انک ۽ مردم وتی آتر اپ ۽ سیمسراں بز انت ۽ تکا نسر بہ بیت. مئے یک اجیں جوانی یے ایش انت کہ اگاں مارا پہ کنگ ۽ کارمہ بیت گڈا ماتکا نسر ہیں..... مئے چاگرد، زند ۽ لہز انک ہر جاہ جیڑہ است بلئے ماہر جیڑہ ۽ بابت ۽ کہ جیڑگ ہند ات کنگ ۽ بس پدا ما آجیڑہ نہ تہنا ہلاس نہ تگ بلکس تہنا ہم مل نہ داتگ، دگہ ہزاراں جیڑہ آئی ۽ بالاد ۽ لڈ اتگ.

اٹوں یک کوئیں جیڑہ یے ۽ پدا سر چست کنگ ۽ کلئیں لہز انکی شور ۽ باوست ہمے جیڑہ ۽ حصار ۽ تہا انت..... ہشتہ رہند ۽ جیڑہ یک رندے پیسرا ہم گوں ہمے زراب ۽ چست بوتگ ات، بلئے آپرے ۽ نہ رست ۽ نشت، بلئے اٹوں اے جیڑہ سوشل میڈیا ۽ وتی بڈ ۽ بتگ ۽ ہمینچو جاک ۽ چست ۽ ایریوگ ۽ انت کہ ہر سہی مردم منا پڑسیت کہ ”تو کجام اسکرپٹ ۽ حق ۽ ۽..... رومن یا عربک.....؟ ۽ من ہر کس ۽ ہمے یکلے پتہ ۽ دیاں کہ اے منی شعبہ نہ انت اے کار ۽ مئے زباز انت ۽ لسانیات ۽ گوں ہمگر نہیں سنگت گیشتر سر پد بوت ۽ شتر تر گیشیت کن انت..... اے ۽ اسلیس راستی یے کہ من لسانیات ۽ زانوگرے نیاں بلئے من لہز انک ۽ ہشتہ ۽ مردماں ۽ اے تو امیں چست ۽ ایراں وانگ ۽ چارگاں..... ۽ ہمے وانگ ۽ چارگ ۽ نیام ۽ من لسانیات ۽ در نہ برت بلئے لہتے رویہ آں الم سر پد بوتان ۽ اے سر پدی ۽ رند منا وتی دوئیں ٹیمانی (teams) سرا بڑگ ۽ گ ۽ انت..... آاے وڑ کہ مئے دوئیں ٹیمانی تہا بلوچی ۽ ہج لہیسی مان نیست. یک نیمگے ہما لہیسی انت کہ عربی عربی لہیب ۽ انت ۽ دوئی نیمگ ۽ ہما انت کہ رومن رومن لہیب ۽ انت..... بلوچی ۽ جہگیر کج انت.....؟ بلوچی ۽ جیڑہ نہ عربی انت ۽ نمیکہ رومن..... بلوچی ۽ یک شتریں اسکرپٹے لوٹ ایت. انچیں اسکرپٹے کہ بلوچی تواران ۽ ہشتہ رنگ ۽ انچیں گونا پے پدا انت کہ ہر تواری وتی یک جتانیں ۽ روشے ہم گوں بہ بیت. اٹوں اے دوئیں اسکرپٹانی تہا کہ مستریں جیڑہ انت آ ہمیش انت کہ ما بلوچی تواران ہشتہ ۽ کنگائیں بلئے تواران گونا پدا روشم ۽ بابت ۽ جیڑگ ۽ نہ نیں..... عربی ۽ ٹکس ۽ نپ چی انت ۽ رومن ۽ شتری ۽ ہرا بی گجام؟؟ اے باوست ۽ منی اصل جیڑہ چیر ترینگ..... فیس بک ۽ سبکیں تراناں اے جیڑہ ۽ جند سبک ۽ تر پل کنگ. من ”گدار“ ۽ ہمز یلی ۽ وتی ہما کلئیں سنگتاں کہ اے جیڑہ ۽ سرا کار ۽ انت ہمے گشاں کہ اے کار ۽ گوں علمی سنگینی ۽ ماہتا کہ ۽ تا کبندانی وسیلہ ۽ بہ کفت ۽ اے ہبر ۽ وتی تہا پتہ بہ کفت کہ اے جیڑہ نہ عربی یک انت ۽ نمیکہ رومن..... اے بلوچی اسکرپٹ ۽ جیڑہ انت ۽ باید انت مئے کرانہ ”حُب

علی، کار پکنت و نیکہ ”بعض معاویہ“ پد ربه بیت..... تہنا بلوچ ٹوگ و کارکنگ ہمار ہند انت کہ مردم چرے جیڑہ و ڈن در پکت کنت۔
 مار بیدگی، راجمانی و زبانی جیڑہانی بابت و باز رد وارتگ..... بلئے نون و ہداتلگ کہ مردم سر پد بہ بیت کہ مروچی میاں استمانی
 گوناپ و ہر راج و ہر ٹک تہنا انت..... ہر کس و ایوک و وتی ساہگ و روتا پ بہرکنگی انت..... تئی شہم ہمینچو دُور شت کنت ہمینچو تئی
 ہمساہگ و دوزواہ لیش بنت، تہاری و نشنگلیں ہر کسی تالہ تہنائی انت۔

زندگ بات ات

گوں وتی زبان، زمین و چچار و

(شونکار)

(تا کبند ”گدار“ 9 لپسنی و منت و)

لبرانکی ریدگ

من دانکہ سرچست کنگ، مئے لبرانک ءتہا یک جسے دائم ءمئے دیم ءمیلانک انت کہ ”بلوچی لبرانک دیروئی چوں بکنت“؟
 جسٹ ہمیش انت، جتانیں وهداں گوں جتانیں شیدزاں دیم ءکثیت ءپداے جسٹ ءمدام پتہ ہمیش انت کہ، لبرانکی کتاب
 گیش ءچہ گیش چاپ ءشنگ کنگ بہ بنت لبرانکی دیوان ءمراکش برجم دارگ بہ بنت تاک ءتاکبندانی تہا
 گیشی آرگ بہ بیت۔ بلئے آزمودگ ایش انت کہ کتاب چاپ ءشنگ بُوگ ءانت، مجلس ءمراکش ہم داں حدے ءبرجم دارگ بُوگ ء
 انت، تاک ءتاکبند اگاں کم انت بلئے چاپ بُوگ ءانت۔ (اگاں ہماڈمی تاک ہم شمارکنگ بہ بنت کہ بلوچی ءنام ءاشتہارگر انت ءوتی
 واہندانی کیسگاں گرم کثت) گڈ ایشانی حدے ءکساس ہم جوڈ بیت بلئے ہماجست ءکنڈانگہ ہم ہورک انت۔ ایشی ءسبب چی
 انت اے یلکس کہ مالیشی ءہزار رنگ ءایرینس ءسدرنگ ءپتہ کنیں بلئے انگہ پرچاٹنگ انت؟ منی خیال ء
 سبب یلکے ءایش انت کہ ہماکار پہ بلوچی لبرانک ءماراچہ دُرساں پیسرکنگی بوتگ آ دانکہ اے وهداں ہم مئے جیروگانی تہا ہوار نہ
 انت آکار کجام انت؟ آکار انت پہ بلوچی ءلبرانکی رُبدگے ءآرگ ماہمے توامیں کاراں کنگانیں بلئے مئے
 جیروگ ءکساس کنگ ءرہند لبرانکی نہ انت، بز انکہ لبرانکی روشنت (رویہ) انگہ مئے کڑادیم ءنیا تلگ۔ ءلبرانکی رویہ ءدیم ءآرگ ءہاترا
 لبرانکی ریدگے ءبُوگ الم انت۔ انوں مئے کڑا تماشا ایش انت کہ ہر بزنس مین لبرانک ءجھگیر انت ہر سیاستکار بلوچی
 لبرانک ءواہندی ءدعوی دار انت ءہر کسی کڑا کہ اسپتین تاک ءقلمے است آلبر انت ءشاعر انت دگر ءہیل
 ہما مردماں کہ پہ نوکری ءسیٹے ءڈگری یے گپنگ آہم بے لبرانکی سنج ءکرد ءمپت ءے ناثق ءتئی لبرانک ءگورالوپ انت۔ ایشی بزانت
 اے نہ انت کہ ڈگری گپنگیں چچ مردم لبرانکی نہ انت، بلکین آدم کہ لبرانک نیگ انت آہاں اے ڈگری ہم ہراب نہ کثت ءوتی ساچشت
 ءپلکاریں لبرانکی کرد ءسبب ءلبرانک ءشرپ بنت بلئے ہما کہ آنہ زانت کہ ساچشت ءپولکاری ءتپاوت چی انت
؟ ءوتا ساچشتکار سرپد بنت ءلبرانک بُوگ ءڈیمانڈے ہم ٹیلانی سر ءیر انت اے پتہیں جاوراں حاجت
 بس لبرانکی ریدگے ءپشت کپیت دانکہ اے کلچرودی نہ بیت ءمئے روشنت لبرانکی نہ بنت، اے کمی، اے ناتوانی کہ مالیشی ءپہ
 مراکش، تاک ءکتاب ہلاس کنگ ءجہد ءیں، ہلاس نہ بیت

بچارا گاں سرکاری واکدار وتی دلدوستیں انچیں مردے ءیک تو امیں سالے ءہاتر اشاعری ءداد (ایوارڈ) ءدنت کہ آبڑگ ءوتی تیوگیں زند ءیک مصرعہ یے ءگشگ ءگناہ نہ گنگ منی خیال ءاے کار پہ لہز انک ءاچھوتا وان نہ انت، اگاں ماہز انیں کہ کئی ساچشتی ءلہز انکی بالادچی انت، اگاں مے رویہ لہز انکی بہ بنت چشیں تو امیں داد ءایوارڈ ردیں مردماں دیگ بہ بنت ہج باکے نیست۔ بلے اگاں لہز انکی ر بید گے کہ بیت گڈا کرد ماگیش انت ءسمسر لگتمال بنت ءاے پہ لہز انک ءمز میں تاوانے۔ پہ درور من بگشاں کہ لہز انکی پولکاری، لہز انک ءتہا وتی جا گہہ داریت، بلے ہما جا گہہ باید انت کہ زانگ بہ بیت۔ بشیر احمد بلوچ باز آریپ ءشر پمندیں بلوچے ءآئی ءہنداتی وھد ءپولکاری ءد ءپڑ ارزشتیں کار گنگ کہ ستا کر ز انت، بلے چرے گپاں ابید باید انت کہ لہز انکی مردے مٹا فاضل ءبشیر احمد بلوچ ءنیام ءتپاوت ءبز انت ءھے پئم اگاں کسے ءکار ادارہ یے ءزہگان ءزبان ءلہز انک واینک انت، اگاں آبز انت کہ منی کارچی انت ءجا گہہ گجام انت گڈا آ ءلہز انک ہر دو گیگ تر ءآسودگ تر بنت۔ ءپرے تپاوتانی گیشینگ ء، لہز انکی روشے ءدیم ءآرگ ءمارا لہز انکی ر بید گے ٹائینگ کپیت، ءاے کار کمیں گران انت، پرے ہاتر اگر ان انت کہ پہاے حاجت ءپسلہ کنگ ءنہ فنڈے درکار انت ءنیکہ مز میں سرکاری ماڑی یے، بس لہز انکی منظر نامہ ءتہا لہز انکی راستی پڈ رنگی انت ءبس۔

سلامت بات ات

گوں وتی زمین، زبان ءبجاء

شونکار

(تاکبند ”گدار“ 10 پسینی ءمنت ء)

اُگده

ہمنچو بلوچی تاک غم تا کبند کہ مرے زمانگ ء شنگ بوہگ ء انت۔ چد غ پیش ھج وھد ء اے کساس ء نہ بوتگ۔ اے باز وٹھیں
 ہرے کہ بلوچی نشتہ کار ء وانوکانی تہا گیشی آیان انت۔ یلئے اے شادہ ء دومی نیمگ ء اے تکا نسری ھم آست کہ مئے انوگیں لبر انک ء تہا
 پگری لوٹ کتر ء فیشن گیشتر گندگ بیت۔ پھٹکہ مئے کرا الگت تو امیں بُیادی بُتکپ تَنگ انت۔۔۔۔۔ مئے لبر انک ء تہا آزمانک باز
 نشتہ کننگ بیت۔ یلئے آزمانک چپی یے۔۔۔۔۔؟ آزمانک چہ وتی وھد، چا گرد ء زمین ء لوٹاں آجوائیں تہرے کہ ہر دگ ء بروت وتی
 حساب ء وتی کیلوانی روع سفر کنت۔۔۔۔۔؟

یا بلوچی آزما نک ءتہ بلوچ وهد، چاگرد ءتب ءد رسانی اُست؟ انگت من چشیں جُستہ سر ءچست کنگ ءنہ گند آں۔۔۔۔۔ ہا
جیرڈگ نیست اُنت کہ وتی سر ءلجی پے پیارا اُنت۔

بلوچی ۽ ھرتاک ۽ چست بکن ۽، چشیر ۽ چکار انت۔ بلے شیر ۽ بابت ۽ دو سنگینیں دانک ۽ نیسگ ۽ جوازت نہ گواہ ایت۔ شیر جی ۽ گوش انت۔۔۔؟

شیرِ عہاتر ا بس وزن، ردِ پیشِ دلمی انت یا چدْغِ آدمِ ہم چیزے لوٹْغُ گزربوت کن انت۔۔۔؟

بلوچی کلاسیک شاعری، مٹائی دور پر بند غنوکیں زمانگ ءِ شیر ءِ تہا زبان ءِ ہیبت ءِ ابیدگہ جتائیں چیزے اُست یاناں۔۔۔؟
یا کسے کاری ءِ پڑاں میاں اُستمانی کنیلوانی پیلہ کنگ ءِ ہاتراگوں وتی زمین، زندر بہند ءِ راجی تب ءِ گوں چے کدر ہمگر نچی ءِ حاجت انت؟
یا شیر ءِ لہزانک ءِ ہاترا یک خاصیں لہز بہند ءِ زبان ءِ حاصیں کارمرزی رپکانی تادیر بر جاہ مانگ وت زبان ءِ آسندگ ءِ لہزانک
ءِ سراچے پیمیں ہرابی کارایت۔۔۔؟ ایش ءِ اے وڑیں دگہ بازیں جیہہ انت کہ اشاں باید انت لہزانک ءِ مکتبی ءِ وانوک جُست بہ کنت۔
بلئے کانسری ایش انت کہ انگت مئے شاعر ءِ تبشہ کارہم پشیں بنیادی جیہہ ءِ نشان کنگ نہ انت۔

برے برے انچوگمان بیت کہ اے چاگردِ مردم آج وتادرامد انت باز ودهء انچوسماء کپ ایت گُشتہ کہ مئے وقی تها هج حیڑه نیست۔
مانخبیں جُو یے ءتھاکپنگیں کہ وقی ساھگ ہم گندگ نہ بیت۔ بس یک بے لیکہ میں سفرے، نہ راہ ءھاجت انت، نہ منزل غم غم نہ تک ء
پهنات ءحیڑه، بس مشینی سفرے۔۔۔۔۔ مرچیگیں زمانگ ءلبز انک ءمستریں کاراں چه کیے همیش انت کہ بنی آدم چه مشینی آواراں بہ

رکین ایت۔ یک انچیں گئے جوڑ بہ بیت کہ گوں مشیناں دزگتیں انسان وھدے کہ دم بہ بارت گڈا پھتہ دمانے ھمو دابیت عُدے بالابہ کنت۔۔۔۔۔ بلتے وھدے کہ لہز انک ھم مشینی رہنداں وتی بہ کنت گڈا اے تیز گامیں وھدے لگتھالیں انسان کجا بروت۔۔۔؟ بلوچی لہز انک عراجہ نادر اھی عُدوردارگ عھاترا لھی انت کہ مردم وتی بوئے پچہ بیارایت، وتی شادہانی رنگ عہز ہیرانی تام عہز انت۔۔۔۔۔ عُمے کڑ لہز انک عہستریں جھکیر ھمے تاک عہتا کبند انت۔ عہ بلوچی لہز انک عہاے اُگد ھمیشانی کوپگان انت کہ اے توامیں تنگیں جُتتاں سیراپ بہ کنت۔

لہز انک انچیں انسانی ذمہ واری یے کہ ایشی عہچ لاچاری مان نہ ترین ایت۔ پرچا کہ لہز انک عہرااگاں لہز انک پشت لگی انت گڈا ایشی عہراوتی توامیں لیکہ پچہ آرگ کپ انت۔ گُلّیں چیدگ شوہازگ لوٹ انت۔ سیالدار یانی دُرتیں سستگیاں اوتاگ پداؤک دینگ کپ انت۔۔۔۔۔ عہوتی زندمان عہچاگرد عہراوتی لہز انک عہقالے دینگ عہہاجت بیت۔ لہز انکی عہنگدی گالبدن وھیرجانک ھم کنگ بنت۔ بلتے مردم وتی ہاجتاں چہکجا مانا بہ کنت۔۔۔؟ وتی تاہیر عہردان عہکئی پشک عہگور عہد انت۔۔۔؟

(ماہتاک ”سچکان“ جنوری 2009)

جیڑاں۔۔۔۔۔ بس ہما سحرءِ دُچار کپکپ ءِ اومان مناکسہ وانگ پر مائیت۔۔۔۔۔ نوں من جھیل تَنگ کہ تو امیں گیدی منی کو پگاں بہ بیت ءِ من
آئی ءِ چو کر پاس ءِ بال بہ دیاں۔

منا یک روچے سنئے ء جُست کنگ کہ مرچی میاں اُستمانی دژ و شَم ء کِسَہ ء سِمسِر کجام اُنْتَ ----- ء بلوچی کِسَہ کجاسر اُنْتَ ----- ؟ مَن آئی ء راجھ پَسَہ نہ دات ----- بلئے پدالہتے وهد ء رندھمے جُست ء پَسَہ مَن چوت ء لوٹ اِت گڈا مَن ء سماء بوت کہ کِسَہ میاں اُستمانی بہ بیت یا بلوچی ----- اگاں مرچگیں کِسَہ اُنْتَ گڈا آئی ء راھے کَنیپ درگجگی اُنْتَ، گوں ھے سحر ء ھوار کِگی اُنْتَ ----- اگاں چوش ء نہ گُت گڈا کِسَہ یے بہ گندے بہ بیت بلئے مرچگیں ساچشتی توان ء راوتی دیمایش داشت نہ کُنْتَ ۔

(تا کبند ”اِزم“ کولواہ، آزما نک نمبرءِ منتءِ)

نمدی

بنی آدم کہ ودی بیت تہ آئی عچا گرد و لبزانی امبارے
بُجیت و لبزانت کہ تب و دار انت،
بلئے زندگی دز مال و درد و در مان ہر دو گر نچ انت،
و گر نچ کہ بُجیت بوئے تالان بیت،
کپو دران و وتی ز مانگ یات کثیت،
بنی آدم چہ بنی آدم و گجاست کنت، الم و اے
سیال داری بر جم دارگی انت

(صبا و دشتیاری و نام)

بوھیریں صبا

ذروت!

اچ تئی مہراں سرکیلیں نمدی اُتک و سر بوت۔ ہڈا تئی ساھگ و پمادیرے بکنات۔
راستی ہمیش انت کہ منی جہد مدام تی دلید یانی و امدار بوتگ۔ وچد و پیش کہ من کلمہ یے بلوچی و
نہشتہ بیک گتگ اُت۔ تو ہما و ہدی ہم وتی مہروانیں داک کلوہ گتگ اُت انت۔ و پمن انگت
ہماہانی کنیپ برجاہ کہ تئی اے نمدی سر بوت۔ بزارمنت برے برے من انچو ماران کہ مئے کرا
لہز انکی رویہ زور انت۔ ہر کس آدینکے و دیم و اوشتاگ و کنت پمشکہ مئے چاگرد و لہز انکی
ایمانداری کمیں پولنگ انت۔ بلئے تو ہما کمیں مردمانی تہائے کہ چرے آدینک و غلامی و راک
اُتگ انت۔ پمشکہ ہر جا کہ کہ شہے گندے وتی گواھی و ریکارڈ کنے۔

اللہ تئی عمر و جان ذرا ہی بد انت۔

تئی کستر

منیر مومن

12 مئی 2009

لشکر ء چہ سستگیاں بورے ء سوار اِتاں

یا

لشکر ء چہ سستگیاں بور سوارے اِتاں

بلئے ”لشکر ء چہ سستگیاں بور سوار اِتاں“ گڈاواحد متکلم ء صیغہ بوت نہ کنت۔۔۔۔۔، اِدا تو ”من“ ء فرض کُت نہ کئے۔ ء

وہدے کہ اولیٰ مصرعہ ء تھا ”انت“ انت تہ دومی مصرعہ گوں ہما ئی ء بندوک انت آواز لازم ”انت“ بیت۔

ء تئ ہاشیر کہ آئی ء را (۴۱) نمبر جنگ بوتگ ایش انت۔

دور دانت روج ء شپ دریایے ء

گوں کئے ء دل کھر اِتاں چو زار اِتاں

اے شیردوئیں صورتاں وتی مانا ء دنت۔ اِتاں ووت بشتہ گنگ ء انت۔ من اے ہاتر جنگ کہ اے شیر ء تھا ہا دومی متلب کہ

موجود انت آواں چیرمہ تری نیت۔ اے و بوت انت نمبرانی کسہ۔ بلئے بیا آصف کہ ماردی باز کن ایں۔۔۔۔۔ پے در و تر اگشاں کہ تئ

ہمے دستونک ء مقطع من چتئ ء کش اِتاں بلئے کمپوزر ء پروف ء وہد ء چنیز سیو کُت نہ گنگ ء وہدے کہ کتاب اِتاں تئ مقطع است انت۔

من تئ مقطع اے ہاتر کش اِتاں کہ مقطع ء تھا تئ نام ء مصرعہ چہ سنگ ء در گنگ ء من نہ لوت اِتاں کہ اے بے وزین مصرعہ تئ نام

ء چھاپ مہ بیت۔ مقطع اے پئم انت کہ

جند منی چو دژمن ء دیما دراتک

آصف نوکیں جنگے ء دوچار اِتاں

تئ نام اگاں تہنا (آف) یا بس (صف) بوتیں گڈاں سنگ برابر ات۔۔۔۔۔ بلئے تئ نام آصف انت ء آصف۔۔۔۔۔

آصف ادا جا کہ گنگ ء نہ انت ء سنگ ء پر و شنگ۔ چہ من اگاں تئ دستونک ء بابت ء ردی یے بوتگ۔ گڈا تہنا ہمے کہ من تئ مقطع کش

اِتاں بلئے انگت گون انت۔ بلئے راستی ہمیش انت آصف کہ ردی استنت۔ لہتے جا کہ عزا نگ کم کپ ایت ء لہتے جا کہ ء محنت۔ بلئے اے

کند گرگی انت ء تہنا لہزا نک چارگی ء ہر کنگی انت۔ تہنا ہا سا چشت نہ کہ آئی ء سر منی ء تئ نام بشتہ انت۔ پر چا کہ اے نام ہمے لہزا نک ء

دامن ء زندگ انت اے لہزا نک ء شرپ ء شانے بیت گڈا اے ہم پشت کپ انت۔

اگاں ناں گڈا پے من ء چے تو؟

منیر مومن

(تا کبند ”گدار“ 5 پسنی ء منت ء)

”دانا ئیں“ آصف

منا اے ہرے ارمان انت کہ تئی مندی ۽ پتہ ۽ پتو دلجی نیا ورتگ۔ بلے تئی اے گپ راست نہ انت کہ دگہ باز جُست پاد اتلگ۔
پرچا کہ تئی اے نوکتریں مندی ۽ تہا جُست پُشیں جُست نیست ۽ نیکہ تو گول لہز انکی رہند ۽ ایمانداری ۽ پُشیں چیزے دیا آ ورتگ کہ مردم آئی ۽
لہز انکی چیزے بہ بہم ایت ۽ ہرے دیمابہ بارت۔ تئی اے مندی بید ۽ لیس ۽ پلٹیس ۽ پوتاری ۽ دگہ ۽ چھے نہ انت۔ من تئی مندی ۽ پتہ ۽ ارزان
تریں رنگے ۽ دو چکیں ہرے نشتگ ات کہ ”گدار“ ۽ تو امیں وانوک آھاں سر پد بوتگ انت ابید ۽ دانا ئیں آصف ۽۔

چتئی اے مندی ۽ نون جاورھاں اے پُتم گیشگ ۽ انت کہ تئی تکانسری لہز انکی نہ انت بلکیں نفسیاتی انت۔ ترا ہجر اے گمان نہ
بوتگ کہ کسے تئی یا تئی نشتگیں چیزے ۽ بابت ۽ ہر کنت۔ غنوں کہ تئی مندی ۽ پتہ ۽ تئی کڈن کنگ ۽ رند من کہ پتہ نشتہ گنگ۔ نون ترا وتی
نام ۽ گرائینگ ہمنچو ویش بوگ ۽ انت کہ تو اے سلسلہ ۽ برجہ دارگ لوٹ ۽۔ بلے لہز انک ۽ تہا تہنا کار ۽ ساچشت پشت کپ انت ۽ بستار
دار انت۔ ویش منی۔۔۔، خوشہ چینی ۽ نفسیاتی کمپلکس اتاں۔

نون کہ تو مندی نشتہ گنگ گڈا بیتی مندی ۽ کمیں چاراں بلے منابہ بکش کہ من تئی ایر کنگیں پونگیں سرھا لاں Repeat نہ کن
آں۔۔۔۔۔ غمندی ۽ ہر بہر ۽ پتہ ۽ مندی ۽ رد ۽ بند ۽ حساب ۽ نشتہ کن آں۔

(1) واجہیں آصف! تو وتی مزن گندی ۽ لائق ۽ بیہال ۽۔ ”کا گدیں بادگیر“ ۽ چھاپ نہ کنگ ۽ دستونک ۽ چھاپک ۽ جُست تئی
اولی مندی ۽ تہا است انت۔ تو کہ وتی نشتگیں ہراں انچو زوت شمشو ۽ گڈا گوں تو چے گلگ کنگ بہ بیت۔
کنیں وھد کش ۽ وتی ہما مندی ۽ پدا یوان۔

تو وتی تو امیں کمپلکس منی نام ۽ پرچا کنا ئینگ ۽ ۽؟
من گُشنگ ابید ۽ محکمیں فارے ۽ شتریں ساچشت وجود ۽ اتک نہ کنت۔۔۔۔۔، من ”ساچشتی فارم“ نہ گُشنگ۔ ہر گپ ۽ پتہ دینگ ۽ ہا ترا
الم انت کہ مردم ۽ تہا ہما ہر ۽ پھمگ ۽ تو ان بہ بیت۔ من گُشنگ کہ ”کا گدیں بادگیر“ ۽ فارم نیست۔ ایشی ۽ متلب انت کہ لچھی فارم ۽
نیست۔ گاں تو زان ۽ کہ فارم ۽ است گڈا تو با

ید انت کہ فارم بہ گیشیت انت ۽ ہر تچک بہ گتیں بلے تو دیوالانی پشت ۽ چیر بوگ ۽ ۽۔
شما پرچا بیہال بے کہ ہر زبان ۽ لہز انک ۽ وتی تب ۽ ربیدگ بنت۔ رم لپہ یک لہز انکی تہرے ۽ چہ روبرکت ۽ پیداک انت ۽
روبرکتی زبانانی تب ۽ ربیدگ ۽ گوں نژی کنت یا آ زبانانی راجد پتری ریتاں گوں ہوار انت۔ بلے بلوچی ۽ وبل رودراتکی آدگہ دیا

گشگیں زبانانی تہا ہم داں روجئے مروچی رَم لچہء پوتا جاگہ ءِ بستار در گیتک نہ کنگ۔ بلوچی ءِ سندھی ءِ یلہ دئے عربی، فارسی ءِ اردو ءِ رَم لچہ باز بشتہ کنگ بوتگ۔ (بلئے بشتہ کنگ ءِ پر بندگ دو جتا میں چیز انت) بلئے آہانی لہز انکی ءِ شیرازی بالادچی انت؟

تئی گناہ نہ انت۔۔۔۔۔ ہر ہما مردم کہ سنگ ءِ نزور انت رَم لچہ پرائی ءِ Short cut یے۔۔۔۔۔ بلئے لہز انک ءِ شپ پہ Short Cut روج نہ بیت۔ فارسی ءِ احمد شاملو ءِ پیمیں شارے ہم وحدے دیما پہ رَم لچہ ءِ ترینیت تہ شارزی آئی ءِ سراتوا زہ کنت۔۔۔۔۔ ءِ نون تو وتی حد ءِ کساس ءِ وت بچار۔۔۔۔۔ منی اے گناہ ءِ بس ہدا ءِ چند مناکش ات کنت کہ من تئی ءِ احمد شاملو ءِ نام یکیں درج ءِ گپنگ انت۔

(2) اے سرہال ءِ چیراتی بشتہ گشگیں درسیں گپ پیمت ءِ ہدا انت۔۔۔۔۔ تو کہ منی گشگ ءِ متلب ءِ سر پد نہ بئے گڈاپہ ءِ چہ بشتہ کن ءے؟

من زاناں کدی گشگ کہ لہزانی گونڈ گرگ ہراب انت یا عیبے۔۔۔۔۔ اے نشان ءِ نمبر بس ہما ہا ترا جنک بوتگ انت کہ اصل لہز ءِ گونڈ گشگیں لہز بہ گیش انت۔۔۔۔۔ تو روایت ءِ ہبر ءِ کن ءے۔۔۔۔۔ 1950 ءِ بگردانکہ مروچی ترا چو کتاب۔۔۔۔۔ ماہتا ک ءِ تاکبند پیش پداراں کہ اودا اے روایت بر جاہ دارگ بوتگ۔ بلئے انچو سماء کپ ایت کہ تئی آپوار گچنے۔۔۔۔۔ انگت بلوچی ءِ چشیں بازیں کسے است کہ بلوچی گرا نمر ءِ ناز رکیاں سر پد نہ انت ءِ ”باں“ ءِ ”بنت“ ءِ ”کنان“ ءِ ”کنت“ ءِ تپاوت ءِ نہ زان انت۔ اے گپ چہ بیداء مہلوک ءِ مارا تگ ءِ اے وٹیں لہزانی سرانسان جنک بندات گنگ۔ اے منی ایجا نہ انت ءِ نہ کہ تو اولی مردم ءے کہ تئی دستونک ءِ سرانسان جنک بوتگ اگاں تو پیمگ ءے پہ نشان جنک ءِ تئی دستونک ءِ نہاد کم بیت ءِ نشان نہ جنک ءِ گیش۔۔۔۔۔ گڈا واجہ تو رد کپنگ ءے۔ ساچشت گوں وتی اندری توان ءِ زندگ بیت۔ من اگاں تئی اے دستونک ءِ گوں تلاء ءِ آپ ءِ بشتہ بکن آں کہ تھمیش انت۔

(3) ہر ہما زہگ کہ پاکستان ءِ سرکاری وانگجا ہاں ہشتمی کلاس ءِ وانگ ءِ انت۔ آرٹیکل ناؤن ءِ بابت ءِ ہمنچو زانت کہ تو بشتہ کنگ۔ بلئے اے رہند بلوچی ءِ نیست۔ تہنا لوچی ءِ اتاں دگہ بازیں زبانان ہم نیست۔ انچو کہ بلوچی ءِ The ءِ متبادل لہز نیست۔۔۔۔۔ ہمے پیئم آرٹیکل ناؤن ءِ رواج ہم نیست۔ ءِ ہر ہما زبان ءِ کہ The ءِ ہا ترا وتی لہز نیست گڈا اودا ہر حاصیں چیز بقول تو ”ڈرچک یا جگل“ کہ حاص بوت آئی ءِ نامے پر کنگ بیت ءِ نشان کنگ بیت۔۔۔۔۔ تراباریں کدی سماء بیت کہ تو بلوچی بشتہ کنگ ءے ءِ بلوچی وت یک زبانے ءِ آئی ءِ وتی بُر ہند ءِ وتی تہے۔ بلوچی زبان ءِ سند بلوچی کلاسیک انت کہ چہ اودا ماوتی زبان ءِ لہزانی تچکیں کارمزی ءِ تو امیں بُر ہندی لوٹاں چار ات ءِ تپاس ات کنیں۔۔۔۔۔ اگاں تو کمیں ہم گوں بلوچی زبان ءِ لہز انک ءِ دل پہک بوتین ءے گڈا تو درور چہ بلوچی کلاسیک ءِ دانگ ات۔ چہ آرٹیکل ناؤن ءِ اتان۔ بلئے واجہ۔۔۔۔۔ مردم اگاں وتی واباں وتی چادر ءِ چیرا مانا بہ کنت پاشک نہ بیت۔ اے نیم حکیمی ءِ نیم ملائی ءِ ویل ءِ علاج تہنا ایمانداری انت۔ ءِ لہز انک ابیدء تو کل ءِ ایمانداری ءِ بشتہ کنگ نہ بیت۔

(4) اے سرہال ءِ تئی چیر ءِ زبان ءِ ہبر کنگ ءے چہ ہما پد ر بیت کہ چہ منی گشگ ءِ ابیدء ترا چہ آدگہ مہلوک ءِ ہم اے

دوین ایت۔ اے Double Standard کہ ردا تک ءتہا بئر ہند ءراست کار گرگ ءھیال داری الم انت بلئے شیر ءتہا تاں۔ اے گپ ءبس انچیں مردے گشت ءمن ات کنت کہ آئی ءو شیر نہ مرنیت یا زبان۔

بلے تئی دستونک ء تہا زمی نزوری گیشتر آنت۔ آھاں کئی گو نچان ء دور دئے۔

[illegible]

(تا کبند ”گدار“ 6 پسنی ءِ منت ءِ)

(پزیر۔ جی۔ ایم عن نام ع)

دیدگیں پذیر جان.....

تو قتی هَدْ غُ گوشت نہ چار انگ اُنت، زِمستان گُتہ غُ شمال غُ شُک ۛ۔۔۔۔۔ چو ز اہر انت رکشہ والہاں غوث جنت غُ غوث آباد چو قلندر ۛ درگاہ ۛ دُور بیت۔۔۔۔۔ بلئے ترا گپے بکشاں؟ من و قی وانگ ۛ ز مانگ ۛ کہ ھمو دُ بوتاگاں، مناشال ۛ ھما چیز کہ چو دُ رساں دوست تر بوتہ، آشال ۛ ھمے سارتی بوتہ۔۔۔۔۔ پر چا کہ دگہ ہرچی است ات، کُل دُن ۛ اتنت۔۔۔۔۔ درامد، درامد۔ بلئے یکیں ھمے سارتی بوتہ کہ مردم ۛ ہڈ غُ بنداں ایر کپتہ، شال ۛ غُ گوھر ۛ مدام منی تہا سؤت رکشہ غُ من دُن ۛ چکند اتہ۔۔۔۔۔ شال ۛ سارتی چو ھما مہگونگ ۛ انت کہ تو ستر و تا چیر بدئے کشک بدل بکن، بلئے آتر اور گنج ایت۔۔۔۔۔ ترا ۛ مبا زیت غُ دُ سیّت کہ منائی حاجت انت۔۔۔۔۔ ھیر شال ۛ سارتی ۛ مہر ۛ قہر ہر دو و قی زیبائی یے دار انت۔۔۔۔۔ نوں بیا کمیں تی جستانی نیمگ ۛ کائیں۔

روایت وَاے پیم انت کہ یکبرئے من کمئیں خاکساری پیش بداراں غبگشاں کہ من چشیں زانتکارے نیاں۔ چمن باز لائق غ
زانتکار تریں مردم اُست، تو باید اے جُست چماہاں بکتیں اُنت۔۔۔۔۔ اے مئے کڑا روایتے کہ یکبرئے انجیں گپ بکن غ پدا مزن
مزنیں ہبرانی کوہاں جہلا د بکن۔ بلئے من چونہ کنناں پر چا کہ منی ایمان انت کہ زانتکاری مرتخ غ عطار دء رُسگیں ذر چکے عسء نیوگے نہ انت
، ہر کس ہما چیز ع زانت کہ آئیا و انیت، آئی ع پاساں بیت غ و رئے جنت۔۔۔۔۔ تو کہ یک کارے کنئے گڈ آئی زانگ الہی انت۔۔۔۔۔
بلئے زانت امتیاز نہ انت، لہز انک ع تھا امتیاز ایمانداری انت غ ایمانداری اگس کئے عس رشت یا ابرم ع مان نیست آیشی ع پء و ت چہ پوراں
ہم آ و رت نہ کنت۔۔۔۔۔!

تھر ہر کس در بُرت کنت، شیرِ عزم و رپکاں ہر کس حاصل کُت کنت، ملتے ابیدے لبرانکی سنگینی و ایمان ء بے کچھیں دانک کس
نشتہ گت نہ کنت۔۔۔۔۔ پمشکہ 40ء 50 سال شیرِ گشگ ء رندھم چا گرد ء دگانی سر ء کپتگیں جملہ آں ردیف جوڑ کنیں ء چوشک ء
دستونک ء قبر ء سر ء مک کنیں ء پداوتی اندر ء شاعر ء تسلّا دیں کہ تو انگہ زندگ نے۔۔۔۔۔ تو چے گشتے اے علم ء کمی انت یا ایمان ء
۔۔۔۔۔؟

بیا یک کسانیں دروڑے چاریں کہ ساچشت چوں کار کنت، چوں پدر بیت۔۔۔۔۔؟ یک مردے هر روج و تا پاک غم پلکار
کنت غم دعا لوٹیت کہ یا ہذا منانیک غم پھریزگار جوڑ بکن۔۔۔۔۔ آئی دعا قبول بیت غم نیک غم پاک جوڑ بیت۔۔۔۔۔ بلئے پہ
لبرانک غم ہیج جیڑہ پاد نیت۔ یا اے مرد دعا قبول نہ بیت۔۔۔۔۔ آہمچو دعا لوٹیت بلئے آئی عبدی گیشتر و دان بنت، هر روج مستریں گناہ
کناں بیت۔۔۔۔۔ اے پئم غم لبرانک غم گوشاں مورے نہ وارت۔۔۔۔۔ مرد بزانت، مرد دعا غم آئی عتالہ۔۔۔۔۔ بلئے انا گہ

ءدگہ مردے پادکنیت ءُکشیت کہ ”یاھد امنائیک جوڑکن، بلے مرچی اٹاں“

(O, God make me pious but not today)

گڈاھے دمان ءلمزانک ءُساچشت وتی در ءور یگاں تیج کنت ءُاے دانک ءُامباز انت۔۔۔۔۔ بچار چو کسانیں تپاوتے ءُ
چنیں مذنیں کارے گت۔

بس ہے But not today ءُسہیں لہزاں اے جملہ ءُراچہ روج روزینی دُعایے ءُکش ات ءُساچشتے جوڑ گت۔۔۔۔۔ ہرہا
مردم کہ آئی ءُتھا اے تو ان مہ بیت آساچشت ءُڈر من جوڑ بیت ءُآئی ءُکش ءُڈنگر جنگ ءُجہد کنت۔۔۔۔۔ برے مہذب ءُنام ءُ،
برے دودمان ءُنام ءُبرے راج ءُراجمان ءُنمون ءُ۔۔۔۔۔!

پزیر! بہ بکش، تی جُست و انگہ ہما جاگہ ءُایر انت۔۔۔۔۔ ءُمن انگہ ہما تئی تکا نسری ءُبابت ءُلبجک ءُآں۔۔۔۔۔ ہما
تکا نسری کہ تر اے مندی ءُنبشتہ کنگ ءُلاچارے گت۔۔۔۔۔ ءُبگندے تئی جیڑہ ہمیش انت کہ تئی لہزانک ءُسر پاں اوشتا تکیں سپاھی انجیں
سہ ءُچار لہز ءُشگ ءُایمان ءُتوان ءُنہ دار انت۔

ساچشت اصل ءُآمیدے۔۔۔۔۔ گوں وتا۔۔۔۔۔ گوں وتی چاگرد ءُ۔۔۔۔۔ ءُچہ ہر کس ءُاے نازر کیں آمید ءُامیت
دارگ شیواری یے نہ انت۔۔۔۔۔ منی پتو دُعاتھا ہمیش انت کہ بے کچھیں لہز نبشتہ کنناں باتے۔۔۔۔۔ دوست چٹکس انت ءُڈر من
چُنت۔۔۔۔۔ اے حساب ءُداد تئی کار نہ انت۔ پرچا کہ اسلیں نبشتہ کار ءُیک ردے (جملہ یے) آئیہمچو دلجم کنت کہ آتیوگیں دنیا ءُدیم ءُ
تھنا اوشتات ءُچکنڈ ات کنت۔

نوں بیاتئی اولی جُست ءُپد ریں ڈروشم ءُچاران ءُوتی پتہ ءُتھا جہد کنناں کہ اے جُست ءُاندری ءُپہمانیں بزانت ءُگوں دپ بہ
کپاں۔۔۔۔۔ منی ہیال ءُتئی کڑا اے جُست ءُودی بُوگ ءُبتکی سبب وت ہے بدلی انت کہ مئے لہزانک ءُتھا موجودیں رویہ آئی آپ ءُ
سر بر ءُروان انت۔ چوکہ مئے لہزانک ءُنبشتہ ءُاہد ءُآہگ ءُسند کسان انت پمشکہ ما باید انت وتی لہزانک ءُدیروئی ءُرتار ءُگوں دُنیا ءُ
مذنیں لہز انکاں دیم یہ دیم مہ کنیں سفر لَم است، جُجز بر جاہ انت۔۔۔۔۔ بلے لہتے چیز ہوار کپنگ انت، تئی اے جُست کہ چمود ءُودی بوتہ، آ
Point چاگردی انت۔ مئے کڑا دگہ مسترین جنجالے ایش انت کہ ما ”مقام“ یا ”Point“ ءُگیشینگ ءُردکپیں۔ نوں چوکہ لہزانک
آجوائیں ادارہ یے۔ اد ءُچ وڑیں بند شے نیست۔ ہر ادارہ ءُپہتہ ءُناپہتہ کنیں مردم اے چانٹ ءُگت گت کنت۔ پمشکہ مئے نوکیں ءُدل
پہکیں لہزانکی مردم برے برے تکا نر بنت۔ کہ اے چے بُوگ ءُانت۔ تئی کڑا اتوں لہزانکی رویہ آئی سر ءُہا گیشتریں باوست یا
Discussion کہ چست بُوگ ءُانت۔ آ اصل ءُچ لہزانک ءُ”مقام“ ءُچست بُوگ ءُنہ انت۔ مارا دُرساں چے پیسر ہا کار کہ کنگی انت آ
ایش انت کہ مایکمرے مردماں بزانیں، آہانی Identity ءُچہ بیاریں۔ ما باید بزانیں اے واجہ کہ لہزانک ءُبابت ءُشیر ءُسر ءُآزما نک

؎ گدار ۽ بابت ۽ ھبر کنگا انت۔ ایشی ۽ گواچنی ھنگین کجام انت۔۔۔۔۔؟ اصل ۽ لبر انک ۽ مردم انت یا چہ دگہ ادارہ یے ۽ پیدا ک انت ۽
 بڑگ ۽ و تاهم سمانیت۔۔۔۔۔ اے وڑیں سلسلہ ہر لبر انک ۽ تہا ببت ۽ آست انت، بلئے دیم ۽ شگیں لبر انکا نی تہا اے جیڑہ نہ انت پر چاکہ
 اود ۽ زانگ بنت۔

بازیں لبر انکا نی علمی سند چو کہ مستر انت پمشکہ اود ۽ ادارہ زوت تر ۽ چہ آرگ بنت۔۔۔۔۔ نام ۽ گرگ نہ تی مقصد ات ۽ نیکہ منی
 ، بلئے راستی ھمیش انت مئے لبر انک ۽ مذنیں نامانی تہا گیشتر مردم ھما انت کہ آلبر انک ۽ حق ۽ دیس مردم نہ انت۔۔۔۔۔ من نہ گشاں آاے
 کار ۽ پہ گوچلی کنگا انت، یا آہاں ۽ پہ کنت لبر انک تاوان دیگی انت۔۔۔۔۔ بلکیں آ بڑگ وت ھم نہ زان انت کہ مئے اصل جاگہ کجام
 انت۔۔۔۔۔؟ پمشکہ اے تاوان مارا دُرساں رسک ۽ انت۔۔۔۔۔ لبر انک ۽ ھم۔۔۔۔۔ چاگرد ۽ ھم۔۔۔۔۔ راجمان ۽ ھم۔۔۔۔۔
 منا ۽ ترا ھم۔۔۔۔۔ یا و سگی انت۔۔۔۔۔ یاد برنگی انت۔

تی دومی جُست سوشل میڈیا ۽ لبر انک ۽ بابت ۽ انت۔۔۔۔۔ سوشل میڈیا کہ تو گشے گڈا اے نام وت پد رکنت کہ اے چی یے؟
 ۽ ایشی ۽ سنگینی داں کجام حد ۽ انت۔۔۔۔۔؟ اے یک چاگردی حاجت روا یے۔۔۔۔۔ چاگردی ھما حاجت کہ روچ روزینی انت
 ۔۔۔۔۔ وت ماں وت کلوہ ۽ حال۔۔۔۔۔ سلام ۽ ذرا ھبات ۽ اے دگہ۔۔۔۔۔ لبر انک یک سنگینیں ذمہ واری یے۔ سوشل میڈیا نہ
 لبر انک ۽ سنگینی ۽ جاگہ دات کنت ۽ نیکہ ھمراہ ۽ بوت کنت۔۔۔۔۔ اے پرے ہا ترا جوڑ نہ بوت۔۔۔۔۔ بلئے ماہرچی کہ زوریں آئی
 ۽ کساس، لوٹ ۽ گڈر ۽ تب ۽ ارزشت ۽ زانگ ۽ ابید کار مرز ۽ کنیں۔ اگس کسے وتی نبشتہ ۽ ریکا رڈ ۽ ھمد ۽ ایر کنگ لوٹیت، ھم ہج جیڑہ
 یے نہ انت، بلئے چہ سوشل میڈیا ۽ اے اُمیت دارگ کہ اد ۽ لبر انکی ثرا نے بوت کنت، یا اد ۽ نگدی لیکہ ۽ دبستان گیشنگ بنت۔ اے انچائیں
 ۽ پوچیں حیا لے بیت۔۔۔۔۔ پر چاکہ اے یک انچیں چُچی یے کہ اد ۽ ہر کس ۽ مانک یے دست ۽ انت کو کار کنگا انت۔۔۔۔۔ تو بلوچی
 لبر انک ۽ سر ۽ سوشل میڈیا ۽ Effect ۽ گپ ۽ کہ کن ۽۔۔۔۔۔ گڈامن ترا بگشاں کہ چیز ۽ سر ۽ Effect کنگ بزاں آئی ۽ تہا
 جسدی یا جو ہری بدلی آرگ۔۔۔۔۔ اے تہا تی لبر انک ۽ تہی حاجت ۽ چود ۽ پیلہ بوت کنت۔۔۔۔۔ سوشل میڈیا بیت یا باندا دگہ میڈیا
 یے بیت اے میڈیا ہانی وس ۽ گپ نہ انت۔ سوشل میڈیا بس ترا Public گت کنت تی تہا بدلی آورت نہ کنت۔۔۔۔۔ اد ۽ گیش ۽ چہ
 گیش ھمے بیت کہ تی لہت ھما نبشتہ کار کہ چوتی پر بند ۽ نبشتہاں دلجم نہ انت۔ ہر یکے 4 یا 5 فیک آئی ڈیز جوڑ کنت، جتا جتا نیں ناماں وتی گلا ۽
 ستا ۽ دزگٹ بنت۔۔۔۔۔ سنگینیں شیر ۽ لبر انک ۽ ایر جعت ۽ تخلیقیت ۽ توازہ کنت۔

اے ماروان ۽ چند ۽ دانگ کہ تو گولڈ لیف ۽ ڈبہ ۽ تہا دیستگ انت، حیرانی ھبر ۽ نہ انت، ہر کس کہ وھد ۽ گا ماں اتک مہ کنت
 گڈا لاچار بیت کہ پوش بہ رجیت ۽ و تاستر بکنت۔۔۔۔۔ اے ھم انچیں جُھد ۽ کنگا انت۔۔۔۔۔ بلئے مروچگیں اولی لبر انکی ذمہ
 واری ھمیش انت کہ ایشانی چہ آرگ ۽ رندا ۽ مارون ۽ دانگ پدا مارون ۽ ڈبہ ۽ کنگ بہ بنت۔

تی سیمی جُست نگد ۽ بابت ۽ انت۔ نگد لبر انک ۽ ھما شعبہ انت کہ چہ دُرساں نازرک تر ۽ حساس تر انت۔ مرچی دنیا ۽ تہا سدا نی

(فدا تحمل ۽ نام ۽)

فدا!

چہ زندگی ۽ بچ چیز ڏن نہ انت۔ راستی سکلیں زیبائیں چیزے، بلے زمین ۽ منہ وار انت۔ انچو کہ انسان ۽ یکنیں زمین جتا جتائیں
ھڊا بندانی سر ۽ بہر کتہ۔ ھمے پیم زمین ام راستی ۽ بہر کتہ، وڙ وڙیں تهرانی تہا، جتا جتائیں ڏرو شمانی سرا۔

لہز انک گوں زندگی ۽ ھمراہ انت۔ باز جا گہ ۽ لہتیں گام پشت ۽ پیش کپ ایت، باز ھند ۽ ھمکو پگ انت۔ بلے ہر جاہ ۽ کہ لہز انک ۽
زند، زمین ۽ انسان ۽ نیام ۽ تپاوت ھلاس کتہ، اود ۽ زند ۽ مہار لہز انک ۽ دست ۽ کثیت۔ پدازند، زمین ۽ انسان ۽ نیام ۽ یک اوتا گے تچک
انت کہ ہر سہیں ۽ گوں یک دگر ۽ ھمگر بچ ۽ گتگ انت۔ ھمے اوتاگ نیچر انت۔ نوں نیچر NATURE تہنا ڏر چک ۽ دار، ماہ ۽
استال، کوہ ۽ دریایا گوات ۽ موسمانی نام نہ انت، منی ۽ یک ۽ ھما نیچر کہ لہز انک ۽ لہز انک جو کتہ، آئی ۽ تہا یک راجے ۽ دودمان، زمین ۽
وتی تب، ہزاراں سالانی زندگی ۽ گوازیگ ۽ پد جو ڏو بونگیں ھما کر دکہ آئی ۽ چہ آدگہ راجاں جتا کتہ ۽ پگر کنگ ۽ جیوگ ۽ ھما جتا ۽ انداز کہ
یک راجے ۽ میراث جو بیت، اے ڏرس نیچر ۽ بہر انت۔

زندگی ۽ کردایش انت کہ انسان ۽ زمین ۽ سر ۽ دور بہ دنت، زمین ۽ مہر ایش انت کہ آئی ۽ بہا مہار بیت ۽ انسان ۽ بودش اے کہ آ
زمین ۽ مہر ۽ (کہ نیچر ۽ شکل ۽ موجود انت) وتی تہا جذب بہ کتہ۔ اگاں منی وتن ۽ تہا یک مرد ۽ ام غلام انت، منی وتن غلام انت۔
پرچا کہ ھما یکنیں مردم ۽ پگر ۽ تہا منی زمین ۽ نیچر ۽ ھمچو بہر کہ ھوار انت، آیک غلام ۽ میراث انت ۽ اگاں وتن چہ غلامی ۽ رکینگی انت گڏا
مارا ھما یکنیں غلام ام آجو کنگ کپ ایت۔ یک ھبرے زانگ لوٹ ایت کہ غلامی غیر فطری چیزے، نادر اہی ۽ گنوی گوں فطرت ۽ جو انت
پرچا کہ وتی پشت ۽ میراث ۽ دار انت۔ بلے غلامی باز تہنائیں داگے، نہ دیم ۽ کسے داریت ۽ نہ پشت ۽۔

من زاناں اے بہر تر اعجب سہادنت، بلے اے انسان ۽ بنگی جیوہ یے۔ ۽ وھدے مئے سر ھال شیر انت گڏا ما اے جیوہاں سرگوز
گت نہ کن ایں۔ پرچا کہ زندگی ۽ اھیل تریں معنا آجوتی انت۔ دنیا ۽ تو امیں مہذب کہ وجود ۽ اکتلگ انت ۽ آہاں ھمچو پابندی کہ گوں وت
آو رنگ آہانی تہنائیں لیکہ ھمیش انت کہ انسان ۽ آئی ۽ آجوتی ۽ نیام ۽ ھما خلاء کہ است انت، پُر کنگ بہ بیت۔ برے فلسفہ ۽ مہذب ۽ سنگ
اے نیمگ ۽ لیٹ ایت ۽ انسان چہ نیچر ۽ دور روت ۽ وتی آجوتی ۽ رکینگ ۽ دگرانی آجوتی ۽ گت گیر کتہ۔ ۽ برے اے سنگ آہیمگ ۽
گران تر بیت ۽ انسان ۽ آجوتی ۽ نیام ۽ سندستر بیت۔

فدا! من چہ بشتہ ء ہے ہاتر اپہریز کنناں کہ ہبر باز دور روت۔ مناشیر ء بابت ء ثران کنگی انت بلے بچار من سر گجا کشنگ۔ بلے
یک ہسابے اے ہبر لازمی انت، پر چازان ء؟ پرے ہاتر اکہ شیر ء لہز انک ء رامے سہل پسندی ء باز تاوان داتگ۔ بلے ادع منی متلب
تہنا بلوچ شیر ء لہز انک نہ انت، بلکیں میاں اُستمانی ء میاں زبانی صورت ء شیر ء لہز انک انت۔ حافظ ء شیر ءے گوشدار

شب تاریک و نیم موج و گردا بے چنیں حائل

گجا دانند حال ماسکساران ساحل ہا

شیر ہما و ہد ء شیر بیت کہ شاعر زندگی ء ہار ء شرتگ ء تہا بہر بزور بیت ء ہبر بہ کنت۔ زندگی یک پُرشور، زیبا ء جلوہ ناکیں دکلے کہ
ہر نیمگ ء تئی چم کپ ایت چیزے نہ چیزے پتئی دگوش ء گوارچ ء ساڑی انت۔ نوں اصیلیں شاعر یا لہز انت ہما انت کہ اے ندارگ ء
جلوہاں Avoid ام مہ کنت ء وتی ذات ء وتی ایوکی ء اشانی تہا گار بوگ ء ام منیلیت۔ گندے گشت کہ ”ایک تخلیق طلسمات ہے الفاظ
کے ساتھ“ آ طلسماتانی سلسلہ اصل ء ہمیش انت کہ انسان گوں زندگی ء ہما حد اں ہوار بہ بیت کہ ترپے ام پشت مہ کپ ایت ء انچو جتا بہ
بیت کہ دریائے گندگ ء بیت۔

نوں دل گشت کہ تراچہ بلوچی شاعری ء چیزے درور بدے۔ بلے اے پمن گران ترین کار انت۔ پرچا کہ مناسکت پہ زہر کنگ
ء دل نہ بنت۔ ہمے ہاتر اُہد کنناں کہ بس یک ء دو مثال بدیاں ء شاعر ء زندگی ء بیگانگی ء پد رکنناں

ہتلی زار مکن بیگا ہاں

ساراں بے سار مکن بیگا ہاں

بچار اے نہ کارے نہ از مے۔۔۔۔۔ انسان، زند، نیچر دُرساں یلدے۔ گوں زبان ء ام مسکرا بوگ ء انت۔ ہر لہزے کہ
کار مرز بوتگ گوں غیر سنجیدگی ء، بیگاہ کہ ردیف انت ہر جا کہ میت ء ناحق ء جنجال انت۔

سرشپ ء لُٹانی نازکیں توار ء حال دنت

چونیں نادانے کہ روتیں دزگہار ء حال دنت

ہما سبکی، ہما مسکرا کہ بُز ء شیر ء تہا انت، ادع ام جاور ہما انت، تہنا شاعر مٹ انت۔ دگہ شیر ءے بچار

چٹماں اُفار گتہ ء دل ء سگت اتہ

تئی جتائی ہے مشکل ء سگت اتہ

ہمنچو نزوریں شیر ءے کہ ”چٹمانی اُفارگ“ ام زوال انت۔ جتائی ء مشکلے سگت ء انت بلے شاعر ء سُدنست کہ زبان ء منار دداتہ ء
مشکل ء جند نیست۔ نوں چد ء گیش درور دیگ شر نہ انت۔ پگر ء مارشت ء ولوٹ بے معنا انت۔ ہمنچو گا جیلیں لفظیاتے کہ دل بد بیت۔
پمشکہ بیانوں دپ ء تام ء ترین ایں۔

اَچ لطیفانی پلّو ء کائے

جی سمین بے پول ء بہشتی ءے

بچار انسان ء طلب ء توان ء کہ گوات ء راہم بہشت ء دوزہ پر، ایشی ء راگشت انسان ء نیچر ء سیادی۔

دگہ یک شیر ءے کہ سرہال ءے جتا انت بلے ارواہ شاعر نیگ انت، ہما انسان ہما انسان ء نادزسی، ہما نیچر ء مادریں امباز، کہ

مردم تچک ء تہا ام دم ء بالا کنت ء داوا ء پڑا ام ایمن بیت۔

اے مرگ کہ شپاں نیم بال انت

بالاچ ء کمان ء یتر انت

بلوچی لبرانک ء پشیں مثال انگہ ام باز انت بلے بیانوں دیم ء کمیں آہنگ ء ترین ایں،

زینجودی طلب یا رمی گند حافظ

چو مفلسی کہ طلبگار گنج قاروں است

کمیں پگر بکن بچار کہ گنوکی یا بے وقتی چوں گوں قاروں ء گنج ء مٹ بگ ء انت۔ اے مرد ء سہ (۳) عا میں لبر زینجودی، یار، مفلسی

وقتی شیر ء تہا آرتگ ء ابان ء کجا برتگ ء سرگتگ۔ اے مرد ء راوتی زبان ء حق پر نیست۔

دگہ یک مصرعہ یے بچار.....

مجھ سے بہتے ہوئے آنسو نہیں لکھے جاتے

من اگاں اے مصرعہ ء بابت ء ہیچ مہ گشاں ام ترا سماء کپ ایت کہ شاعر گوں دتا، گوں زندگی ء، ء گوں وقتی ازم ء چچو نژیک

انت۔

دگہ یک ء دو شیر انگت گوشدار

۱: ہر دیا سوچتا ہے ساری عمر

رات کا سلسلہ کہاں تک ہے

۲: مکان بنا کے اسے بند کر دیا ورنہ

یہ راستہ کسی منزل کو جانے والا تھا

اولی شیر ء بچار ”ساری عمر“ اش کنگ ء پد ترا چے سماء کپ ایت۔ چراگ روک انت یا شاعر ء جند ء دومی مصرعہ ء تہا بچار کہ ”رات“

چہ شپ ء ابید کجام کجام معنا ہاں دیک ء انت۔

ءدومی شیر ءتھا ”یہ راستہ“ چٹکس پُر معنا انت، چٹکس بلغ انت۔ اے ”یہ راستہ“ یک انچیں مردے ام بوت کنت کہ کُشک
 بوتگ۔ یک انچیں راجے ام بوت کنت کہ آئی بودش (صلاحیت) پچ گرگ بوتگ انت۔ اے یک کسانیں جگے ام بوت کنت کہ انگت کس ء
 راگوں آئی ءعشق کنگ ءموہ نہ رستگ کہ آسا نگ دیگ بوت۔ اے وچندے راہ روا جی بزانت انت۔
 دگہ ام بازیں سر ءشاہ یے، اے شیر کش ات کنت۔ اے اصل ءدلیل انت۔ از مکار ءگوں زندگی ء، گوں ازم ء، ءگوں وتی
 ذات ءنژ یک یوگ ء، وفاداری کنگ ء۔
 چُشیں در ورسک باز انت۔ اگاں دیگ بہ بنت ہبر باز دیم ءرؤت بلے من جز ماں کہ من ہرچی پیشدارگ لوٹ اتگ آئی ءتو ہدا
 گندے۔
 فدا! شاعر ءلہزانت ءجہت ءمنا، ترا ءمئے آدگہ تو امیں سنگتان ءام ہما وفاداری در گجگ کپیت کہ زندگی، زمین ءوتی ذات ء
 یلکیں تار ءکمائیت۔ کمیں مشکل انت بلے پہ حقیں از مکارے ءاتاں۔

تئی وتی.....

منیر مومن، پسنی

7.2.2007